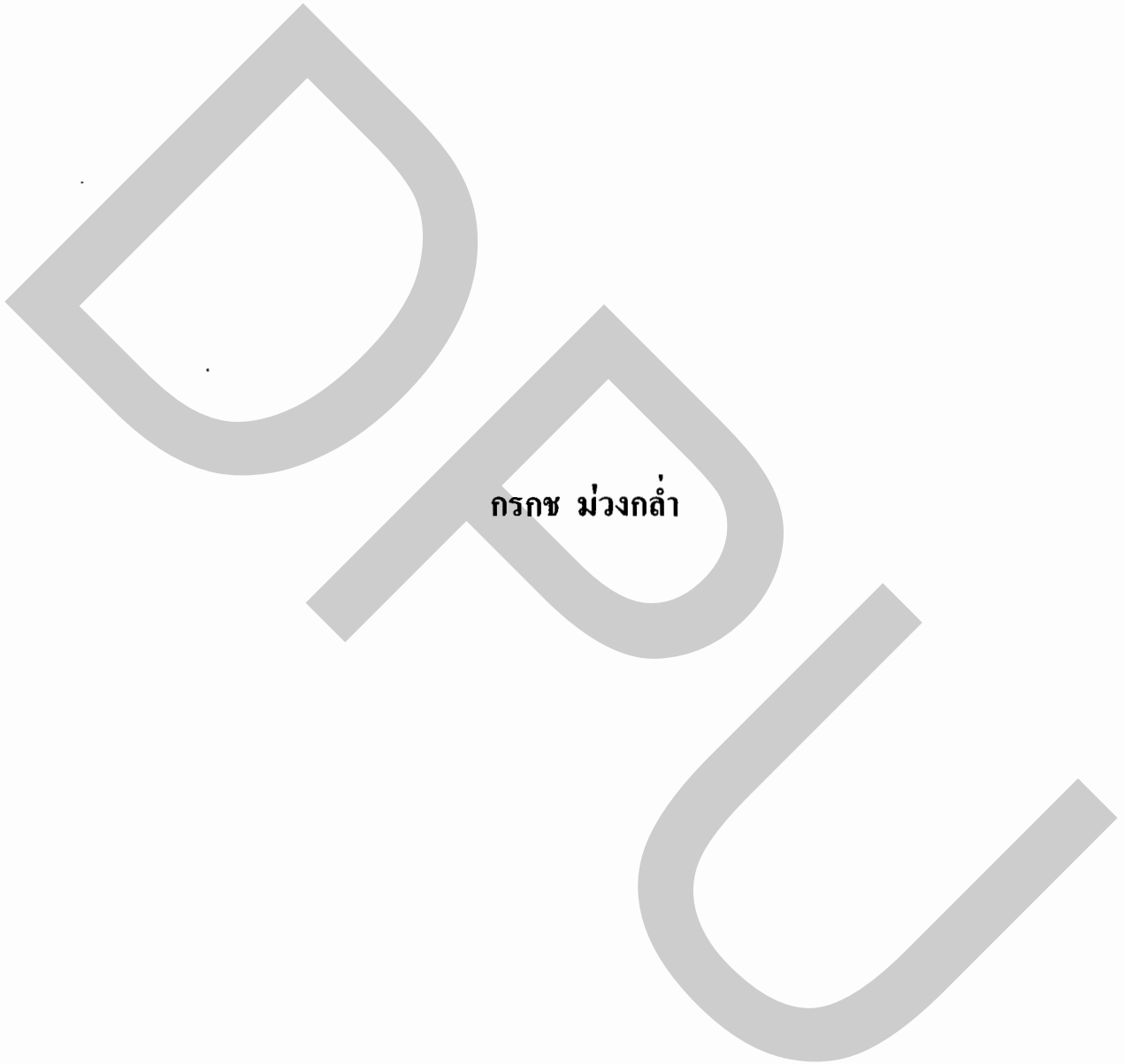




มาตรการทางกฎหมายในการควบคุม ดูแลสัตว์เลี้ยง: ศึกษาเฉพาะกรณีสุนัข



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2553

**Legal Measures Concerning the Controlling and Overseeing of Pets:
A Case Study of Dogs**

KORAKOT MUANGKLAM

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws
Department of Law**

เลขทะเบียน.....	0214278	Graduate School, Dhurakij Pundit University
ปีลงทะเบียน.....	- 7 ส.ค. 2554	
เลขเรียกหนังสือ.....	๔๖.๐๔๖๑๕๔	
	ก 152 ๘1	
	[2553]	
	๘1	

2010



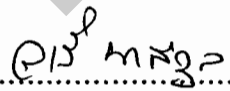
ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

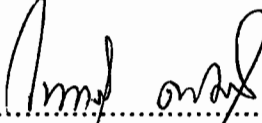
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต


หัวข้อวิทยานิพนธ์ มาตรการทางกฎหมายในการควบคุม ดูแลสัตว์เลี้ยง : ศึกษาเฉพาะกรณีสุนัข
เสนอโดย กรกช ม่วงกล้า
สาขาวิชา นิติศาสตร์ หมวดวิชา กฎหมายเอกชนและกฎหมายธุรกิจ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ ดร.วารี นาสกุล
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รองศาสตราจารย์พินิจ ทิพย์มณี
ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว


..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล)


..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ศาสตราจารย์ ดร.วารี นาสกุล)


..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(รองศาสตราจารย์พินิจ ทิพย์มณี)


..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์)


..... กรรมการ
(นายสุเทพ ชิมละมูล)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว


..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิดา จิตรีน้อมรัตน์)

วันที่ 30 เดือน มกราคม พ.ศ. 2553

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ในหัวข้อ มาตรการทางกฎหมายในการควบคุม คุณแลสัตว์เลี้ยงศึกษาเฉพาะ
กรณีสุนัข ได้รับความสำเร็จเรียบร้อย ด้วยความกรุณาและความเอาใจใส่จากท่านอาจารย์ที่ได้ให้
คำปรึกษาแนะนำ และสนับสนุนเป็นอย่างดี จึงขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ไพศิษฐ์
พิพัฒน์กุล ที่ได้กรุณาได้รับเป็นประธานกรรมการ ศาสตราจารย์ ดร.วารี นาสกุล ที่ได้กรุณาได้รับเป็นที่
ปรึกษา รองศาสตราจารย์พินิจ ทิพย์มณี ที่ได้กรุณาได้รับเป็นที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์
คงสมบูรณ์ ที่ได้กรุณาได้รับเป็นกรรมการ นายสุเทพ ยิ้มละมุล ที่ได้กรุณาได้รับเป็นกรรมการ มา ณ ที่นี้

ท้ายที่สุดนี้ ขอรำลึกพระคุณของบูรพาจารย์ทุกท่าน ที่ผู้ศึกษานำคำราที่ทุกท่านเขียนไว้
มาเป็นแนวทางและอ้างอิงในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และที่สำคัญวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไม่อาจ
สำเร็จลงได้หากปราศจากบิดามารดาของผู้ศึกษา ที่ให้โอกาสศึกษาจนสำเร็จถึงขั้นปริญญา
มหาบัณฑิต จนประสบความสำเร็จลุล่วงสมดังความมุ่งหมาย

กรกช ม่วงกล้า

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	2
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	3
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา.....	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
2. ความเป็นมา แนวคิด หลักเกณฑ์ในการดูแลและความรับผิดชอบในความเสี่ยง ที่เกิดจากสุนัข.....	4
2.1 ความเป็นมาในการเลี้ยงสุนัข.....	4
2.1.1 ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสัตว์เลี้ยง.....	4
2.1.2 การจัดกลุ่มสุนัข.....	7
2.1.3 การจำแนกสายพันธุ์สุนัข.....	9
2.1.4 หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดกลุ่มสุนัข.....	10
2.2 หลักเกณฑ์ในการดูแลสุนัข.....	12
2.2.1 หลักเกณฑ์ในการดูแลสุนัขทั่วไป.....	12
2.2.2 หลักเกณฑ์ในการดูแลสุนัขกรณีเกิด โรคระบาด.....	14
2.3 วิวัฒนาการและแนวความคิดเกี่ยวกับความผิดในทางละเมิด.....	17
2.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการละเมิด.....	32
2.5 ความเสียหายที่เกิดจากสุนัข.....	42
2.6 ตัวอย่างข่าวและเหตุการณ์อันเกิดจากสุนัขและการเรียกค่าเสียหาย.....	48
3. มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยงในประเทศไทยเปรียบเทียบกับ กฎหมายต่างประเทศ.....	56

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.1 กฎหมายไทย.....	58
3.1.1 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.....	58
3.1.2 ประมวลกฎหมายอาญา.....	63
3.1.3 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535.....	64
3.1.4 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของบ้านเมือง พ.ศ. 2535.....	66
3.1.5 พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2499.....	66
3.1.6 พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ.2535.....	68
3.1.7 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่องการควบคุมการเลี้ยง หรือปล่อยสัตว์ พ.ศ. 2545.....	69
3.1.8 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่องการควบคุมการเลี้ยง หรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548.....	70
3.1.9 ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการควบคุมการเลี้ยง หรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2550.....	74
3.1.10 ร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพ ของสัตว์ ของกรมปศุสัตว์ ร่างเสร็จเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2550.....	75
3.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	77
3.3 ประเทศอังกฤษ.....	83
3.4 ประเทศญี่ปุ่น.....	86
4. วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมดูแลสุนัข.....	91
4.1 มาตรการทางกฎหมายในการดูแลสุนัข.....	93
4.1.1 การดูแลสุนัข.....	93
4.1.2 การรักษาความสะอาดในที่สาธารณะหรือสถานสาธารณะ.....	95
4.1.3 การดูแลสุนัขในกรุงเทพมหานคร.....	96
4.1.4 การดูแลสุนัขในกรณีเกิดโรคระบาด.....	98
4.2 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการเลี้ยงสุนัข.....	99
4.2.1 การควบคุมการเลี้ยงสุนัข.....	99
4.2.2 การควบคุมการเลี้ยงสุนัขในกรุงเทพมหานคร.....	100

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.2.3 การขึ้นทะเบียนสุนัข.....	102
4.2.4 การควบคุมการเลี้ยงสุนัขในกรณีเกิดโรคระบาด.....	103
4.3 ปัญหาความรับผิดชอบของเจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรับรักษา.....	104
4.3.1 ความรับผิดชอบทางแพ่ง.....	105
4.3.2 ความรับผิดชอบทางอาญา.....	106
4.3.3 ความรับผิดชอบตามกฎหมายอื่น.....	108
4.4 การเรียกค่าเสียหาย.....	108
4.4.1 การเรียกค่าเสียหายในกฎหมายไทย.....	108
4.4.2 การเรียกค่าเสียหายในกฎหมายต่างประเทศ.....	110
4.5 วิเคราะห์ข่าวที่น่าสนใจในความเสียหายอันเกิดจากสุนัข.....	110
4.5.1 สุนัขกัดไก่อชนตายกลายเป็นคดีขึ้นโรงพัก.....	111
4.5.2 สุนัขพันธุ์ผสมบางแก้วขย้ำเด็ก 7 ขวบ เลือดท่วมร่าง.....	112
4.5.3 เครียดสุนัขของเพื่อนบ้านเห่าไม่หยุด ฟังวีรกรรมให้รถชน.....	114
4.5.4 หนุม่ใหญ่ถูกสุนัขที่ตนเลี้ยง 15 ปีขย้ำเจ็บ.....	114
4.5.5 สยองซ้ำซากสุนัขพันธุ์ทางกัด ขย้ำเด็ก 8 ขวบ ปากและจมูกฉีกถึงกระดูก... ..	115
4.5.6 สาวเคเอฟซีช่วยถูกสุนัขพันธุ์ไซบีเรียนจำนวน 5 ตัวรุมกัดบาดเจ็บ.....	116
4.5.7 สุนัขพันธุ์พิทบูลขย้ำหัวยาและหลาน 1 ขวบ คาเฟลตคลองเตย.....	118
4.5.8 สุนัขพันธุ์ร็อตไวเลอร์ 2 ตัวรุมขย้ำเด็กหญิงวัย 2 ขวบคืบต่อหน้าแม่.....	119
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	122
5.1 บทสรุป.....	122
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	123
บรรณานุกรม.....	130
ประวัติผู้เขียน.....	136

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ปัญหาสุนัข.....	43
5.1 แนวความคิดของผู้ศึกษาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการควบคุม ดูแลสุนัข.....	127

หัวข้อวิทยานิพนธ์	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุม ดูแลสัตว์เลี้ยง:
	ศึกษาเฉพาะกรณีสุนัข
ชื่อผู้เขียน	กรกช ม่วงกล้า
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ ดร. วารี นาสกุล
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์พินิจ ทิพย์มณี
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2552

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อทำการศึกษาดังมาตรการทางกฎหมายในการควบคุม ดูแล สัตว์เลี้ยง ศึกษาเฉพาะกรณีสุนัข โดยศึกษาความเป็นมาและลักษณะของการเลี้ยงสุนัขทั่วไปเป็นหลัก สุนัขควบคุมพิเศษ และสุนัขใช้งานเท่าที่จำเป็นจะ ได้เกิดความครอบคลุมในเรื่องการเลี้ยง สุนัขทุกประเภท เพื่อให้มีกฎหมายพิเศษเกี่ยวกับการเลี้ยงสุนัขที่สามารถบังคับใช้ได้ทั่ว ราชอาณาจักรและมีความเหมาะสมกับประเทศไทย

จากการศึกษาพบว่า ปัจจุบันสภาพสังคมของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต มากทั้งมีการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนมากขึ้นและมีผู้นิยมนำสัตว์มาเลี้ยงมากขึ้น แต่จำนวนผู้นิยมเลี้ยง สุนัขโดยขาดความรู้ความเข้าใจในอุปนิสัยและธรรมชาติของสุนัขสายพันธุ์ที่เลี้ยงอยู่กลับมีมากขึ้น จึงทำให้เกิดการเลี้ยงสุนัขที่ไม่เหมาะสมจนสุนัขเกิดความเครียดและก้าวร้าวกลายเป็นสัตว์ดุจน ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของบุคคลอื่น เช่น ข่าสุนัขกัดไก่ชนจนตายที่ จังหวัดตาก ข่าสุนัขพันธุ์ผสมบางแก้วขย้ำเด็กอายุ 7 ขวบที่กรุงเทพมหานคร ข่าหุนุ่มใหญ่ถูก สุนัขที่เลี้ยงมาถึง 15 ปีกัด เป็นต้น หรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่บุคคลอื่น เช่น ข่าฝรั่ง เครียดวิ่งโร่ให้รถชนเพราะสุนัขเพื่อนบ้านเห่าไม่หยุด เป็นต้น

ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุม ดูแล การเลี้ยงสุนัขอันจะ สามารถใช้บังคับเป็นมาตรการทางกฎหมายในการควบคุม ดูแลสุนัขได้ที่ราชอาณาจักร ดังนั้นเมื่อ มีปัญหาอันเกิดจากสุนัขจึงมีความจำเป็นต้องนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยงที่มีอยู่หลายฉบับมา บังคับใช้ ซึ่งแต่ละฉบับก็มีวัตถุประสงค์ในการบังคับใช้ที่แตกต่างกัน เช่น ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติ รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2545 ข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ พ.ศ.2545 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ดังนั้นเมื่อนำกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ

สัตว์เลี้ยงมาบังคับใช้ก็ก่อให้เกิดปัญหาและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งปัญหาดังกล่าวเห็นได้จากข่าวความเสียหายอันเกิดจากสุนัขซึ่งมีมากขึ้นจากอดีตและมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้นหากไม่มีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุม ดูแลสุนัขที่เหมาะสม

จากการศึกษาถึงปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา ดังนี้ คือควรตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม ดูแล สุนัข อันสามารถใช้ได้ทั่วราชอาณาจักร เพื่อเป็นมาตรการทางกฎหมายในการควบคุม ดูแล สุนัข โดยตรง และในส่วนของเนื้อหาควรมีส่วนที่ว่าด้วยเรื่องหน้าที่ของเจ้าของหรือผู้ครอบครองสุนัขที่ต้องทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมของสุนัขในขณะที่อยู่ในความครอบครอง เรื่องการแบ่งประเภทสุนัขออกเป็นสุนัขควบคุมพิเศษโดยนำหลักเกณฑ์การจัดกลุ่มสุนัขสากลมาประกอบการพิจารณาแบ่งประเภท และแบ่งประเภทสุนัขออกเป็นสุนัขใช้งาน พร้อมทั้งกำหนดรายละเอียดที่เกี่ยวข้องในการควบคุม ฝึกฝน เรื่องความสามารถของบุคคลในการควบคุมสุนัขควบคุมพิเศษ สุนัขใช้งาน เรื่องการขึ้นทะเบียนสุนัข

Thesis Title	Legal Measures Concerning the Controlling and Overseeing Of Pets: A Case Study of Dogs
Author	Korakot Muangklam
Thesis Advisor	Professor Dr. Varee Nasakul
Co-Thesis Advisor	Associate Professor Phinit Tipmanee
Department	Law
Academic Year	2009

ABSTRACT

This dissertation aims to investigate legal measures concerning the controlling and overseeing of pets: A case study of dogs by principally studying the background and characteristics of domestication on common dog controlled dog and workable dog as deemed necessary. Then it would cover domestication to all kind of dogs and create a special legal provision governing them throughout the kingdom and appropriate to Thailand.

The study finds that Thailand's social condition has changed dramatically from the past. Communities established and domestication is more popular. However people who lack of knowledge and understanding on habits and nature of their dogs are also increasing. This leads to improper domestication and creates tension and aggression to the dogs. They finally become fierce and bring damages to lives bodies and properties of the people as showed on the news that a dog bites a fighting cock to death in Trak crushes a seven years old boy in Bangkok and hurt its fifteen-year-owner as well as causes the car accident of a westerner having tension over barking dogs at his neighborhood.

Thailand currently has no direct laws controlling on or relating to dogs that could be enforced to oversee them throughout the kingdom. Thus the country has to use a number of pet concerned laws which serve on different purposes namely Civil and Commercial Code Penal Code Public Health Service Act B.E. 2535 Cleanness and Public Order Act B.E. 2545 Bangkok Administration's directives on Animal Domestication or Abandonment Control B.E. 2545 and directives on Dog Domestication or Abandonment Control B.E. 2548. As a result it could be said the overseeing system on dogs is making problems and inefficient. We would see more news about the growing damages caused by dogs in case that there is no carrying out of appropriate laws.

From the study the researcher recommends a guideline to solve the problems. Firstly enacting a legislation concerning an overseeing of dogs throughout the kingdom as a direct legal measure to control and watch over them. Secondly making specific details on the law that the dog owners must understand behaviors of their own dogs. Thirdly dog categorization should be implemented especially on workable dogs detailing on control training required abilities of the trainers and registration of dogs.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากปัจจุบันในประเทศไทยมีผู้นิยมนำสัตว์มาเลี้ยงมากขึ้น สัตว์ที่นำมาเลี้ยงนั้นมีหลากหลายประเภทและหลายสายพันธุ์ เช่น นก ปลา แมว สุนัข เป็นต้น การเลี้ยงสัตว์เหล่านี้ล้วนนำไปสู่ปัญหาอันเกิดจากสัตว์เลี้ยงประกอบกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยที่เปลี่ยนแปลงไปจากแต่ก่อนกล่าวคือ ประชากรมีจำนวนมากขึ้นทำให้มีความต้องการในที่พักอาศัยมากขึ้นและสภาพเมืองที่อยู่อาศัยมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ทั้งมีการอยู่รวมกันเป็นชุมชนมากขึ้น เช่น หมู่บ้านจัดสรร ทาวน์เฮาส์ ห้องชุดประเภทต่างๆ อาทิ คอนโดมิเนียม อพาร์ทเมนต์ แฟลต การเลี้ยงสัตว์ในที่พักอาศัยซึ่งในอดีตเป็นเพียงปัญหาเล็กน้อยจึงกลายเป็นปัญหาใหญ่และนำไปสู่คดีความต่างๆ ในศาลและอาจถึงขั้นเป็นต้นเหตุแห่งการทะเลาะวิวาทของคนในสังคม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอันเป็นกฎหมายสูงสุดในประเทศไทยได้ให้บุคคลมีสิทธิและเสรีภาพในการจัดการทรัพย์สินของตนเอง การเลี้ยงสัตว์เลี้ยงซึ่งถือเป็นการจัดการทรัพย์สินอย่างหนึ่งย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญการจำกัดสิทธิและเสรีภาพเช่นนี้ย่อมทำได้เว้นแต่เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ดังนั้นการเลี้ยงสัตว์ในที่พักอาศัยจึงเป็นสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญโดยสัตว์เลี้ยงที่นิยมมากที่สุดคือสุนัข

ปัญหาอันเกิดจากสุนัขนั้นอาจมาจากตัวสุนัขเองหรือการเลี้ยงดูอย่างไม่ถูกต้องและเหมาะสมกับอุปนิสัยและธรรมชาติของสุนัขก็ได้ เช่น การเลี้ยงสุนัขขนาดกลางหรือขนาดใหญ่สายพันธุ์ที่มีความก้าวร้าวสูง (high aggression) หรือความก้าวร้าวสูงมาก (very high aggression) ในสถานที่คับแคบไม่เหมาะสมกับอุปนิสัยและธรรมชาติของสุนัขทำให้เกิดความเครียดและก้าวร้าวจนกลายเป็นสุนัขดุ การเลี้ยงดูสุนัขพันธุ์ร้ายโดยขาดความระมัดระวังและเอาใจใส่เป็นพิเศษทำให้สุนัขงูโจรมุ่งร้ายและทรัพย์สินของบุคคลอื่น การเลี้ยงดูสุนัขโดยปราศจากรับผิดชอบและไม่ควบคุม ดูแล ปล่อยให้สุนัขส่งเสียงดังรบกวนก่อให้เกิดความรำคาญแก่บุคคลอื่น การขาดความรู้ความเข้าใจในสายพันธุ์สุนัขที่เลี้ยงทำให้ไม่สามารถควบคุม ดูแลได้อย่างเหมาะสม แต่ปัจจุบันไม่มีกฎหมายการเลี้ยงสุนัขหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสุนัขอันจะสามารถใช้บังคับเป็นมาตรการทางกฎหมายในการควบคุม ดูแลสุนัขได้ทั้งราชอาณาจักร ดังนั้นเมื่อมีปัญหามาจากสุนัขจึงมีความจำเป็นต้องนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยงอันมีอยู่หลายฉบับ และแต่ละฉบับก็มี

วัตถุประสงค์ในการบังคับใช้ที่แตกต่างกันมาบังคับใช้ ซึ่งบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยงที่มีอยู่ก็ไม่เหมาะสมและเพียงพอกับสภาพสังคมปัจจุบันดังเห็นได้จากตัวอย่างข่าวสุนัขกัดไก่ชนตายกลายเป็นคดีขึ้นโรงพัก ข่าวสุนัขพันธุ์ผสมบางแก้วขย้ำเด็ก 7 ขวบเลือดท่วมร่าง ข่าวเครียดสุนัขของเพื่อนบ้านเห่าไม่หยุดฝรั่งวิ่งโร่ให้รถชน ข่าวหนุ่มใหญ่ถูกสุนัขที่ตนเลี้ยง 15 ปีขย้ำเจ็บ ข่าวสยองซ้ำซากสุนัขพันธุ์ทางกัดขย้ำเด็ก 8 ขวบปากและจมูกฉีกถึงกระดูก ข่าวสาวเคเอฟซีชวยถูกสุนัขพันธุ์ไซบีเรียนจำนวน 5 ตัวรุมกัดบาดเจ็บ ข่าวสุนัขพันธุ์พิทบูลขย้ำหัวย่าและหลาน 1 ขวบคาแฟลตคลองเตย ข่าวสุนัขพันธุ์ร็อตไวเลอร์ 2 ตัวรุมขย้ำเด็กหญิงวัย 2 ขวบดับต่อหน้าแม่เป็นคั่น

กฎหมายประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยงคือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 และกฎหมายท้องถิ่นที่มีความเกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยงแต่จำกัดขอบเขตอำนาจในการบังคับใช้เฉพาะท้องถิ่น เช่น ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ พ.ศ. 2545 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยงและการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะสุนัข

1.2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง โดยเฉพาะสุนัขในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศญี่ปุ่น

1.2.3 เสนอศึกษาแนะนำกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุม ดูแลสุนัขเพื่อสร้างความเป็นระเบียบให้แก่ชุมชนและสังคม ตลอดจนคำนึงถึงสวัสดิภาพของสุนัขที่เลี้ยง

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และประมวลกฎหมายอาญา ตลอดจนกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องนั้น ยังไม่พอเพียงสำหรับการแก้ไข ควบคุม และป้องกันปัญหาอันเกิดจากการเลี้ยงสุนัขมีหลายประเด็นเป็นปัญหาที่ควร ได้รับการทบทวน ปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม เพื่อให้มีกฎหมายพิเศษเกี่ยวกับการเลี้ยงสุนัขที่สมบูรณ์จัดปัญหาเหล่านั้น

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาความเป็นมาและลักษณะของการเลี้ยงสุนัขทั่วไปเป็นหลัก สุนัขควบคุมพิเศษและสุนัขใช้งานเท่าที่จำเป็นประกอบเพื่อให้เกิดความครอบคลุมในเรื่องการเลี้ยงสุนัขทุกประเภท ศึกษาปัญหาข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องอันเกิดจากสุนัขดังกล่าวที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติ กฎ ระเบียบ ข้อบัญญัติที่เกี่ยวข้อง และครอบคลุมไปถึงกฎหมายและมาตรการในการเลี้ยงสุนัขในต่างประเทศ

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้ใช้วิธีศึกษาทางเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาจากเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา บทความ วารสาร ประมวลกฎหมาย วิทยานิพนธ์ ร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.6.1 ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาอันเกิดจากการเลี้ยงสุนัข
- 1.6.2 ทำให้ทราบถึงกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม ดูแลสุนัข
- 1.6.3 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพและความชัดเจนในการควบคุม ดูแล และแก้ไขในปัญหาอันเกิดจากการเลี้ยงสุนัข

บทที่ 2

ความเป็นมา แนวคิด หลักเกณฑ์ในการดูแลและความรับผิดชอบ ในความเสียหายที่เกิดจากสุนัข

2.1 ความเป็นมาในการเลี้ยงสุนัข

การเลี้ยงสัตว์ (Animal Husbandry) คือ การบำรุงรักษาเลี้ยงดูสัตว์ให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์และเป็นปกติสุขจนได้รับผลตอบแทนจากสัตว์ไม่ว่าจะเป็นผล ผลิตผลิตภัณฑ์หรือผลพลอยได้จากสัตว์ มนุษย์รู้จักการเลี้ยงสัตว์มาแล้วไม่น้อยกว่า 9,000 ปี จากเดิมที่เคยออกล่าสัตว์แล้วนำมาค้าขายก่อนนำซากกลับไปบริโภคโดยการนำสัตว์ที่มีชีวิตที่จับได้มาขังรวมกันปล่อยทิ้งไว้สักระยะหนึ่งสัตว์ก็เพิ่มจำนวนขึ้นมนุษย์จึงได้แนวความคิดว่าหากนำสัตว์ที่มีชีวิตที่จับได้มาขังรวมกันแล้วนำอาหารมาเลี้ยงสัตว์ที่ขังไว้ก็จะได้สัตว์ตัวใหม่มาโดยไม่ต้องไปออกล่า มนุษย์จึงรู้จักวิธีการเลี้ยงสัตว์เป็นต้นมา

มนุษย์รู้จักวิธีการเลี้ยงสัตว์โดยการนำสัตว์ป่า (wild animals) ที่ได้จากการล่าและยังมีชีวิตอยู่มากก็ขังรวมกันโดยหาอาหารมาให้สัตว์กิน สัตว์ป่าจะผสมพันธุ์กันเพิ่มจำนวนลูกหลาน เมื่อสัตว์อยู่กับมนุษย์นานๆ เข้าจากนิสัยคุ้ยเขี่ยก็เชื่องลง เมื่อมนุษย์อพยพโยกย้ายถิ่นที่อยู่ก็จะนำ สัตว์เลี้ยงไปด้วย ทำให้สายพันธุ์สัตว์แพร่กระจายออกไปกลายเป็นสัตว์เลี้ยง (domestic animals) ของมนุษย์ไปในที่สุด ซึ่งเราเรียกว่า การทำสัตว์เลี้ยง (domestication)

2.1.1 ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสัตว์เลี้ยง

มนุษย์มีวิวัฒนาการในการเลี้ยงสัตว์มาโดยตลอดจากสมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน มนุษย์รู้จักการคัดเลือกพันธุ์สัตว์ การผสมพันธุ์สัตว์ การขยายพันธุ์สัตว์ การให้อาหารสัตว์ และการดูแลสัตว์จนกระทั่งปัจจุบันมนุษย์ทำการเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพ สร้างรายได้ให้กับผู้เลี้ยงได้เป็นอย่างมาก ซึ่งความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสัตว์แบ่งออกได้ดังนี้

1) ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับโค กระบือ

จากการสันนิษฐานเชื่อว่า มนุษย์เริ่มรู้จักทำให้โคกระบือมีความเชื่อฟังได้ในยุคนีโอ ลีทิกหรือประมาณ 18,000 ปีล่วงมาแล้วมนุษย์สมัยโบราณใช้โคกระบือเพื่อเป็นแรงงาน ใช้เนื้อเป็นอาหาร และรีดนมบริโภคนอกจากนั้น โคกระบือยังใช้เป็นเครื่องชี้ถึงความมั่งคั่งร่ำรวยของมนุษย์ในยุคนั้นด้วย การบันทึกต่างๆ เกี่ยวกับโคกระบือเริ่มมีมาประมาณ 4,000 ปีล่วงมาแล้ว โดยเฉพาะ

เกี่ยวกับพันธุ์ต่างๆของโคกระบือ การคัดเลือกและการผสมข้ามพันธุ์ของโคกระบือ เพื่อวัตถุประสงค์แตกต่างกันของผู้เลี้ยง ถือเป็นการเริ่มต้นของการบันทึกประวัติศาสตร์ทางการเกษตร ซึ่งเกิดขึ้นในราวกลางพุทธศตวรรษที่ 14 มาแล้ว การคัดเลือกและการผสมพันธุ์โคกระบือในยุคดังกล่าวมีผลต่อการปรับปรุงและ การพัฒนาพันธุ์สัตว์เป็นอย่างมากในสมัยต่อมา

2) ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสุกร

การใช้สุกรเพื่อเป็นอาหารของมนุษย์เริ่มมีมาตั้งแต่ ยุคนีโอลิติกเป็นต้นมา โดยชาวจีนเป็นมนุษย์กลุ่มแรกที่ทำให้สุกรเชื่อง มีการบันทึกไว้ว่าเกิดขึ้นมาเมื่อราว 5,500 ปีก่อนพุทธศักราช นอกจากนั้นการอ้างอิงในคัมภีร์ของศาสนาคริสต์เกี่ยวกับสุกรเริ่มปรากฏในราว 2,100 ปีก่อนพุทธศักราช และการเลี้ยงสุกรในประเทศอังกฤษเริ่มมีการกล่าวถึงในราว 1,400 ปีก่อนพุทธศักราช

3) ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ปีก

ถึงแม้ว่าเนื้อสัตว์ปีกและไข่มีการนำมาใช้เป็นอาหารมาตั้งแต่โบราณ แต่การเลี้ยงสัตว์ปีกที่กลายเป็นกิจการค้าเริ่มจะมีมาไม่นานมานี้เอง ในอดีตการเลี้ยงสัตว์ปีกส่วนใหญ่กระทำกันมาในแต่ละครัวเรือนเท่านั้น ไก่เริ่มเลี้ยงโดยชาวจีนมาประมาณ 2,000 ปีก่อนพุทธศักราช นอกจากนั้นไก่อังรู้จักทั่วไปในอียิปต์โบราณด้วยเช่นกัน สัตว์ปีกเริ่มมีการนำมาเลี้ยงให้ปรับตัวเข้ากับมนุษย์ได้ในประเทศอินเดียราว 1,600 ปี ก่อนพุทธศักราช ไก่ป่าสีแดง (Gallus Gallus) ในประเทศอินเดียเป็นบรรพบุรุษของไก่ที่เลี้ยงในปัจจุบัน และอาจจะมีสายพันธุ์อื่นๆ จากป่าที่นำมาใช้ในการปรับปรุงพันธุ์ไก่ด้วย ห่านเริ่มเลี้ยงให้เชื่องหลังการเลี้ยงไก่เล็กน้อยในสมัยอียิปต์ประมาณ 4,000 ปีก่อนห่านได้รับการยกย่องให้เป็นนกศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนา นอกจากนั้นได้มีการแพร่กระจายการเลี้ยงห่านไปทั่วทวีปยุโรปเมื่อประมาณ 2,000 ปีล่วงมาแล้ว

4) ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์อื่นๆ

สัตว์อื่นๆ ที่จะกล่าวถึงในที่นี้คือ แพะ แกะ เท่านั้น แพะเป็นหนึ่งในสัตว์จำพวกแรก ที่เลี้ยงให้เชื่องโดยมนุษย์ระหว่างต้นยุคนีโอลิติก จะพบรูปแกะในรูปปั้นทางศิลปะของชาวอียิปต์โบราณยุคต้นๆ ราว 4,600 ปี ก่อนพุทธศักราช นอกจากนั้นยังมีการกล่าวถึงแกะในข้อความของคัมภีร์ไบเบิล และมีการพบกระดูกแกะในถ้ำและบ่อน้ำของชาวยุโรปยุคต่างๆ เส้นใยจำพวกขนแกะมีการพบอยู่กับซากปรักหักพังในหมู่บ้านหนึ่งอยู่ในทะเลสาบ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งเมื่อคำนวณอายุแล้วจะมีอายุประมาณ 10,000 - 20,000 ปีล่วงมาแล้วชาวบาบิโลเนียน (Babylonians) ใช้ขนแกะเป็นเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มเมื่อราว 4,600 ปีก่อนพุทธศักราช ผุงแกะนับว่ามีความสำคัญในประเทศสเปน และประเทศอังกฤษ ประเทศทั้งสองเป็นแหล่งสำคัญที่มีพื้นที่การเลี้ยงสัตว์จำพวกแกะจำนวนมาก เราไม่สามารถทราบบรรพบุรุษของแกะได้แน่นอนเหมือนสัตว์อื่นๆ เพราะแกะมีจำนวนมากมายกว่า 200 พันธุ์ทั่วโลก ทุกพันธุ์มีนิสัยง่าย เชื่อฟังผู้เลี้ยง และไม่ทำร้ายหรือเป็น

อันตรายน้อย คุณสมบัตินี้เองที่เป็นผลทำให้มีการคัดเลือกพันธุ์เพื่อให้เกาะอยู่รวมกันเป็นฝูงใหญ่ในเวลาต่อมา ส่วนพะในยุคนีโอลิธิกเริ่มเชื่องแล้ว เป็นสัตว์ชนิดแรกที่เลี้ยงให้เชื่องได้ พบได้ทั้งในทวีปเอเชียและทวีปอื่นๆ บรรพบุรุษของพะปัจจุบันมาจากพะป่าพวกมาร์คฮอร์ (Markhors) และทาร์ค (Taksrs)¹

โดยสรุปแล้วความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ต่างๆ ล้วนมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ตั้งแต่ยุคนีโอลิธิกเป็นต้นมา มีการนำสัตว์ป่าพวกโค กระบือ สุกร พะ และแกะ มาเลี้ยงให้เชื่อง และปรับตัวเข้ากับมนุษย์ได้ในเวลาต่อมา กลายเป็นสัตว์เลี้ยงของมนุษย์มาจนถึงปัจจุบัน เช่นเดียวกับสุนัขที่มีความสัมพันธ์กับมนุษย์มาเป็นเวลานาน ต้นกำเนิดของสุนัขมาจากสุนัขป่า โดยมนุษย์แถบขั้วโลกเหนือนำมาเลี้ยงเมื่อ 12,000 ปีมาแล้ว เชื่อกันว่าสุนัขป่าตัวแรกเกิดขึ้นเมื่อ 100 ล้านปีที่แล้วสมัยแรกเริ่มลักษณะหน้าตาไม่เหมือนสุนัขในปัจจุบัน ต้นกำเนิดของสุนัขอาจประกอบด้วยสุนัขป่าทั้งหมด สุนัขป่าโบราณและสุนัขจิ้งจอก ซึ่งปัจจุบันสามารถแบ่งสุนัขทั่วโลกออกเป็น 13 สกุลและ 37 ชนิด (species) จำนวนสุนัขบางชนิด เช่น สุนัขป่าสีเทาอาจมีจำนวนลดลงมากในปัจจุบัน แต่สุนัขบางชนิดยังคงมีจำนวนมาก เช่น สุนัขจิ้งจอกสีแดง ซึ่งสามารถปรับตัวเข้ากับการขยายตัวของเมืองได้ดี ก็จะพบเห็นในทั่วไป สุนัขเลี้ยงทุกชนิดมีพัฒนาการมาจากสุนัขป่าสีเทาและยังคงมีสัญชาตญาณของสุนัขป่าอยู่ เป็นต้นว่าการที่สุนัขเลี้ยงแสดงออกถึงความซื่อสัตย์ต่อเจ้าของ จัดว่าเป็นสัญชาตญาณทางสังคมอย่างหนึ่งของสุนัขป่า หรือสุนัขเฝ้ายามมีสัญชาตญาณหวงแหนเขตแดน หรือสัญชาตญาณในการล่าสัตว์ของสุนัขล่าเนื้อ สุนัขที่ใช้ในการกีฬาล่าสัตว์และสุนัขเทอเรียร์ สุนัขป่าสีเทามีสัญชาตญาณในการต้อนฝูงสัตว์โดยสามารถแยกเหยื่อออกจากฝูงได้ ซึ่งเป็นทักษะที่มีอยู่ในสุนัขต้อนฝูงแกะนั่นเอง

สุนัขทุกชนิดพัฒนาการมาจากสัตว์กินเนื้อและล่าเหยื่อ ดังนั้นวิวัฒนาการของฟันสำหรับเคี้ยวเนื้อและกระดูกจึงยังคงมีอยู่ รวมทั้งมีประสาทคมกลิ่นและตามล่าเหยื่อที่ดีมาก นอกจากนี้สุนัขทั่วไปยังมีกล้ามเนื้อที่แข็งแรงทำให้วิ่งได้เร็ว และเร่งความเร็วได้ทันทีที่ต้องการ ลักษณะการเดินของสุนัขทุกชนิดจะทิ้งน้ำหนักตัวบนนิ้วเท้า ลักษณะการเดินเช่นนี้ส่งผลให้สุนัขเคลื่อนไหวคล่องแคล่วได้มากกว่าสัตว์อื่นๆ เช่น หมูซึ่งทิ้งน้ำหนักลงที่ฝ่าเท้า อีกทั้งสุนัขยังมีสัญชาตญาณในการทำงานเป็นกลุ่ม ดังนั้นจึงสามารถล่าสัตว์ที่มีขนาดใหญ่กว่าได้อย่างมีประสิทธิภาพไม่แพ้สัตว์กินเนื้อประเภทอื่นๆ

ในการพัฒนาสายพันธุ์สุนัขอาจจะต้องใช้ระยะเวลาอย่างมาก ในยุโรปนักวิทยาศาสตร์คาดว่า ต้นกำเนิดของสุนัขน่าจะมาจากการผสมข้ามพันธุ์ระหว่างสุนัขจิ้งจอกและสุนัข

¹ สมชาย ศรีพุด. (2549). หลักการเลี้ยงสัตว์. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2550, จาก

ป่าจนกลายเป็นสุนัขในปัจจุบัน แต่การพัฒนาและการคัดเลือกสายพันธุ์สุนัขสืบทอดกันมา 4,000 ปีชั่วยาว ทำให้ลักษณะร่างกายของสุนัขหลายพันธุ์เปลี่ยนแปลงไปจากบรรพบุรุษอย่างมาก แต่สุนัขทุกสายพันธุ์ยังคงรักษาลักษณะพฤติกรรมของสุนัขป่าไม่เว้นแม้แต่สุนัขพันธุ์ชิววา ทั้งสุนัขป่าและสุนัขเลี้ยงมีวิธีการสื่อสาร โดยการเห่าและการใช้ภาษากาย เช่น ท่าทางของหน้าตาและหาง รวมทั้งสัญชาตญาณในการรวมกลุ่ม²

2.1.2 การจัดกลุ่มสุนัข สามารถแบ่งได้ 6 กลุ่ม ดังนี้

1) สุนัขล่าเนื้อ มีประสาทสัมผัสในการดมกลิ่นที่ดี ผนวกกับความแข็งแรงของสรีระทำให้สุนัขล่าเนื้อเป็นสุนัขรุ่นแรกๆ ที่มนุษย์นำมาใช้ล่าสัตว์ สุนัขล่าเนื้อแบ่งย่อยได้อีก 2 กลุ่ม คือ

(1) กลุ่มที่มีสายตาดำ เช่น เกรย์ฮาว์น ออฟกัน และสะลูกี้ สุนัขเหล่านี้มีความว่องไวและมีสายตาดำที่ดี ลักษณะทางกายภาพโดยทั่วไปมีรูปร่างสูงและช่วงยาว

(2) กลุ่มที่มีประสาทการรับกลิ่นดี เช่น บัสเซตฮาว์น คัชชุน สุนัขประเภทนี้จะมีความสั้นแต่แข็งแรง หัวใหญ่ หูแผ่กว้างใหญ่และมีประสาทสัมผัสการรับกลิ่นที่ดีกว่ามนุษย์ถึง 1 ล้านเท่า

2) สุนัขเพื่อเกมสกีฬา เป็นสุนัขที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นผู้ช่วยในการล่าสัตว์โดยเฉพาะหน้าที่ของสุนัขเหล่านี้คือการค้นหาเหยื่อและนำเหยื่อที่ถูกยิงแล้วกลับมาให้เจ้าของ ซึ่งสามารถแบ่งสุนัขเพื่อเกมสกีฬาได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

(1) สเปเนียน เป็นสุนัขที่มีรูปร่างขนาดกลางที่เฉลียวฉลาด จมูกรับกลิ่นได้ดี มีลักษณะเด่นคือ หูยาวและตก ซึ่งมีสองกลุ่มคือ พันธุ์ที่ใช้ล่าสัตว์และพันธุ์ขนาดเล็กที่ปัจจุบันจัดอยู่ในกลุ่มสุนัขที่เลี้ยงไว้ดูเล่น

(2) พอยเตอร์ และเซทเตอร์ เป็นพันธุ์ที่มีขนาดใหญ่กว่าสเปเนียน ขาวาว หูดก และจมูกรับกลิ่นได้ดีเยี่ยม ในการออกล่าสัตว์เจ้าของให้สุนัขตามรอยเหยื่อออกไปได้ไกลกว่าในกรณีของสเปเนียน จนบางครั้งอาจลบลายตาไปเลยก็ได้ ทั้งนี้เพราะเมื่อพบเหยื่อ สุนัขจะไม่เข้าโจมตีเหยื่อเลขทันที แต่จะส่งสัญญาณให้เจ้าของทราบโดยการยืนหรือ บางครั้งอาจมีการยกขาหน้าร่วมด้วย สุนัขพันธุ์เซทเตอร์ก็เช่นเดียวกัน โดยสุนัขที่ได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีจะนั่งคอยได้เป็นเวลานานจนกว่าเจ้าของจะออกคำสั่งต่อไปจึงเริ่มเคลื่อนไหวอีกครั้งหนึ่ง

(3) รีทริฟเวอร์ เป็นสุนัขที่เป็นมิตร แข็งแรง มีโครงสร้างที่ดีและเชี่ยวชาญในการล่าสัตว์ โดยสิ่งที่มีมนต์คือ การค้นหาและนำเหยื่อที่ถูกยิงกลับมาให้เจ้าของ โดยปกติแล้วมักจะทำงานร่วมกับสุนัขพันธุ์สเปเนียน โดยให้สเปเนียนเป็นผู้เริ่มต้นค้นหา ส่วนรีทริฟเวอร์คอยนำเหยื่อที่ถูกยิงแล้วกลับมาให้เจ้าของ นอกจากนี้ รีทริฟเวอร์ยังว่ายน้ำได้ดี จึงมักถูกใช้ในการล่าสัตว์ปีกที่

² ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะสัตวแพทยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (ม.ป.ป.). สุนัข. หน้า 14-18.

บินอยู่เหนือน้ำ เช่น ห่านป่า เป็นต้น

3) สุนัขเทอร์เรีย ถือกำเนิดในประเทศอังกฤษเป็นสุนัขขนาดเล็ก นิสยอยากรู้อยากเห็น ขอบคอกถิ่น ตามรอยและขุดคุ้ยหาสิ่งที่สงสัย จึงถูกใช้เป็นผู้ช่วยในการล่าสัตว์ โดยเทอร์เรียทำหน้าที่ตามรอยสัตว์ป่า เทอร์เรียเป็นสุนัขขนาดเล็ก ขาสั้น เคลื่อนไหวได้อย่างว่องไว มีชีวิตชีวา ผนวกกับนิสัยประจำตัวที่อดทนและกล้าหาญ ทำให้ถูกใช้เป็นผู้ช่วยสงคราม บางยุคก็นำเทอร์เรียมาต่อสู้ในสนามแข่ง แต่ปัจจุบันนิยมเลี้ยงเพื่อเป็นเพื่อนเล่นภายในบ้าน

4) สุนัขทำงาน หลังจากที่น่าสุนัขป่ามาเลี้ยง เพื่อช่วยล่าสัตว์ มนุษย์ก็พบว่า สุนัขเป็นสัตว์ที่มีความสามารถเกินกว่าที่คาดมันฉลาด แข็งแกร่ง ว่องไว อดทน สายตาดีและ ตามกลิ่นได้อย่างดีเยี่ยมสุนัขจึงถูกคัดเลือกพันธุ์ เพื่อใช้งาน นอกเหนือจากการล่าสัตว์จนได้สายพันธุ์สุนัขทำงานที่มีลักษณะเด่นแตกต่างกันไปมากมาย

(1) ทักษะที่หลากหลายเป็นเวลานับศตวรรษที่มนุษย์นำสุนัขมาใช้งาน เช่น เผ่ายามสำรวจหาระเบิด (ในสงคราม) ลากสัมภาระ ดึงฝูงสัตว์ ตามรอยผู้ร้าย และช่วยเหลือผู้ประสบภัย ปัจจุบันสุนัขยังทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยตำรวจ นำทางคนตาบอด ตรวจสอบหายาเสพติด ก้าวร้าว ระเบิด และล่าสุนัขนั้นยังถูกฝึกให้ช่วยเหลือคนหูหนวกได้อีกด้วย ตัวอย่างของสุนัขตำรวจ ได้แก่ บ็อกเซอร์ โดเบอร์แมน ฟินช์เชอร์ รอทไวเลอร์ เยอรมันเชพเพิร์ด เกรคเคน

(2) สุนัขหัวใจขาวไร้ ยังมีสุนัขทำงานอีกกลุ่มหนึ่งที่ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยของชาวไร้ อย่างเช่น คอลลี โอลด์อิงลิชชีพด็อก เยอรมันเชพเพอด เซ็ทแลนซีพด็อกและคอร์กีโดยสุนัขพวกนี้ จะช่วยชาวไร้ในการเฝ้าฝูงปศุสัตว์คอยเตือนสัตว์ออกไปกินหญ้า และกลับบ้าน เป็นต้น พวกมันช่วย ชาวไร้ทำงานได้ดีมาก จึงไม่น่าแปลกใจว่าเกือบทุกประเทศที่มีการเลี้ยงสัตว์ จะการพัฒนาสายพันธุ์สุนัขต้อนสัตว์จนได้พันธุ์ประจำถิ่นของตนเอง เช่น คอร์กีจาก สก็อตแลนด์ พูลี่ จากฮังการี และก็มี คอร์กีจากเวลส์ เป็นต้น

(3) สุนัขจอมอึด มีสุนัขอีกพวกหนึ่งที่แข็งแรงและอดทนมาก จนสามารถทำงานหนักๆ แทนมนุษย์ได้ เช่น ในอังกฤษสุนัขถูกใช้ให้ส่งจดหมายระหว่างเมือง และลากเกวียนบรรทุกของนอกจากนี้ประเทศในเขตอากาศหนาวมากๆ ซึ่งการเดินทางเป็นไปด้วยความยากลำบากยังใช้สุนัข เช่น อลาสกันมาลามิวต์ ไชบีเรียนฮัสกี้ และ ซามอยด์ เพื่อเป็นพาหนะเดินทาง

(4) ความสามารถเฉพาะอย่างมนุษย์ยังใช้สุนัขทำงานอีกหลายประเภท โดยสุนัขบางพันธุ์ถูกฝึกเพื่อทำงานเฉพาะอย่าง เช่น สุนัขเซนส์ เบอร์นาร์ด์ถูกฝึกให้ค้นหาสิ่งของ

5) สุนัขตุ๊กตา เป็นสุนัขตัวเล็ก ซึ่งเดิมเป็นสุนัขตัวใหญ่แต่ถูกพัฒนาพันธุ์จนได้สุนัขตัวเล็กสุนัขประเภทนี้เหมาะสำหรับเลี้ยงไว้เป็นเพื่อนแก้เหงา สุนัขตุ๊กตามีบทบาทมากกับคนที่อยู่คนเดียว เช่น คนชราที่ถูกทอดทิ้ง คนป่วยรวมไปถึงเด็ก อดีตสุนัขตุ๊กตาถือกำเนิดขึ้นมาหลายพันปีแล้ว โดยเมื่อ 4,000 ปีก่อน มีการพบสุนัขสิงโตที่หน้าตาคล้ายกับสุนัขปักกิ่งในจีนและพบ Lap dogs ที่

โด่งดังมากในกลุ่มคนโรมันในสมัยก่อนนั้นสุนัขตุ๊กตาเป็นที่นิยมมากในกลุ่มผู้หญิงและเด็กในสังคมชั้นสูง เช่น ราชีนีแมรีแห่งสกอตแลนด์ ราชีนีวิกตอเรีย พระนางมารีอังตัวเนต และ มาดามโปมปาด้วแห่งฝรั่งเศส จักรพรรดินีของจีน และลามะแห่งทิเบต

6) สุนัขขอเนกประสงค์ เป็นสุนัขนานาประโยชน์ตามแต่เจ้าของจะใช้งาน คือสุนัขที่ไม่สามารถจัดเข้าในพวกใดพวกหนึ่ง เช่นการเลี้ยงไว้เพื่อระงับภัย การให้สุนัขเป็นสัญลักษณ์แห่งโชค ลาภ เป็นต้น³

2.1.3 จำแนกสายพันธุ์สุนัข

การจำแนกสายพันธุ์สุนัขอาจแบ่งตามลักษณะรูปร่างและรูปร่างภายนอกต่างๆ เช่น รูปร่างเล็ก หัวกลม ใบหูยาว และมีขนสั้น โดยไม่จำเป็นต้องรู้จักนิสัยหรือวัตถุประสงค์การใช้งาน นอกจากนี้ยังมีการจำแนกตามลักษณะเฉพาะของสุนัขด้วยเช่นกัน ซึ่งได้แก่

1) สุนัขพันธุ์ขนาดเล็ก สุนัขกลุ่มนี้จะมีความสูงน้อยกว่า 46 เซนติเมตร หลังจากจัดสุนัขกลุ่มนี้แล้วให้พิจารณาลักษณะรูปร่างหัว ตามด้วยลักษณะของใบหู และชนิดของขนก็จะทราบพันธุ์ของสุนัขได้ ซึ่งสุนัขขนาดเล็กนี้ประกอบด้วยพันธุ์พูเดิ้ล อิงลิชทอยเทอเรีย คิงส์ชาร์ลสแปเนียล คาวาเลียร์คิงส์ชาร์ลสแปเนียล บอสตันเทอเรีย พัก เฟรนช์บูลด็อก กริฟฟอนส์ คอร์กิส คอกสุนด์ (คนไทยนิยมเรียกคัทซุน) สแปเนียล ทุกชนิดยกเว้น เร็ด ค็อกเกอร์ และอีกชนิดหนึ่งที่น่านิยมกันคือ สคิปเพอเก้ สุนัขบีเกิ้ลเป็นสุนัขอีกชนิดหนึ่งที่สามารถสร้างความสุขและมีความอดทนในครอบครัวเป็นอย่างดี แต่สุนัขประเภทนี้ไม่yantต่อการฝึกและชอบออกดมกลิ่นนอกบ้านมากกว่าที่จะเป็นสุนัขที่เจ้าของบ้านต้องการเลี้ยงไว้ดูให้อยู่แต่ในบ้าน

2) สุนัขพันธุ์ขนาดกลาง สุนัขในกลุ่มนี้จะรวมถึงสุนัขที่มีความสูงระหว่าง 46-61 เซนติเมตร ประกอบด้วยสุนัขลาบราเดอร์ สายพันธุ์ที่ขนาดเล็ก (สุนัขตัวเมียจะเล็กกว่าสุนัขตัวผู้) โกลเด้นรีทรีฟเวอร์ ไวมารานอร์ เยอรมันเชพเพิร์ด อิงลิชเซ็ทเทอร์ และกอร์ดอนเซ็ทเทอร์ บ็อกเซอร์ และบีค คอลลี บัสเซ็ทเฮด เป็นสุนัขอีกชนิดหนึ่งซึ่งเหมาะแก่การเลี้ยงไว้ในบ้าน ถ้าสนใจในเรื่องของความเกียจคร้าน สุนัขประเภทนี้ไม่ใส่ใจในการเล่นเท่าที่ควร

3) สุนัขพันธุ์ขนาดใหญ่ สุนัขในกลุ่มนี้หมายถึงสุนัขทุกพันธุ์ที่สูงกว่า 61 เซนติเมตร ซึ่งพิจารณาจากลักษณะรูปร่างของหัว ตามด้วยลักษณะของใบหูและชนิดของขน เช่นเดียวกับกับการพิจารณาสุนัขขนาดอื่นๆ ซึ่งประกอบด้วย พิเรเนียน มาสทิฟฟ์ ไอริช วูล์ฟฮาวนด์ เดียร์ฮาวนด์ ลันเชร์ เซนต์เบอร์นาร์ด์ นิวเฟาแลนด์และเกรทเดน ต้องถือว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากที่สุนัข

³ ประวัติสุนัข. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2552, จาก <http://www.thamwebsite.com/cty/tiplearn/old/pages/dog.htm>.

รทเคนต้องได้รับการฝึกจนกว่าจะเชื่อฟัง สุนัขประเภทนี้ต้องการพักผ่อน อาหารเสริม วิตามินและแคลเซียมในปริมาณที่มากเพื่อที่จะให้แข็งแรงในระยะการเจริญเติบโต และต้องไม่มีการออกกำลังกายจนมากเกินไปในช่วงหกเดือนแรก ประโยชน์ของสุนัขเหล่านี้คือเป็นสุนัขที่ใช้ในการล่าสัตว์ และต้องการความควบคุมจากเจ้าของ นอกจากนี้ยังใช้เป็นสุนัขเฝ้ายามได้อีกด้วย⁴

2.1.4 หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดกลุ่มสุนัข

- 1) ปฏิกริยาทั่วไป (reactivity) มีพฤติกรรมที่ใช้ตัดสิน 5 ลักษณะ
 - (1) ความต้องการความรัก และความเอาใจใส่ (affection demand)
 - (2) ความตื่นตัว (excitability)
 - (3) พฤติกรรมการเห่าที่มากกว่าปกติ (excessive barking)
 - (4) พฤติกรรมการเห็บโดยเฉพาะกับเด็ก (snapping at children)
 - (5) พฤติกรรมทั่วไป (general activity)
- 2) ความก้าวร้าว (aggressiveness) มีพฤติกรรมที่ใช้ตัดสิน 4 ลักษณะ
 - (1) การปกป้องอาณาเขต (territorial defense)
 - (2) พฤติกรรมการเห่า และเฝ้าบ้าน (watchdog barking)
 - (3) ความก้าวร้าวต่อสุนัขตัวอื่น (aggression to dogs)
 - (4) การวางตนเหนือเจ้าของ (dominance over owner)
- 3) ความสามารถในการเรียนรู้ (trainability) จะใช้พฤติกรรม 2 ชนิดดังนี้
 - (1) ความสามารถในการฝึกให้เชื่อฟังคำสั่ง (obedience trainability)
 - (2) ความสามารถในการถูกฝึกให้ถ่ายเป็นที่ (housebreaking ease)
- 4) เกณฑ์อื่นๆ
 - (1) การทำลายข้าวของ (destructiveness)
 - (2) ระดับนิสัยชอบเล่น (playfulness)

ซึ่งสามารถนำมาแบ่งกลุ่มตามพฤติกรรม โดยใช้เกณฑ์ข้างต้น เป็น 7 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 สุนัขที่มีปฏิกริยาทั่วไปสูง ความก้าวร้าวปานกลาง และความสามารถในการถูกฝึกต่ำ (high reactivity medium aggression low trainability) เป็นกลุ่มที่ใหญ่ที่สุด โดยพันธุ์ที่ถือว่าเป็นตัวแทนของกลุ่มนี้เป็นกลุ่มสุนัขพันธุ์เล็ก เช่น ปอมเมอเรเนียน (Pomeranian) ลาซ่าแอปโซ (Lhasa Apso) และมอลทิส (Maltese) สุนัขที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ บีเกิ้ล(Beagle) บอสตันเทอร์เรีย (Boston Terrier) ค็อกเกอร์สเปเนียล(Cocker Spaniel) ไอร์ริชเซ็ทเตอร์ (Irish Setter) ลาซ่าแอป

⁴ ประพนธ์ เกตวาทศ. (2537). สุนัขใกล้ชิด. หน้า 31-37.

ไซ(Lhasa Apso) มอลทิส (Maltese) ปักกิ่ง (Pekingese) ปอมเมอเรเนียน (Pomeranian) ปัก (Pug) ไว
มาราเนอร์ (Weimaraner) ขอร์คไซร์ เทอร์เรีย (Yorkshire Terrier)

กลุ่มที่ 2 สุนัขที่มีปฏิกิริยาทั่วไปต่ำมาก ความก้าวร้าวต่ำมาก และความสามารถในการ
ถูกฝึกต่ำ (very low reactivity very low aggression low trainability) โดยพันธุ์ที่ถือว่าเป็นตัวแทน
ของกลุ่มนี้คือ โอลด์อิงลิชชีพด็อก (Old English Sheepdog) อิงลิชบลูดีอก (English bulldog) และ
บาสเซต ฮาวด์ (Basset Hound) สุนัขที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ บาสเซตฮาวด์ (Basset hound) บลัด
ฮาวด์ (Bloodhound) อิงลิชบลูดีอก(English bulldog) นอร์วีเจียนเอลก์ฮาวด์ (Norwegian Elkhound)
โอลด์อิงลิชชีพด็อก (Old English Sheepdog)

กลุ่มที่ 3 สุนัขที่มีปฏิกิริยาทั่วไปน้อย ความก้าวร้าวสูง และความสามารถในการถูกฝึก
ต่ำ (low reactivity high aggression low trainability) โดยพันธุ์ที่ถือว่าเป็นตัวแทนของกลุ่มนี้ คือ
ซามอยด์ (Samoyed) อลาสกันมาลามิวต์ (Alaskan Malamute) และ ไซบีเรียนฮัสกี้ (Siberian Husky)
สุนัขที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ อาฟกัลดฮาวด์ (Afghan Hound) อลาสกันมาลามิวต์(Alaskan
Malamute) เซนต์เบอร์นาร์ด์ (Saint Bernard) บ็อกเซอร์ (Boxer) เชาเชา (Chow Chow) ซามอยด์
(Samoyed) คัลเมเชี่ยล (Dalmatian) เกรทเดน (Great Dane) ไซบีเรียน ฮัสกี้ (Siberian Husky)

กลุ่มที่ 4 สุนัขที่มีปฏิกิริยาทั่วไปสูง ความก้าวร้าวปานกลาง และความสามารถในการ
ถูกฝึกสูงมาก (high reactivity medium aggression very high trainability) เป็นกลุ่มที่ประกอบไป
ด้วยสุนัขหลายขนาดตั้งแต่เล็กถึงใหญ่ โดยพันธุ์ที่ถือว่าเป็นตัวแทนของกลุ่มนี้ คือ เซ็ทแลนชีพด็อก
(Shetland Sheepdog) ชิสุ (Shih Tzu) และ มินิเยเจอร์พุดเดิ้ล (Miniature poodle) สุนัขที่ถูกจัดอยู่ใน
กลุ่มนี้ได้แก่ บิชอนไฟรส์ (Bichon Frise) พุดเดิ้ลทอย (Poodle Toy) พุดเดิ้ลมินิเยเจอร์ (Poodle
Miniature) พุดเดิ้ลมาตรฐาน (Poodle Standard) เซ็ทแลนชีพด็อก (Shetland Sheepdog) ชิสุ (Shih
Tzu) เวลช์ คอร์กี้ (Welsh Corgi) อิงลิชสปริงเกอร์ สเปเนียล (English Springer Spaniel)

กลุ่มที่ 5 สุนัขที่มีปฏิกิริยาทั่วไปต่ำ ความก้าวร้าวต่ำ และความสามารถในการถูกฝึกสูง
(low reactivity low aggression high trainability) โดยพันธุ์ที่ถือว่าเป็นตัวแทนของกลุ่มนี้ คือ คอลลี
(Collie) วิซสลา (Vizsla) และ โกลเด้น รีทรีฟเวอร์ (Golden Retriever) สุนัขที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มนี้
ได้แก่ ออสเตรเลียเชฟเพิร์ด (Australian Shepherd) บริตทานีสเปเนียล (Brittany Spaniel) นิวฟาวด์
แลนด์ (Newfoundland) เยอรมันช็อตแฮร์พอยน์เตอร์ (German Shorthaired Pointer) คอลลี(Collie)
คิชฮอนด์ (Keeshond) วิซสลา (Vizsla) ชิซาพีคเบย์ รีทรีฟเวอร์ (Chesapeake Bay Retriever) โกลเด้น
รีทรีฟเวอร์ (Golden Retriever) ลาบราดอร์รีทรีฟเวอร์ (Labrador Retriever)

กลุ่มที่ 6 สุนัขที่มีปฏิกิริยาทั่วไปต่ำ ความก้าวร้าวสูงมาก และความสามารถในการถูก
ฝึกสูงมาก (low reactivity very high aggression very high trainability) เป็นสุนัขกลุ่มเล็กๆ ที่มี
ลักษณะที่จำเพาะมาก มีเพียง 4 พันธุ์ คือ อากิตะ(Akita) ร็อตไวเลอร์ (Rottweiler) โคเบอร์แมนพิน

เซอร์ (Doberman Pinscher) เยอรมันเช็พเพอด (German Shepherd)

กลุ่มที่ 7 สุนัขที่มีปฏิกริยาทั่วไปสูง ความก้าวร้าวสูงมาก และความสามารถในการถูกฝึกปานกลาง (high reactivity very high aggression medium trainability) สุนัขที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ แอร์รีเคลเทอร์เรีย (Airedale Terrier) ชิว่าว่า (Chihuahua) ดัชชุน (Dachshund) ฟ็อกเทอร์เรีย (Fox Terrier) ซิลกี้เทอร์เรีย (Silky Terrier) สก็อตทิสเทอร์เรีย (Scottish Terrier) มินิเยเจอร์ชเนาเซอร์ (Miniature Schnauzer) เวสท์ไฮแลนด์ไวท์เทอร์เรีย (West Highland White Terrier) แคนเทอร์เรีย (Cairn Terrier)⁵

แม้ว่าในทางสากลจะมีการจัดแบ่งและแยกสายพันธุ์สุนัข ซึ่งก็เพื่อที่จะให้ผู้เลี้ยงสุนัขได้พิจารณาและคัดเลือกสุนัขให้ตรงตามความต้องการของตัวเอง แต่ในความเป็นจริงผู้ที่เลี้ยงสุนัขส่วนใหญ่ยังขาดการเรียนรู้และทำความเข้าใจถึง ปฏิกริยาทั่วไป(reactivity) ความก้าวร้าว (aggressiveness) ความสามารถในการเรียนรู้(trainability) เกณฑ์อื่นๆ ของสุนัขที่ตนนำมาเลี้ยง ซึ่งเพราะการความรู้และความเข้าใจดังกล่าวนี้เองจึงนำมาซึ่งปัญหาอันเกิดจากสุนัขมากมาย

2.2 หลักเกณฑ์ในการดูแลสุนัข

2.2.1 หลักเกณฑ์ในการดูแลสุนัขทั่วไป

การเลี้ยงสัตว์จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางอารมณ์ความรู้สึของผู้เลี้ยง โดยเฉพาะเด็กที่เลี้ยงสัตว์จะมีพัฒนาการทางด้านความรู้สึเร็วกว่าเด็กโดยทั่วไป ทั้งนี้เมื่อเด็กที่เลี้ยงสัตว์เติบโตขึ้นจะมีความอ่อนโยนทางด้านจิตใจและให้ความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิตอย่างมากจนไม่กล้าทำความผิดที่ส่งผลร้ายต่อสังคม แต่ก่อนนำสุนัขมาเลี้ยงเจ้าของควรรู้จักสุนัขและทำความเข้าใจถึงอุปนิสัยและธรรมชาติของสุนัขในแต่ละพันธุ์ให้ดีเสียก่อนไม่ใช่เลี้ยงกันตามกระแสนิยมหรือความพึงพอใจส่วนตัวทำให้ไม่เข้าใจธรรมชาติลักษณะนิสัยของสุนัข

โดยธรรมชาติสุนัขจัดเป็นสัตว์สังคมเช่นเดียวกับสุนัขป่า จึงมักมีการอยู่รวมกันเป็นฝูงและไม่ทำอันตรายพวกเดียวกัน สุนัขที่นำมาเลี้ยงจึงถือว่าผู้เลี้ยงและคนในครอบครัวผู้เลี้ยงเป็นสมาชิกในฝูง ดังนั้นประโยชน์ในการควบคุม ดูแลและการฝึกสอนสุนัขเจ้าของควรต้องแสดงตนเป็นจำฝูงและในการเล่นประลองกำลังกันก็ห้ามแพ้เพราะสุนัขจะลำดับความสำคัญอยู่ตลอดเวลา

สุนัขควรแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

- 1) สุนัขคูที่เจ้าของสามารถควบคุมได้
- 2) สุนัขคูที่เจ้าของไม่สามารถควบคุมได้

⁵ พฤติกรรมสุนัข (ม.ป.ป.). สืบค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2551, จาก <http://www.vet.chula.ac.th>

ทั้งนี้เจ้าของควรให้ความสำคัญในการควบคุมสุนัขเพราะความประมาทเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้สุนัขทำร้ายคนหรือสัตว์อื่น โดยเฉพาะสุนัขดุซึ่งมีแนวโน้มที่จะมีความก้าวร้าวได้ง่ายกว่าสุนัขทั่วไป เจ้าของจึงควรศึกษาถึงนิสัยของสายพันธุ์สุนัขที่เลี้ยงให้ดี เพราะแม้ว่าสุนัขทุกตัวอาจมีนิสัยไม่เหมือนกันแต่ส่วนใหญ่ในสายพันธุ์เดียวกันจะมีนิสัยใกล้เคียงกัน และสาเหตุที่สุนัขกลายเป็นสุนัขดุส่วนใหญ่ก็นั้นมาจากพฤติกรรมการเล่นที่ขาดความเข้าใจในอุปนิสัยและธรรมชาติของสุนัข

อย่างไรก็ตามสุนัขจัดเป็นสัตว์เลี้ยงยอดนิยมทั่วโลกเนื่องด้วยความซื่อสัตย์และความเฉลียวฉลาดและรักเจ้าของ โดยไม่มีเงื่อนไขจนกลายเป็นเพื่อนแท้ของมนุษย์ สุนัขสามารถฝึกได้ แต่ผู้เลี้ยงควรมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการคัดเลือกสายพันธุ์ การดูแลรักษารวมถึงอาหารที่เหมาะสมสำหรับสุนัขมีหลักสำคัญในการดูแลสุนัขโดยทั่วไปดังนี้

1) การเลือกสายพันธุ์ ควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการเลี้ยง เช่นต้องการให้เฝ้าบ้านทำงานหรือเลี้ยงไว้เป็นเพื่อน ซึ่งแต่ละสายพันธุ์ล้วนมีบุคลิกลักษณะแตกต่างกันในขณะที่สายพันธุ์ผสมก็มีความร่าเริงและน่ารักไม่แพ้กัน การเลี้ยงดูด้วยความรักเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยหล่อหลอมอุปนิสัยของสุนัขให้มีความสุขและไม่ก้าวร้าว เจ้าของจึงควรพยายามทำความเข้าใจพฤติกรรมของสุนัขและสังเกตสัญญาณความเจ็บป่วยเมื่อสุนัขแสดงอาการบางอย่าง เพื่อที่จะสามารถช่วยเหลือสุนัขได้โดยพาไปพบสัตวแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญที่สามารถวินิจฉัยสาเหตุ และการดูแลรักษาที่เหมาะสมต่อไป

2) ความรับผิดชอบ กล่าวคือเมื่อต้องการเลี้ยงสุนัข เจ้าของควรมีการเตรียมความพร้อมสำหรับเรื่องสถานที่เลี้ยงและความพร้อมของจิตใจในเรื่องของความรับผิดชอบต่อปัญหาที่อาจเกิดขึ้นภายหลังจากนำสุนัขมาเลี้ยง

3) ความรู้ เจ้าของสุนัขควรศึกษากฎหมาย กฎ ข้อบังคับและ วิธีการดูแลรักษาที่เกี่ยวข้องกับสุนัข เพื่อจะได้ทราบถึงสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของตน

4) การควบคุม กล่าวคือการเลี้ยงสุนัขและการนำสุนัขออกนอกสถานที่จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของเจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรักษาแทนเจ้าของ เพื่อไม่ให้สุนัขก่อให้เกิดความเสียหายหรือเดือดร้อนรำคาญแก่บุคคลอื่น

การเลี้ยงสุนัขในกรุงเทพมหานครจะต้องมีการควบคุมสุนัขด้วยการขึ้นทะเบียนสุนัขตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 และระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2550 โดยเจ้าของสุนัขจะต้องนำสุนัขไปจดทะเบียนสุนัขดังนี้คือ

1) การทำเครื่องหมายระบุตัวสุนัขอย่างถาวรไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้เช่น การฝังไมโครชิป เป็นต้น

2) ให้เจ้าของสุนัขแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อบันทึกรายละเอียดรูปพรรณสัณฐานของสุนัขและรหัสไมโครชิป รายละเอียดของสุนัข สถานที่เลี้ยงสุนัข พร้อมออกบัตรประจำตัวสุนัข

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้มีการกำหนดให้สุนัขสายพันธุ์ที่ดุร้ายเช่น พิทบูลเทอเรีย บูลเทอเรีย สเตฟเฟอร์เชอบูลเทอเรีย ร็อตไวเลอร์ และพิล่าบราซิลเรียโร เป็นต้นหรือสุนัขที่มีประวัติทำร้ายคนหรือพยายามทำร้ายคน เป็นสุนัขควบคุมพิเศษที่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลด้วยความระมัดระวังของเจ้าของ

การดูแลสุนัขสายพันธุ์ดุหรือสุนัขที่มีนิสัยดุนั้นมีหลักเกณฑ์สำคัญเพิ่มเติมดังนี้

1) เจ้าของมีความจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลของสุนัขให้ถี่ถ้วน ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญที่สุด และต้องตระหนักเสมอว่าสุนัขคือสุนัขอันตราย ที่จำเป็นต้องมีการควบคุมเป็นพิเศษและได้รับการฝึกฝนทักษะความรู้ในการดูแลสุนัขพันธุ์นั้น ดังนั้นเจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรับรักษาแทนเจ้าของต้องศึกษาอย่างละเอียดถึงขั้นตอนในการดูแลรักษาสุนัขและปฏิบัติตาม เพราะความเสียหายอันเกิดจากสุนัขพันธุ์นั้นส่วนใหญ่มาจากความประมาทเลินเล่อในการควบคุมดูแล รวมไปถึงการเลี้ยงดูโดยปราศจากการฝึกฝนอย่างถูกต้อง

2) สร้าง “กฎของฝูง” เพราะสุนัขมีสัญชาตญาณการอยู่ร่วมกันในสังคม ดังนั้นสุนัขจะจัดเจ้าของและสมาชิกในบ้านทุกคนไว้ในฝูงของตนเองด้วย โดยจะวิเคราะห์จากสิ่งแวดล้อมและการแสดงออกเพื่อลำดับความสำคัญของฝูง ดังนั้นเจ้าของจึงมีความจำเป็นต้องสร้างเงื่อนไขให้สุนัขรู้ว่าใครคือ “จ่าฝูง” ใครคือ “ลูกน้อง” เพื่อประโยชน์ในการสอนให้สุนัขเรียนรู้ว่าต้องปฏิบัติตามคำสั่งเมื่อมีคำสั่งและทำตามคำสั่งโดยเคร่งครัด

3) เลี้ยงดูด้วยความรักและความเอาใจใส่เป็นพิเศษเพราะสุนัขที่มีความก้าวร้าวมักต้องการความรักมากเป็นพิเศษ และเพื่อประโยชน์ในการสร้างความคุ้นเคยระหว่างสุนัขกับผู้เลี้ยง อันจะส่งผลถึงการเรียนรู้คำสั่งของสุนัข

4) เลี้ยงดูด้วยความระมัดระวังเป็นพิเศษ โดยห้ามประมาทเด็ดขาด และหากเกิดปัญหาจะต้องควบคุมสติให้ดีและแก้ไขปัญหา

2.2.2 หลักเกณฑ์ในการดูแลสุนัขกรณีเกิดโรคระบาด

โรคระบาดสัตว์ไม่ว่าจะเป็นชนิดโรคใด หรือเกิดขึ้นกับสัตว์ชนิดใดก็ตามย่อมเป็นที่น่ารังเกียจอย่างยิ่งเนื่องจากทำให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจอย่างใหญ่หลวง ทั้งกับสังคมเกษตรกรรมท้องถิ่น รวมถึงการผลิตปศุสัตว์ระดับสากล และแม้แต่ในระดับภายในประเทศเอง นอกเหนือจากนั้น โรคระบาดสัตว์หลายชนิดยังเป็นโรคที่ติดต่อจากสัตว์เลี้ยงสู่คน (zoonosis) ด้วย เป็นความจริงที่ทราบว่าการระบาดจะทำให้ประเทศหนึ่งๆ ทัวทั้งประเทศให้ปลอดจากชนิดโรคใดสักโรคหนึ่งตั้งแต่การจัดตั้งวางระบบครั้งแรกเริ่ม และการชำระไว้ให้ต่อเนื่องยาวนานเพื่อรักษา

สถานะปลอดโรค (disease-free status) ต่อๆ ไป เป็นเรื่องยากลำบากอย่างที่สุด และเวลาต่อมาไม่นานนักโรคนั้นก็มักมีการติดกลับเข้ามาได้อีกโดยการข้ามพรมแดนอย่างง่ายดาย หรือโดยเหตุการณ์ไม่คาดคิด⁶

ปัจจุบัน โรคติดต่อจากสัตว์เลี้ยงสุคน (zoonosis) เป็นปัญหาและเป็นภัยคุกคามที่ใกล้ตัวมาก โดยเฉพาะกลุ่มเด็กที่ภูมิคุ้มกันไม่สูงเท่ากับผู้ใหญ่ จึงเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง โรคติดต่อจากสัตว์เลี้ยงสุคนส่วนใหญ่มาจากพยาธิไส้เดือนซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มพยาธิตัวกลมเป็นปรสิตที่ระบาดทั่วไปในระบบทางเดินอาหารของสุนัขและแมว เด็กอายุระหว่าง 2-7 ปีที่ชอบคลุกคลีกับสัตว์เลี้ยงจึงเป็นวัยที่มีแนวโน้มจะสัมผัสกับดินหรือทรายที่มีมูลของสุนัขและแมวปนเปื้อนอยู่ ซึ่งในนั้นอาจมีไข่ของพยาธิไส้เดือนอยู่ด้วย ถ้าเด็กเล่นนอกบ้านหรือเล่นกับสัตว์เลี้ยงแล้วไม่ได้ล้างมือให้สะอาด ไข่พยาธิมีโอกาสติดต่อเข้าสู่ร่างกายได้ทางปาก ซึ่งอาจเจริญเป็นตัวอ่อนพยาธิที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย แม้อาการของการติดพยาธิไส้เดือนจากสัตว์สุคนอาจแสดงออกมาในลักษณะของอาการระคายเคืองหรือเป็นไข้ แต่อาจก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพอย่างอื่นด้วย เช่น ตับโตและต่อมน้ำเหลืองโตในรายที่มีอาการรุนแรงอาจทำให้ตาพร่าหรือถึงขั้นตาบอด

สำหรับประเทศไทย การดูแลรักษาสุขอนามัยของสัตว์เลี้ยงอย่างจริงจังจะช่วยลดอัตราเสี่ยงที่ผู้เลี้ยงจะมีปัญหาสุขภาพอันมีสาเหตุจากปรสิตในสัตว์เลี้ยง หนึ่งในวิธีที่ง่ายที่สุดสำหรับผู้เลี้ยงคือ การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์กำจัดปรสิตที่ออกฤทธิ์ต่อปรสิตหลายสายพันธุ์อย่างได้ผล และผ่านการพิสูจน์แล้วว่ามีประสิทธิภาพสูง ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวต้องสามารถจัดการกับปรสิตได้ทั้งที่อาศัยอยู่บนผิวหนังและภายในร่างกาย เช่น พยาธิต่างๆ วิธีนี้จะช่วยป้องกันและกำจัดปรสิตที่พบทั่วไปในสุนัขและแมว เช่น หมัด ไร และพยาธิต่างๆ ทำให้ผู้เลี้ยงวางใจได้ว่าสัตว์เลี้ยงและสมาชิกในครอบครัวมีเกราะป้องกันภัยที่ดีขึ้น

การแพร่กระจายของโรคติดต่อจากสัตว์เลี้ยงสุคนเกิดขึ้นได้หลายทาง ได้แก่ การสัมผัสโดยตรงกับสัตว์เลี้ยงหรือกับวัตถุสิ่งของที่ปนเปื้อนมูลของสัตว์เหล่านั้น ในกรณีของการติดพยาธิไส้เดือนจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อกลิ้งไข่พยาธิเข้าไป ถ้าผู้เลี้ยงสุนัขสัมผัสขนที่มีไข่พยาธิติดอยู่แล้วไม่ได้ล้างมือให้สะอาด ไข่พยาธิมีโอกาสสูงที่จะเข้าสู่ร่างกายและทำให้เกิดโรค ดังนั้น การรักษาสุขอนามัยเบื้องต้น อย่างเช่น การล้างมือหลังเล่นกับสัตว์เลี้ยงจะช่วยลดความเสี่ยงในการติดโรคได้

สำหรับสัตว์เลี้ยงปรสิตอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพในระยะยาว และความรุนแรงขึ้นอยู่กับสุขภาพและความเป็นอยู่ของสัตว์แต่ละตัว แต่สำหรับมนุษย์แล้วถือว่าเป็นอันตรายที่ไม่ควรมองข้าม ผลิตภัณฑ์กำจัดปรสิตที่ออกฤทธิ์ต่อปรสิตได้หลายสายพันธุ์จะช่วยปกป้องสัตว์เลี้ยงจาก

⁶ สัตวแพทยสภา. (ม.ป.ป.). ระบบคอมพิวเตอร์เมนตัสไลเซชัน ด้วยพื้นฐานงานความมั่นคงปลอดภัยเชิงชีวภาพในการผลิตปศุสัตว์แผนใหม่. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2552, จาก

ปรสิต รวมทั้งป้องกันผู้เลี้ยงจากโรคติดต่อจากสัตว์เลี้ยงสู่คน การรักษาแบบเบ็ดเสร็จสำหรับสุนัขและแมว นั้นช่วยให้การป้องกันและกำจัดปรสิตภายในและภายนอกร่างกายง่ายและสะดวก ซึ่งรวมถึงการป้องกันการติดหมัด และการกำจัดพยาธิตัวกลม ปากขอ และเส้มี้า จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เลี้ยงจะต้องเข้าใจว่าปรสิตเป็นภัยคุกคามต่อสุขภาพของสมาชิกในครอบครัว และควรมีวิธีป้องกันที่เบ็ดเสร็จและรัดกุมตั้งแต่แรกเกิดและต่อเนื่องไปตลอดชีวิตของสัตว์เลี้ยงแต่ละตัว⁷

โรคระบาดสัตว์ หมายถึง โรคติดต่อที่เกิดขึ้นกับสัตว์ สามารถแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว การที่จะทราบว่าสัตว์ด้วยด้วยโรคนั้นสังเกตโดยมีสัตว์ป่วยหรือตายลงอย่างรวดเร็ว ป่วยโดยไม่ทราบสาเหตุ และมีสัตว์ป่วยในเวลาเดียวกันหลายตัวด้วยอาการคล้ายคลึงกัน หรือเคยมีประวัติการเกิดโรคระบาดในพื้นที่นั้นมาก่อน เมื่อเกิดโรคระบาดสัตว์ให้ปฏิบัติดังนี้

- 1) รีบแจ้งสัตวแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์โดยทันที เพื่อขอคำแนะนำในการป้องกัน และรักษาโรค
- 2) แยกกักสัตว์ที่มีอาการป่วยออกจากฝูงจนกว่าจะรักษาหาย สิ่งที่ขับถ่ายจากสัตว์ (ปวย) ต้องกำจัดโดยการเผาหรือฝังและใช้น้ำยาฆ่าเชื้อโรคราดในโรงเรือน คอก หรืออุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ด้วย

นอกจากนี้ผู้ที่ดูแลสัตว์ป่วยไม่ควรไปดูแลหรือสัมผัสสัตว์ที่ปกติ หรือถ้าหากจำเป็นจริงๆ ก็ควรดูแลสัตว์ปกติก่อนแล้วจึงไปดูแลสัตว์ที่ป่วย ทั้งนี้การดูแลสัตว์ปกติครั้งต่อไปต้องไปอาบน้ำ และเปลี่ยนเสื้อผ้าชุดใหม่ที่ผ่านการฆ่าเชื้อเข้าปฏิบัติงาน

- 3) งดการเคลื่อนย้ายสัตว์ที่ตายโดยไม่ทราบสาเหตุ ไม่ควรนำมาบริโภค ควรทำการเผาหรือ ฝังซากลึกๆ และราดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ ปูนขาว หรือ โซดาไฟ ลงในหลุมทุกครั้ง⁸

โรคติดต่อรุนแรงที่เป็นอันตรายต่อสุนัข เช่น โรคพิษสุนัขบ้า โรคไข้หัดสุนัข โรคตับอักเสบติดต่อ โรคลำไส้อักเสบจากพาร์โวไวรัส โรคลำไส้อักเสบจากโคโรนาไวรัส เป็นต้น

โรคพิษสุนัขบ้า (Rabies) หรือ โรคกลัวน้ำ ในภาษาอีสานเรียกว่า โรคหมาว้อจัดเป็นโรคติดต่อที่มีสุนัขเป็นสัตว์แพร่เชื้อเกิดจากไวรัสเรบีส (Rabies) ซึ่งเป็น อาร์เอ็นเอไวรัส (RNA virus) สายเดี่ยว จัดอยู่ใน Family Rhabdoviridae genus Lyssavirus และมีทั้งหมด 7 types ซึ่งไวรัสทุกตัวใน genus นี้ มี antigenicity ที่คล้ายคลึงกัน แต่จากการทดสอบด้วย Monoclonal antibody พบว่าไวรัสแต่ละตัวมี nucleocapsid และรูปแบบของ surface protein ที่อาจแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคของโลกหรือในสัตว์แต่ละชนิด ไวรัสนิชนิดนี้ชอบอาศัยอยู่ในระบบประสาท จึงทำให้สัตว์

⁷ ข้อมูลเกี่ยวกับโรคติดต่อจากสัตว์เลี้ยงสู่คน. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2552, จาก http://news.impactson.com/articles_pr.aspx?id=283568&ch=pr.

⁸ บุญชู พูนางเข้ม. (2552). โรคและการป้องกันรักษา ตอนโรคระบาดสัตว์. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2552, จาก <http://boonchoo-farm.com/page07.html>.

หรือ มนุษย์ที่ป่วยโรคนี้อาจแสดงอาการทางประสาทออกมาอย่างเด่นชัด ลักษณะของเชื้อมีรูปร่างคล้ายกระสุนปืน ปลายด้านหนึ่งโค้งมนและปลายอีกด้านหนึ่งตัดตรง เชื้อโรคชนิดนี้ตายได้ง่าย โดยปัจจุบันยังไม่มียาตัวใดที่จะรักษาโรคพิษสุนัขบ้าได้ หากรับเชื้อแล้วและไม่ได้รับการรักษาอย่างทันทีทันใด จนปล่อยให้เกิดการแสดงอาการของโรคแล้วจะเสียชีวิตทุกราย ดังนั้นจึงจัดได้ว่าเป็นโรคที่ร้ายแรงมากชนิดหนึ่ง โดยสุนัขที่ป่วยเป็นโรคพิษสุนัขบ้าอาจจะแสดงอาการคร่ำหรือเซื่องซึมก็ได้

หลักการปฏิบัติหลังถูกสุนัขที่ติดเชื้โรคพิษสุนัขบ้า (Rabies) หรือสุนัขที่สงสัยว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้ากัด

1) ล้างแผลด้วยน้ำและสบู่ 2-3 ครั้ง แล้วทาแผลด้วยแอลกอฮอล์ ทิงเจอร์ไอโอดีน หรือเบตาดีนแล้วรีบไปพบแพทย์ทันทีเพื่อรับการฉีดวัคซีนและเซรุ่มป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

2) ในกรณีติดตามสัตว์ที่กัดไม่ได้ต้องได้รับการฉีดวัคซีนและเซรุ่มป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเหมือนกับผู้ที่มึบาดแผลลลอก หรือแผลลึกมีเลือดไหล

ปัจจุบันวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้านี้ผลิตมาจากเซลล์เพาะเลี้ยงที่มีประสิทธิภาพดี มีความบริสุทธิ์สูง สามารถนำมาฉีดป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าล่วงหน้าก่อนถูกสัตว์ที่ติดเชื้กัดได้ การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าแบบป้องกันล่วงหน้า ทำให้ร่างกายสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อต่อต้านโรคพิษสุนัขบ้าไว้ก่อนซึ่งจะช่วยให้ทุกคนปลอดภัยจากโรคพิษสุนัขบ้าได้อย่างแท้จริง โดยการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า สามารถฉีดในปริมาณ 0.5 ซีซี เพียง 3 เข็ม ห่างกัน 1-2 สัปดาห์ หากถูกสัตว์ที่ติดเชื้กัดจะฉีดวัคซีนกระตุ้นเพียง 1-2 เข็ม โดยไม่จำเป็นต้องฉีดเซรุ่มรอบแผลอีก

2.3 วิวัฒนาการและแนวความคิดเกี่ยวกับความผิดในทางละเมิด

ความเป็นมาของกฎหมายละเมิดของไทย

กฎหมายไทยมีต้นเค้ามาจากคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ของฮินดู ทั้งนี้โดยไทยรับผ่านมาจากทางมอญ ในคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ของฮินดู ปรากฏแนวความคิดในเรื่องละเมิดของนักนิติศาสตร์ฮินดู ซึ่งนับว่าก้าวหน้ามากคือนักนิติศาสตร์ฮินดูมีความเห็นว่า รัฐมีหน้าที่จะต้องจัดการลงอาญาแก่ผู้กระทำผิดเสียเอง ผู้เสียหายมีสิทธิแต่เพียงได้รับการทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นก่อนเท่านั้น สำหรับกฎหมายไทยนั้น เชื่อกันว่าตั้งแต่ก่อนสถาปนากรุงศรีอยุธยาไทยก็มีจารีตประเพณีอยู่แล้ว ที่ห้ามผู้เสียหายอันเนื่องจากการทำความผิด มิให้จัดการแก้แค้นตามอำเภอใจ

อย่างไรก็ดีกฎหมายไทยยินยอมให้มีการเรียกเงินสินไหมแทนการแก้แค้นได้ โดยกำหนดเป็นเบี้ยปรับ ซึ่งตามจารีตประเพณีแต่ดั้งเดิมตกเป็นของผู้เสียหายทั้งหมด แต่เมื่อรัฐเข้ามาแทรกแซงเงินจำนวนนี้จะแบ่งระหว่างผู้เสียหายกับรัฐ โดยถือว่าเป็นค่าธรรมเนียมในการที่รัฐเข้ามา

ช่วยเหลือผู้เสียหาย แต่ต่อมาถือกันว่าค่าปรับที่รัฐบังคับเอานั้นเป็นการลงโทษตัวต่อผู้ก่อความเสียหายในชุมชน ภายหลังจากจึงเห็นว่าเงินค่าปรับไม่เพียงพอแก่การลงโทษ จึงคิดวิธีลงโทษทางร่างกายให้หนักเบาตามความรุนแรงที่ชุมชนได้รับ โดยวิธีนี้เองกฎหมายอาญาอันแท้จริงจึงบังเกิดขึ้น โดยแยกวิธีการจัดการต่อผู้กระทำละเมิดออกเป็น 2 ประเภทคือ

1) การละเมิดที่กระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ผู้ทำละเมิดนอกจากจะถูกปรับเป็นพินัยให้แก้รัฐ และเป็นค่าสินไหมให้แก่ผู้เสียหายแล้วยังต้องถูกลงโทษทางร่างกายอีกด้วย

2) การละเมิดที่เพียงแต่ทำความเสียหายให้เฉพาะผู้ถูกละเมิดเท่านั้นผู้ทำละเมิดจะกลับถูกบังคับให้ชำระเพียงค่าปรับ โดยรัฐแบ่งเอาไปส่วนหนึ่งในฐานะเป็นค่าธรรมเนียมยิ่งกว่าเป็นค่าปรับที่แท้จริง

สำหรับการลงโทษทางร่างกายนั้น ต่อมาก็ยอมให้ผู้กระทำผิดได้โทษได้ด้วยเงินจำนวนหนึ่ง ตามอัตราที่กำหนดไว้ในตอนท้ายกฎหมายลักษณะกรรมศักดิ์ และกฎหมายยังมีข้อยกเว้นที่ยินยอมให้ผู้เสียหายแก้แค้นได้บ้างในบางกรณี โดยมากเป็นเรื่องป้องกันตัว เช่น กฎหมายลักษณะโจร บทที่ 137 ไม่ให้ผิดแก่เจ้าบ้านที่ฟันแทงจนตาย หากโจรนั้นต่อสู้เจ้าบ้าน และกฎหมายห้ามมิขโมย บทที่ 79 อนุญาตให้บิดามารดาของหญิงตีโบยชายที่ลอบรักใคร่ทำชู้กับหญิงในบ้านเรือนของบิดามารดาของหญิงนั้น แต่ต้องตีโบยไม่ถึงสาหัส

การเปลี่ยนแนวคิด เรื่องละเมิดของไทย

การเปลี่ยนแนวความคิดเรื่องละเมิดให้เข้ารูปดั่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ เริ่มมีขึ้นเมื่อมีการตั้งกระทรวงยุติธรรมและจัดระบบศาลใหม่ ศาลซึ่งตั้งขึ้นใหม่ตามประกาศตั้งกระทรวงยุติธรรม ร.ศ.110 (วันที่ 25 มีนาคม 2434) นั้นมิได้เป็นศาลที่ดำเนินการตามแบบอย่างศาลในสมัยโบราณ ผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาความในศาลเหล่านี้ ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษามาจากยุโรป จึงย่อมมีความปรารถนาอย่างแรงกล้า ที่จะนำความคิดความเห็นในเชิงกฎหมายตามแบบยุโรปเข้ามาใช้ในกฎหมายไทย เช่น ในเรื่องละเมิดซึ่งเป็นความผิดอาญา ศาลในกรุงเทพฯ จะเลิกการเรียกสินไหมและพินัยเสีย ในเมื่อได้พิพากษาให้ผู้ละเมิดได้รับโทษจำคุกแล้ว ส่วนผู้ถูกละเมิดก็ได้รับแต่ค่าทดแทนเท่ากับมูลค่าของความเสียหายที่ได้รับจริง ความคิดเห็นในเชิงกฎหมายอย่างใหม่นี้มีโรงเรียนกฎหมายซึ่ง กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เป็นผู้ทรงก่อตั้งขึ้นได้ทำการเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางออกไป⁹

⁹ วิชา มหาคุณ. (2523). หลักกฎหมายละเมิดศึกษาจากคำพิพากษาศฎีกา. หน้า 4-7.

ความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับสัตว์

1) หลักทั่วไป

ความเสียหายที่เกิดจากสัตว์เป็นตัวอย่างแรกเริ่มของระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณีที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบ ในระยะเริ่มแรกถือกันว่าเจ้าของสัตว์กับตัวสัตว์นั้นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน บุคคลใดเป็นเจ้าของสัตว์ บุคคลนั้นต้องรับผิดชอบในผลแห่งความเสียหายที่เกิดจากการกระทำของสัตว์นั้นแม้เจ้าของสัตว์จะมีได้กระทำผิดเลยก็ตาม วิวัฒนาการของระบบกฎหมายในเรื่องนี้มีอยู่ว่า เจ้าของสัตว์อาจไม่ต้องรับผิดชอบหากยอมมอบสัตว์ที่ก่อความเสียหายนั้นให้แก่ผู้เสียหายหรือแก่บ้านเมือง แต่ในระบบกฎหมายปัจจุบัน ข้อยกเว้นความรับผิดชอบดังกล่าวไม่เป็นที่ยอมรับกันอีกต่อไป เพราะมีหลักเรื่องความรับผิดชอบเข้ามาแทนที่ การที่กฎหมายกำหนดให้เจ้าของสัตว์ต้องรับผิดชอบในผลแห่งความเสียหายที่สัตว์ของตนได้ก่อให้เกิดขึ้นนั้น เนื่องมาจากเหตุผลที่ว่าสัตว์ไม่มีสามัญสำนึกในตัวของมันเองที่จะยับยั้งการกระทำ และหากไม่ควบคุมดูแลให้คืออาจก่อให้เกิดความเสียหายได้ง่าย ฉะนั้น จึงเป็นหน้าที่ของเจ้าของหรือผู้ควบคุมดูแลสัตว์จะต้องควบคุมสัตว์นั้นมีให้ก่อความเสียหาย หากไม่ควบคุมดูแลให้คือก็มีหน้าที่ชดใช้ค่าเสียหาย

2) ที่มา

จากกฎหมายจารีตของประเทศอังกฤษ ในคดีระหว่าง Cox V. Burbidge (1863) 13 C.B.(N.S.)430 วางหลักเกณฑ์ไว้ในเริ่มแรกว่าเจ้าของสัตว์เลี้ยงจะต้องรับผิดชอบโดยเด็ดขาดต่อการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายของสัตว์ที่ตนเลี้ยงล่องล่ำเข้าไปในที่ดินของผู้อื่นแล้วทำความเสียหาย โดยไม่ต้องคำนึงถึงความประมาทของผู้ดูแลสัตว์ คำพิพากษาคดีนี้ตอนหนึ่งกล่าวว่า “ในฐานะที่เป็นเจ้าของสัตว์ สัตว์นั้นก่อความเสียหายให้แก่เพื่อนบ้านเจ้าของสัตว์หาอาจจะปฏิเสธความรับผิดชอบได้ไม่ เพราะเจ้าของสัตว์มีหน้าที่ต้องควบคุมดูแลสัตว์ของตน ไม่ว่าจะการที่สัตว์หลบหนีไปทำความเสียหายจะเนื่องมาจากความประมาทเลินเล่อของเจ้าของสัตว์หรือไม่นั้นไม่สำคัญ” และคดีระหว่าง stackpole V. Healy (1819) 16 Mass.33 วินิจฉัยว่าโจทก์ไม่จำเป็นต้องกระทำการเพื่อป้องกันความเสียหายเช่นสร้างรั้ว หรือซ่อมแซมรั้วเพื่อป้องกันมิให้สัตว์ของจำเลยบุกรุกเข้ามา คดีระหว่าง Holygate V. Bleazard (1917)C.R. 1 K.B. 433 วินิจฉัยว่าแม้โจทก์ผู้เช่าได้ตกลงกับเจ้าของที่ดินผู้ให้เช่าว่า โจทก์จะซ่อมแซมรั้ว แต่โจทก์มิได้ดำเนินการซ่อมแซม ม้าของจำเลยเข้ามาในอาคารของโจทก์ทำความเสียหายโดยเข้ามาทางรั้วที่ยังมิได้ซ่อมแซมนั้น คดีนี้จำเลยหาอาจจะยกข้อต่อสู้กับโจทก์ได้ไม่ โจทก์จะตกลงกับผู้ให้เช่าที่ดินและมีหนี้ต่อกันประการใด ไม่ใช่ข้อที่จำเลยจะยกขึ้นแก้ตัวให้พ้นผิดได้ต่อมาในปี ค.ศ. 1971 ได้มีพระราชบัญญัติเกี่ยวกับสัตว์ (The Animal Acts 1971) กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าของสัตว์ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีสาระสำคัญกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าของจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับประเภทและชนิดของสัตว์ สัตว์ที่เป็นอันตรายร้ายแรงโดยสภาพ (Dangerous species) หน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าของจะมีมากขึ้น

สำหรับสหรัฐอเมริกา หลักเรื่องความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับสัตว์เริ่มมาจากการบุกรุกของสัตว์ ในระยะแรกหลายมลรัฐไม่ยอมรับหลักเรื่องความรับผิดชอบ ในกรณีบุกรุกโดยสัตว์รัฐเหล่านี้โดยเฉพาะอย่างยิ่งแถบตะวันตกให้เหตุผลว่าเป็นการขัดต่อประเพณีท้องถิ่นที่มีการปล่อยสัตว์ จำพวก วัว ควาย ม้า ต่างๆ ออกหากินในทุ่งกว้าง ในปัจจุบันหลักนี้ยังเป็นที่ยอมรับกันอยู่ในมลรัฐแถบตะวันตก แต่อย่างไรก็ตามมีความโน้มเอียงที่จะยอมรับเอาหลัก Common law ของอังกฤษทั้งที่มีบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรและโดยคำพิพากษาของศาลมาใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะเน้นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติของกฎหมาย (Statutory provisions) มากกว่า กฎหมายแรกที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ได้แก่ กฎหมายเกี่ยวกับการล้อมรั้ว (Fencing out statutes) ของสหรัฐอเมริกาซึ่งวางข้อกำหนดไว้ว่า เมื่อใดที่โจทก์ล้อมรั้วที่ดินของตนแล้วสัตว์บุกรุกเข้าไป ความรับผิดชอบจะเกิดขึ้นหากสัตว์บุกรุกเข้าไปในบริเวณที่ล้อมรั้วนั้น ต่อมาอีกระยะหนึ่งกฎหมายเพิ่มข้อกำหนดให้ผู้เลี้ยงสัตว์หรือเจ้าของต้องล้อมรั้วป้องกันมิให้สัตว์ของตนออกไปทำลายพืชผลของเกษตรกรเพื่อนบ้าน และจะใช้หลักความรับผิดชอบต่อเมื่อสัตว์นั้นก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น ซึ่งตนมิได้ดำเนินการป้องกันดังกล่าว อย่างไรก็ตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกาในแต่ละรัฐก็แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้สุดแล้วแต่ว่ารัฐใดเห็นสมควรที่จะปรับหลักใดแก่คดี อย่างไรก็ตามก็เป็นที่ยอมรับเหมือนกันในทุกมลรัฐว่า ความรับผิดชอบของเจ้าของสัตว์ย่อมเกิดขึ้นเสมอในกรณีที่ตนประมาทเลินเล่อ มีข้อสังเกตอยู่ว่าหลักความรับผิดชอบโดยเด็ดขาดที่ใช้กัน กรณีสัตว์บุกรุกนี้ใช้เฉพาะเจ้าของและผู้ควบคุมสัตว์เท่านั้น ดังนั้น เจ้าของที่ดิน (จำเลย) ซึ่งติดกับโจทก์ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบโจทก์ในกรณีที่ฝูงสัตว์ของคนอื่นผ่านมาที่ดินของตน โดยที่มิได้รับความยินยอมและต่อมาเข้าไปในที่ดินของโจทก์

ขอบข่ายของความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับสัตว์

ความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับสัตว์อาจแบ่งได้ 3 กรณีคือ

1) ความรับผิดในกรณีปกติ (Ordinary Liability in Tort)

มีหลายกรณีที่ความรับผิดในทางละเมิดอาจจะกระทำโดยสัตว์ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง อาจจะกล่าวได้ว่าสัตว์นั้นถือเสมือนว่าเป็นตัวแทน (agent) ของเจ้าของในการกระทำละเมิด และข้อเท็จจริงที่ว่าสิ่งที่ทำละเมิดเป็นสัตว์แทนที่จะเป็นอย่างอื่นนั้นไม่เป็นข้อสำคัญ ความรับผิดไม่มีความแตกต่างกัน ในคดีระหว่าง Pitcher V. Marlin (1937) 3 All E.R. 918 วินิจฉัยว่าเจ้าของสุนัขจะต้องรับผิดชอบก่อนความรำคาญ (nuisance) ในการที่สุนัขของตนวิ่งไปตามถนนในลอนดอน ในคำรากฎหมายละเมิดของศาสตราจารย์วินฟิลด์ (Winfield) ได้ยกตัวอย่างเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ว่าการที่เจ้าของหมูกักขังหมูไว้ในกรงชิดกับบ้านของเพื่อนบ้านจนเกินไปเจ้าของหมจะต้องรับผิดชอบในฐานะก่อนความรำคาญให้แก่เพื่อนบ้าน แต่ทั้งนี้มิใช่เป็นเพราะสิ่งที่เป็นต้นเหตุในการทำละเมิดได้แก่ตัวหมู เจ้าของยังจะต้องรับผิดชอบอยู่ดีแม้ว่าตนจะเป็นเจ้าของวัตถุอื่นเช่นกองปุ๋ยซึ่ง

อยู่ใกล้กับที่ดินของเพื่อนบ้าน และก่อความรำคาญให้แก่เพื่อนบ้านนั้น

ความรับผิดชอบเกี่ยวกับสัตว์ในกรณีนี้อาจจะมีที่มาเนื่องจากความประมาทเลินเล่อของเจ้าของสัตว์โดยมิได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแห่งพฤติการณ์ โดยเจ้าของหรือผู้ควบคุมดูแลสัตว์มีหน้าที่จะต้องใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นคดีระหว่าง Searle V. Wallbank, (1947) A.C. 341 วินิจฉัยว่า โจทก์ผู้ขับขีรถจักรยานยนต์ไปตามถนนสาธารณะได้รับบาดเจ็บโดยปะทะกับม้าของจำเลยซึ่งพลัดหลงมาตามทางโดยม้านั้นลอคิ้วของจำเลยซึ่งมีช่องโหว่ออกไป จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบเพราะไม่มีหลักฐานใดแสดงว่าจำเลยประมาทเลินเล่อ แต่ถ้าจำเลยประมาทคือรู้หรือควรรู้ถึงรอยช่องโหว่ของรั้วนั้นจำเลยต้องรับผิดชอบ

ความหมายของคำว่า “สัตว์” ในความรับผิดในกรณีปกติธรรมดา อาจแยกเป็นสัตว์เชื่อง (Mansuetal naturae or tame animals)

(1) สัตว์เชื่อง (Mansuetal naturae or tame animals) ถ้าสัตว์เชื่องเช่น สุนัข วัว ม้า หลุดไปจากความครอบครองของเจ้าของ เข้าไปในเมือง เจ้าของสัตว์อาจจะต้องรับผิดชอบ ในเรื่องนี้มีคดีระหว่าง Deen V. Davie (1935) 2.K.B. 282 วางหลักว่าเจ้าของม้าจะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายของคนเดินถนนในเมือง เมื่อม้าหลุดจากคอกเนื่องจากผูกไม่แน่น และไปก่อความเสียหายโดยทำให้คนเดินถนนได้รับบาดเจ็บ อย่างไรก็ตามหากเป็นกรณีที่สัตว์เหล่านี้เข้าไปในถนนหลวงและก่อให้เกิดความเสียหาย เจ้าของสัตว์ไม่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งเป็นข้อยกเว้นที่จะกล่าวโดยละเอียดต่อไปในหัวข้อข้อยกเว้นความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับสัตว์

(2) สัตว์ดุร้าย (Ferae natural or ferocious dangerous animals) เช่น สิงโต เสือ หมู ช้าง กอริลล่า เป็นต้น

สำหรับสัตว์ประเภทดุร้ายนั้นกฎหมายให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเจ้าของสัตว์รู้ถึงสภาพโดยธรรมชาติของสัตว์ประเภทนี้ และจะต้องรับผิดชอบโดยเด็ดขาดในความเสียหายที่เกิดจากสัตว์นั้น

2) ความรับผิดในกรณีปศุสัตว์บุกรุก (Cattle Trespass)

ความรับผิดในกรณีปศุสัตว์บุกรุกนั้น เป็นเอกเทศมาจากความรับผิดโดยความประมาทเลินเล่อ ความรับผิดของเจ้าของปศุสัตว์นี้เป็นความรับผิดโดยเคร่งครัด ลอร์ด โคลริดจ์ (Lord Coleridge C.J.) ผู้พิพากษาผู้ตัดสินคดีระหว่าง Ellis V. Loftus Iron Co. (1874) L.R. 10 C.P. 10, 12 กล่าวไว้ว่า ได้มีการยึดถือกันเป็นบรรทัดฐานตลอดมาว่า เจ้าของปศุสัตว์มีหน้าที่ที่จะดูแลปศุสัตว์ของตนหากว่าปศุสัตว์ของตนเข้าไปในที่ดินของบุคคลอื่น ถือว่าเป็นการบุกรุกและไม่ต้องคำนึงถึงว่าเจ้าของปศุสัตว์ประมาทเลินเล่อหรือไม่ กรณีความรับผิดของเจ้าของปศุสัตว์บุกรุกนี้แตกต่างไปจากกรณีความรับผิดในเรื่องที่เจ้าของสัตว์ควรรู้ในเรื่องที่สัตว์ของตนอาจก่อให้เกิดความเสียหายได้ ภายใต้หลัก Scienter rule เพราะความรับผิดของเจ้าของปศุสัตว์บุกรุกไม่จำเป็นต้องคำนึงถึง

ความคาดหมายหรือความควรรู้ว่าสัตว์จะก่อให้เกิดความเสียหายได้ ในคดีระหว่าง Lee V. Riley (1865) 18 C.B.(N.S.)722 แม่ม้าของจำเลยหลุดจากคอกออกมาทางช่องโหว่ของรั้ว ซึ่งจำเลยมีหน้าที่ซ่อมแซมรั้วนั้น แล้วเข้าไปในที่ดินของโจทก์ แล้วเตะพ่อม้าของโจทก์ได้รับบาดเจ็บ วินิจฉัยว่าจำเลยต้องรับผิดชอบสำหรับกรณีบุกรุกโดยปศุสัตว์ ในคดีนี้มีผู้โต้แย้งให้เหตุผลที่ดีว่าน่าจะเป็นเรื่องความรับผิดชอบของเจ้าของเกี่ยวกับธรรมชาติดุร้ายของสัตว์ ที่เจ้าของควรรู้คือหลัก Scierter rule มากกว่าแต่ข้อโต้แย้งนี้ตกไป เพราะเม้าม้านั้นหลุดเข้าไปในที่ดินโจทก์ด้วย จึงเป็นความผิดฐานปศุสัตว์บุกรุก และในคดีระหว่าง Theyer V. Purnell, (1918) 2 K.B.333 วินิจฉัยว่าแกะของจำเลยเข้าไปในที่ดินของโจทก์ นำเอาโรคเรื้อนที่ติดตัวอยู่ติดต่อยังฝูงแกะของโจทก์ มีผลทำให้แกะของโจทก์ต้องถูกควบคุมโดยรัฐ โจทก์มีสิทธิเรียกค่าทดแทนในกรณีปศุสัตว์บุกรุก สำหรับค่าเสียหายทุกอย่างที่เป็นผลตามมา อันสืบเนื่องมาจากแกะของจำเลยเข้าไปในที่ดินของโจทก์นั้น โดยไม่คำนึงถึงว่าจำเลยจะรู้หรือควรรู้ถึงการที่แกะของตนเป็น โรคเรื้อนหรือไม่ก็ตาม

สัตว์ที่ถือว่าเป็นปศุสัตว์ในความหมายนี้ประกอบด้วย ม้า วัว แกะ หมู ลา แพะ เป็ด ไก่ ห่าน นกยูง ไก่ทอง และความเห็นใหม่ได้รวมถึงกวางที่เชื่องด้วย ซึ่งเรื่องกวางที่เชื่องนี้อังกฤษไม่เคยมีคำวินิจฉัย แต่มีคดีในไอร์แลนด์ วางหลักไว้

ข้อสังเกตสำหรับการบุกรุกโดยปศุสัตว์ หากปศุสัตว์นั้นเข้าไปในถนนหลวง เจ้าของปศุสัตว์นั้นไม่ต้องรับผิดชอบเจ้าของที่ดินที่สัตว์นั้นผ่าน ไปก่อนจะถึงถนนหลวงนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ถึงความประมาทเลินเล่อของเจ้าของสัตว์ คดีระหว่าง Tillet V. Ward (1882) 10Q.B.D. 17 วินิจฉัยว่าเมื่อวัวของจำเลยตัวหนึ่งขณะที่ไล่ต้อนไปบนถนนหลวง เข้าไปในร้านขายของๆ โจทก์ ริมถนนหลวงและก่อให้เกิดความเสียหาย จำเลยไม่ต้องรับผิด ข้อยกเว้นเช่นนี้ทำให้หลักในเรื่องการบุกรุกโดยปศุสัตว์มีความหมายแคบ และจำกัดว่าหลักความรับผิดชอบเด็ดขาดในคดี Rylands V. Fletcher เพราะมีหลักในคดีดังกล่าวไม่คำนึงว่าการเคลื่อนที่ของวัตถุ นั้น จะมาจากที่ใดไม่ว่าจะเป็นถนนหลวงหรือที่อื่นๆ ไม่มีข้อยกเว้นเช่นกรณีปศุสัตว์บุกรุกนี้

3) ความรับผิดภายใต้หลัก Scierter Rule

“Scierter Rule” หมายถึงความควรรู้ถึงนิสัยของสัตว์ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายได้ ความรับผิดภายใต้หลักนี้มีว่า สัตว์ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายได้จะต้องถูกควบคุมดูแลให้ปลอดภัยมิให้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น ทั้งนี้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงความประมาทเลินเล่อของเจ้าของสัตว์ โดยให้ถือเสมือนว่าผู้ควบคุมดูแลสัตว์นั้นรู้ถึงธรรมชาติของสัตว์หรืออันตรายที่อาจจะก่อให้เกิดขึ้นโดยสัตว์นั้น

ความรับผิดภายใต้หลัก Scierter Rule นี้แตกต่างกับความรับผิดในคดี Rylands V. Fletcher เพราะในคดีดังกล่าวจำเลยจะรู้ถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นหรือไม่ไม่สำคัญ แต่หลัก Scierter Rule นี้ผู้ที่ต้องรับผิดต้องรู้หรือควรรู้ถึงอันตรายที่จะเกิดจากสัตว์นั้น อีกประการหนึ่งหลัก Scierter

Rule นี้ไม่จำเป็นต้องมีการเคลื่อนที่ (escape) ของตัวสัตว์จากที่คินของจำเลยไปแต่อย่างใด หากสัตว์ก่อความเสียหายขึ้นแล้ว โจทก์ย่อมเรียกค่าเสียหายได้เสมอ แม้ความเสียหายจะเกิดขึ้นนอกที่คินหรือในที่คินของจำเลยเอง

ข้อสังเกตเกี่ยวกับภาระพิสูจน์ ในกรณีของสัตว์ร้าย ซึ่งได้แก่สิงโต เสือ หมี ช้าง เนื่องจากสัตว์เหล่านี้โดยธรรมชาติมีความร้ายในตัวของมันเอง (ไม่รวมถึงข้อยกเว้น เช่น ช้างในโรงละครสัตว์ อาจเชื่อถือว่าปกติ) หากเจ้าของหรือผู้ควบคุมดูแล ปล่อยให้สัตว์ประเภทนี้ไปก่อความเสียหาย จะต้องรับผิดชอบ โดยโจทก์ไม่ต้องพิสูจน์ถึงสภาพความร้ายของสัตว์นั้นอีก แต่สำหรับสัตว์เชื่องที่เลี้ยงตามบ้าน เช่น สุนัข วัว ม้า สัตว์จำพวกนี้ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าไม่มีอันตราย ผู้กล่าวอ้างต้องมีภาระการพิสูจน์ถึงการที่สัตว์นี้ก่อให้เกิดอันตราย และปัญหาว่าสัตว์ชนิดใดเป็นอันตรายโดยสภาพหรือไม่นั้น เป็นปัญหาข้อกฎหมาย

โดยสรุปหลักในเรื่องความรับผิดชอบเกี่ยวกับผู้ครอบครองสัตว์ภายใต้หลัก Scienter Rule นี้แบ่งเป็น 3 กรณีคือ

- (1) สัตว์ร้ายโดยสภาพ เช่น เสือ เจ้าของหรือผู้ควบคุมดูแลจะต้องรับผิดชอบ แม้ว่าตนจะมีได้ประมาทเลินเล่อ
- (2) สัตว์เชื่องเลี้ยงภายในบ้าน ถ้าเจ้าของสัตว์รู้ว่าสัตว์ของตนมีนิสัยร้ายและเป็นอันตรายต่อบุคคลอื่น เจ้าของก็ต้องรับผิดชอบ
- (3) สัตว์เชื่องเลี้ยงภายในบ้านในกรณีทั่วไป เจ้าของต้องให้ความระมัดระวังตามควร (reasonable care) ในการควบคุมดูแลสัตว์ของตนไม่ให้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น และจะต้องรับผิดชอบเมื่อตนประมาทเลินเล่อ

4) ข้อยกเว้นความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับสัตว์

ข้อยกเว้นความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับสัตว์ แยกเป็น 3 กรณีคือ

- (1) ข้อยกเว้นความรับผิดชอบในกรณีปกติ
- (2) ข้อยกเว้นความรับผิดชอบในกรณีสุนัขกัด
- (3) ข้อยกเว้นความรับผิดชอบภายใต้หลัก Scienter Rule
- (1) ข้อยกเว้นความรับผิดชอบในกรณีปกติ มีดังนี้

ก. สัตว์วิ่งไปตามถนนหลวง (Animal straying on to highway) ถือว่าเป็นการที่สัตว์เที่ยวไปตามธรรมชาติของมัน หากสัตว์ไปก่อความเสียหายบนถนนหลวงนั้น เจ้าของสัตว์ไม่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งรวมทั้งเจ้าของที่ดินที่อยู่ติดกับถนนหลวงนั้นด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ถึงความประมาทเลินเล่อ คดีระหว่าง Scarle V. Wallbank (1947)A.C.341,346,351. ข้อเท็จจริงมีว่าขณะที่โจทก์ขี่รถจักรยานอยู่บนถนนหลวงเกิดชนเข้ากับม้าของจำเลยที่ลอคช่องโหว่ของรั้วออกมาจากที่ดิน ซึ่งอยู่ติดกับถนนหลวงนั้น วินิจฉัยว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินที่อยู่ติดถนนหลวง ไม่มีหน้าที่ตาม

กฎหมายต่อผู้ไถ่ถนนในการดูแลควบคุมสัตว์ในที่ดินของตน หรือจำต้องทำรั้วป้องกันมิให้สัตว์ในที่ดินของตนเข้าไปในถนนหลวง โดยเจ้าของที่ดินไม่อาจสังเกตเห็นอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นได้ จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบ โจทก์ เว้นแต่โจทก์จะพิสูจน์ได้ถึงความประมาทเลินเล่อของจำเลย

ข. สัตว์เลี้ยงบางชนิดเช่นสุนัข และแมวมีหลักอยู่ว่าเจ้าของไม่มีสิทธิเหนือสัตว์เลี้ยงในเรื่องการเดิน ไปไหน ต่อไหนของมัน ผลของคำพิพากษาประกอบกับผู้เลี้ยงส่วนใหญ่นิยมปล่อยให้พวกมันได้ไปเดินเที่ยวกัน และ การบุกรุกเข้าไปในที่ดินของผู้อื่นไม่ก่อให้เกิดความเสียหายเท่าใด ทำให้ไม่เห็นเป็นการจำเป็นที่จะให้เจ้าของต้องรับผิดชอบ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายเกิดขึ้นเพราะความประมาทเลินเล่อของเจ้าของหรือมีกฎหมายหรือข้อบังคับ โดยเฉพาะให้ต้องรับผิดชอบ คดีระหว่าง Comberg V. Smith (1963) 1 Q.B.25(C.A.) วางหลักว่า หลักในเรื่องความรับผิดชอบเกี่ยวกับสัตว์ไม่ควรรวมถึงสัตว์เลี้ยงในบ้าน เช่น สุนัข

ค. สัตว์ประเภทหากินตามทุ่งนา โดยเฉพาะวัวควายหรือสัตว์ในตระกูลเดียวกัน ในบางมลรัฐแถบตะวันตกของสหรัฐอเมริกา โดยประเพณีและกฎหมายอนุญาตให้สัตว์ออกหากินในทุ่งกว้างได้ ซึ่งเจ้าของไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบเด็ดขาดสำหรับกรณีนี้

อนึ่ง ความรับผิดชอบเกี่ยวกับสัตว์นี้ เพิ่งถึงถึงการครอบครองและดูแลสัตว์เป็นประการสำคัญ ถ้าเจ้าของสัตว์สละการครอบครองให้ผู้อื่นไปแล้ว ผู้อื่นนั้นจะต้องรับผิดชอบเจ้าของสัตว์

(2) ข้อยกเว้นความรับผิดในกรณีปลุ่สัตว์บุกรุก

ข้อยกเว้นความรับผิดในกรณีปลุ่สัตว์บุกรุกมีดังนี้

ก. การกระทำของบุคคลอื่น (Act of third party) คดีระหว่าง Sutcliff V. Holmes (1947) K.B 147 วินิจฉัยว่า จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบต่อ โจทก์ แม้ว่าปลุ่สัตว์ของจำเลยเข้าไปในที่ดินของโจทก์ ทั้งนี้เพราะที่ดินของจำเลยมิได้อยู่ติดกับที่ดินของโจทก์ การที่ปลุ่สัตว์ของจำเลยเข้าไปในที่ดินของโจทก์จะต้องผ่านที่ดินของบุคคลอื่นก่อน ซึ่งเจ้าของที่ดินรายนั้นมีได้กั้นรั้วที่ดินของตนตามหน้าที่ที่จะต้องทำเพื่อแสดงแนวเขต เป็นเหตุให้ปลุ่สัตว์ของจำเลยพลัดเข้าไปในที่ดินของโจทก์อย่างไรก็ตาม หากจำเลยรู้ถึงความบกพร่องในข้อที่ไม่กั้นรั้ว และไม่พยายามหาวิธีการป้องกันปลุ่สัตว์ของตนไม่ให้เข้าไปในที่ดินของโจทก์ เช่นนี้จำเลยจึงจะต้องรับผิดชอบ

ข. โจทก์เป็นฝ่ายผิดเอง (Default of the plaintiff) คดีระหว่าง Plummer V. Webb (1619) Noy.98 วินิจฉัยว่าการที่โจทก์ได้รับอนุญาตให้วางกองฟางในที่ดินของจำเลย แต่โจทก์มิได้กั้นรั้วกองฟางของตน ปลุ่สัตว์ของจำเลยมากินฟางนั้น จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ เพราะเป็นความรับผิดชอบของโจทก์เอง

ค. เหตุสุดวิสัย (Act of God) เป็นที่ยอมรับว่าเหตุสุดวิสัยเป็นข้อต่อสู้ที่จำเลยอาจหยิบยกขึ้นได้ประการหนึ่ง แต่ยังไม่ปรากฏคดีที่วินิจฉัยเรื่องนี้ไว้

ง. อุบัติเหตุอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ (Inevitable accident) ข้อต่อสู้ข้อนี้ในปัจจุบันยังเป็นที่น่าสงสัยว่าจะยอมรับกันหรือไม่ เนื่องจากคำพิพากษาคดีต่างๆยังไม่ลงรอยกันนัก แต่เดิมศาลพิพากษาว่าอุบัติเหตุอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้จำเลยอาจยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ได้

จ. การยึดถือไว้เป็นประกัน (Distrain) คดีระหว่าง Vaspor V. Edwards (1701) 12Mod. 658. วินิจฉัยว่าถ้าบุคคลหนึ่งยึดถือปศุสัตว์ของบุคคลอีกคนหนึ่งไว้เพื่อประกันการชำระหนี้บางอย่างใดอย่างหนึ่ง บุคคลที่ยึดถือปศุสัตว์นั้นไม่อาจจะเรียกค่าเสียหายอันเกิดจากการบุกรุกโดยปศุสัตว์นั้นอีกได้

ฉ. การเสนอชำระหนี้ (Tender of amends) เมื่อเจ้าของสัตว์ซึ่งบุกรุกเข้าไปทำความเสียหายให้ผู้อื่น ได้ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ได้รับความเสียหายแล้ว เจ้าของสัตว์นั้นไม่ต้องรับผิดชอบอีกต่อไป

(3) ข้อยกเว้นความรับผิดภายใต้หลัก Scienter Rule

ข้อยกเว้นความรับผิดภายใต้หลัก Scienter Rule มีดังนี้

ก. เหตุสุดวิสัย (Act of God) คดีระหว่าง Nichols V. Marsland (1875) L.R. 10 Ex. 255, 260 วินิจฉัยว่าถ้าเจ้าของเสื่อควบคุมเสื่อนั้นไว้ในกรงที่มั่นคงแข็งแรง ต่อมาฟ้าผ่าฉาดโชษขาดเสื่อหลุดไป และทำความเสียหายเช่นนี้ เจ้าของเสื่อไม่ต้องรับผิด

ข. การกระทำของบุคคลภายนอก (Act of a stranger) ข้อยกเว้นข้อนี้ยังมีความเห็นแตกต่างกันอยู่ว่า จะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ไม่รับผิดได้หรือไม่ แต่เดิมมีคดีระหว่าง Flemming V. Orr (1857) 2 Marq. 825. วินิจฉัยว่าเป็นข้อต่อสู้ของจำเลยประการหนึ่งตามกฎหมายของสกอตแลนด์ โดยตัดสินว่า เจ้าของสุนัขไม่ต้องรับผิดต่อความเสียหายที่สุนัขของตนก่อขึ้นในเมื่อสุนัขนั้นถูกล่ามไว้แล้ว ต่อมาเมื่อผู้อื่นมาแก้โซ่นั้น แต่ต่อมาในคดีระหว่าง Baker V. Snell (1908) 2 K.B. 825 วางหลักว่าการกระทำของบุคคลภายนอกไม่เป็นข้อแก้ตัวให้เจ้าของสัตว์พ้นผิด

ค. โจทก์เป็นฝ่ายผิดเอง (Default of the plaintiff) สำหรับข้อยกเว้นข้อนี้ มีกฎหมาย Law Reform (Contributory Negligence) Act. 1945 วางหลักไว้ว่าความประมาทเลินเล่อของโจทก์ จำเลยอาจยกขึ้นเป็นข้อแก้ตัวได้

คดีระหว่าง Marlor V. Ball (1900) 16 T.L.R. 239 วินิจฉัยว่าบุคคลที่ตีม้าลายทั้งที่ม้าลายนั้นผูกอยู่โดยมั่นคง บุคคลนั้นไม่สามารถเรียกร้องค่าเสียหายได้ ถ้าม้านั้นเตะคน

คดีระหว่าง Behren V. Betram Mills Circus Ltd. (1957) 2 Q.B. 1, 19 วินิจฉัยว่าโจทก์เรียกค่าเสียหายได้น้อยลง ถ้าโจทก์เพียงแต่ัว

คดีระหว่าง Lowery V. Wallker (1920) 1 K.B. 173 วินิจฉัยว่าจำเลยซึ่งเป็นชาวนามีสติที่จะดูแลและควบคุมม้าคู่ของตนในบริเวณนาของตนได้ และไม่จำเป็นต้องรับผิดต่อผู้บุกรุกเข้ามา โจทก์ผู้บุกรุกไม่มีสิทธิเรียกค่าเสียหาย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าม้านั้นถูกควบคุมไว้ที่นั่นด้วย

เจตนาที่จะทำร้ายโจทก์

คดีระหว่าง Murphy V. Zoological Society of London (1962) C.L.Y. 68 วินิจฉัยว่าจำเลยไม่ต้องรับผิดชอบต่อความตายของเด็กชายอายุ 10 ขวบ ซึ่งปีนรั้วกันถึง 2 ชั้นล้อมรอบ กรงสิงโตแล้ว เพื่อนของเด็กซึ่งไปด้วยช่วยสิงโต ทำให้สิงโตนั้นกระชากเด็กและกัดตาย ทั้งนี้เพราะ สิงโตไม่ได้หลบหนีไปที่ใด และจำเลยได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรและไม่เป็นการฝ่าฝืน หน้าที่ของตน

คดีระหว่าง Sylvester V. Chapaman, (1935) 79S.J.777 วินิจฉัยเช่นเดียวกันว่า คนรับใช้ของจำเลยเจ้าของเสือ ซึ่งไม่ได้ถูกว่าจ้างให้ทำหน้าที่ดูแลสัตว์ ปีนรั้วที่กักขังเสือไว้ นั้น เพื่อ จะเข้าไปดับบุหรี่ยี่ห้ออื่น โยนทิ้งไว้ในบริเวณใกล้กับตัวเสือ เสือจึงกระชากตัวคนรับใช้นั้นและฆ่า ตาย ลอร์ดไรท์ (Lord Wright W.R.) ผู้พิพากษาคดีนี้กล่าวว่ากรณีนี้มีข้ออยู่ในหลักเรื่องการช่วยเหลือ (rescue case) ถือว่าคนรับใช้นั้นเป็นเพียงผู้อาสาเท่านั้น กรงและรั้วที่จำเลยกั้นไว้เป็นการใช้ความ ระมัดระวังเพียงพอแล้ว ดังนั้น ถ้าใครก็ตามเข้าไปในบริเวณนั้น ก็เท่ากับเขานำความเดือดร้อน ให้แก่ตัวเขาเอง คดีนี้วินิจฉัยว่าเป็นความผิดของผู้ตายเอง และไม่ใช้ความยินยอม¹⁰

ความรับผิดกฎหมายลักษณะละเมิดของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law)

ในระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร เป็นการพยายามกำหนดลักษณะแห่งการกระทำอัน ถือว่าละเมิดขึ้นไว้เป็นหลักทั่วไปถ้ามีกรณีเข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าวเมื่อใดถ้าปรับบทได้ว่าเป็นละเมิด และ เรียกใช้ชดใช้เยียวยาได้ ดังนั้นละเมิดจึงย้อนไปสมัยแรกเริ่ม คือเน้นความเสียหายไม่เน้นที่ ความผิดเรียกว่าทฤษฎีความผิดเด็ดขาด (Strict Liability)

ความรับผิดทางละเมิดกรณีที่ถูกกฎหมายสันนิษฐานว่ามีความผิด ต้องใช้ค่าสินไหม ทดแทนความเสียหายดังที่ประมวลกฎหมายฝรั่งเศส ได้มีบัญญัติไว้ตั้งแต่มาตรา 1384-1386¹¹ (ใน ที่นี้ขอยกมาตราที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ทำละเมิด)

มาตรา 1385 “เจ้าของสัตว์หรือบุคคลที่ใช้สัตว์ ในระหว่างที่ใช้สัตว์นั้นย่อมรับผิดชอบต่อ ความเสียหายซึ่งสัตว์นั้น ได้ก่อขึ้น จะเป็นด้วยสัตว์นั้นอยู่ในควบคุม หรือหายไปหลุดหนีไปก็ตาม”

จากที่กล่าวมานั้นย่อมเกิดความรับผิดทางละเมิด โดยผู้กล่าวหาไม่ต้องพิสูจน์ความผิด หากปรากฏข้อเท็จจริงได้เข้ากรณีดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายฝรั่งเศส มาตรา 1385 ความผิด ที่เกิดจากสัตว์แล้วในขั้นต้นกรณีที่ถูกกฎหมายสันนิษฐานว่า เป็นความผิด โดยผู้กล่าวหาไม่ต้องพิสูจน์ เนื่องจากความรับผิดที่เกิดจากการกระทำของสัตว์ ได้แก่ เจ้าของหรือผู้ใช้สัตว์ต้องรับผิดชอบใช้ค่า

¹⁰ สายสุตา นิงสานนท์. (2525). ความรับผิดเด็ดขาดในกฎหมายลักษณะละเมิด. หน้า 56-85.

¹¹ สุขุม สุภนิคย์. (2548). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งว่าด้วยลักษณะละเมิด. หน้า 7.

สินไหมทดแทนความเสียหาย ซึ่งสัตว์ได้ก่อขึ้น เป็นการรับผิดชอบเพื่อสัตว์¹²

ขอบข่ายของความรับผิดชอบกฎหมายลักษณะละเมิดของประเทศที่ใช้กฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil law)

ในระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร เป็นการพยายามกำหนดลักษณะแห่งการกระทำอันถือว่าละเมิดขึ้นไว้เป็นหลักทั่วไปถ้ามีกรณีเข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าวเมื่อใดถ้าปรับบทได้ว่าเป็นละเมิด และ เรียกใช้ชดใช้เยียวยาได้

ดังนั้นละเมิดจึงย้อนไปสมัยแรกเริ่ม คือเน้นความเสียหายไม่เน้นที่ความผิดเรียกว่า ทฤษฎีความผิดเด็ดขาด (Strict Liability)

ในประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) ก็มีหลักอย่างเดียวกัน ตรงกัน โดยบัญญัติ เรื่องความรับผิดเด็ดขาดไว้ในเรื่องความเสียหายเกิดจากสัตว์ สิ่งปลูกสร้าง ยานพาหนะ และทรัพย์สินอันตราย ซึ่งเห็นได้จากกฎหมายของฝรั่งเศส เยอรมันและญี่ปุ่น ดังต่อไปนี้

ประเทศเยอรมัน

โครงสร้างของกฎหมายเยอรมัน ขอมรับหลักในเรื่องความรับผิดของบุคคลที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น โดยไม่คำนึงถึงองค์ประกอบทางจิตใจ คือความจงใจหรือประมาทเลินเล่อ เหตุผลทางกฎหมายก็เหมือนหลัก Rylands V.Fletcher ของอังกฤษ หรือ The'orie de la risque creee ของฝรั่งเศส คือผู้กระทำได้มีการใช้วัตถุอันตรายโดยสภาพเป็นภัยแก่บุคคลอื่น โดยผู้กระนั้นฝ่ายนั้นได้ประโยชน์จากการใช้วัตถุอันตรายนั้น จึงสมควรที่จะต้องเสี่ยงต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น ความรับผิดชนิดนี้นักกฎหมายเยอรมัน เรียกว่า Gefahrdungshaftung แต่ตามกฎหมายเยอรมัน ไม่มีบทบัญญัติเป็นหลักทั่วไป เช่นเดียวกับของอังกฤษ ว่าบุคคลซึ่งนำวัตถุอันตรายมาไว้บนที่ดินของตนจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น หากไม่ใช้ความระมัดระวังตามสมควร เพื่อป้องกันอันตรายนั้น ดัง เช่นหลัก Rylands V.Fletcher แต่มีหลักที่ใช้บังคับเกี่ยวกับประเภทของอันตรายพิเศษบางอย่าง ดังนี้

- 1) ความเสียหายเกิดขึ้นเพราะสัตว์
- 2) ความเสียหายเกิดจากโรงเรือน หรือ สิ่งปลูกสร้างอันติดกับที่ดิน
- 1) ความเสียหายเกิดขึ้นเพราะสัตว์

ความรับผิดเด็ดขาดในความเสียหายที่เกิดขึ้นเพราะสัตว์ในประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันมีปรากฏอยู่ในมาตรา 833 และ 834 ดังต่อไปนี้

“มาตรา 833 ผู้ใดถูกสัตว์ทำร้ายถึงตาย หรือทำร้ายร่างกาย หรือทำให้เสียอนามัยหรือ

¹² จี๊ด เศรษฐบุตร. (2514). กฎหมายของประเทศที่ใช้ประมวล. หน้า 110.

ทำให้ทรัพย์สินเสียหาย บุคคลผู้ดูแลรักษาสัตว์จำต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ฝ่ายที่ได้รับ ความเสียหาย เพื่อความเสียหายใดๆอันเกิดจากสัตว์นั้น”

“มาตรา 834 บุคคลใดรับดูแลรักษาสัตว์ตามสัญญา ต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายอย่าง ใดๆอันสัตว์นั้นได้ก่อให้เกิดขึ้นต่อบุคคลอื่นเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา 833 ความรับผิด เช่นนี้จะไม่บังเกิดขึ้นอีก หากเขาได้ใช้ความระมัดระวังตามปกติในการดูแลรักษาสัตว์นั้น หรือ ความเสียหายจะต้องเกิดมีขึ้น แม้จะได้ใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นแล้วก็ตาม”

จากบทบัญญัติใน 2 มาตราดังกล่าว บุคคลผู้ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น เพราะสัตว์ก็คือ บุคคลผู้ดูแลรักษาสัตว์ (The person who keeps the animal) ตามมาตรา 833 บุคคล ผู้ดูแลรักษาสัตว์ตามสัญญา ตามมาตรา 834 บุคคลผู้ต้องรับผิดชอบนี้ อาจปฏิเสธความรับผิดได้โดย พิสูจน์ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามควรแก่พฤติการณ์ หรือพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายย่อมจะ เกิดขึ้น แม้จะได้ใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นแล้วก็ตาม แต่เดิมประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 835 บัญญัติให้ผู้เป็นเจ้าของใบอนุญาตให้ล่าสัตว์เหนือที่ดินของบุคคลอื่นต้องรับผิดชอบชดใช้ค่า สินไหมทดแทนแก่เจ้าของที่ดินเพื่อความเสียหายใดๆอันเกิดแก่ที่ดิน และผลผลิตในที่ดินอันเกิด จากการล่าสัตว์เพื่อการกีฬา แต่ในปัจจุบันกฎหมายมาตราดังกล่าวได้ถูกยกเลิกไปแล้ว และได้ บัญญัติความทำนองเดียวกันในรัฐบัญญัติว่าด้วยการล่าสัตว์ (Bundesjagdgesets) ลงวันที่ 30 มีนาคม 1961

อันที่จริงบทบัญญัติในทำนองนี้ก็ปรากฏอยู่กฎหมายของหลายประเทศซึ่งส่งเสริม การล่าสัตว์เพื่อการกีฬา แต่สำหรับประเทศที่การล่าสัตว์เพื่อการกีฬายังไม่ได้แพร่หลายก็มักออกไป ในแง่ที่ว่า หากสัตว์ก่อให้เกิดความเสียหายในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นก็ให้ผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ จัดการสัตว์นั้นได้ทำนองยี่ดหน่วงหรือเป็นประกันการเรียกค่าเสียหาย ซึ่งอยู่ในกฎหมายไทยก็มีอยู่ ในมาตรา 452 เปรียบเทียบ ก็เห็นจะไม่ตรงกันนัก เพราะจะมีประเด็นเรื่องเจ้าของผู้ครองหรือผู้ดูแล รักษาสัตว์ให้พิพาทอยู่เสมอว่า ใครอยู่ในฐานะเช่นนั้นแน่

นอกจากนี้มีบางกรณีที่ผู้ล่าสัตว์ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายจากการกระทำของสัตว์ที่ ตนล่า เพราะถือว่าสิทธิในสัตว์นั้น ได้เกิดขึ้นแล้วตามกฎหมายเรื่องการล่าสัตว์ ลงวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2495 (The Federal Hunting Law of November 29, 1952) และเจ้าของสัตว์เลี้ยง ตามบ้าน ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดจากสัตว์เลี้ยงของตน หากไม่ระมัดระวังดูแลสัตว์เลี้ยงของ ตนให้ดี

2) ความเสียหายเกิดจากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอันติดกับที่ดิน

ความรับผิดเด็ดขาดในความเสียหายที่เกิดจาก โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอันติดกับ ที่ดิน มีปรากฏอยู่ในมาตรา 836 ถึง มาตรา 838 ดังต่อไปนี้

“มาตรา 836 ถ้าบุคคลใดถึงแก่ความตาย หรือ ได้รับอันตรายแก่กายหรือแก่นาม

หรือทรัพย์สินได้รับความเสียหายเพราะเหตุที่โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอันติดกับที่ดินพังทลายลง หรือเพราะส่วนใดส่วนหนึ่งของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างแยกออกจากกัน ถ้าหากการพังทลาย หรือการแยกออกจากกันนั้น เป็นเพราะการก่อสร้างบกพร่องหรือการบำรุงรักษาไม่เพียงพอ บุคคลผู้ครอบครองที่ดินดังกล่าวจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ฝ่ายที่ได้รับความเสียหายเพื่อความเสียหายใดๆ อันเกิดแต่การนั้นหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวจะไม่เกิดขึ้นหากบุคคลผู้ครอบครองที่ดินได้ใช้ความระมัดระวังตามปกติ เพื่อป้องกันมิให้เกิดภัยอันตรายนั้น

บุคคลผู้ครอบครองที่ดินคนก่อนต้องรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดจากการพังทลายลงหรือการแยกออกจากกันของโรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างดังกล่าว ซึ่งเกิดขึ้นภายใน 1 ปี นับจากการครอบครองได้สิ้นสุดลง เว้นแต่ระหว่างที่ได้ครอบครองอยู่นั้น ได้ใช้ความระมัดระวังตามปกติ หรือเว้นแต่บุคคลผู้ครอบครองต่อมาสามารถที่จะป้องกันภัยอันตรายนั้นหากใช้ความระมัดระวังตามควร

บุคคลซึ่งมีสิทธิเป็นเจ้าของเป็นผู้ครอบครองตามความมุ่งหมายแห่งบทบัญญัตินี้

“มาตรา 837 บุคคลใดมีสิทธิครอบครองโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างของบุคคลอื่น ความรับผิดชอบที่บัญญัติไว้ในมาตรา 836 ตกแก่บุคคลนั้นแทนผู้ครอบครองที่ดิน”

“มาตรา 838 บุคคลซึ่งรับหน้าที่ครอบครองดูแลโรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างอันติดกับที่ดินหรือบุคคล ซึ่งมีหน้าที่ดูแลโรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างเพราะเหตุที่เป็นผู้ใช้โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น ต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกับผู้ครอบครองในความเสียหายใดๆ อันเกิดจากการพังทลายลงหรือการแยกออกจากกันเป็นบางส่วน”

จากบทบัญญัติทั้ง 3 มาตราดังกล่าว บุคคลที่ต้องรับผิดชอบจะต้องรับผิดชอบเมื่อโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอันติดกับที่ดินพังทลายลง หรือ เพราะส่วนใดส่วนหนึ่งของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างแยกออกจากกัน อาจแยกประเภทบุคคลที่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดจากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างออกได้ดังนี้

(1) เจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างต้องรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดจากความบกพร่องในการก่อสร้าง หรือการบำรุงรักษาไม่เพียงพอ เว้นแต่เจ้าของจะพิสูจน์ได้ว่าตน ได้ใช้ความระมัดระวังเอาใจใส่ตามปกติวิสัยแล้ว แต่จากมาตรา 836 นี้ไม่นำมาใช้ในกรณีที่บุคคลภายนอกเข้าไปในบ้านและได้รับความเสียหายอันเป็นผลเพียงมาจากกับดักที่ซุกซ่อนไว้ (cocealed trap) เพราะกรณีเช่นนี้อยู่ในบังคับของมาตรา 823 วรรคหนึ่ง เรื่องการกระทำละเมิด โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ซึ่งศาลได้วินิจฉัยดังกล่าวแล้วหลายคดีด้วยกัน

(2) เจ้าของที่ดินคนก่อนต้องรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดจากการพังทลายหรือการแยกออกจากกันของโรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งเกิดขึ้นภายใน 1 ปี นับจากการครอบครองได้สิ้นสุดลง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามปกติหรือเว้นแต่เจ้าของคนต่อมา

สามารถที่จะป้องกันการอันตรายนั้นได้ หากได้ใช้ความระมัดระวังตามควร

(3) ผู้ครอบครองโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง เช่นเป็นผู้เช่า ต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกับเจ้าของ

(4) บุคคลผู้มีหน้าที่ตามสัญญากับเจ้าของที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างที่จะซ่อมแซมโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง หรือบุคคลผู้มีหน้าที่ต้องดูแลรักษาในฐานะผู้ใช้ต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกับผู้เป็นเจ้าของ

โดยหลักทั่วไปแล้ว โจทก์มีหน้าที่พิสูจน์เสมอว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิด เว้นแต่ในกรณีที่ถูกกฎหมายบัญญัติว่า จำเลยต้องรับผิดชอบแม้ไม่มีส่วนผิด โจทก์จึงไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ถึงความผิดของจำเลย อย่างไรก็ตามจำเลยสามารถแก้ตัวได้เสมอว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังเพียงพอแล้ว

ประเทศญี่ปุ่น

บทบัญญัติในเรื่องความรับผิดชอบเด็ดขาดตามกฎหมายญี่ปุ่น มีปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งญี่ปุ่น ในหมวดว่าด้วยการกระทำโดยผิดโดยกฎหมายหรือละเมิด (Inlawful acts or “torts” (Delicta)) ในมาตรา 717 และมาตรา 718 ซึ่งบัญญัติไว้ดังต่อไปนี้

“มาตรา 717 ถ้าความเสียหายเกิดขึ้นแก่บุคคลที่สาม เนื่องจากสิ่งปลูกสร้างบกพร่องหรือดูแลรักษาไม่เพียงพอ ผู้ครอบครองสิ่งปลูกสร้างนั้นต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่บุคคลผู้ได้รับความเสียหาย แต่ถ้าผู้ครอบครองได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควร เพื่อจะหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแล้ว เจ้าของต้องรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทน

บทบัญญัติในวรรคก่อนให้ใช้บังคับถึงความบกพร่องในการปลูกหรือค้ำไม้ไผ่หรือต้นไม้ด้วย กรณีตามสองวรรคดังกล่าวข้างต้น ถ้าบุคคลอื่นจะต้องรับผิดชอบในเหตุที่ก่อความเสียหายแล้ว ผู้ครอบครองหรือเจ้าของอาจใช้สิทธิไล่เบียดเอาจากบุคคลนั้นได้”

“มาตรา 718 ผู้ครอบครองสัตว์ต้องรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่บุคคลที่ได้รับความเสียหายสำหรับความเสียหายใดๆอันเกิดแก่สัตว์นั้น เว้นแต่เขาจะได้ใช้ความระมัดระวังในการเลี้ยงและรักษาตามชนิดและนิสัยของสัตว์ ความรับผิดชอบเช่นเดียวกันนี้ตกแก่บุคคลซึ่งเลี้ยงรักษาสัตว์ไว้แทนผู้ครอบครองสัตว์ด้วย”

จากบทบัญญัติในมาตราดังกล่าว อาจแบ่งประเภทความรับผิดชอบเด็ดขาดตามกฎหมายญี่ปุ่นออกได้เป็น 2 ประเภทดังนี้

- 1) ความเสียหายเกิดจากสิ่งปลูกสร้าง
- 2) ความเสียหายเกิดจากสัตว์
- 1) ความเสียหายเกิดจากสิ่งปลูกสร้าง

“สิ่งปลูกสร้าง (Structures on land) หมายถึง ดึกและสิ่งก่อสร้างชนิดต่างๆเช่น เขื่อน กำแพง ถนน สะพาน ทานบ เป็นต้น หากสิ่งปลูกสร้างหรือไม้ไผ่ ต้นไม้ ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น

เนื่องจากมีข้อบกพร่องในสิ่งปลูกสร้าง หรือจากการดูแลรักษาไม่เพียงพอ ผู้ครอบครองจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่บุคคลที่ได้รับความเสียหายตามมาตรา 717 มีข้อยกเว้นความรับผิดในกรณีที่ผู้ครอบครองได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควร เพื่อจะหลีกเลี่ยงอันตรายและป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้ว ตัวอย่างเช่น ผู้เช่าบ้านได้ขอให้เจ้าของบ้านซ่อมแซมสถานที่ที่เป็นอันตราย และอาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น หรือกรณีที่ผู้เช่าที่ดินบางส่วนได้ก่อสร้างรั้วอย่างถูกต้องแล้ว ความเสียหายก็ยังเกิดขึ้น แม้จะได้ป้องกันพอสมควรแก่เหตุ เช่นนี้เจ้าของจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน และอีกกรณีหนึ่งซึ่งเป็นข้อยกเว้นความรับผิดคือ กรณีที่เกิดจากความวิบัติทางธรรมชาติ (natural calamity) หรือเหตุสุดวิสัย บุคคลไม่จำเป็นต้องรับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทน ซึ่งในกรณีความเสียหายเกิดจากเหตุสุดวิสัยนี้ ทั้งผู้ครอบครองและเจ้าของไม่จำเป็นต้องรับผิด

ตามมาตรา 717 วรรคสามหมายถึงกรณีที่มีบุคคลซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในต้นเหตุแห่งความเสียหาย เช่นมีบุคคลรับทำงานหรือปลูกต้นไม้และไม้ไผ่ ซึ่งตกลงจะเป็นผู้รับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากความบกพร่องในการก่อสร้าง หรือการปลูกต้นไม้ และไม้ไผ่ดังกล่าว เมื่อผู้ครอบครองหรือเจ้าของได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายไปแล้ว สามารถใช้สิทธิไล่เบี้ยจากบุคคลที่ตกลงรับผิดชอบนั้นได้ แต่จะอาศัยข้อตกลงดังกล่าวนี้ปฏิเสธความรับผิดต่อผู้เสียหายโดยตรงไม่ได้

2) ความเสียหายเกิดจากสัตว์

ตามมาตรา 718 คำว่า “สัตว์” (animal) หมายถึงสัตว์ชนิดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสัตว์เลี้ยงตามบ้าน (domestic animal) สัตว์ป่า (wild animal) เช่น นก ปลา สัตว์น้ำอื่นหรือสัตว์ชนิดใดๆ ไม่ว่าจะเชื่องหรือไม่เชื่อง คุ้ยหรือวิสัยอย่างใดก็ตาม หากความเสียหายเกิดจากสัตว์แล้ว ผู้ครอบครอง (the possessor) จะต้องรับผิด เว้นแต่จะสามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่ได้ประมาทเลินเล่อและได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควร ในการเลี้ยงรักษาตามชนิดและวิสัยของสัตว์เหตุผลที่กฎหมายให้ผู้ครอบครองสัตว์ต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสัตว์ เพราะโดยที่สัตว์ไม่อาจมีเจตนา เช่นเดียวกับมนุษย์ ผู้ครอบครองจึงต้องรับผิดชอบในการกระทำทุกอย่างของสัตว์ ปัญหาว่าการดูแลรักษาสัตว์เป็นการเพียงพอแล้วหรือไม่นั้น เป็นปัญหาข้อเท็จจริงที่ศาลจะเป็นผู้พิจารณาเฉพาะคดีไปโดยคำนึงถึงชนิดและวิสัยของสัตว์

3) ข้อสังเกต

ตามประมวลกฎหมายแพ่งญีปุ่น ไม่ได้บัญญัติถึงความรับผิดเด็ดขาดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายไว้ ดังนั้น หากเกิดความเสียหายจากวัตถุอันตรายซึ่งบุคคลใดครอบครองอยู่ จึงต้องใช้หลักเรื่องละเมิดทั่วไปตามมาตรา 709 เรื่องการกระทำละเมิดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อเป็นข้อวินิจฉัยความรับผิดอย่างไรก็ตาม มาตรา 709 วรรคสอง ซึ่งเพิ่มเติมโดยกฎหมาย ลงวันที่ 7 มีนาคม 1899 มีข้อยกเว้นมิให้ใช้บังคับกรณีอัคคีภัยที่เกิดขึ้นโดยอุบัติเหตุ หากอัคคีภยนั้นมิได้เกิดขึ้นโดย

ความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงแล้ว บุคคลที่ก่อให้เกิดอัคคีภัยนั้นไม่ต้องรับผิดชอบ ดังนั้น วัตถุอันตรายอื่นๆ หากก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นจึงต้องพิจารณาตามมาตรานี้¹³

2.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการละเมิด

ทฤษฎีความรับผิดชอบในทางละเมิด

ศาสตราจารย์ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช “ละเมิดคือการกระทำหรือละเว้นอันเป็นผิดต่อหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งมีได้เกิดจากสัญญาหรือจากความรับผิดชอบตามหลัก Equity โดยเฉพาะและการกระทำหรือละเว้นนั้นล่วงละเมิดสิทธิของผู้ใดผู้หนึ่ง โดยปราศจากข้อยกเว้นเป็นเหตุให้เขาได้รับความเสียหายซึ่งกฎหมายยอมให้ฟ้องร้องกันได้ในทางแพ่ง”¹⁴

ศาสตราจารย์ ดร.จี๊ด เศรษฐบุตร “ละเมิดเป็นกรณีที่มีการกระทำอันทำให้เกิดความเสียหายแก่เอกชน เป็นเหตุให้ผู้กระทำถูกบังคับให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ นอกขอบเขตการกระทำที่เนื่องจากการไม่ปฏิบัติตามหนี้ในสัญญา”¹⁵

ศาสตราจารย์ ดร.วารี นาสกุล “ละเมิดได้แก่การกระทำหรือเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ละเมิดเป็นบ่อเกิดแห่งหนึ่งอย่างหนึ่งคือ ก่อนมีการละเมิดยังไม่มีหนี้เกิดขึ้น เมื่อมีการละเมิดแล้วจึงมีหนี้เกิดขึ้น ดังที่เรียกกันว่าเป็นหนี้ที่เกิดโดยผลของกฎหมายมิใช่โดยเจตนาก่อนนี้”¹⁶

อาจารย์จักรพงษ์ เล็กสกุลไชย “ละเมิด ได้แก่การอันไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งบุคคลหนึ่งได้ก่อให้เกิดขึ้นเป็นที่เสียหายแก่อีกบุคคลหนึ่งและเป็นมูลเหตุให้เกิดหนี้ผูกพันระหว่างกัน”¹⁷

ละเมิด (Torts) เป็นการกระทำที่ทำให้ผู้อื่นเสียหายล่วงสิทธิของผู้อื่นโดยปราศจากอำนาจหรือเกินกว่าอำนาจที่ตนมีอยู่ ทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายต่อสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีกฎหมายรับรองและคุ้มครอง

เมื่อมีความมุ่งหมายของกฎหมายละเมิดอยู่ที่การชดใช้เยียวยาความเสียหายการที่จะถือว่าเป็นละเมิดจึงมิได้อยู่ที่ว่ามีบทกฎหมายกำหนดว่าอะไรเป็นละเมิดหรือไม่อย่างกฎหมายอาญา หากแต่การอยู่ที่หลักเกณฑ์ที่ว่าต้องมีความเสียหายอันเป็นผลจากการกระทำล่วงละเมิดหรือมีการกระทำโดยไม่มีอำนาจทำให้เกิดขึ้น จึงจะมีการเรียกให้ผู้ก่อความเสียหายรับผิดชอบชดใช้ได้ ข้อนี้ใน

¹³ สายสุตา นิงสานนท์. เล่มเดิม. หน้า 88-111.

¹⁴ เสนีย์ ปราโมช. (2479). กฎหมายอังกฤษว่าด้วยสัญญาละเมิด. หน้า 134-135.

¹⁵ จี๊ด เศรษฐบุตร. (2514). เล่มเดิม. หน้า 119-120.

¹⁶ วารี นาสกุล. (2548). ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด จัดการงานนอกสั่ง ลากมิควรได้. หน้า 4.

¹⁷ จักรพงษ์ เล็กสกุลไชย. (2528). “ค่าเสียหายอันเป็นโทษในคดีละเมิด.” วารสารนิติศาสตร์, 15, 4. หน้า 153.

ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) ยังคงถือว่าการจะเป็นละเมิดต้องมีกฎหมายกำหนดเป็นเรื่องๆ ไปเหมือนความผิดอาญา เช่น กฎหมายจารีตประเพณี ถือว่าความตายของผู้กระทำการละเมิดทำให้ผู้อื่นเสียหายนั้นสิทธิฟ้องร้องให้ชดใช้ค่าเสียหาย¹⁸

หลักละเมิดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 กำหนดว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย ให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น” กล่าวคือ บุคคลจะต้องรับผิดชอบตามมาตรา 420 เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นอันเป็นความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี โดยบุคคลดังกล่าวจะต้องเป็นผู้กระทำไม่ได้โดยจงใจหรือประมาท

ความรับผิดในลักษณะละเมิด บุคคลอาจมีความผิดในลักษณะละเมิดได้หลายประการ กล่าวคือ

1) อาจต้องรับผิดเพราะการที่ตนเองไปกระทำการละเมิดต่อบุคคลอื่นโดยตรง เช่น นาย ก. ทำร้ายร่างกายนาย ข. โดยจงใจ นาย ก. มีความรับผิดฐานละเมิดต่อร่างกาย นาย ข. หรือนาย ก. กล่าวคือต่อหน้าบุคคลหลายคนว่า “ข้าราชการทุกคนในแผนกนี้เลวมาก” ถือว่า นาย ก. ทำละเมิดต่อข้าราชการทุกคนในแผนกนั้น

2) อาจต้องรับผิดเพราะบุคคลบางคนซึ่งมีความผูกพันอยู่กับตน ไปกระทำละเมิดต่อบุคคลอื่น ตัวอย่างเช่น นายคำเป็นลูกจ้างขับรถยนต์ของนายเขียว นายเขียวใช้ให้นายคำขับรถไปส่งตนยังสถานที่ทำงาน ระหว่างทางนายคำขับรถโดยประมาทเลินเล่อชนนายแดงบาดเจ็บ นอกจากนี้ถือว่านายคำทำละเมิดต่อร่างกายนายแดงและนายคำรับผิดชอบต่อนายแดงแล้ว กฎหมายยังถือว่านายเขียวเองก็ต้องรับผิดในการทำละเมิดของนายคำอีกด้วย

3) อาจต้องรับผิดเพราะสัตว์ที่อยู่ในความดูแลของตนไปทำความเสียหายแก่บุคคลอื่น เช่น นาย ก. เลี้ยงสุนัขคู่ไว้ตัวหนึ่ง วันหนึ่งสุนัขของนาย ก. กัดนาย ข. บาดเจ็บ นาย ก. ต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นกับ นาย ข. โดยถือเสมือนว่านาย ก. ทำละเมิด คือ นาย ข. โดยตรง

4) อาจต้องรับผิดเพราะทรัพย์สินของตนหรือที่อยู่ในครอบครองดูแลรักษาของตนได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น เช่น นายคำซึ่งเป็นผู้อยู่ในบ้านนำกระถางต้นไม้ไปไว้บนระเบียงบ้าน วันหนึ่งกระถางต้นไม้ตกลงมาโดนศีรษะนายขาวซึ่งกำลังเดินผ่านหน้าบ้านนายคำ เช่นนี้ นายคำต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่นายขาวคือเสมือนนายคำ ทำละเมิดต่อนายขาว¹⁹

¹⁸ สุขุม สุภนิคย์. (2543). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยลักษณะละเมิด. หน้า 7.

¹⁹ เสนีย์ ปราโมช. (2527). ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้. หน้า 611.

ทฤษฎีรับภัย (Theorie du risque)

ทฤษฎีรับภัย หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ทฤษฎีรับภัยที่สร้างขึ้น (Theorie du risqueree) โดยนักนิติศาสตร์ชาวฝรั่งเศส โดยถือว่า เมื่อมนุษย์ได้กระทำการใดๆ แล้วย่อมเป็นการเสี่ยงภัย คือ อาจมีผลดีหรือผลร้ายก็ได้ ผู้กระทำก็ต้องรับผลแห่งการเสี่ยงภัยนั้น ถ้ามีภัยหรือความเสียหายเกิดขึ้น ซึ่งเป็นการนำเอาหลักความผิด (La Fault) ออกจากหลักเกณฑ์ละเมิด กล่าวคือ นอกจากไม่ต้องด้วย วัตถุประสงค์แห่งการเสียหายตามกฎหมายแพ่ง และไม่มีขอบเขตกำหนดโดยกฎหมายแล้วยังไม่เปิดโอกาสให้มีการดำเนินกระบวนการพิจารณาความรับผิดด้วยความยุติธรรมอันเป็นเกณฑ์พื้นฐานของความรับผิดอีกด้วย ทฤษฎีนี้มีส่วนดีในเรื่องการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่าผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย โดยมีเหตุผลทางทฤษฎีมาสนับสนุนดังนี้คือ

เพื่อผลแห่งความรับผิดทางละเมิดคือถูกบังคับให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหาย อันไม่ใช่ถูกลงโทษอย่างผลความรับผิดทางอาญา ฉะนั้นกฎเกณฑ์ละเมิดก็ควรจะให้เข้ารอยกับผลของการละเมิดเหมือนกัน คือไม่จำเป็นต้องมีความผิด อันกรณีที่จะยกเรื่องความผิดมาพิจารณาด้วย นั้น หมายถึงว่าเราจะลงโทษเขาด้วยเราแต่เราไม่ได้ลงโทษเขา เราเพียงให้เขาใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายเท่านั้น ทำไมจึงต้องมีหลักเกณฑ์ว่าเขาต้องผิด เพียงแต่เป็นผู้ก่อความเสียหายก็ควรถือเป็นละเมิดแล้ว การที่เอาความผิดเข้ามาในหลักเกณฑ์ละเมิดทำให้หลักกฎหมายเขวไป ทำให้นึกอยู่เสมอว่าผลแห่งความรับผิดทางละเมิดเป็นการลงโทษ²⁰

เหตุผลทางกฎหมาย ผลแห่งความรับผิดทางละเมิดคือการบังคับให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายมิใช่เป็นการลงโทษ เช่นเดียวกับความรับผิดทางอาญา ดังนั้น กฎเกณฑ์เรื่องละเมิดไม่ควรคำนึงถึงความผิดเช่นเดียวกับกฎเกณฑ์ทางอาญา เพียงแต่เป็นผู้ก่อความเสียหายก็ควรถือเป็นการละเมิดแล้ว เพื่อเหตุผลทางพฤติการณ์ ในทางพฤติการณ์ผู้ถือทฤษฎีรับภัยได้อ้างไว้ 2 ข้อคือ

1) เมื่อเกิดความเสียหายขึ้น และหาผู้ผิดมิได้ โชคดีชี้ให้เจ้าทุกข์เป็นผู้รับภัย ซึ่งไม่เป็นการควร ยังมีบุคคลอีกผู้หนึ่งซึ่งน่าจะรับเคราะห์ ผู้นั้นคือผู้ก่อความเสียหาย (L'auteur du dommage) เป็นความยุติธรรมที่จะให้ผลแห่งการกระทำหรือกรรมตกอยู่กับผู้ก่อการกระทำนั้น เจ้าทุกข์หรือผู้เสียหายนั้นไม่ได้ก่อ เป็นแต่ถูกรรรมนั้น ทำไมเขาจะต้องรับภัยนั้นๆ เพราะความเสียหายจะเกิดขึ้นหรือไม่ก็แล้วแต่การกระทำของผู้อื่น เจ้าทุกข์ไม่มีอำนาจกีดกันความเสียหายนั้นได้เลย ฉะนั้นการที่ถือหลักความผิดในเรื่องละเมิดนั้นเท่ากับให้ผู้ที่อยู่เฉยๆ (passif) ได้รับเคราะห์ แต่หากถือทฤษฎีรับภัย คือให้ผู้ก่อภัยรับภัยเองแล้วก็จะตรงกับความยุติธรรม

2) ในเรื่องของการหาผู้ต้องรับภัยก็เป็นของไม่ยาก คงมีแต่วิเคราะห์ว่าภัยนั้นเป็นผล

²⁰ จีดี เศรษฐบุตร. (2539). กฎหมายแพ่งลักษณะละเมิด. หน้า 107.

เพราะเหตุใด และเหตุนี้ใครเป็นผู้ก่อ ผู้นั้นก็จะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหาย ส่วนในเรื่องการหาผู้ติดตาม หลักเก่า จะต้องพิจารณาถึงว่าการกระทำใดเป็นผิด ซึ่งเป็นสิ่งที่ยาก สิ่งใดผิดหรือไม่ผิดเป็นปัญหาที่สูง เปลี่ยนแปลงไปแล้วแต่ท้องถิ่นและสมัยต่างกับการหาเหตุของความเสียหายซึ่งยอมใช้ได้ทุกท้องถิ่น และทุกสมัย ตามนัยนี้เองจึงมีบางคนเรียกทฤษฎีรับภัยว่า “Theorie objective” และเรียกความคิดเห็นว่าความรับผิดชอบตามละเมิดจำเป็นต้องมีความผิดเป็นหลัก นั้นว่า “Theorie subjective”²¹

เหตุผลทางพฤติกกรรม ความเสียหายที่เกิดขึ้นแม้จะหาผู้รับผิดชอบมิได้ก็ไม่ควรจะให้ ผู้เสียหายเป็นผู้รับเคราะห์โดยที่ความเสียหายมิได้เกิดจากการกระทำของเขา เพียงแต่พิจารณาว่าภัย นั้นเป็นผลเพราะเหตุใด และเหตุนี้ใครเป็นผู้ก่อผู้นั้นก็ควรเป็นผู้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อ ความเสียหายที่เกิดขึ้น

แม้ว่าทฤษฎีรับภัยจะมีการดำเนินการพิจารณาความรับผิดชอบด้วยความยุติธรรม อันเป็นเกณฑ์พื้นฐานของความผิด แต่สำหรับในสังคมปัจจุบันซึ่งมีความเจริญก้าวหน้าทาง เทคโนโลยีทำให้กรรมวิธีการผลิตซับซ้อนยิ่งขึ้นและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น หลักการ ของทฤษฎีนี้จึงเหมาะสมในการที่จะนำมาใช้เพื่อเยียวยาความรับผิดชอบทางแพ่งในคดีที่เกี่ยวกับสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม

หลักเกณฑ์ความรับผิดชอบละเมิดตามทฤษฎีรับภัย

ความมุ่งหวังของทฤษฎีรับภัยก็คือ เอาความผิดออกจากหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบทาง ละเมิด แต่จะได้เอาหลักเกณฑ์อื่นใส่แทนที่หรือไม่นั้น ผู้ถือทฤษฎีรับภัยยังมีความเห็นไม่สอดคล้อง กัน ซึ่งได้แบ่งหลักเกณฑ์ได้ดังนี้

1) Saleilles ผู้ให้กำเนิดทฤษฎีรับภัยนั้น ถือว่าไม่จำเป็นจะต้องเอาหลักเกณฑ์ใดใส่รวม ที่แทนหลักเกณฑ์ความผิดเลย ฉะนั้นหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบทางละเมิดคงมีอยู่สองอย่างเท่านั้น คือ ความเสียหาย และความสัมพันธ์แห่งเหตุและผลระหว่างความเสียหายกับการกระทำของผู้ต้องหา เท่านั้น หรืออีกนัยหนึ่ง การหาผู้ละเมิดก็คือ หาผู้ที่ก่อความเสียหายนั้นเพราะผู้ก่อละเมิด เป็นทฤษฎี รับภัยชนิดแท้ที่สุดถือว่าผู้ใดกระทำผู้นั้นก็รับภัยแห่งการกระทำนั้นด้วย (Quiconque agit doit subir les risques de son active) แต่จะเห็นได้ว่าทฤษฎีรับภัยชนิดแท้ที่ผิดต่อหลักกฎหมายมาก ย่อมเห็น อยู่เสมอว่าการกระทำของมนุษย์ที่กระทำโดยเขามีสิทธิกระทำแม้จะมีความเสียหาย เขาก็ต้องไม่รับ รับผิดจะนั้นแล้วจะเรียกว่าเขามีสิทธิกระทำอย่างไรได้

2) หลักเกณฑ์การกระทำที่ผิดปกติ (Act abnormal) เป็นความคิดเห็น Georges Ripert. ท่านได้กล่าวเรื่องทฤษฎีรับภัยโดยถือหลักเกณฑ์ “การกระทำที่ผิดปกติ” ไว้เมื่อท่านได้วินิจฉัยเรื่อง

²¹ แหล่งเดิม. หน้า 108.

ความรับผิดชอบระหว่างเพื่อนบ้าน ใกล้เคียง มีผู้เข้าใจกันว่า เจ้าของที่ดินอาจจะรับผิดชอบละเมิด เนื่องจากทำความเสียหายต่อเพื่อนบ้าน โดยเขาไม่มีความผิดเมื่อการกระทำของผู้ถือกรรมสิทธิ์อันก่อให้เกิดความเสียหายนั้น เป็นการกระทำที่ผิดปกติ (abnormal) ท่าน Ripert เข้าใจว่าการที่เอาหลักเกณฑ์การกระทำที่ผิดปกติไปแทนความผิดนี้ ใช่ว่าเฉพาะในเรื่องความรับผิดชอบระหว่างเพื่อนบ้าน ใกล้เคียงเท่านั้น ก็หาไม่ แท้จริงควรใช้หลักเกณฑ์นี้ในทางรับผิดชอบละเมิดโดยทั่วไปไม่ว่ากรณีใด ฉะนั้นในกฎเกณฑ์ความรับผิดชอบละเมิดจึงไม่จำเป็นจะต้องมีความผิด แต่ทั้งนี้ให้ความหมายว่าการใช้สิทธิใดๆ ก็ตามหากมีความเสียหายขึ้น ใช่ว่าผู้ใช้สิทธิจะไม่รับผิดชอบต่อผลแห่งการใช้สิทธิ ก็หาไม่ ยิ่งต้องพิจารณาว่าผู้ใช้สิทธินั้นเป็นไปตามปกติธรรมดาหรือไม่ ถ้าเป็นไปตามปกติธรรมดาคือหมายความว่าผู้อยู่ในฐานะอย่างเขาก็จะทำเช่นนั้นอยู่แล้วผู้ใช้สิทธิก็ไม่ต้องรับผิดชอบ แต่ถ้าการใช้สิทธิหาเป็นไปตามปกติธรรมดาไม่ได้ใช้สิทธินอกแนวทางที่ผู้อื่นเขากระทำกันก็ถือว่าผู้นั้นละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนตามได้

3) หลักเกณฑ์การเอาประโยชน์ (Profiter) เรียกทฤษฎีนี้ว่า Theorie du risqué-profit คือ ถ้าว่เมื่อบุคคลใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อเอาประโยชน์แห่งการกระทำนั้น หากว่าการกระทำกลับทำให้ผลร้ายมีภัยเกิดขึ้น บุคคลผู้กระทำนั้นก็จำต้องรับภัยนั้น ไม่ควรให้ผู้อื่นได้รับเคราะห์

การเอาประโยชน์ (Profiter) นั้น ตามธรรมดาย่อมมีความหมายที่กว้างมาก แต่ถ้าเป็นเช่นนี้ Theorie du risqué profit หรือ “ทฤษฎีรับภัยที่ถือหลักเกณฑ์การเอาประโยชน์” ก็ไม่แตกต่างอะไรกับทฤษฎีรับภัยชนิดที่ดั่งกล่าวข้างต้น เพราะว่าบุคคลการกระทำการใดๆ ก็ย่อมมุ่งหวังถึงผลประโยชน์แห่งการกระทำนั้นๆ เมื่อเกิดความเสียหายขึ้น เขาก็ต้องเป็นละเมิดทุกกรณีไป จึงถือว่า “Profiter” การเอาประโยชน์ ต้องหมายความว่า เป็นกระทำประกอบการที่หากำไร “faire l’exploitation” เป็นการแสวงหากำไรทางเศรษฐกิจ “speculer economiquement” อยู่ในคำพูดของท่าน Louis Josserand ว่า ผู้ใดสร้าง ควบคุม และจัดองค์การใดองค์การหนึ่งซึ่งการดำเนินขององค์การนั้น สามารถจะทำความเสียหายให้ผู้อื่นย่อมรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำขององค์การนั้น ทั้งนี้โดยไม่จำเป็นจะต้องมีปัญหาความผิดจากผู้รับผิดชอบแต่อย่างใด เป็นภัยอาชีพ risqué professional ซึ่งผู้ใดก่อ ผู้นั้นก็ต้องรับผิดชอบจะให้พบบไปกับผู้อื่น ไม่ได้ภัยนี้ต้องตกอยู่ในรายจ่ายของผู้อื่นก่อน²²

ทฤษฎีความผิด (Fault Theory)

ทฤษฎีความผิดสามารถแยกได้เป็น 2 หลักย่อยๆคือ

²² แหล่งเดิม. หน้า 109 - 110.

1) หลักความรับผิดที่อยู่บนพื้นฐานของความผิดหรือหลักความผิดที่ต้องมีการพิสูจน์ความผิด (Liability base on Fault)

การกระทำที่ถือว่าเป็น ความผิด (Fault) หมายถึงการกระทำก่อให้เกิดความเสียหายแก่สิทธิของบุคคลอื่น โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อโดยใช้ความผิดเป็นเกณฑ์ในการวินิจฉัยความรับผิดทางละเมิด ซึ่งการกระทำความผิดถือว่าเป็นการกระทำชั่ว เมื่อก่อให้เกิดความเสียหายถือว่าเป็นละเมิด ผู้กระทำต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน (Compensation)

หลักเกณฑ์ทั่วไปในการฟ้องคดีสำหรับความประมาทเลินเล่อมีอยู่ว่า คู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงอันเป็นมูลพิพาทขึ้นมาฝ่ายนั้นมีหน้าที่นำสืบ (He who asserts a matter must prove it.) ซึ่งหลักดังกล่าวมาจากหลักกฎหมายโรมันที่ว่า “ภาระการพิสูจน์ตกแก่คู่ความซึ่งกล่าวอ้างหาได้ตกแก่ผู้ปฏิเสธไม่” (ei incumbit probation qui dicit, non qui negat) ดังนั้นภาระการพิสูจน์ถึงความประมาทเลินเล่อ (Negligence) และความเสียหาย (Damage) จึงตกอยู่แก่โจทก์ผู้ฟ้องคดีละเมิด กล่าวคือ โจทก์ผู้เสียหายมีหน้าที่ต้องพิสูจน์ว่าตนได้รับความเสียหายและความเสียหายของตนเกิดจากกระทำของจำเลย จำเลยเป็นฝ่ายผิด คือจงใจหรือประมาทเลินเล่อ

การพิสูจน์ว่าการกระทำของผู้กระทำเป็นความผิดทำให้เกิดความเสียหายแก่สิทธิของบุคคลอื่นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ เป็นเรื่องที่ผู้ได้รับความเสียหายจะต้องนำสืบพิสูจน์ โดยผู้เสียหายต้องนำสืบพิสูจน์องค์ประกอบของความผิดให้ครบทั้ง 2 องค์ประกอบคือ

- (1) องค์ประกอบทางการกระทำ คือ การกระทำโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหาย
- (2) องค์ประกอบทางจิตใจ คือการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ

ดังนั้น หากการกระทำของผู้ทำละเมิดทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นเป็นการกระทำโดยสุจริต แม้จะไปกระทบสิทธิของบุคคลอื่น ผู้กระทำก็ไม่ต้องรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น ถือการกระทำนั้นไม่เป็นละเมิด

2) หลักความรับผิดตามข้อสันนิษฐานความผิด (Liability base on Presumption of Fault)

แต่เดิมการกำหนดความรับผิดของบุคคล จะต้องปรากฏว่าผู้กระทำต้องมี “ความผิด” (Never any liability without fault.) อันเป็นหลักเกณฑ์ในเรื่องความรับผิดทางละเมิดกล่าวคือ ผู้ที่จะรับผิดทางละเมิดได้ต้องปรากฏว่า ผู้นั้นกระทำ หรือควั่นการกระทำการใดการหนึ่งโดยจงใจ (Wrongful Inteneion) หรือประมาทเลินเล่อ(Negligence)และสามารถพิสูจน์ได้ว่า ผู้นั้นเป็นผู้กระทำ เช่นว่านั่นจริง แต่อย่างไรก็ตาม ขอบเขตและหลักเกณฑ์ทางละเมิดดั้งเดิม ยังไม่กว้างขวางพอที่จะครอบคลุมถึงความรับผิดชอบ โดยเฉพาะการพิสูจน์ถึงความเสียหายที่เกิดจากความจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ซึ่งหากพิจารณาตามหลักความรับผิดแบบดั้งเดิมแล้วจะมีผลว่าภาระการพิสูจน์ดังกล่าวจะเป็นภาระแก่ผู้เสียหาย หากผู้เสียหายไม่อาจนำสืบพิสูจน์ได้ ผู้ถูกกล่าวหาถือว่าไม่มี

ความผิด (No Fault) และไม่ต้องมีความรับผิด (No Liability) ในความเสียหายที่เกิดขึ้น²³

ทฤษฎีความผิดยอมรับหลักเกณฑ์ที่ว่า ผู้ก่อความเสียหายจะต้องรับผิดก็ ต่อเมื่อการกระทำของตนเป็นความผิด ซึ่งถือหลัก “ไม่มีความรับผิดถ้าปราศจากความผิด” (Liability as a result of fault) ตามหลักกฎหมายโรมันที่ถือว่าความรับผิดทางละเมิดนั้นอยู่บนพื้นฐานของ “ความผิด” (fault) ซึ่งหมายถึงการจงใจหรือประมาทเลินเล่อล่วงสิทธิของบุคคลอื่น แนวความคิดนี้ได้รับการยึดถือ เรื่อยมาจนถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรมและมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมากขึ้น คนงานในโรงงานอุตสาหกรรมได้รับบาดเจ็บอยู่เสมอจากการทำงานของเครื่องจักรกล และอุบัติเหตุจาก ยานพาหนะอันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรก็ก่อให้เกิดความเสียหายในสังคมนามากขึ้น หากยังยึดแนวความคิดที่ว่า ผู้เสียหายจะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้ ต่อเมื่อสามารถพิสูจน์ได้ว่าการกระทำอันเป็นความผิด ผู้เสียหาย ก็มักจะไม่ได้รับการเยียวยา

ดังนั้นจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ศาลและฝ่ายนิติบัญญัติของประเทศต่างๆ ในภาคพื้นยุโรปพยายามที่จะลดความแข็งกระด้างของหลักความรับผิดที่อยู่บนพื้นฐานของ “ความผิด” ลง ทำให้ทฤษฎีรับภัย (Theory of risk) กลับมามีบทบาทอีกครั้งหนึ่ง โดยมีชื่อเรียกต่างๆ กัน เช่น ความรับผิดโดยไม่มีความผิด (Liability without fault) หรือความรับผิด โดยผลแห่งกฎหมาย (Liability as imposed by the laws) หรือความรับผิด โดยเคร่งครัด (Strict Liability)²⁴

ทฤษฎีความรับผิดเด็ดขาด (strict liability)

ทฤษฎีนี้ มีชื่อเรียกต่างๆ กัน ความรับผิด โดยไม่มีความผิด (Liability without fault) ความรับผิดโดยผลแห่งกฎหมาย (liability a imposed by the law) ความรับผิด โดยสมบูรณ์ (absolute liability) ซึ่ง หมายถึง ความรับผิดที่ผู้กระทำจะต้องรับผิดทั้งที่ไม่มี ความผิด กรณีที่จะถือเป็นความรับผิดเด็ดขาดต่อเมื่อมิใช่กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ การกระทำโดยมีเจตนาดี หรือเจตนาร้าย และไม่ว่าผู้กระทำจะรู้หรือ ไม่รู้ถึงการกระทำนั้นหรือไม่ก็ตาม ผู้กระทำก็ไม่พ้นความรับผิด

รากฐานแห่งแนวคิดเริ่มมาจาก การที่จำเลยก่อให้เกิดความเสียหายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ต่อสมาชิกในสังคม

หลักเกณฑ์ความรับผิดเด็ดขาดในประเทศต่างๆ พอสรุปลักษณะของความรับผิดเด็ดขาด (Strict Liability) ได้ดังนี้

1) บุคคลผู้จะต้องรับผิด การที่บุคคลต้องรับผิดก็เพราะสถานะของบุคคลนั้น คือสถานะที่เป็นผู้ดูแล หรือเป็นเจ้าของ เป็นต้น การพิจารณาว่าบุคคลในสถานะใดจะต้องรับผิดนั้น

²³ วีรศักดิ์ วรรณิตานนท์. (2551). ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคยานยนต์ใหม่ที่มีความ ขาดบกพร่อง: ศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกา. หน้า 22 -23.

²⁴ สายสุตา นิงสานนท์. (2525). ความรับผิดเด็ดขาดในกฎหมายลักษณะละเมิด. หน้า 41.

ขึ้นอยู่กับว่า ในสถานะนั้นเขาเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหายหรือไม่นั้น หากสถานะนั้นถือว่าเขาเองเป็นผู้ก่อให้เกิดภัย เขาก็ต้องรับผิดชอบ เพราะความรับผิดชอบเด็ดขาดนั้นขึ้นอยู่กับว่าความเสียหายนั้นควรเกิดขึ้นจากภัยของใคร ด้วยเหตุนี้ บุคคลจึงต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น เพราะเขาอยู่ในสถานะของผู้ก่อภัยไม่ใช่ว่าความรับผิดชอบของเขาเกิดขึ้นจากความผิดแต่ประการใด ความเสียหายเกิดขึ้นแม้ว่าบุคคลที่เกี่ยวข้องจะได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว ซึ่งหากใช้ความรับผิดชอบโดยความผิดแล้ว ก็จะทำให้ผู้เสียหายได้รับบาปเคราะห์โดยไม่ได้รับการทดแทนความเสียหาย

2) ทรัพย์สินที่ต้องรับผิดชอบ กฎหมายของบางประเทศได้กำหนดถึงประเภท ชนิด และคุณสมบัติของสิ่งของเขาไว้ ทั้งนี้เพราะการกำหนดถึงลักษณะของสิ่งของดังกล่าว ย่อมเป็นประโยชน์ต่อการกำจัดขอบเขตไม่ให้มีการใช้หลักความรับผิดชอบเด็ดขาดกว้างมากเกินไป เพราะมิฉะนั้นแล้วจะกลายเป็นว่า หลักความรับผิดชอบเด็ดขาดเป็นหลักทั่วไปของความรับผิดชอบนั่นเอง ประโยชน์อีกประการหนึ่งของการกำหนดลักษณะของสิ่งของก็เพื่อให้มีความชัดเจนในการตีความ

3) ข้อยกเว้นความรับผิดชอบ ถึงแม้ว่าความรับผิดชอบเด็ดขาดจะมีความหมายไปในทางที่ว่าเป็นความรับผิดชอบโดยไม่มีข้อยกเว้นก็ตาม แต่ความจริงแล้วไม่เป็นเช่นนั้น ทั้งนี้เพราะกฎหมายได้กำหนดข้อยกเว้นความรับผิดชอบโดยเด็ดขาดไว้ ซึ่งข้อยกเว้นความรับผิดชอบจะมีความแตกต่างไปตามกฎหมายของแต่ละประเทศ โดยข้อยกเว้นความรับผิดชอบที่สำคัญคือเหตุสุดวิสัย (Force Majeure)

4) ภาระการพิสูจน์ โจทก์ไม่ต้องพิสูจน์ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้น เกิดจากการกระทำของบุคคลใดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อผู้เสียหายเพียงแต่พิสูจน์ว่าตนได้รับความเสียหายและความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้อื่นเท่านั้น ประโยชน์ที่โจทก์จะได้รับ คือ ภาระการพิสูจน์ถูกผลักไปยังจำเลยทันที โจทก์จึงไม่มีภาระยุ่งยากในการพิสูจน์คดี จำเลยจึงมีหน้าที่นำสืบพิสูจน์ให้ตนพ้นผิด โดยยกข้อต่อสู้ว่าเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือเกิดขึ้นเพราะความผิดของผู้เสียหายนั่นเอง หากจำเลยพิสูจน์ไม่ได้จำเลยก็ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์²⁵

หลักความรับผิดชอบเด็ดขาดของประเทศไทยปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย ที่กำหนดให้มีความรับผิดชอบแม้ไม่มีการกระทำที่ถือว่าจงใจหรือประมาทเลินเล่อได้แก่บทบัญญัติมาตราที่ 433 ถึงมาตรา 437 ซึ่งกล่าวถึงความรับผิดชอบกรณีที่ไม่มีกรกระทำละเมิดของบุคคล แต่กฎหมายสันนิษฐานความรับผิดชอบไว้ว่าผู้ใดต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น ดังนั้นจึงเรียกความรับผิดชอบในลักษณะนี้ว่าบทสันนิษฐานความรับผิดชอบ โดยปราศจากความผิด ซึ่งมีทั้งบทสันนิษฐานไม่เด็ดขาด คือมาตรา 433 มาตรา 434 มาตรา 435 และมาตรา 437 ในบทบัญญัติมาตรา 433 บัญญัติไว้ว่า “ถ้าความเสียหายเกิดขึ้นเพราะสัตว์ ท่านว่าเจ้าของสัตว์หรือบุคคลผู้รับเลี้ยงรับรักษาไว้แทนเจ้าของ จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ฝ่ายที่ต้องเสียหายเพื่อความเสียหายอย่างใด

²⁵ วีรศักดิ์ วรวิธานนท์. เล่มเดิม. หน้า 20-21.

อันเกิด แต่สัตว์นั้นเว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวัง อันสมควรแก่การเลี้ยงการรักษา ตามชนิดและวิสัยของสัตว์หรือตามพฤติการณ์อย่างอื่นหรือพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นย่อม จะต้องเกิดขึ้นทั้งที่ได้ใช้ความระมัดระวังถึงเพียงนั้น

อนึ่ง บุคคลผู้ต้องรับผิดชอบดังกล่าวมาในวรรคต้นนั้น จะใช้สิทธิไล่เบียดเอาแก่ บุคคลผู้ที่เราหรือยั่วสัตว์นั้น โดยละเมิด หรือเอาแก่เจ้าของสัตว์อื่นอันมาเราหรือยั่วสัตว์นั้นๆ ก็ได้²⁶

ดังปรากฏในคำพิพากษาศาลฎีกาว่า สุนัขในบ้านจำเลยออกจากบ้านไปกัดโจทก์ ภริยาจำเลยรับว่าเป็นเจ้าของ เมื่อกรณีเป็นที่สงสัย ต้องสันนิษฐานว่าสุนัขเป็นสินสมรสตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1474 จำเลยจึงเป็นเจ้าของสุนัขด้วย สุนัขหลบหนีออกไปได้ขณะ จำเลยเปิดประตู สุนัขจึงออกไปกัด โจทก์ได้แสดงว่าจำเลยมิได้ใช้ความระมัดระวังอันสมควรในการ เลี้ยงดูสุนัขจำเลยต้องชดใช้ค่าเสียหายให้โจทก์รวมทั้งทดแทนความตกใจและทุกข์ทรมานด้วย²⁷

ดังนั้นหากผู้ได้รับความเสียหายฟ้องจำเลยโดยอาศัยบทบัญญัติของประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามมาตราข้างต้นแล้ว ภาระการพิสูจน์ของผู้เสียหายจะน้อยกว่าการฟ้อง คดีตามความผิดฐานละเมิดทั่วไป เนื่องจากโจทก์ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ว่าจำเลยตามมาตราดังกล่าวนั้นจง ใจหรือประมาทเลินเล่อในการก่อให้เกิดความเสียหายหรือไม่ โจทก์เพียงแต่พิสูจน์ว่าความเสียหาย เกิดจากวัตถุแห่งเหตุนี้ๆ เช่น ของตกหล่นหรือทิ้งขว้าง ยานพาหนะอันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกล ทรัพย์อันตราย

บทบัญญัติความรับผิดชอบเด็ดขาด มิได้มีอยู่ในทางแพ่งเท่านั้น แต่มีปรากฏอยู่ในทาง อาญาด้วย เช่น ความรับผิดชอบต่อการตาย และการรับอันตรายสาหัส ในขณะที่มีการชุลมุนต่อสู้ของผู้ บุคคลเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้ เป็นต้น

ทฤษฎีความเท่ากันแห่งเหตุหรือทฤษฎีเงื่อนไข

(Theory of constraints or Conditional Theory)

ทฤษฎีความเท่ากันแห่งเหตุหรือทฤษฎีเงื่อนไข มีหลักอยู่ว่าผลอันหนึ่งอาจเกิดจากเหตุ ได้หลายๆ เหตุ ถ้าการกระทำของจำเลยเป็นเหตุหนึ่งที่เกิดผลอันนั้น จำเลยต้องรับผิดชอบหรืออาจ กล่าวในรูปเงื่อนไขได้ว่า การกระทำของจำเลยเป็นเงื่อนไขให้เกิดผลขึ้น ซึ่งถ้าไม่มีการกระทำของ จำเลยผลนั้นก็จะไม่เกิดขึ้นแสดงว่าผลนั้นเกิดขึ้นเพราะการกระทำของจำเลย จำเลยจึงต้องรับผิดชอบ

จะเห็นได้ว่าทฤษฎีนี้ยึดหลักเกณฑ์ในเรื่องกฎธรรมชาติเป็นข้อใหญ่ ซึ่งน่าจะให้ความ ยุติธรรมกับผู้เสียหายอย่างดีที่สุด ซึ่งข้อดีของทฤษฎีเงื่อนไขก็คือเป็นหลักตรงกับความจริงตาม ธรรมชาติทำให้เป็นการง่ายที่จะวินิจฉัยว่าผลที่เกิดขึ้นนั้นได้จากการกระทำนั้นๆ หรือไม่ และ

²⁶ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, มาตรา 433.

²⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2488/2523.

ข้อเสียของทฤษฎีนี้ก็คือ จำเลยอาจต้องรับผิดชอบในผลอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ทั้งๆ ผลอาจกลับมาจากเหตุ คือ การกระทำของจำเลยได้ ซึ่งทำให้จำเลยรับผิดชอบมากเกินไป²⁸

ตัวอย่าง เจ้าของสุนัขพาสุนัขไปเดินเล่นตามถนนในเมือง โดยปล่อยให้สุนัขเดินเล่นไปตามหลัง ไม่ควบคุมตามสมควร สุนัขเข้าไปใกล้เด็ก เด็กเงื้อมมือขึ้นไล่สุนัข สุนัขตกใจวิ่งไปบนถนน พอดีมีรถคันหนึ่งแล่นมาโดยเร็วเกินอัตราที่กำหนด ผู้ขับรถหักหลบสุนัขไปชนเอาคนซึ่งกำลังข้ามถนนซึ่งไม่ใช่ทางข้ามคนข้ามถนน ได้รับความเจ็บและต่อมาได้ถึงแก่ความตายที่โรงพยาบาล เพราะบาดแผลเป็นพิษ เนื่องจากแพทย์ทำบาดแผลไม่ดี ในกรณีเช่นนี้อาจกล่าวได้ว่าการกระทำของเจ้าของสุนัขเป็นเหตุ (เงื่อนไข) แห่งความตายของคนข้ามถนน เพราะหากเขาจูงสุนัขไว้หรือควบคุมตามสมควรให้ถูกต้องตาม พระราชบัญญัติกฎหมายจราจรทางบก พ.ศ. 2477 มาตรา 59²⁹ สุนัขก็จะลงไปถนนไม่ได้ ผู้ขับรถก็จะไม่ต้องหักหลบสุนัขไปชนคนข้ามถนนที่เพิ่งจะเริ่มเดินลงมาเพื่อจะข้ามถนนจากฝั่งตรงข้าม แม้จะมีข้อโต้แย้งได้ว่าการกระทำของคนอื่นในเรื่องนี้ก็เป็นเหตุทำให้คนข้ามถนนตายด้วย คือการกระทำของเด็ก ของผู้ขับรถ ของผู้ข้ามถนนเอง และของแพทย์ก็ไม่ใช่สิ่งสำคัญเพราะการกระทำต่างๆ ที่มารวมกันจนเกิดผลขึ้นนี้แต่ละอย่างต่างก็เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดผลขึ้นถ้าขาดการกระทำอันใดอันหนึ่งไป ความตายก็ไม่เกิดขึ้น ฉะนั้นจึงถือว่าการกระทำทุกอย่างเป็นเหตุให้เกิดผลได้เท่าเทียมกัน³⁰

ในทฤษฎีเงื่อนไขอาจมาใช้ในกฎหมายอาญาได้ เพราะตามกฎหมายอาญาโดยปกติ จำเลยจะรับผิดชอบเมื่อได้กระทำโดยเจตนา ฉะนั้น แม้จะฟังว่าผลเกิดจากการกระทำของจำเลย แต่ถ้าจำเลยไม่ได้ประสงค์ต่อผลหรือยอมถึงเห็นผล จำเลยก็ไม่ต้องรับผิดชอบทางอาญาเว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาท อย่างไรก็ตามโดยที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 63 ใช้ทฤษฎีผลธรรมดาสำหรับเหตุเพิ่มโทษให้หนักขึ้น ฉะนั้น การที่จะนำทฤษฎีเงื่อนไขมาใช้ในทางอาญา จึงนำมาใช้ได้ในฐานะที่เป็นข้อยกเว้นเท่านั้น เช่นในความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา³¹

ทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสม (Theory of Adequate Cause)

ทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสมมีหลักอยู่ว่า แม้เหตุหลายเหตุจะก่อให้เกิดผลอันใดอันหนึ่งขึ้นได้ก็ตาม เหตุที่ว่าผู้กระทำจะต้องรับผิดชอบก็คือ เหตุที่ตามธรรมดาย่อมทำให้เกิดผลเช่นนั้น ได้เท่านั้น

²⁸ วารี นาสกุล. (2548). ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยละเมิดจัดการงานนอกสั่งลาภมิควร ได้. หน้า 83.

²⁹ พระราชบัญญัติกฎหมายจราจร พ.ศ. 2477, มาตรา 59 ปัจจุบันแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2522, มาตรา 111 กำหนดว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่ง จูง ไล่ต้อน หรือปล่อยสัตว์บนทางในลักษณะที่เป็นภารกิจขางการจราจรและไม่มีผู้ควบคุมเพียงพอ”.

³⁰ วิชา มหาคุณ. (2516). ความรับผิดชอบเพื่อละเมิดในการกระทำของตนเอง. หน้า 165.

³¹ วารี นาสกุล. เล่มเดิม. หน้า 83.

กล่าวคือ จะต้องนำเหตุกับผลมาพิจารณาควบคู่กันไปว่าตามธรรมดาเหมาะสมกันหรือไม่ที่จะเป็นเหตุเป็นผลของกันและกัน ตัวอย่าง นางอ้อยรีบไปทำธุระเมื่อเปิดประตูบ้านเพื่อออกไปนอกบ้าน เป็นเหตุให้สุนัขพันธ์บางแก้วที่เลี้ยงไว้ในบ้านวิ่งออกไปก้นนางตาคนกวาดถนนที่กำลังกวาดถนนอยู่หน้าบ้านนางอ้อย ทำให้นางตาได้รับบาดเจ็บ เห็นว่านางอ้อยทราบคิว่าสุนัขอยู่ในบ้าน การเปิดประตูเข้าออกจะต้องระมัดระวังป้องกันมิให้สุนัขหนีออกไปนอกบ้านได้ ซึ่งนางอ้อยสามารถกระทำได้ การที่สุนัขหลบหนีออกไปได้ขณะนางอ้อยเปิดประตูแสดงว่านางอ้อยมิได้ใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้น สุนัขจึงออกไปก้นนางตาได้ ฟังได้ว่านางอ้อยมิได้ใช้ความระมัดระวังอันสมควรในการเลี้ยงดูสุนัข นางอ้อยจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่นางตา

ตามตัวอย่าง ข้อดีของทฤษฎีนี้คือเป็นทฤษฎีที่ตรงกับหลักวินิจัยของความประมาทเลินเล่อของจำเลยตามพฤติการณ์ ข้อเสียคือ เป็นการจำกัดผลที่ผู้ต้องรับผิดชอบแสดงอยู่ภายในวงที่ผู้กระทำได้คาดเห็นเท่านั้นอันทำให้บางกรณีขัดกับความเป็นจริง

2.5 ความเสียหายที่เกิดจากสุนัขและการเรียกค่าเสียหาย

ในแต่ละปีประเทศไทยมีคนถูกสุนัขกัดเป็นจำนวนมาก แต่เนื่องจากไม่มีการบันทึกถึงยอดจำนวนผู้เสียหาย ทำให้ปัญหาอันเกิดจากสุนัขไม่ได้รับการใส่ใจเท่าที่ควร แตกต่างจากในต่างประเทศบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกาที่มีการสำรวจและทำการบันทึกถึงยอดจำนวนผู้ได้รับความเสียหายอันเกิดจากสุนัข จากการศึกษาพบว่าปัจจุบันมีปัญหาสุนัขกัดคนมีปริมาณเพิ่มขึ้น 2% โดยส่วนใหญ่สาเหตุจะเกิดจากความก้าวร้าวของสุนัข ซึ่งพฤติกรรมความก้าวร้าวของสุนัข จัดได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเจ้าของหรือบุคคลอื่น โดยสุนัขจะแสดงอาการเตือนหรือไม่เตือนก็ได้ส่วนสาเหตุที่ทำให้สุนัขก้าวร้าวนั้นมีหลายสาเหตุ แต่โดยทั่วไปแล้วสุนัขมักแสดงอาการก้าวร้าวมากเมื่อถูกบุกรุกอาณาเขต เพราะสุนัขมีพัฒนาการมาจากสัตว์ป่าจึงมีสัญชาตญาณการหวงถิ่นและหวงอาณาเขต ดังนั้นสุนัขจะเข้าโจมตีสัตว์หรือคนที่สุนัขไม่นับรวมอยู่ในฝูง เพื่อป้องกันอาณาเขตของตัวเอง

สัญชาตญาณของสัตว์ป่าจึงเป็นต้นกำเนิดของความก้าวร้าวโดยอาจแบ่งความก้าวร้าวจากสัญชาตญาณได้ดังนี้

1) พฤติกรรมความก้าวร้าวจากสัญชาตญาณการอยู่ร่วมกันในสังคมและความต้องการเป็นผู้นำฝูงนั้นจะแสดงออกต่อสมาชิกในครอบครัวที่สุนัขรู้สึกว่ามีฐานะด้อยกว่าตัวเองในฝูงหรือแสดงอาการข่มสัตว์เลี้ยงตัวอื่น การเลี้ยงดูสุนัขจึงมีค่ากล่าวว่าการเลี้ยงสุนัขต้องทำให้สุนัขรู้ว่าใครเป็นจำฝูงหรือเป็นเจ้านาย

2) พฤติกรรมความก้าวร้าวจากสัญชาตญาณการล่า โดยสุนัขจะเข้าโจมตีสัตว์อื่นหรือคนที่คิดว่าเป็นเหยื่อ จึงก่อให้เกิดปัญหาที่สำคัญคือสุนัขกัดเด็ก แต่บางครั้งสุนัขก็เข้าโจมตีสิ่งที

เคลื่อนไหวได้รวดเร็วกว่าคน เช่นรถ รถจักรยาน รถจักรยานยนต์

3) พฤติกรรมความก้าวร้าวจากสัญชาตญาณการป้องกันตัว โดยสุนัขที่มีความเจ็บปวด ในบริเวณหนึ่งบริเวณใดในร่างกาย สุนัขจะมีความก้าวร้าวสูงและเข้าจู่โจมคนที่มีลักษณะเป็น อันตรายหรือทำให้สุนัขได้รับความเจ็บปวด

4) พฤติกรรมความก้าวร้าวจากสัญชาตญาณความเป็นแม่ ภายหลังจากคลอดลูกสุนัขจะ โจมตีคนที่สุนัข ไม่ถือว่าเป็นผู้ฝูงของตนหรือสัตว์ที่เข้าใกล้ลูกและมีลักษณะจะเป็นอันตรายต่อลูกสุนัข

ตารางที่ 2.1 ปัญหาสุนัข

ปัญหาของความดุร้าย	เป้าหมายที่แสดงออก	สถานการณ์ที่ทำให้เกิดพฤติกรรม
- ดุร้ายมีอิทธิพลเหนือกว่า (dominance aggression)	สมาชิกในบ้าน	- เจ้าของให้โอกาสสุนัขเทียบเท่า คนในบ้านมีอิสระทำอะไรก็ได้
- ดุร้ายจากความหวงของ (possessive aggression)	คนทั่วไป / สัตว์	- คนหรือสัตว์ที่เข้าไปยุ่งย่ำ ขณะสุนัขกินข้าว เล่นของเล่น
- ดุร้ายจากการปกป้อง (protective aggression)	คนทั่วไป / สัตว์	- มีคนหรือสัตว์ล่วงล้ำเข้ามาใน บ้านในเขตอาศัย
- ดุร้ายจากการล่า (predatory aggression)	คนทั่วไป / สัตว์	- สุนัขตำรวจที่ฝึกให้ล่าคนร้าย หรือสุนัขล่าเนื้อ
- ดุร้ายจากความกลัว (fear aggression)	คนทั่วไป	- สุนัขถูกทำร้าย ตี ถูกไล่ล่า - สุนัขอาจจะเห็นตัวผู้ตัวอื่นใน ระยะใกล้ๆมักเกิดในบ้านที่มี
- ดุร้ายระหว่างสุนัขเพศผู้ด้วยกัน (Intermale aggression)	สุนัขตัวผู้ตัวอื่น	- สุนัขตัวเมียหลายตัวแย่งแข่งขัน
- ดุร้ายระหว่างสุนัขเพศเมีย ด้วยกัน(Interfemale aggression)	สุนัขตัวเมียตัวอื่น	- เจ้าของพยายามจับป้อนยาจับ หิวจนแต่ทำรุนแรงไป เจ้าของ ทำโทษสุนัขตนเองอย่างรุนแรง จนสุนัขสู้
- ดุร้ายจากพฤติกรรมแม่ (maternal aggression)	คน (เจ้าของ)	
- ดุร้ายจากความสับสนเบี่ยงเบน (redirect aggression)	คนทั่วไป	- แม่สุนัขมีความหวงและแสดง การปกป้องลูกเวลาสุนัขกัดกัน คนที่เข้าไปคว่ำจับอาจถูกกัด ³²

³² ทศพร นักเบสร์. เล่มเดิม. หน้า 51.

ค่าเสียหายที่เกิดจากสุนัข

ค่าเสียหาย(Damage) หมายถึง เงินที่ชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายเพื่อความเสียหายอันที่ก่อขึ้น

ค่าสินไหมทดแทน(Compensation) หมายถึง เงินที่ต้องชดใช้เพื่อทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ทรัพย์สิน หรือบุคคลอันเนื่องมาจากการละเมิด

ค่าเสียหายทางละเมิดคือ ค่าเสียหายที่มีมูลมาจากความผิดฐานละเมิด อาจคำนวณเป็นเงินได้หรือไม่ก็ได้ ในกรณีที่ผู้ละเมิดต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายทางละเมิดเป็นเงินเรียกว่าการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน และเนื่องจากระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร(Civil law) และระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common law) ที่แตกต่างกันทำให้แนวความคิดในการกำหนดค่าเสียหายทางละเมิดเกิดความแตกต่างกันทั้งในแง่ดุลพินิจของศาลและในลักษณะความเสียหายทั้งสองระบบ

ค่าเสียหายตามระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil law) นั้นจะมุ่งให้ผู้ละเมิดชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นในทำนองเดียวกับหนี้ตามสัญญาโดยยึดความเสียหายที่แท้จริงซึ่งผู้เสียหายได้รับเป็นเกณฑ์แล้วกำหนดค่าเสียหายไปตามนั้น โดยเหตุผลที่ว่าผู้เสียหายไม่พึงได้รับการชดใช้เกินกว่าหนี้ที่ผู้ละเมิดมีต่อตน ซึ่งแตกต่างจากค่าเสียหายตามระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common law) ที่มีได้ยึดมั่นในทฤษฎีว่าด้วยหนี้ ดังนั้นจึงยังมีแนวความคิดทางอาญาเจือปนเพราะนอกจากจะกำหนดให้ผู้ละเมิดชดใช้ค่าเสียหายตามความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับแล้วบางครั้งศาลคอมมอนลอว์อาจกำหนดค่าเสียหายในส่วนที่เป็นการลงโทษผู้ละเมิดให้แก่ผู้เสียหายอีกทางหนึ่งด้วย

ค่าเสียหายแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ 1 คือ ค่าเสียหายตามความมุ่งหมาย

1) ค่าเสียหายแบบค่าสินไหมทดแทน (Compensatory Damages) เป็น ค่าเสียหายในลักษณะ “ค่าสินไหมทดแทน” ที่ผู้ละเมิดจะต้องจ่ายชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายเพื่อให้ผู้เสียหายได้กลับคืนสู่ฐานะเดิมก่อนถูกระทำละเมิดให้ได้ใกล้เคียงมากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ไม่ว่าจะเป็กรณีความเสียหายที่ปรากฏในรูปของตัวเงิน ค่าใช้จ่าย รายได้ที่ขาดหายไป หรือความเสียหายที่ไม่ปรากฏในรูปของตัวเงิน มีลักษณะสำคัญดังนี้

- (1) เป็นการชดใช้ทดแทนความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับจริงๆ
- (2) ปกติฝ่ายผู้เสียหายต้องพิสูจน์ความเสียหายที่ตนได้รับให้ปรากฏต่อศาล
- (3) อาจผ่อนชำระค่าเสียหายได้เป็นงวดๆ หรือเป็นรายปี

2) ค่าเสียหายแบบเป็นโทษ (Punitive Damages) หรือ Exemplary Damages หรือ Vindictive Damages เป็นค่าเสียหายที่กำหนดให้ผู้ละเมิดต้องชดใช้แก่ผู้เสียหายเพื่อ ตอบแทนความรุนแรงแห่งพฤติการณ์ของการกระทำละเมิด โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะลงโทษผู้ละเมิดซึ่งมีพฤติการณ์

จงใจไม่นำพาดอกกฎหมายและสิทธิของบุคคลอื่น เป็นหลักการของคอมมอนลอว์โดยเฉพาะ มีลักษณะดังนี้

- (1) เป็นค่าเสียหายที่กำหนดลงโทษตอบแทนผู้กระทำละเมิดเพื่อปรามมิให้ทำมิชอบ เช่นนั้นอีกและขณะเดียวกันยังเป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้อื่นมิให้กระทำตามด้วย
- (2) ฝ่ายโจทก์ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์จำนวนค่าเสียหายส่วนนี้เพราะศาลจะพิจารณากำหนดเองตามความเหมาะสม
- (3) เป็นค่าเสียหายที่เพิ่มเติมขึ้นนอกเหนือจากค่าเสียหายที่ชดใช้ทดแทนความเสียหายจริงๆ (ถ้ามี)
- (4) ศาลจะกำหนดให้เฉพาะกรณีละเมิดที่มีพฤติการณ์รุนแรงมีลักษณะการกระทำ เช่นเดียวกับในคดีอาญา

กลุ่มที่ 2 คือ แนวปฏิบัติในการกำหนดค่าเสียหาย

ศาลต้องอาศัยข้อเท็จจริงที่ปรากฏจากการนำสืบของกลุ่มความมาเป็นเครื่องกำหนดค่าเสียหายบางคดีปรากฏความเสียหายที่โจทก์ได้รับจริงๆ บางคดีไม่ปรากฏความเสียหาย ค่าเสียหายที่ศาลกำหนดจึงแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) ค่าเสียหายตามความเสียหาย (Substantial Damages) เป็นค่าเสียหายที่ศาลประเมินให้มีจำนวนเท่าเทียมกับความเสียหาย ตามที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีความเสียหายที่โจทก์ได้รับจริงๆ เช่นนั้น

2) ค่าเสียหายแบบเป็นพิธีประกอบด้วย

(1) ค่าเสียหายแบบปลอมขวัญ (Nominal Damages) เป็นค่าเสียหายจำนวนเล็กๆ น้อยๆ มิได้มุ่งหมายให้เป็นการลงโทษจำเลยหรือจะให้ชดใช้กันอย่างจริงจังศาลกำหนดให้พอเป็นพิธีในกรณีที่ปรากฏความเสียหายต่อโจทก์ เช่น การบกพร่องต่อหน้าที่ การรบกวนสิทธิของโจทก์

(2) ค่าเสียหายแบบสมน้ำหน้าโจทก์ (Contemptuous Damages) เป็นค่าเสียหายจำนวนเล็กๆ น้อยๆ ซึ่งศาลกำหนดให้เป็นพิธีเหมือนกันในกรณีที่ปรากฏความเสียหายตามหลักฐานของโจทก์ แต่เนื่องจากศาลไม่เห็นด้วยกับค่าเสียหายที่โจทก์เรียกร้อง หรือไม่เห็นด้วยกับพฤติการณ์ของฝ่ายโจทก์ที่กระทำตอบฝ่ายจำเลยจึงกำหนดค่าเสียหายให้เพียงนิดๆ หน่อยๆ ในลักษณะที่เห็นว่าสมแล้วที่โจทก์ต้องรับความเสียหายคดีนั้น

กลุ่มที่ 3 คือ ค่าเสียหายตามลักษณะความเสียหาย

ค่าเสียหายในลักษณะตามความเสียหายซึ่งปรากฏออกมาในรูปค่าใช้จ่ายที่ผู้เสียหายจะต้องจ่ายชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายจริงๆ หรือปรากฏออกมาในรูปรายได้ที่ขาดหายไปเพราะถูกรักรกระทำละเมิด ความเสียหายที่จะนำมาคิดจึงเป็นความเสียหายเชิงวัตถุที่เกิดขึ้นเฉาะคดีเรื่องนั้น ซึ่งโจทก์สามารถพิสูจน์ให้เห็นจริงได้ ความเสียหายในทางละเมิดแยกได้เป็น 2 ส่วนคือ

1) ความเสียหายเชิงวัตถุ (Matial Damages) บางครั้งเรียกว่า”ค่าเสียหายแท้จริง (Actual Damages)” หรือที่ทางคอมมอนลอว์นิยมเรียกว่า Special Damages ซึ่งเกี่ยวข้องกับ ความเสียหายเชิงวัตถุ ซึ่งได้แก่ความเสียหายแท้จริง ปรากฏออกมาในรูปค่าใช้จ่ายที่ผู้เสียหายต้องควัก กระเป๋าจ่ายไปจริงๆ หรือปรากฏในรูปของรายได้ที่ต้องขาดไปเพราะละเมิด “มีลักษณะเป็น รูปธรรม”

2) ความเสียหายทางศีลธรรม (Maral Damages) บางครั้งเรียกว่า”ค่าเสียหายตามทาง สันนิษฐานทั่วไป (General Damages) “ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 446 เรียกว่า “ความเสียหายอันมิใช่ตัวเงิน” ซึ่งเกี่ยวกับความเสียหายทางศีลธรรม เป็นค่าเสียหายตามความเสียหายที่สันนิษฐานกันทั่วไป โดยเปรียบเทียบกับคดีอื่นๆ ทำนองเดียวกับคดีเรื่องนั้นว่าผู้เสียหาย ควรได้รับความเสียหายเพราะการกระทำละเมิดในคดีนั้นเพียงใด ความเสียหายที่จะต้องมี การสันนิษฐานตามนัยนี้จึงเป็นความเสียหายทางศีลธรรมซึ่งพิสูจน์ให้เห็นจริงได้ยากและต้องมีการ ประเมินการออกมา “มีลักษณะเป็นนามธรรม” จึงเป็นดุลพินิจของศาลที่จะกำหนดตามจำนวน เห็นสมควร ไม่ต้องผูกพันตามพฤติการณ์แวดล้อมตัวใจทักเสมอไป³³

ความเสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทยได้ให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจ วินิจฉัย กำหนดจำนวนเงิน โดยพิจารณาตามพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งความละเมิดจึงเห็น ได้ว่าศาลเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้น แต่ใน กรณีที่ยังมิได้มีน้ำหนักขึ้นสู่ชั้นศาลในการเรียกค่าเสียหายนั้น คู่กรณีต้องตกลงกันเอง ซึ่งเมื่อพิจารณา แล้วเห็นได้ว่า ผู้เป็นเจ้าของสุนัขหรือผู้ที่รับเลี้ยงดูแลสุนัข ในขณะที่สุนัขก่อให้เกิดความเสียหายจะ รับผิดชอบเพียงแต่ค่ารักษาพยาบาลทางร่างกายเท่านั้น หรือบางรายก็ไม่รับผิดชอบอะไรเลย ซึ่งใน ความเสียหายนั้นบางทีอาจเกิดที่จิตใจจนถึงขั้นที่ผู้เสียหายต้องเข้ารับการรักษาฟื้นฟูจิตใจด้วย

ในการเรียกค่าสินไหมทดแทน จะมีลักษณะเป็นการเรียกเพื่อเป็นการเยียวยาและชดใช้ มิใช่เรียกในเชิงลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้นอัตราค่าสินไหมทดแทนในทางแพ่งจึงถูก จำกัดด้วยความร้ายแรงแห่งการละเมิดและไม่ยึดหยุ่นเท่าทางอาญา เพราะในการเรียกค่าเสียหาย ในทางอาญานั้นมีเจตนาคือ เพื่อเป็นการลงโทษ ผู้กระทำความผิดให้เจ็บและหลบจำตลอดถึงเป็น การปรามแก่บุคคลอื่น ไปในที เนื่องจากปัจจุบันมีข่าวสุนัขกัดเด็กเพิ่มมากขึ้นผู้ศึกษาจึงเล็งเห็นว่า ในการปฏิบัติการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนของศาลจึงควรมีการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนทาง จิตใจด้วย

ค่าเสียหายทางจิตใจ เป็นการเรียกค่าเสียหายอันมิใช่ตัวเงินประเภทหนึ่ง กล่าวคือเป็น

³³ ค่าเสียหายทางละเมิด. (ม.ป.ป.). สืบค้นเมื่อ 28 มิถุนายน 2552, จาก www.niti6r2.com/images

การเรียกค่าเสียหายที่เพิ่มขึ้นในค่าสินไหมทดแทนปกติเพื่อเยียวยาบาดแผลในจิตใจและทำให้สภาพทางจิตใจของผู้เสียหายกลับคืนสู่สภาพเดิมมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

การเรียกค่าเสียหายทางจิตใจในต่างประเทศ

ประเทศสหรัฐอเมริกา

การกระทำละเมิดต่อทรัพย์สินหรือต่อบุคคล ได้แก่ การทำร้ายร่างกาย จิตใจ การถูกจำคุกโดยไม่ชอบ การกระทำที่ผู้อื่นบาดเจ็บเพราะความประมาท การหมิ่นประมาท การแก้งสิ่งฟ้องยังคงอยู่ในหลักกฎหมายของคอมมอนลอว์ ประเทศสหรัฐอเมริกาได้รับหลักมาจากกฎหมายของประเทศอังกฤษ กฎหมายได้พัฒนามาเป็นลำดับโดยได้ขยายความคุ้มครองให้แก่บุคคลที่ได้รับบาดเจ็บทางจิตใจหรือทางอารมณ์ที่ชัดเจน มีหลักกฎหมายดังต่อไปนี้คือ The Restatement(second) of Torts The Restatement(second) of Torts ปี1979 มาตรา 905 ระบุว่า ค่าสินไหมทดแทนความเสียหาย รวมถึงค่าสินไหมทดแทนสำหรับการบาดเจ็บเกี่ยวกับร่างกายและสำหรับความเสียหายทางจิตใจ³⁴

ประเทศอังกฤษ

แม้ว่าAggravate Damages ยังมีความไม่ชัดเจนพอในคดีของ Lord Devlin วินิจฉัยในคดี Rookes v. Barnard แต่ก็ป็นคดีที่ปรากฏค่าเสียหายต่อจิตใจที่โจทก์ได้รับค่าทดแทนในการกระทำละเมิด ทำให้ค่าเสียหายที่ได้รับเพิ่มจำนวนมากขึ้น Aggravated Damages มีหลักการที่แยกจากค่าทดแทนปกติ เพราะเป็นค่าเสียหายทางจิตใจ ศาลจะวินิจฉัยว่า Aggravated Damages เป็นค่าทดแทนให้คำนึงถึงความเสียหายของผู้เสียหาย เป็นการทดแทนให้กลับสู่สถานะเดิมเหมือนไม่มีเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น เพื่อที่จะสามารถชดเชยความเสียหายต่อจิตใจและอื่นๆ ให้มากที่สุดที่จะเป็นไปได้

หลักทั่วไปของ Aggravated Damages มีดังนี้

1) การกระทำของจำเลยมีสิ่งจูงใจในการกระทำความผิด หรือมีพฤติการณ์เกิดขึ้นอย่างแนบเนียนจากผลของการกระทำและ

2) โจทก์ได้รับความเสียหายต่อจิตใจจากผลการกระทำนั้น³⁵

ประเทศญี่ปุ่น

หลักกฎหมายในกรณีละเมิดก่อให้เกิดความเสียหายทางจิตใจของประเทศญี่ปุ่นมีดังนี้คือ ประมวลกฎหมายแพ่งญี่ปุ่น (The Civil Code of Japan) เป็นแม่บทลักษณะละเมิดของกฎหมายญี่ปุ่น แม้จะไม่ได้บัญญัติถึงการก่อความเสียหายต่อสิทธิ แต่ก็หมายความว่ากระทำต่อสิทธิ

³⁴ สีนิกานต์ สิทธิเวชเดช. (2549). ค่าสินไหมทดแทนกรณีละเมิดที่ก่อให้เกิดความเสียหายทางจิตใจ.

³⁵ แหล่งเดิม. หน้า 61-62.

อื่น โดยไม่มีสิทธิจะทำ สาระสำคัญของการกระทำละเมิดย่อมเป็นการล่วงละเมิดสิทธิใดสิทธิหนึ่ง และสิทธิเช่นว่านั้นอาจเป็นสิทธิชนิดใดก็ได้ไม่จำเป็นต้องเป็นสิทธิในทรัพย์สิน(property right) อาจเป็นสิทธิเกี่ยวกับฐานะของบุคคลก็ได้ เช่น สิทธิในร่างกาย เสรีภาพหรือชื่อเสียง สาระสำคัญต้องมีความเสียหายและความเสียหายอันเป็นมูลความผิดฐานละเมิด อาจเป็นความเสียหายที่คำนวณเป็นเงินได้หรือไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้ก็ได้ เป็นที่ยอมรับกันว่าต้องชดใช้เป็นเงิน เรียกว่า ค่าทำขวัญ (Consolation money)

ความเสียหายในมูลละเมิดกฎหมายญี่ปุ่นมิได้จำแนกสิทธิที่ถูกล่วงละเมิดไว้อย่างกฎหมายไทย ศาลญี่ปุ่นกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำละเมิด โดยไม่มีข้อจำกัดต่างๆ อย่างกรณีการไม่ชำระหนี้ในการใช้ค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงินหรือไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้ด้วย นอกจากนี้ให้ชดใช้ในความเสียหายที่เป็นตัวเงินแล้วก็ยังอาจให้ใช้ความเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงินอีก โดยศาลมีอำนาจคำนวณค่าเสียหายได้โดยอิสระ³⁶

2.6 ตัวอย่างข่าวและเหตุการณ์อันเกิดจากสุนัขและการเรียกค่าเสียหาย

สุนัขกัดไก่ชนตายจนกลายเป็นคดีขึ้นโรงพัก

เมื่อเวลา 13.00 น. วันที่ 9 พฤษภาคม 2551 ร้อยตำรวจตรีกรวิทย์ อ่อนทอง ร้อยเวร สภ.อ.เมืองตาก รับแจ้งจากนางชะอ้อน เอมสุข อายุ 45 ปี ซึ่งอุ้มไก่ชนราคาแพงร่าง โชกเลือดมาด้วยว่าสุนัข 4 ตัวของนางพรทิภา สุวรรณพงษ์ อายุ 55 ปี เพื่อนบ้านกัดไก่ชนของตนตายไป 3 ตัว และบาดเจ็บอีก 1 ตัว ขอให้ดำเนินคดีกับเจ้าของสุนัขด้วย นางชะอ้อนให้การด้วยน้ำตานองหน้าว่า คนเลี้ยงไก่ชนไว้กว่า 40 ตัว แต่ละตัวเป็นไก่ชนพันธุ์ดี เช่น เหลืองหางขาว ประดู่หางดำ และไซ่ง่อน ล่าสุดไก่ชนพันธุ์เหลืองหางขาวและประดู่หางดำ ขนาดน้ำหนักตัว 2.5 กิโลกรัม ชื่อเจ้าหงษ์ทอง เจ้าซัดคัม และ เจ้าวายุ ที่เลี้ยงไว้บริเวณลานบ้าน เพื่อนำออกปรับแคค ถูกสุนัขของนางพรทิภาทั้ง 4 ตัว เข้ามารุมกัดไก่ของตนในบริเวณบ้าน ซึ่งไก่ชนที่ถูกกัดตายทั้ง 3 ตัว ล้วนเป็นไก่ชนแชมป์สังเวียนมาแล้วหลายสนาม ส่วนเจ้าฟ้าโรห์พันธุ์เหลืองหางขาวอาการสาหัสจนไม่สามารถเยียวยาให้สามารถกลับมาครองแชมป์อีกต่อไปได้ เคยมีเขียนไก่ชนมาให้ราคาถึง 15,000 บาท แต่คนไม่ยอมขาย เพราะเป็นตัวเก่งที่สุดในแล้ว แต่ก็โชคร้ายที่ถูกหมากัดตาย ขอให้เจ้าหน้าที่เชิญตัวนางพรทิภา มาเจรจาค่าเสียหาย ต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจเชิญนางพรทิภา เจ้าของสุนัขมาสอบสวน ซึ่งเจ้าตัวให้การรับสารภาพว่าสุนัขที่เลี้ยงไว้ในบ้านมีเกือบ 10 ตัว ดูแลไม่ทั่วถึง ส่วนที่สร้างความเดือดร้อนให้กับเพื่อนบ้านข้างเคียงจะขอชดใช้เป็นเงินจำนวนหนึ่ง แต่ไม่เป็นที่เปิดเผย ซึ่ง

³⁶ แหล่งเดิม. หน้า 83-84.

เจ้าของไก่ชนก็ยินดี และตกลงกันได้³⁷

นางชะอ้อน ผู้เสียหายมีสิทธิได้รับการชดใช้ค่าเสียหายจากนางพรทิวา เจ้าของสุนัขตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 433 ซึ่งในกรณีนี้กฎหมายบังคับให้เจ้าของสุนัขมีหน้าที่ต้องจ่ายเงินชดใช้เพื่อทดแทนความเสียหาย(ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน) โดยค่าเสียหายนั้นศาลจะเป็นผู้วินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิดตามมาตรา 438

สุนัขพันธุ์ผสมบางแก้ววัยเด็ก 7 ขวบเลือดท่วมร่าง

เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2552 เวลา 5.57 นาฬิกา ได้มีสุนัขพันธุ์ผสมระหว่างพันธุ์ไทยพื้นบ้านกับเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2552 เวลา 5.57 นาฬิกา ได้มีสุนัขพันธุ์ผสมระหว่างพันธุ์ไทยพื้นบ้านกับบางแก้ว ไล่กัดหนูน้อยวัย 7 ขวบ จนได้รับบาดแผลศีรษะยาวกว่า 5 เซนติเมตรหัวไหล่ขวาเป็นแผลเหวอะหวะอาการสาหัส เศรษฐีดีมีชาวบ้านผ่านมาเห็นและเข้าช่วยเหลือได้ทัน เชื่อว่าเป็นสุนัขของชาวบ้านบริเวณข้างเคียงปล่อยออกมา ขณะที่พ่อแม่ของหนูน้อยเตรียมแจ้งความเอาผิดแล้ว³⁸

เหตุการณ์นี้เกิดในกรุงเทพมหานครจึงอยู่ภายใต้บังคับแห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ดังนั้นนอกจากสิทธิในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้วหากปรากฏข้อเท็จจริงว่า สุนัขนั้นเคยกัดคนหรือเคยพยายามทำร้ายคน จะเป็นสุนัขควบคุมพิเศษและถือเป็นสัตว์ดุ เจ้าของสุนัขจะมีความผิดฐานปล่อยละเลยให้สัตว์ดุเที่ยวไปตามลำพังในประการที่อาจทำอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 377

เครียดสุนัขเพื่อนบ้านทำไม่หยุด ฟรังวีงโรให้รถชน

ฟรังแต๋มาหลบมาใช้ชีวิตสงบปั้นปลายในเมืองไทยที่สัดหีบ กลับเจอเสียงสุนัขของเพื่อนบ้านเห่ารบกวนความสงบสุขไม่หยุดหย่อน นานต่อเนื่อง 4 เดือนเต็ม พยายามแจ้งเทศบาลและตำรวจให้ช่วยแก้ไขก็ไม่เกิดผลอะไร สุดท้ายสะสมเป็นความเครียดสุดขีด ถึงกับวิ่งออกไปขึ้นกลางถนนจะให้รถชนตาย โชคดีเหตุเกิดกลางดึกถนนน้อยเลวรถมาได้ ขณะที่เมียไทยเงินเกลี้ยกล่อมจนเปลี่ยนใจ ทางด้านเพื่อนบ้านเจ้าของสุนัขขอโทษที่เกิดเรื่องไม่คาดฝัน เผยต้นเหตุเพราะกำลังจะขายบ้าน เลยให้ลูกสาวจากกรุงเทพมหานครมาอยู่เฝ้าบ้านที่สัดหีบ แล้วก็หาสุนัขพันธุ์พุดเค็ลมาเลี้ยง

³⁷ ข่าวสด. (2551, 10 พฤษภาคม). หมากัดไก่ชนตาย-กลายเป็นคลีชีนโรงพัก. สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2551, จาก <http://news.mjob.in.th/crime/cat4/news1761/>.

³⁸ ไทยรัฐ. (2552, 7 กรกฎาคม). สุนัข พันธุ์ผสมบางแก้ววัยเด็ก 7 ขวบเลือดท่วมร่าง. สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2552, จาก <http://www.ryt9.com/s/psum/388689/>.

เป็นเพื่อน รีบส่งลูกสาวกับสุนัขกลับกรุงเทพมหานครไปแล้ว³⁹

ฝรั่งเหล่านี้จะได้รับความคุ้มครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1337 ต้องพิจารณาจากฐานะในบ้านเป็นสำคัญ ว่ามีฐานะเป็นเจ้าของบ้านหรือไม่ เพราะผู้ที่ได้รับความคุ้มครองตามบทบัญญัตินี้จำกัดเฉพาะเจ้าของอสังหาริมทรัพย์เท่านั้น

บุคคลผู้ได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 1337 นอกจากสิทธิในเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนแล้วยังมีสิทธิตามกฎหมายที่จะปฏิบัติการตามความเหมาะสมเพื่อยกความเสียหายหรือเดือดร้อนนั้นให้สิ้นไป

หนุ่มใหญ่ถูกสุนัขที่ตนเลี้ยง 15 ปีขย้ำเจ็บ

นายสุรพลเจ้าของสุนัขเล่าว่า ก่อนเกิดเหตุพยายามจะล่าม โซ่สุนัขตัวดังกล่าวเพื่อป้องกันไม่ให้ออกไปฉี่ หรืออุจจาระนอกบ้าน ได้พยายามต้อนอยู่นานทำให้สุนัขเกิดอาการหงุดหงิดแล้วกระโจนเข้ากัดอย่างไม่ยั้งทำให้ญาติที่เห็นเหตุการณ์โทร.แจ้งเจ้าหน้าที่กู้ภัยมาทำการช่วยเหลือที่ผ่านมา ไม่เคยเกิดเหตุการณ์ลักษณะนี้ เนื่องจากเลี้ยงมันมากกว่า 15 ปีแล้ว⁴⁰

เหตุการณ์นี้เกิดในกรุงเทพมหานครจึงอยู่ภายใต้บังคับแห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 19 ดังนั้นเมื่อนายสุรพลเจ้าของไม่ประสงค์จะเลี้ยงสุนัขที่ก่อเหตุอีกต่อไป ก็มีหน้าที่ต้องมอบสุนัขพร้อมบัตรประจำตัวสุนัขให้กับบุคคลอื่นและแจ้งให้หน่วยงานที่จดทะเบียนสุนัขทราบถึงการเปลี่ยนแปลงตัวเจ้าของสุนัขภายใน 30 วันด้วย แต่หากนายสุรพลไม่สามารถหาเจ้าของใหม่ให้แก่สุนัขได้ก็ต้องมอบสุนัขให้กรุงเทพมหานครดูแลโดยนายสุรพลเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด

สยองซ้ำซากสุนัขพันธุ์ทางกัดขย้ำเด็ก8ขวบ ปากและจมูกถึงกระดูก

เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2551 นายณครินทร์ บุญชัย อายุ 46 ปี อยู่บ้านเลขที่ 3/5 หมู่ 5 แขวงทุ่งสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร เข้าร้องเรียนขอความเป็นธรรมจากผู้สื่อข่าว ว่าบุตรชายของตนชื่อเด็กชายภูมิรินทร์ หรือ “น้อง โคม” บุญชัย อายุ 8 ขวบ นักเรียนชั้นประถม 2 โรงเรียนวัดดอนเมือง ถูกสุนัขพันธุ์ผสมกัดจนได้รับบาดเจ็บสาหัสนอนรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลเกษมราษฎร์ ประชาชื่น กล่าวเจ้าของสุนัขจะไม่รับผิดชอบ ขอให้สื่อมวลชนช่วยเป็นพยานด้วย และสำหรับอาการของน้อง โคมนอนรักษาตัวอยู่ที่ห้อง 607 ชั้น 6 โรงพยาบาลเกษมราษฎร์ ในสภาพถูกสุนัขกัดเป็นแผลฉกรรจ์ที่ริมฝีปากด้านบน ขาวจนถึงจมูก แผลลึกมองเห็นกระดูก บริเวณรอบดวงตาข้างขวาเป็นรอยสุนัขข่วน อักเสบบวมแดง ตลอดเวลาหนูน้อยส่งเสียงร้องไห้ด้วยความเจ็บปวด แพทย์

³⁹ ข่าวสด. (2551, 19 มีนาคม). เครียดสุนัขของเพื่อนบ้านเห่าไม่หยุด ฝรั่งวิ่งโร่ให้รถชน. สืบค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม 2551, จาก <http://board.postjung.com/topic-387829.html>.

⁴⁰ เนชั่น. (2552, 28 พฤษภาคม). หนุ่มใหญ่ถูกสุนัขที่ตนเลี้ยง 15 ปีขย้ำเจ็บ. สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2552 จาก <http://thailand.itmylike.com/News-detail-86894.html>.

ได้ทำการเย็บตกแต่งบาดแผลเรียบร้อย รอเพียงการตรวจทางแล็บว่าเด็กจะมีอาการติดเชื้อหรือไม่ ผู้เป็นพ่อเล่าว่า เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2551 ลูกชายเดินผ่านบ้านเลขที่ 26/23 ซอย 1 หมู่บ้านเดียวกัน ซึ่งเป็นบ้านทาวน์เฮาส์ชั้นเดียวรั้วรอบตัวบ้านสูงประมาณ 120 เซนติเมตร มีสุนัขพันธุ์ผสมรีดไวเลอร์ สูงประมาณ 1 เมตร ยืนอยู่ในบ้าน เมื่อเห็นน้องโคมเดินผ่าน สุนัขได้กระโดดข้ามรั้วออกมากระโจนใส่ลูกชายเข้าไบบนหน้าไม้ยัง จนคนในบ้านออกมาและใช้ไม้ตี มันจึงยอมปล่อย จากนั้นจึงนำลูกชายส่งโรงพยาบาลภูมิพล และย้ายมาที่โรงพยาบาลเกษมราษฎร์ ประชาชื่น เพื่อให้แพทย์ทำการรักษา ที่ต้องร้องเรียนต่อมวชนเพราะไม่รู้ว่าจะแสดงอาการรับผิชอบมากน้อยแค่ไหน และที่สำคัญ สุนัขตัวนี้เคยกัดเด็กหญิงวัย 8 ขวบ จนหูเกือบขาดมาแล้ว ต่อมานางกนกพร ไวส์ อายุ 40 ปี เจ้าของสุนัขตัวก่อเหตุได้เดินทางมาเยี่ยมอาการน้องโคม พร้อมยื่นขอมรับผิชอบทุกอย่าง ทั้งค่ารักษาพยาบาลและค่าทำขวัญ ปกติเป็นสุนัขที่ไม่ดุร้าย และอยู่ภายในบ้าน โดยวันที่เกิดเหตุมีหลานคนหนึ่งเข้าบ้านแล้วลืมนปิดประตู ทำให้เจ้าโกล่าออกไปกัดเด็กในที่สุด เหตุสุนัขกัดคนครั้งนี้จึงยุติลงไปด้วยดี แต่แพทย์จำเป็นต้องผ่าตัดไบบนหน้าไม้เนื่องจากบาดแผลมีขนาดใหญ่ หากปล่อยนานไปอาจทำให้ไบบนหน้าเสียรูปทรงได้ และถ้าหากคนไข้ไม่มีอาการติดเชื้อ แพทย์ก็จะอนุญาตให้กลับบ้านได้⁴¹

จากข้อเท็จจริงในเหตุการณ์น้องโคมผู้เสียหายถูกสุนัขกัดอย่างรุนแรงและโหดร้ายเป็นผลจรรยาที่ริมฝีปากด้านบนยาวจนถึงจมูก ผลลึกลับมองเห็นกระดูก บริเวณรอบดวงตาข้างขวาเป็นรอยสุนัขข่วน อักเสบบวมแดง ตลอดเวลา และจำเป็นต้องผ่าตัดไบบนหน้าเพราะมีบาดแผลขนาดใหญ่ แต่กฎหมายบังคับเพียงให้เจ้าของสุนัขต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย ซึ่งการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นหาใช่เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดไม่ แต่เป็นการเยียวยาชดเชยและทำให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่สถานะเดิมหรือใกล้เคียงกับสถานะเดิมเท่านั้น

สุนัขตัวนี้จะจัดเป็นสัตว์ควบคุมพิเศษและถือเป็นสัตว์ดุร้ายตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าสุนัขตัวนี้เคยกัดเด็กหญิงวัย 8 ขวบ จนหูเกือบขาดมาแล้วเป็นความจริง เจ้าของสุนัขจะต้องเลี้ยงสุนัขของตนในสถานที่หรือกรงที่ไม่สามารถเข้าถึงบุคคลภายนอกได้และต้องมีป้ายเตือนให้ระมัดระวังโดยสังเกตได้อย่างชัดเจน ซึ่งสถานที่เลี้ยงสุนัขควบคุมพิเศษนั้น ไม่เหมาะสมเพราะเป็นบ้านทาวน์เฮาส์ชั้นเดียว รั้วรอบตัวบ้านสูงประมาณ 120 เซนติเมตร นอกจากมีความผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้วเจ้าของสุนัขยังเป็นผู้ฝ่าฝืนข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้อันต้องรับโทษตามพระราชบัญญัติ การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ด้วย แม้ว่าเจ้าของสุนัขยืนยันว่าจะรับผิชอบ

⁴¹ ข่าวสด. (2551, 5 ตุลาคม). สยองซ้ำซากสุนัข “พันทาง” กัด ขย้ำเด็ก 8 ขวบ ปาก-จมูกฉีกถึงกระดูก. สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2552, จาก <http://www.library.icamtalk.com/DbarticleNews/show.php3?Category>.

ทุกอย่างทั้งค่ารักษาพยาบาลและค่าทำขวัญ ซึ่งจำนวนเงินที่ได้รับชดใช้เป็นค่ารักษาพยาบาลและค่าทำขวัญนั้นอาจจะไม่เหมาะสมกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงเมื่อพิจารณาจากความเสียหายทางร่างกายและความบอบช้ำทางจิตใจของเด็กอายุ 8 ขวบ ผู้เสียหาย

สาวเคเอฟซีช่วยถูกฝูงสุนัขไซบีเรียน 5 ตัวรุมกัดบาดเจ็บ

เจ้าหน้าที่หน่วยกู้ภัยจะเชิงเทราได้รับแจ้งว่ามีฝูงสุนัขรุมกัดหญิงสาวได้รับบาดเจ็บสาหัส ที่บริเวณหน้าฟาร์มเลี้ยงกึ่งสาริกา เลขที่ 32 ถนนคลองลัด หมู่ 3 ตำบลคลองจุกเมอ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา จึงรีบไปช่วยเหลือนำส่งโรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา ทราบชื่อผู้บาดเจ็บคือนางสาวอภัสรา สีนประรุ อายุ 23 ปี อยู่บ้านเลขที่ 18/2 หมู่ 1 ตำบลคลองจุกเมอ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ทำงานเป็นพนักงานร้านเคเอฟซี ห้างบิ๊กซี สาขาฉะเชิงเทรา ซึ่งแพทย์ได้นำเข้าห้องฉุกเฉิน ซึ่งมีบาดแผลจากการที่รถจักรยานยนต์ล้มที่โบหน้า ริมฝัปก ตามลำตัว ส่วนที่ขาทั้ง 2 ข้างมีบาดแผลจากการถูกสุนัขกัด นายยุคล สีนประรุ อายุ 26 ปี แฟนหนุ่มของนางสาวอภัสรา กล่าวว่า ตนทำงานอยู่ที่ห้างบิ๊กซีเช่นเดียวกับนางสาวอภัสรา ก่อนเกิดเหตุตนได้โทรศัพท์ขอให้นางสาวอภัสรา ซึ่งเลิกงานไปก่อน ชีรถจักรยานยนต์มารับ แต่ระหว่างทาง ขณะที่นางสาวอภัสราชีรถผ่านที่เกิดเหตุได้มีฝูงสุนัขวิ่งออกมาจากฟาร์มจำนวน 5 ตัว และวิ่งไล่จันรถของนางสาวอภัสรา ล้มก่อนจะตรงเข้ารุมกัดนางสาวอภัสรา จนแน่นิ่งไป ระหว่างนั้นมีชาวบ้านขับรถยนต์ผ่านมาพบเห็นจึงลงมาช่วยเหลือ จนฝูงสุนัขดังกล่าววิ่งกลับเข้าไปในฟาร์ม จึงรีบโทรศัพท์แจ้งหน่วยกู้ภัยให้นำร่างโชคเลือดของนางสาวอภัสรา ส่งโรงพยาบาลฉะเชิงเทรา ทั้งนี้ แพทย์ระบุว่าบาดแผลส่วนใหญ่เกิดจากการที่รถล้ม แต่ถูกสุนัขกัดที่ขาบาดแผลไม่ฉกรรจ์ ผู้บาดเจ็บยังคงอยู่ในอาการช็อกตกใจกลัว ซึ่งต้องรอดูอาการคาน่าจะดีขึ้น ต่อมามีนายชาติ จิตรประสงค์ นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลคลองจุกเมอ ได้เดินทางมาเยี่ยมผู้บาดเจ็บ และเปิดเผยว่า สุนัขที่ได้กัดนางสาวอภัสรา นั้น เป็นสุนัขพันธุ์ไซบีเรียน ฮักก็ เป็นสายพันธุ์ที่ใช้ลากล้อเลื่อน ซึ่งเป็นของบิดาคือนายสาริกา จิตรประสงค์ อายุ 72 ปี เลี้ยงไว้ที่ฟาร์ม 5 ตัว ซึ่งตั้งแต่เลี้ยงมาก็ไม่เคยกัดใคร และก็ไม่ได้ขังไว้โดยจะปล่อยให้เป็นอิสระ แต่เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นมา ก็พร้อมชดใช้ค่ารักษาพยาบาลและค่าเสียหายต่างๆทั้งหมด⁴²

เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราจึงไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 นางสาวอภัสรา ผู้เสียหายมีเรียกค่าสินไหมทดแทนจากนายสาริกา เจ้าของสุนัขตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ส่วนใหญ่ศาลไทยจะวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิดโดยถือเอาความเสียหายที่แท้จริงเป็นความเสียหายสูงสุดที่ศาลจะพึงให้เจ้าของสุนัขชดใช้ได้

⁴² เติลินิวส์. (2552, 7 เมษายน). สาวเคเอฟซีช่วยถูกฝูงสุนัขพันธุ์ไซบีเรียนจำนวน 5 ตัวรุมกัดบาดเจ็บ.

สุนัขพันธุ์ร็อตไวเลอร์ 2 ตัวรวมขย้ำ เด็กหญิงวัย 2 ขวบดับต่อหน้าแม่

สุนัขพันธุ์ร็อตไวเลอร์ 2 ตัว รวมขย้ำหนูน้อยลูกครึ่งวัย 2 ขวบอย่างบ้าคลั่ง ดับต่อหน้าแม่ ขณะเปลอช่วงไขกุญแจเข้าบ้านกลางดึก แม่ใจเด็ดโคดช่วยลูกต่อสู้สุนัขตัวเองที่เพิ่งนำมาเลี้ยง นาน 5 นาที จนตัวเองหวัดดับ แม่ใจสลายร่ำให้ช่วยลูกไม่ได้ เผยปล่อยจากกรงเพราะต้องการให้เฝ้าบ้าน หลังโดนตีแค้นแมวขึ้นบ่อย จากการสอบสวนนางจินตนาให้การว่า บ้านหลังเกิดเหตุมีผู้อาศัยอยู่ 4 คน ประกอบด้วย แม่ของตน ตนเอง และลูกสาวอีก 2 คน โดยบ้านหลังดังกล่าวสามี ซึ่งเป็นชาวฮอลแลนด์เป็นคนซื้อไว้ให้ ช่วงเกิดเหตุสามีไม่อยู่บ้าน เนื่องจากต้องกลับไปทำงานที่ฮอลแลนด์ นานๆ ครั้งสามีจึงจะกลับบ้านมาพักที่เมืองไทย โดยบ้านของตนเลี้ยงสุนัขไว้ 3 ตัว เป็นสุนัขพันธุ์ร็อตไวเลอร์ทั้งหมด เป็นเพศผู้ 2 ตัว ชื่อ ชาร์โด้ และบูเร็ด อายุ 2 ปีเท่ากัน และเป็นสุนัขที่เพิ่งซื้อมาใหม่ได้ไม่นาน ส่วนอีกตัวเป็นเพศเมีย ชื่อ วิดนี อายุ 4 ปี เป็นสุนัขที่เลี้ยงและถูกฝึกมาแล้ว อย่างไรก็ตาม ขณะเกิดเหตุตนกับน้องนิน่าลูกสาวคนเล็ก เดินทางกลับมาจากงานเลี้ยงวันเกิดของเพื่อนตน และกำลังจะเดินเข้าบ้าน เมื่อตนลงจากรถและอุ้มน้องนิน่าเพื่อไปเปิดประตูเข้าบ้าน แต่ปรากฏว่า ระหว่างที่กำลังไขประตูบ้าน วางน้องนิน่าลงกับพื้น ขณะเดียวกัน สุนัขร็อตไวเลอร์ที่เลี้ยงไว้ 2 ตัว เพศผู้ ชื่อ ชาร์โด้ และบูเร็ด ก็วิ่งกรูเข้ามาจู่จกกระซอกตัวน้องนิน่า ก่อนจะนำไปรุมกัดอย่างบ้าคลั่ง ตนเห็นดังนั้นจึงวิ่งเข้าไปช่วยไล่ตี แต่สุนัขก็ไม่ยอมปล่อยลูกสาว ตนจึงใช้ปากกัดสู้กับสุนัขทั้ง 2 ตัว นานกว่า 5 นาที แต่ก็ไม่สามารถช่วยน้องนิน่าได้ และสุนัขทั้ง 2 ตัวก็ยังกรูมกัดน้องนิน่าต่อไปจนเสียชีวิตต่อหน้าต่อตา ก่อนที่มันจะวิ่งกลับไปที่กรง จึงตะโกนให้คนช่วยและรีบเข้าอุ้มบุตรสาวขึ้นจากพื้น แต่ก็ไม่สามารถช่วยชีวิตลูกสาวไว้ได้ สำหรับสาเหตุที่สุนัขทั้ง 2 ตัวรุมกัดลูกสาวเนื่องจากสุนัขทั้ง 2 ตัวเป็นสุนัขที่ตนและแฟนชาวฮอลแลนด์เพิ่งซื้อมาไม่นาน และยังไม่คุ้นเคยกับคนในบ้าน ส่วนการที่ต้องปล่อยสุนัขออกมาจากกรง เนื่องจากบริเวณบ้านมักเกิดเหตุลักทรัพย์บ่อยครั้ง และบ้านตนเคยถูกโจรแอบปีน เข้ามาลักทรัพย์แล้วครั้งหนึ่ง จึงต้องปล่อยสุนัขออกมาให้มันเฝ้าบ้าน แต่ก็ไม่นึกว่าจะกลับมาทำร้ายตนเองและลูกสาวอย่างนี้⁴³

กฎหมายปัจจุบันที่ใช้บังคับในการเรียกค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายอันเกิดจากสุนัขคือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และเหตุการณ์นี้ไม่ได้เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครจึงมิได้อยู่ภายใต้บังคับข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 เจ้าของสุนัขจึงมีอิสระในการเลี้ยงสุนัขพันธุ์ร็อตไวเลอร์ที่จัดเป็นสุนัขควบคุมพิเศษและเป็นสุนัขสายพันธุ์ร้ายที่ต้องเลี้ยงในสถานที่ หรือกรงที่สุนัขไม่สามารถเข้าถึงบุคคลภายนอกและมีป้าย

⁴³ คมชัดลึก. (2550, 15 สิงหาคม). สลด!! ร็อตไวเลอร์ 2 ตัวรวมขย้ำ เด็กหญิงวัย 2 ขวบดับต่อหน้าแม่. สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2551, จาก http://komchadluek.net/2008/08/15/x_cri_c001_216025.php?news_id=216025.

เตือนให้ระมัดระวังโดยสังเกตได้อย่างชัดเจน และในการนำสุนัขพันธุ์ดังกล่าวออกนอกสถานที่เลี้ยงต้องใส่อุปกรณ์ครอบปากและจับสายลากจูงห่างจากตัวสุนัขไม่เกิน 50 เซนติเมตรตลอดเวลา

สุนัขพันธุ์พิทบูลยั้วหัว ย่า-หลาน 1 ขวบ คาแฟลตคลองเตย

สุนัขพันธุ์โหด “อเมริกันพิทบูลเทอร์เรีย” ขยี้หัวเจ้าของ ย่า-หลาน วัย 1 ขวบคาห้องพักในแฟลตเคหะคลองเตย เด็กอาการสาหัส หมอต้องใช้เครื่องช่วยหายใจ ส่วนผู้เป็นยายปลอดภัย เผยหลานเข้าไปแหย่สุนัขก่อนถูกขยี้หัว เหตุการณ์สุนัขพันธุ์อเมริกันพิทบูลเทอร์เรีย ขยี้เด็กวัย 1 ขวบ 1 เดือนเจ็บสาหัสครั้งนี้เกิดขึ้นเมื่อเวลา 18.30 น. วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2548 ที่ผ่านมาร้อยตำรวจเอกเรืองวิทย์ ฉัตรดวงเงิน ได้รับแจ้งมีสุนัขกัดเด็ก และผู้ใหญ่ได้รับบาดเจ็บภายในห้องเลขที่ 14/125 แฟลตเคหะคลองเตยที่ 25 แขวงและเขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร จึงเดินทางไปตรวจสอบพร้อมมูลนิธิร่วมกตัญญู ที่เกิดเหตุอยู่บนชั้น 5 ของแฟลตคลองเตยดังกล่าว พบบริเวณหน้าห้องมีคราบเลือดไหลเป็นทาง และมีไม้หน้าสามตกอยู่ 1 อัน ส่วนภายในห้องถูกปิดอย่างแน่นหนาเนื่องจากมีสุนัขพันธุ์ “อเมริกันพิทบูลเทอร์เรีย” สีน้ำตาลอายุประมาณ 5 ปี ชื่อ “มารวย” ที่ก่อเหตุกัดเด็กถูกขังอยู่ด้านใน ส่วนคนเจ็บทราบชื่อ นางคารณี มาเสถียร อายุ 59 ปี อยู่บ้านเลขที่ 10/197 ถนนอาจณรงค์ 1 แขวงและเขตคลองเตย ถูกสุนัขกัดบริเวณขา แขน และลำคอ จนเป็นแผลเหวอะหวะ และ เด็กชายพิทักษ์ ทองเกิด หรือน้องลีโออายุ 1 ขวบ 1 เดือน ซึ่งเป็นหลานชายของนางคารณี ถูกกัดที่บริเวณลำคอ ใบหน้า อาการสาหัส ถูกนำส่งโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท1 นายจรรยาศักดิ์ ปาลวัตร ผู้ดูแลแฟลต กล่าวว่า เมื่อก่อนห้องดังกล่าวจะเลี้ยงสุนัขพันธุ์ “อเมริกันพิทบูลเทอร์เรีย” ไว้ 2 ตัว ซึ่งตนได้ตัดเตือนแล้วว่าแฟลตไม่อนุญาตให้เลี้ยงสัตว์ เจ้าของห้องจึงขอร้องผ่อนผันว่ากำลังสร้างบ้านอยู่ ขอเลี้ยงสุนัขก่อน และได้นำสุนัข 1 ตัวออกไปเลี้ยงที่อื่นแล้วจึงเหลือเพียง 1 ตัวที่ก่อเหตุ ตนห้ามนางคารณี ปล่อยสุนัขออกมาข้างนอก เพราะเคยเลี้ยงสุนัขพันธุ์นี้มาก่อน จึงรู้ว่ามันดุมาก “เด็กชายพิทักษ์ เพิ่งมาอยู่ที่ห้องได้เพียง 1 อาทิตย์ เมื่อก่อนนี้นางคารณี ก็เคยโดนมันกัดมาแล้ว 1 ครั้งแต่มาโดนกัดอีกน่าจะเกิดจากสุนัขไม่คุ้นเคยกับเด็กที่คลานไปเล่นกับสุนัข เพราะสุนัขพันธุ์นี้ไม่ชอบเด็ก หงุดหงิดง่าย จึงเห่าไล่เด็กเมื่อเด็กตกใจร้องแล้วสุนัขเลยกัดศีรษะ” นายจรรยาศักดิ์ กล่าว นางคารณี กล่าวว่า สุนัขที่กัดชื่อ “มารวย” ซึ่ง นายธนพล สุเมธพิมลชัย อายุ 38 ปี ลูกชายที่มีอาชีพขับแท็กซี่ เลี้ยงไว้ได้ 4-5 ปี แล้วก่อนเกิดเหตุตนอยู่กับหลาน 2 คน ส่วนคนอื่นไปทำงานหมด ตอนนั้นหลานคลานไปเล่นกับสุนัขที่นอนอยู่บนน้ำประตูดุตนพยายามเรียกหลานไม่ให้คลานไปเล่นกับสุนัข ซึ่งตอนนั้นสุนัขได้ดมที่ผ้าอ้อมหลาน และหลานก็แหย่สุนัข จนมันหงุดหงิดขู่ทำให้น้องลีโอดกใจร้องเสียงดัง สุนัขจึงกัดเข้าที่ศีรษะ ไม่ยอมปล่อย ตนเข้าไปช่วยเลยถูกกัดไปด้วย⁴⁴

⁴⁴ คมชัดลึก. (2548, 12 กุมภาพันธ์). หมาพิทบูลยั้วหัว ย่า-หลาน 1 ขวบ คาแฟลตคลองเตย. สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2551, จาก <http://www.komchadluek.net/ews/2005/02-12/p1--7936.html>.

เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครจึงอยู่ภายใต้บังคับข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ด้วยแต่นายธนพลผู้เป็นเจ้าของสุนัขฝ่าฝืนต่อ ข้อบัญญัติดังกล่าวจนทำให้เกิดสลดขึ้นและสุนัขดังกล่าวจัดเป็นสุนัขควบคุมพิเศษเพราะเคยกัดคน มาก่อน ซึ่งหากผู้เลี้ยงใช้ความระมัดระวังเลี้ยงในสถานที่หรือกรงที่สุนัขไม่สามารถเข้าถึง บุคคลภายนอกได้ ดังนั้นการเลี้ยงในท้องจึงขาดความเหมาะสมและเป็นการฝ่าฝืนต่อข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานครนี้ต้องรับโทษพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เจ้าของสุนัขจึงต้องรับผิดชอบ ใช้ค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และต้องรับโทษตาม พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

หากเจ้าของสุนัขทำการศึกษาให้ดีจะพบว่าสุนัขพันธุ์นี้มีการพัฒนาสายพันธุ์มาเพื่อให้ เป็นสุนัขต่อสู้จึงมีความก้าวร้าวสูง ประกอบกับการเลี้ยงอย่างไม่เหมาะสมกับอุปนิสัยและธรรมชาติ ของสุนัขจึงทำให้สุนัขเกิดความเครียดและมีอารมณ์แปรปรวนจนแสดงความดุร้ายออกมาได้ โดยง่าย

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยงในประเทศไทย เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิในทรัพย์สินของตน การจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติและบุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น

สิทธิ ตามความหมายทั่วไป หมายถึง อำนาจที่กฎหมายรับรองคุ้มครองให้แก่บุคคลในอันที่จะเรียกร้องให้บุคคลอื่นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง สิทธิจึงก่อให้เกิดหน้าที่แก่บุคคลอื่นด้วยความหมายของสิทธิที่กล่าวข้างต้นเป็นสิทธิ ตามความหมายทั่วไป แต่สิทธิตามรัฐธรรมนูญ นั้นถือว่าเป็น สิทธิตามกฎหมายมหาชน (Das subjektive oeffentliche recht) หมายถึง อำนาจตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายสูงสุดได้บัญญัติให้การรับรอง คุ้มครองแก่ปัจเจกบุคคลในอันที่จะกระทำการใดหรือไม่กระทำการใด การให้อำนาจแก่ปัจเจกบุคคลดังกล่าวก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องที่จะไม่ให้บุคคลใดแทรกแซงในสิทธิตามรัฐธรรมนูญของตน¹

เสรีภาพ หมายถึง สภาพการณ์ที่บุคคลมีอิสระในการที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามความประสงค์ของตน เสรีภาพจึงหมายถึง อำนาจในการกำหนดอิสระโดยตนเองของบุคคลที่จะกระทำการอย่างใดหรือไม่กระทำการใดอันเป็นอำนาจที่มีเหนือตนเอง ความแตกต่างระหว่างสิทธิ และเสรีภาพ จึงอยู่ที่ว่า สิทธิ เป็นอำนาจที่บุคคลมีเพื่อเรียกร้องให้ผู้อื่นกระทำการหรือละเว้นการกระทำอันใดอันหนึ่ง แต่ในขณะที่เสรีภาพนั้นเป็นอำนาจที่บุคคลนั้นมีอยู่เหนือตนเองในการตัดสินใจที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำจากบุคคลอื่น เสรีภาพจึงไม่ก่อให้เกิดหน้าที่ต่อบุคคลอื่นแต่อย่างใด²

บุคคลผู้มีกรรมสิทธิ์ในสัตว์เลี้ยงอันถือเป็นทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครองภายใต้รัฐธรรมนูญและมีสิทธิและเสรีภาพในการจัดการกับสัตว์เลี้ยงของตนได้เท่าที่ไม่เป็นการละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นหรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

¹ บรรเจิด สิงคะเนติ. (2547). หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ. หน้า 58.

² แหล่งเดิม. หน้า 61.

กฎหมายไทยถือสัตว์เลี้ยงเป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่งของเจ้าของหรือผู้ครอบครองดูแลรักษา ดังนั้นเจ้าของหรือผู้ครอบครองดูแลรักษาจึงมีหน้าที่ควบคุมดูแลไม่ให้ทรัพย์สินของตนไปก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นและต้องรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดจากสัตว์เลี้ยง

ปัจจุบันประเทศไทยไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการเลี้ยงสุนัขอันจะสามารถใช้บังคับเป็นมาตรการทางกฎหมายในการควบคุม ดูแลสุนัข ดังนั้นเมื่อมีปัญหาอันเกิดจากสุนัขจึงมีความจำเป็นต้องนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยงอันมีอยู่หลายฉบับและแต่ละฉบับก็มีวัตถุประสงค์ในการบังคับใช้ที่แตกต่างกันมาใช้บังคับ เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 ลักษณะ 5 ละเมิดหมวด 1 ความผิดเพื่อละเมิด มาตรา 433 และบรรพ 4 ลักษณะ 2 หมวด 2 แคนแห่งกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ มาตรา 1337 และประมวลกฎหมายอาญาภาค 3 ลหุโทษ มาตรา 377 และมาตรา 381 และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 หมวด 5 เหตุร้ายคาถุ มาตรา 25 และหมวด 6 การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ มาตรา 29 และมาตรา 30 และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 หมวด 1 ว่าด้วยการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ มาตรา 14 และหมวด 2 ว่าด้วยการดูแลรักษาสนามหญ้าและต้นไม้ในถนนและสถานสาธารณะ มาตรา 28 และกฎหมายท้องถิ่นเช่น ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ พ.ศ. 2545 และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548

เนื่องจากการแพร่กระจายของโรคติดต่อจากสัตว์เลี้ยงสู่คนเกิดมากขึ้น โดยการแพร่กระจายนั้นอาจเกิดได้หลายทาง ได้แก่ การสัมผัสโดยตรงกับสัตว์เลี้ยงหรือกับวัตถุสิ่งของที่ปนเปื้อนมูลของสัตว์เหล่านั้น ซึ่งโรคติดต่อจากสัตว์เลี้ยงสู่คน (zoonosis) ถือเป็นปัญหาและเป็นภัยต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชนมากจึงมีออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโรคติดต่อจากสัตว์เลี้ยงสู่คน (zoonosis) คือพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 และพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535

อย่างไรก็ตามจากกระแสแนวความคิดของกลุ่มคนหนึ่งที่ว่าสัตว์เลี้ยงไม่ใช่เพียงทรัพย์สินแต่เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึกนึกคิด จึงควรให้ความสำคัญตามหลักมนุษยธรรมทำให้มีความพยายามผลักดันร่างพระราชบัญญัติการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์แห่งประเทศไทยร่างเสร็จเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นร่างกฎหมายที่คำนึงถึงสวัสดิภาพและความเจ็บปวดทรมาน อันอาจเกิดแก่สัตว์ ทั้งในระหว่างเลี้ยงดู การใช้ และการฆ่า

3.1 กฎหมายไทย

3.1.1 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ในการร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย ได้มีการนำหลักกฎหมายของหลายประเทศมาเป็นต้นแบบ เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน ประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส ประมวลกฎหมายแพ่งสวีเดน และประมวลกฎหมายแพ่งญี่ปุ่น เป็นต้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 433 จึงมีที่มาจากกฎหมายแพ่งเยอรมันมาตรา 833 และกฎหมายญี่ปุ่นมาตรา 718³

ความเสียหายอันเกิดจากสัตว์ตามมาตรา 433 เป็นความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากทรัพย์สินประเภทหนึ่ง ซึ่งมีแนวความคิดมาจากการต้องการให้มีการเยียวยาชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำของสัตว์ หรือ ความผิดปกติของสัตว์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น ซึ่งสัตว์ในกฎหมายไทยนั้นหมายถึงสัตว์ทุกชนิดที่มีเจ้าของไม่ว่าจะเป็นสัตว์เลี้ยงตามบ้าน (domestic animal) หรือสัตว์ป่า (wild animal) ที่มีเจ้าของ ซึ่งบทบัญญัตินี้มีไว้ใช้เป็นหลักเมื่อมีความเสียหายอันเกิดจากสัตว์โดยความเสียหายนั้นจะต้องไม่เกิดจากการที่สัตว์ก่อให้เกิดความเสียหายภายใต้บังคับบัญชาของบุคคลหนึ่งบุคคลใด

ความเสียหาย (damage) หมายถึง ความสูญเสียหรือผลร้ายที่เกิดขึ้นแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน สิทธิ หรือชื่อเสียงของบุคคล ความเสียหายจึงมิได้จำกัดอยู่เฉพาะในเรื่องบาดแผลทางร่างกายเท่านั้น แต่ความเสียหายอันเกิดจากสัตว์นั้นต้องเป็นความเสียหายที่เกิดจากสัตว์โดยตรง เช่น เจ้าของสุนัขนำสุนัขออกนอกสถานที่เลี้ยงโดยไม่ได้มีการใส่สายจูงทำให้ไม่สามารถควบคุมสุนัขได้จนสุนัขไปกัดผู้อื่น เป็นต้น ในเรื่องความเสียหายอันเกิดจากสุนัขนั้นไม่จำเป็นต้องเกิดจากสุนัขกัดเอาเพราะการที่สุนัขเป็นสาเหตุให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญก็ถือว่าความเสียหายนั้นเกิดจากสัตว์เลี้ยงด้วย

เจ้าของ (owner) หมายถึง ผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในสัตว์

เจ้าของสัตว์ต้องพิจารณาในแง่ที่เป็นผู้ที่มีกรรมสิทธิ์นั้นด้วย เป็นผู้ให้ที่อยู่อาศัยและให้อาหารแก่สัตว์นั้นด้วย ถ้ายอมให้สัตว์เข้ามาอาศัยได้ในบ้านหรือชายคาบ้าน แต่มิได้ให้อาหารมันกิน คงไม่เป็นเจ้าของตามนัยนี้ หรือกลับกัน เห็นสุนัขเดินผ่านไปข้างบ้าน นึกสงสารจึงเอาเศษอาหารให้มันกิน โดยมีได้ตั้งใจให้มันอยู่อาศัยที่บ้านด้วย กรณีนี้คงไม่ถือเป็นเจ้าของสุนัขนั้น⁴

³ สุขุม สุภนิคย์. (2543). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยลักษณะละเมิด. หน้า 145.

⁴ แสมพร พรหมพิตร. (2546). กฎหมายว่าด้วยละเมิด. หน้า 103.

กรณีที่ไม่มีผู้รับเลี้ยงรับรักษาไว้แทนเจ้าของสัตว์ แต่สัตว์นั้นหลงทางหรือเพร็ดหลุดไป จะถือว่าเจ้าของสัตว์มิได้เลี้ยงดูรักษาสัตว์นั้นก็หาไม่ เพราะสังหาริมทรัพย์จะกลายเป็นทรัพย์สินไม่มีเจ้าของ ก็ต่อเมื่อเจ้าของสังหาริมทรัพย์เลิกครอบครองทรัพย์สินด้วยเจตนาสละกรรมสิทธิ์เท่านั้น (มาตรา 1319) ตราบใดที่เจ้าของสัตว์ยังไม่เลิกครอบครองด้วยเจตนาสละกรรมสิทธิ์แล้ว สัตว์นั้นก็ยังเป็นสัตว์มีเจ้าของอยู่ ดังนั้น จึงย่อมถือว่าอยู่ในระหว่างการเลี้ยงการรักษารักษาของเจ้าของสัตว์นั่นเอง แต่ถ้าสัตว์ก่อความเสียหายให้แก่บุคคลอื่นแล้ว เจ้าของเลิกครอบครองด้วยเจตนาสละกรรมสิทธิ์ กลายเป็นสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของ ผู้สละกรรมสิทธิ์ก็ย่อมต้องรับผิดชอบอยู่นั่นเอง เพราะขณะสัตว์ก่อความเสียหายนั้นยังเป็นสัตว์ที่มีเจ้าของอยู่⁵

ผู้รับเลี้ยงรับรักษาไว้แทนเจ้าของ (who under take to keep the animal on behalf of the owner) หมายถึงผู้รับเลี้ยงรับรักษาแทนเจ้าของในขณะที่เจ้าของไม่สามารถดูแลได้ โดยมีหน้าที่หรือสัญญาหรือโดยข้อเท็จจริงใดอย่างหนึ่ง

ผู้ซึ่งดูแลรักษาสัตว์นั้นอยู่ในขณะเกิดเหตุ อาจรับดูแลรักษาโดยสัญญา คือพวกรับจ้างเลี้ยงสัตว์หรือพวกสัตวแพทย์สถานพยาบาลเกี่ยวกับสัตว์ ช่วงที่เอาไปเลี้ยงเอาไปรักษาตามสัญญา เกิดไปกัคนใครเข้าคนที่รับเลี้ยงรับรักษาก็ต้องรับผิดชอบ หรืออาจจะรับเลี้ยงรับรักษาโดยข้อเท็จจริงก็ได้ เช่น เพื่อนบ้านไม่อยู่อาจจะไปต่างประเทศ เห็นสุนัขอดอาหารไม่มีใครดูแลก็เอามาดูแลเสียเอง มาให้อาหารหรือให้มาอาศัยอยู่ในบ้านดูแลแทน ในระหว่างดูแลเกิดไปกัคนใครเข้า คนที่รับไปดูแลก็ต้องรับผิดชอบ ผู้เช่าหรือยืมสัตว์ถือว่าเป็นผู้ดูแลรักษา ผู้ขนส่งปศุสัตว์อย่างที่เราเห็นบนรถบรรทุกควายมากมาย ระหว่างทางเกิดหลุดลงมาไปก่อความเสียหาย ผู้ที่รับขนส่งถือว่าเป็นผู้ดูแลรักษาสัตว์ คำว่า ผู้รับเลี้ยงรับรักษานี้หมายถึงคนที่รับเลี้ยงรับรักษาจากเจ้าของ มิได้หมายถึงการช่วยเหลือช่วยรักษา เช่น คนใช้หรือคนในบ้านช่วยให้อาหารสัตว์ช่วยอาบน้ำ ไม่เป็นผู้รับเลี้ยงรับรักษา การรับเลี้ยงรับรักษานี้จะต้องเป็นการทำแทนเจ้าของ อาจทำแทนในฐานะตัวแทน หรืออาจจะทำแทนแบบจัดการงานนอกสั่ง เช่น เพื่อนบ้านที่มีอักษาศัยช่วยนำสุนัขมาเลี้ยงช่วงที่เจ้าของไม่อยู่ดังกล่าวข้างต้น ที่ว่ารับเลี้ยงรับรักษาแทนเจ้าของอาจทำให้ฐานะตัวการตัวแทน หรืออาจทำแทนแบบที่มีใช้กิจการที่จะทำกับบุคคลที่ 3 ที่ไม่ใช่ตัวการตัวแทนก็ได้ ขโมยที่ลักสัตว์ไปจากเจ้าของถือว่าเป็นผู้รับเลี้ยงรับรักษาในระหว่างนั้นแทนเจ้าของ⁶

ผู้รับผิดชอบตามมาตรา 433 หมายถึง เจ้าของสัตว์หรือผู้รับเลี้ยงรับรักษาไว้แทนเจ้าของ (the owner or the person) เพราะกฎหมายใช้คำว่า หรือ (or) ไม่ใช่และ (and) จึงหมายถึงคนใดคนหนึ่ง

⁵ ไพจิตร ปุณณพินธ์. (2538). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ละเมิด. หน้า 109.

⁶ เห่ง เห่งนิติ. (2549). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง. หน้า 334.

โดยพิจารณาถึงว่าขณะสัตว์ก่อให้เกิดความเสียหาย สัตว์อยู่ในความดูแลของเจ้าของหรือผู้รับเลี้ยง รับประทานไว้แทนเจ้าของในกรณีที่ผู้รับเลี้ยงรับรักษาสัตว์โดยเจ้าของไม่ได้เกี่ยวข้องกับ ผู้รับเลี้ยง รับประทานจะต้องรับผิดชอบแต่ผู้เดียวเจ้าของไม่ต้องรับผิดชอบ ความเสียหายอันเกิดจากสัตว์ไม่ได้ หมายความว่าสัตว์กระทำละเมิดต่อผู้เสียหายแต่เป็นเรื่องที่สัตว์ที่มีเจ้าของก่อความเสียหายขึ้น และ กฎหมายบัญญัติให้เจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรับประทานไว้แทนเจ้าของต้องรับผิดชอบตามหลักความรับผิด เด็ดขาด (strict liability) โดยที่ผู้ต้องรับผิดไม่จำเป็นต้องมีการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ

ข้อยกเว้นในความรับผิดตามมาตรา 433 ในวรรคแรก มีสองกรณี คือ

กรณีแรก เจ้าของหรือบุคคลผู้รับเลี้ยงรับประทานไว้แทนเจ้าของได้ใช้ความระมัดระวังอัน สมควรแก่การเลี้ยงการรักษาดูตามชนิดและนิสัยของสัตว์ (species and nature)

ชนิด (species) หมายความว่าถึงประเภทของสัตว์

นิสัย (nature) หมายความว่า พิสัยสันดานตามธรรมชาติของสัตว์ชนิดนั้น

การเลี้ยงการรักษาสัตว์ต้องคำนึงถึงชนิดและนิสัยของสัตว์ที่เลี้ยงเป็นสำคัญ กล่าวคือ สัตว์ประเภทหนึ่งมีนิสัยความเป็นอยู่อย่างหนึ่ง การรักษาดูแลต้องเป็นอย่างหนึ่ง จึงอาศัยมาตรฐาน ในการเลี้ยงดูและการรักษาอย่างเดียวกันไม่ได้ ดังนั้นถ้าสุนัขที่มินิสัยดุร้าย หรือมีความก้าวร้าวกว่า สุนัขทั่วไป จึงต้องใช้ความระมัดระวังในการเลี้ยงดูและรักษามากขึ้นเป็นพิเศษ เพราะนิสัยของสุนัข ดุร้าย หรือก้าวร้าวย่อมจะเป็นอันตรายต่อคนทั่วไปได้มากกว่าสุนัขบ้านทั่วไป แต่ถ้าได้ใช้ความ ระมัดระวังตามสมควรแก่การเลี้ยงดูตามชนิดและนิสัยของสัตว์นั้นๆ แล้วสัตว์นั้นยังก่อความเสียหายขึ้นแล้ว เจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรับประทานหาต้องรับผิดไม่

กรณีที่สอง เจ้าของหรือบุคคลผู้รับเลี้ยงรับประทานไว้แทนเจ้าของพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นย่อมจะต้องเกิดขึ้นทั้งที่ได้ใช้ความระมัดระวังถึงเพียงนั้นหมายความว่า แม้จะได้ใช้ ความระมัดระวังดีแล้วตามชนิดนิสัยหรือพฤติกรรมอย่างอื่น⁷ แต่ความเสียหายนั้นย่อมเกิดขึ้นอยู่ดี โดยเจตนาหรือของกฎหมายนี้ต้องการให้เจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรับประทานใช้ความระมัดระวัง อย่างเต็มที่ในการควบคุมดูแลรักษาสัตว์ตามชนิด (species) และนิสัย (nature) ตามธรรมชาติของ สัตว์นั้นเพราะไม่ใช่สัตว์แต่ละตัวจะมีนิสัยแตกต่างกันแม้จะเป็นชนิดหรือประเภทเดียวกัน

กฎหมายให้สิทธิไล่เบียดแต่เจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรักษาสัตว์ที่จะเรียกเอาจาก บุคคลภายนอกซึ่งได้เร้าหรือขู่สัตว์ หรือบุคคลภายนอกซึ่งเป็นเจ้าของสัตว์ที่เร้าหรือขู่สัตว์

การเร้า (excitement) หมายถึง การกระตุ้น

การขู่ (provocation) หมายถึง ขู่ทำให้โกรธ

⁷ ศักดิ์ สนองชาติ. เล่มเดิม. หน้า 157.

การเร้าหรือยั่วที่จะใช้สิทธิไล่เบียดได้ต้องเป็นการเร้าหรือยั่ว โดยมีชอบด้วยกฎหมายแต่ หากได้มีการเร้าหรือยั่วสัตว์จริงแล้ว ตัวเจ้าของสัตว์หรือผู้ที่รับเลี้ยงรักษาสัตว์ ที่ก่อความเสียหาย ก็อาจจะไม่ต้องรับผิด โดยเขาขอมจะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นขอมจะต้องเกิดมีขึ้นทั้งที่ได้ใช้ ความระมัดระวังแล้วอย่างไรก็ตาม หากจะมีการไล่เบียดกันจริงๆแล้ว น่าจะต้องปรากฏว่าเจ้าของ สัตว์หรือผู้ที่รับเลี้ยงรักษา ก็ขาดความระมัดระวังเช่นกัน เขาก็มีความผิดอยู่ด้วย ดังนั้นจึงทำให้ เข้าใจว่าการไล่เบียดเอาจากบุคคลภายนอกน่าจะเรียกเอาได้ไม่เต็มจำนวนเท่าที่ตนถูกบังคับให้ใช้ค่า สิ้นไหมทดแทนความเสียหาย

นิรโทษกรรม

นิรโทษกรรมคือ การกระทำอันเป็นการละเมิดที่กฎหมายบัญญัติยกเว้นไม่ต้องรับผิดใช้ ค่าสินไหมทดแทนหรือใช้น้อยกว่าความเสียหายจริง

นิรโทษกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุนัข มาตรา 452 ให้อำนาจผู้ครองอสังหาริมทรัพย์ชอบที่จะ จับสัตว์ของผู้อื่นอันเข้ามาทำความเสียหายในอสังหาริมทรัพย์นั้น และยึดไว้เป็นประกัน ค่าสินไหมทดแทนอันจะพึงต้องใช้แก่ตนได้และ ถ้าเป็นการจำเป็นโดยพฤติการณ์ แม้จะฆ่าสัตว์นั้น เสียก็ชอบที่จะทำได้ แต่ผู้ผู้นั้นต้องบอกกล่าวแก่เจ้าของสัตว์โดยไม่ชักช้า ถ้าและหาตัวเจ้าของสัตว์ ไม่พบ ผู้ที่จับสัตว์ไว้ต้องจัดการตามสมควรเพื่อสืบหาตัวเจ้าของ

ถ้ากรณีสุนัขเข้าไปก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น กฎหมายให้สิทธิแก่ผู้ครองอสังหาริมทรัพย์ที่จะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน แต่เพื่อป้องกันมิให้ เจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรักษาสุนัขปฏิเสธความรับผิดชอบจึงให้สิทธิยึดสุนัขไว้เพื่อเป็นหลักประกันใน การเรียกค่าสินไหมทดแทน แต่ไม่ให้สิทธิที่จะฆ่าสุนัขดังกล่าวนั้น การจะฆ่าสัตว์ตามมาตรา 452 ต้องมีการจำเป็นโดยพฤติการณ์จึงจะฆ่าได้ กล่าวคือมีความจำเป็นที่ไม่สามารถจะจับหรือยึดสัตว์ นั้นไว้เป็นประกันค่าสินไหมทดแทนได้ หรือการจับหรือยึดสัตว์นั้นอาจจะก่อให้เกิดอันตรายได้ เช่นการที่สุกรบ้านเข้าไปกินผลไม้ในไร่เสียหาย สุกรบ้านจัดเป็นสัตว์ไม่ดุร้ายการจับโดยละม่อม ย่อมทำได้จึงไม่มีความจำเป็นโดยพฤติการณ์ที่ต้องฆ่าสุกรนั้น การที่เจ้าของไร่ยิงสุกรจึงไม่เป็น นิรโทษกรรมตามมาตรา 452 สุนัขพันธุ์ดัมเมเชียน เข้าไปกัดทำลายข้าวของในบ้านของเพื่อนบ้าน การจะจับสุนัข เพื่อยึดไว้เป็นประกันค่าสินไหมทดแทนย่อมกระทำได้ จึงไม่จำเป็นต้องฆ่า

ความเดือดร้อนรำคาญ

ความเสียหายเกิดจากสัตว์นั้นต้องเป็นความเสียหายที่เกิดจากสัตว์โดยตรง แต่ความเสียหายบางอย่างถ้ามองเผินๆอาจคิดว่ามาจากสัตว์ เช่น กลิ่นเหม็นจากมูลสัตว์เลี้ยงประเภท สุกร วัว ควาย ที่ขังไว้ในคอก เมื่อกองทับถมไว้มากๆ ก็ส่งกลิ่นเหม็นจนคนข้างเคียงทนไม่ได้ กรณีนี้จะเป็น ความเสียหายสัตว์หรือไม่ เห็นว่าความเสียหายจากกลิ่นเหม็นดังกล่าวแม้จะเกิดจากสัตว์ก็ยังไม่ใช่ สัตว์ก่อให้เกิดความเสียหายโดยตรงเพราะธรรมชาติของ วัว ควาย มักจะถ่ายมูลไม่เป็นที่เป็นทาง

ไม่ทับถมหมักหมมจนกลั่นเหม็นอวลเหมือนของสุกร หรือ วัว ควาย ที่เจ้าของเอาขังคอกไว้กว่า 1 ตัว ขึ้นไป ดังนั้นการที่คนเลี้ยงเอาสุกร หรือ วัว ควาย ขังคอกไว้หลายตัวทุกคืนติดต่อกันทำให้มันถูกบังคับให้ต้องถ่ายมูลไว้ในคอกทับถมกันจนส่งกลิ่นเหม็นรบกวนคนข้างเคียง กลิ่นเหม็นดังกล่าวจึงเกิดจากเจ้าของไปบังคับมันเอง ทำให้มันต้องถ่ายมูลอย่างผิดธรรมชาติของมันกลั่นเหม็นในกรณีนี้จึงไม่เกิดจากสัตว์โดยตรง แต่เจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรับรักษาสัตว์เหล่านั้น ก็ต้องรับผิดชอบต่อผู้อื่นที่ต้องทุกข์ทรมานกับกลิ่นเหม็นนั้น ซึ่งจะใช้มาตรา 433 บังคับไม่ได้เพราะไม่ใช่ความเสียหายเกิดจากสัตว์ที่น่าบังคับได้ก็จะเป็นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1337⁸

การใช้สิทธิซึ่งมีแต่จะให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นตามมาตรา 421 เป็นการใช้สิทธิเกินขอบเขตแห่งความชอบธรรมที่กฎหมายให้สิทธินั้นไว้ เรียกว่า การใช้สิทธิเกินส่วน ซึ่งการใช้สิทธิตามมาตรา 421 นั้นถือเป็นการใช้สิทธิตามปกติที่มีอยู่ตามกฎหมายไปในทางเสียหายแก่ผู้อื่น แต่หากเป็นการกระทำโดยไม่มีสิทธิก็จะเป็นละเมิดตามมาตรา 420 จึงอาจกล่าวได้ว่าการใช้สิทธิเกินส่วนที่จะทำให้เกิดความเดือดร้อนเกินกว่าที่ควรคิดหรือคาดหมายได้ตามมาตรา 421 และมาตรา 1337 จะต้องมิลักษณะเป็นการใช้สิทธิโดยเจตนาถั่นแกล้ง คือจงใจหรือประสงค์ต่อผลที่จะให้บุคคลอื่นเสียหาย

บุคคลผู้ได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 1337 จำกัดเฉพาะแต่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ หรือผู้ครอบครองที่ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินที่ควรคิดหรือคาดหมายได้เท่านั้น ส่วนปัญหาว่าการกระทำขนาดไหนหรือเพียงใดเป็นเหตุให้ได้รับความเดือดร้อนรำคาญและได้รับความเดือดร้อนเป็นพิเศษ เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏโดยคำนึงถึงสภาพและตำแหน่งที่อยู่แห่งทรัพย์สินนั้นมาคำนึงประกอบ

มาตรา 1337 แตกต่างจากมาตรา 420 คือเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินกว่าที่คาดคิดหรือคาดหมายได้เป็นไปตามปกติและเหตุอันควรในเมื่อสภาพและตำแหน่งที่อยู่แห่งทรัพย์สินมาคำนึงประกอบ มีสิทธิจะปฏิบัติการเพื่อยังความเสียหายหรือเดือดร้อนให้สิ้นไปได้และอาจเรียกเอาค่าทดแทนได้ แตกต่างจากกฎหมายละเมิดต้องมีการกระทำโดยจงใจหรือประมาทและมีความเสียหายเกิดขึ้นชัดเจนตามมาตรา 420 หรือมีเจตนาถั่นแกล้งตามมาตรา 421 ดังนั้นการใช้สิทธิของตนแม้ไม่เป็นการละเมิดก็อาจต้องห้ามตามมาตรา 1337

ความเสียหายในเรื่องละเมิดต้องเป็นความเสียหายดังที่ระบุไว้ในบทบัญญัติชัดเจนซึ่งจะต่างจากมาตรา 1337 ที่ว่าความเดือดร้อนหรือเสียหายมิได้ระบุโดยชัดเจนและมีลักษณะเป็นความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินกว่าที่คาดคิดหรือคาดหมายได้ว่าเป็นไปตามปกติ ซึ่งมีความหมายกว้างและครอบคลุมมากกว่ากฎหมายละเมิด เช่น ความเสียหายด้านจิตใจ

⁸ สมพร พรหมพิตร. เล่มเดิม. หน้า 102.

ในกฎหมายละเมิดมีลักษณะความรับผิดชอบคือให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นหลัก ส่วนมาตรา 1337 จะให้อำนาจเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ผู้ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนดำเนินการอย่างไร เพื่อให้ความเสียหายหรือเดือดร้อนสิ้นไป การให้อำนาจดำเนินการอย่างไรๆ โดยไม่ขัดต่อกฎหมายตามมาตรา 1337 จึงมีลักษณะเป็นการขยายอำนาจของเจ้าของกรรมสิทธิ์ออกไปให้มีอำนาจที่จะปฏิบัติการเพื่อยังความเสียหายหรือเดือดร้อนรำคาญให้สิ้นไป แม้การขยายอำนาจนี้น่าจะจำกัดอยู่เฉพาะตัวทรัพย์สินที่มีกรรมสิทธิ์นั่นเอง แต่ก็มีประโยชน์ต่อผู้ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนอย่างพอสมควร มาตรา 1337 ยังไม่ตัดสิทธิในเรียกค่าทดแทนด้วย แต่มาตรานี้คุ้มครองเฉพาะเจ้าของอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์นั้นเท่านั้น ดังนั้น หากเป็นบุคคลอื่นนอกจากที่ระบุในมาตรา 1337 แม้จะได้รับความเดือดร้อนรำคาญจากเสียงเห่าหอน กลิ่นเหม็นเน่าจากการขับถ่ายของสุนัข ก็ไม่อาจฟ้องร้องดำเนินคดีตามมาตรา 1337 ได้

3.1.2 ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 377 ผู้ใดควบคุมสัตว์คู่หรือสัตว์ร้ายปล่อยปละละเลยให้สัตว์นั้นเที่ยวไปโดยลำพังในประการที่อาจทำอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

สัตว์คู่คือ สัตว์ซึ่งตามธรรมชาติไม่ใช่สัตว์ร้าย แต่มีนิสัยดุเป็นบางตัว เช่น สุนัขบางตัวดูบางตัวไม่ดู

สัตว์ร้ายคือ สัตว์ซึ่งดุโดยธรรมชาติเช่น เสือ จระเข้ งูพิษ

การปล่อยปละละเลย คือ ไม่ดูแลการที่สัตว์นั้นเที่ยวไปตามลำพังปราศจากผู้ควบคุมพาสัตว์นั้นไป⁹

สุนัขเป็นสัตว์เลี้ยงแต่อาจเป็นสัตว์คู่ได้ ทั้งนี้ต้องพิจารณาจากพฤติการณ์ของสุนัขแต่ละตัว กฎหมายอาญาไม่ได้กำหนดไว้ชัดเจนถึงความหมายของสัตว์คู่ จึงอาจเกิดปัญหาในการพิจารณาว่าสุนัขที่ก่อให้เกิดความเสียหายเป็นสัตว์คู่หรือไม่ เช่น ขณะที่นาย ก. ได้ขับขีรถจักรยานยนต์ผ่านบริเวณชอยบ้านนาย ข. ได้มีสุนัขของนาย ข. วิ่งไล่รถจักรยานยนต์ของนาย ก. และเมื่อนาย ก. จอดรถ สุนัขได้วิ่งเข้ามากัดที่แข้งของนาย ก. สุนัขของนาย ก. ปกติจะวิ่งไล่เห่าคนแปลกหน้าซึ่งเป็นนิสัยทั่วไปและกัดบุคคลบางครั้งเท่านั้น จึงฟังไม่ได้ว่าสุนัขตัวดังกล่าวเป็นสุนัขคู่ตามความหมายประมวลกฎหมายอาญามาตรา 377 จึงขาดองค์ประกอบความผิด นาย ก. ไม่ใช่ผู้ควบคุมสัตว์คู่ที่ปล่อยปละละเลยให้สัตว์นั้นเที่ยวไปตามลำพังในประการที่อาจทำอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สิน แต่หากเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดในกรุงเทพมหานครจะต้องนำข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การ

⁹ จิตติ ดิงศภัทย์. (2545). คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาค 2 ตอนที่ 2 และ ภาค 3. หน้า 2821.

ควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ พ.ศ. 2548 ข้อ 5 นิยามคำว่า การปล่อยสุนัขและสุนัขควบคุมพิเศษ มาพิจารณา สุนัขที่มีประวัติทำร้ายคนหรือพยายามทำร้ายคนซึ่งเป็นสุนัขควบคุมพิเศษตาม ข้อบัญญัติดังกล่าวถือเป็นสุนัขดุ นาย ก. ต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 377

การกระทำทารุณต่อสัตว์หรือฆ่าสัตว์โดยให้ได้รับทุกขเวทนาอันไม่จำเป็นเป็นความผิด ตามมาตรา 381

การทารุณ คือ แสดงความโหดร้าย

ทุกขเวทนา คือ ความลำบาก การฆ่าสัตว์ทำได้ตามวิธีธรรมดา แม้ทำให้สัตว์ได้รับความลำบาก ถ้าเป็นวิธีที่จำเป็นตามพฤติการณ์อันควรใช้วิธีฆ่าเช่นนั้นก็เป็นความผิดตามมาตรา 381 แล้วเนื้อ วัวทั้งเป็นมากินครวละชิ้นเป็นความผิดฐานนี้ แต่ฆ่าหมูโดยวิธีแทงคอเอาเลือดหมูไว้ก่อน ไม่เป็น ความผิดฐานนี้ การกระทำตามมาตรา 381 แสดงว่าผู้กระทำต้องมีเจตนา¹⁰

ฆ่าโดยทรมาณ หมายความว่า ฆ่าโดยการกระทำที่มีให้ตายในทันที แต่ทำให้ได้รับความลำบากจนตายลงในที่สุด ความลำบากที่ได้รับเป็นผลแห่งการกระทำก่อนตาย

ทารุณโหดร้าย หมายความว่า ฆ่าโดยวิธีการที่ร้ายยิ่งกว่าการทำให้ตายโดยทั่วไป ผู้ถูก ฆ่าอาจตายในทันทีโดยไม่ได้รับความลำบากเลยก็ได้ กฎหมายมิได้กำหนดหลักเกณฑ์การทรมาณ หรือทารุณไว้แต่ประการใด จึงต้องวินิจฉัยตามความรู้สึกของวิญญูชนว่าเป็นการทรมาณหรือทารุณ หรือไม่ การทรมาณหรือทารุณ ต้องเป็นการที่ได้กระทำก่อนผู้ถูกทำร้ายตายลง มิใช่การกระทำเมื่อ ผู้ ถูกทำร้ายตายแล้ว¹¹ ดังนั้นการกระทำใดๆ ให้สัตว์เลี้ยงเสียรูปร่างหรือพิการโดยไม่จำเป็นหรือทำให้ สัตว์เลี้ยงได้รับความทุกข์ทรมานจากการอดอาหาร อดน้ำ หรือขาดการพักผ่อนก็อาจไม่เป็น ความผิดตามมาตรา 381

3.1.3 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

การเลี้ยงสัตว์ที่ถูกต้องตามกฎหมายกล่าวคือ เป็นการเลี้ยงสัตว์ที่ไม่ฝ่าฝืนข้อกำหนดที่ ออกมาตามหมวด 6 การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ หรือหมวด 7 เรื่องกิจการที่เป็นอันตรายต่อ สุขภาพแล้วแต่กรณี แต่การเลี้ยงสัตว์ตาม ข้อ(2) ดังกล่าวนั้นยังไม่มีผลบังคับในท้องถิ่นต่างๆ อย่าง ครอบคลุมทั้งนี้เพราะพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 32 ได้กำหนดให้ราชการ ส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดท้องถิ่นประเภทของกิจการตามมาตรา 31 บางกิจการหรือทุก กิจการให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมภายในท้องถิ่นนั้น ซึ่งหมายความว่า กิจการที่เป็นอันตราย ต่อสุขภาพที่รัฐมนตรีประกาศนั้นจะมีผลบังคับใช้ในท้องถิ่นใดราชการส่วนท้องถิ่นนั้นจะต้องออก

¹⁰ แหล่งเดิม. หน้า 2826.

¹¹ แหล่งเดิม. หน้า 1917-1918.

ข้อกำหนดของท้องถิ่นนั้นเสียก่อนและไม่จำเป็นต้องประกาศทุกกิจการก็ได้ แต่เน้นกิจการที่เป็นปัญหาสำหรับท้องถิ่นตนเองเท่านั้น

การเลี้ยงสุนัขในที่หรือโดยวิธีใด หรือจำนวนเกินสมควรจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ อันอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงให้ถือเป็นเหตุรำคาญตามมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 การเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้ายังถือเป็นประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามหมวด 7 คือกิจการใดที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ โดยห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการดังกล่าว เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นเช่น นาย ก. ได้เพาะพันธุ์สุนัขเพื่อขายที่กรุงเทพมหานคร โคมินิยมอันเป็นที่พักของตนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร การประกอบกิจการดังกล่าวเป็นการประกอบกิจการเลี้ยงสัตว์บกคือสุนัขพันธุ์ต่างๆ ในลักษณะที่เป็นการค้าซึ่งเป็นกิจการที่เป็นที่รังเกียจและอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง และเป็นเหตุรำคาญอันเป็นกิจการที่ต้องควบคุมตามประกาศกระทรวงและข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุขได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ 5/2538 เรื่องกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพลงวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2538 ข้อ.1(1) กำหนดให้กิจการเลี้ยงสัตว์บกเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 มาตรา 33 มาตรา 54 มาตรา 56 มาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการกำจัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่งตามมาตรา 29 ประกอบมาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัย อำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายประกอบกับมาตรา 97 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 กรุงเทพมหานคร โดยความเห็นชอบของสภากรุงเทพมหานคร ได้ตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่องกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2544 ข้อ 5.1.1 กำหนดให้กิจการการเลี้ยงสัตว์บกเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพซึ่งกำหนดให้ควบคุมตามมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ทั้งนี้ นาย ก. ได้ประกอบกิจการดังกล่าวโดยไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานท้องถิ่นอันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายคือ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 25 มาตรา 31 มาตรา 32 มาตรา 33 มาตรา 71 ประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ 5/2538 เรื่องกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ลงวันที่ 27 มิถุนายน 2538 ข้อ.1(1) ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2544 ลงวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2544 ข้อ 5.1.1

3.1.4 พระราชบัญญัติ รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 นี้ ออกมาเพื่อแก้ไขพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2503 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ออกมานาน ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

การรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะผู้ใดจะปล่อยสัตว์หรือนำสัตว์ จูงสัตว์ไปตามถนนหรือเข้าไปในบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ประกาศห้ามไว้ไม่ได้ เว้นแต่เป็นผู้ ได้รับหนังสืออนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้นำขบวนสัตว์หรือฝูงสัตว์หรือจูงสัตว์ไปตามถนน และได้เสียค่าธรรมเนียมรักษาความสะอาดตามข้อกำหนดของท้องถิ่น ทั้งนี้ผู้ใดจะปล่อยให้สัตว์ ถ่ายมูลบนถนนและไม่ขจัดมูลดังกล่าวออกไปให้หมดไม่ได้เช่น นาย ก. ได้พาช้างของตนเข้ามาใน กรุงเทพมหานครและนำออกเดินไปตามถนนโดยไม่ได้รับอนุญาตจากกรุงเทพมหานคร การกระทำ ของนาย ก. เป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายคือ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบ เรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มาตรา 14 มาตรา 52 นาย ก. ต้องโทษปรับไม่เกิน 500 บาท แต่ หากเป็นการจูงหรือปล่อยสัตว์เข้าไปในบริเวณที่ราชการท้องถิ่น ราชการส่วนอื่นหรือรัฐวิสาหกิจที่ ได้ปลูกหรืออนุญาตให้ผู้อื่นปลูกหญ้าหรือต้นไม้ไว้และได้ปิดประกาศหรือปักป้ายห้ามไว้มีความผิด นาย ก. จะต้องรับผิดตามมาตรา 28 และต้องโทษปรับไม่เกิน 1,000 บาทตามมาตรา 53

3.1.5 พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499

เนื่องจากพระราชบัญญัติโรคระบาดปศุสัตว์ และสัตว์พาหนะเท่าที่ใช้อยู่มีหลายฉบับ ด้วยกันไม่สะดวกแก่การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเป็นการยากแก่ราษฎรที่จะต้องปฏิบัติตาม กฎหมาย จึงเห็นสมควรรวบรวมไว้ในฉบับเดียวกันให้เหมาะสมและสอดคล้องแก่เหตุการณ์และ วิวัฒนาการของประเทศ จึงมีการออกพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 ขึ้นมาเพื่อป้องกัน และควบคุมโรคระบาดอย่างมีประสิทธิภาพ

ในกรณีที่มีสัตว์ป่วยหรือตายโดยรู้ว่าเป็น โรคระบาด หรือมีสัตว์ป่วยหรือตายโดย ปัจจุบันอันไม่อาจคิดเห็นได้ว่าป่วยหรือตายโดยเหตุใด หรือในหมู่บ้านเดียวกัน หรือในบริเวณ ใกล้เคียงกัน มีสัตว์ตั้งแต่สองตัวขึ้นไปป่วยหรือตาย มีอาการคล้ายคลึงกันในระยะเวลาห่างกันไม่ เกินเจ็ดวัน ให้เจ้าของสัตว์ดังกล่าวมีหน้าที่ตามมาตรา 8 คือแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ สารวัตร หรือ สัตวแพทย์ท้องที่ภายในเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่สัตว์ป่วยหรือตายในกรณีที่สัตว์ป่วย และให้ เจ้าของควบคุมสัตว์ป่วยทั้งหมดไว้ภายในบริเวณที่สัตว์อยู่ และห้ามมิให้เจ้าของหรือบุคคลอื่นใด เคลื่อนย้ายสัตว์ป่วยไปจากบริเวณนั้น ในกรณีที่สัตว์ตายให้เจ้าของควบคุมซากสัตว์นั้นให้คงอยู่ ณ ที่ที่สัตว์นั้นตาย และห้ามมิให้เจ้าของหรือบุคคลอื่นใดเคลื่อนย้าย ซ้ำแหละ หรือกระทำอย่างใดแก่

ซากสัตว์นั้น ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ สารวัตร หรือสัตวแพทย์ไม่อาจมาตรวจซากสัตว์นั้นภายในเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่สัตว์นั้นตาย ให้เจ้าของฝังซากสัตว์นั้นได้ระดับผิวดินไม่น้อยกว่าห้าสิบเซนติเมตร สำหรับซากสัตว์ใหญ่ให้พูนดินกลมหลุมเหนือระดับผิวดินไม่น้อยกว่าห้าสิบเซนติเมตรอีกด้วย และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือสารวัตร มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของจัดการดังต่อไปนี้

1) ให้กักขัง แยก หรือย้ายสัตว์ป่วย หรือสงสัยว่าป่วยไว้ภายในเขต และตามวิธีการที่กำหนดให้

2) ให้ฝัง หรือเผาซากสัตว์นั้น ณ ที่ที่กำหนดให้ ถ้าการฝังหรือเผาไม่อาจทำได้ให้สั่งทำลายโดยวิธีอื่นตามที่เห็นสมควร หรือ

3) ให้กักขัง แยก หรือย้ายสัตว์ที่อยู่ร่วมฝูง หรือเคยอยู่ร่วมฝูงกับสัตว์ที่ป่วย

นอกจากนี้ในกรณีตรวจพบหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าสัตว์ป่วยหรือตายโดยโรคระบาด กฎหมายให้อำนาจเฉพาะสัตวแพทย์มีอำนาจ เข้าตรวจสัตว์หรือซากสัตว์นั้น และให้มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของจัดการดังต่อไปนี้

1) ให้กักขัง แยก หรือย้ายสัตว์ป่วย หรือสงสัยว่าป่วยไว้ภายในเขต และตามวิธีการที่กำหนดให้ หรือให้ได้รับการรักษาตามที่เห็นสมควร

2) ให้ฝัง หรือเผาซากสัตว์นั้นทั้งหมด หรือแต่บางส่วน ณ ที่ที่กำหนดให้ ถ้าการฝังหรือเผาไม่อาจทำได้ ก็ให้ทำลายโดยวิธีอื่นตามที่เห็นสมควร

3) ให้กักขัง แยก หรือย้ายสัตว์ที่อยู่ร่วมฝูง หรือเคยอยู่ร่วมฝูงกับสัตว์ที่ป่วยหรือสงสัยว่าป่วย หรือตาย ไว้ภายในเขต และตามวิธีการที่กำหนดให้ หรือให้ได้รับการป้องกัน โรคระบาดตามที่เห็นสมควร

4) ให้ทำลายสัตว์ที่เป็นโรคระบาด หรือสัตว์ หรือซากสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคระบาดตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุวัติรัฐมนตรี ในการนี้ให้เจ้าของได้รับค่าชดเชยตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของราคาสัตว์ซึ่งอาจขายได้ในตลาดท้องที่ก่อนเกิดโรคระบาด เว้นแต่ในกรณีที่เจ้าของได้จงใจกระทำความผิดต่อบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

5) ให้กำจัดเชื้อโรคที่อาหารสัตว์ หรือซากสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคระบาด ตามวิธีการที่กำหนดให้ หรือ

6) ให้ทำความสะอาด และทำลายเชื้อโรคระบาด หรือพาหะของโรคระบาดในที่ดิน อาคาร ยานพาหนะ หรือสิ่งของ ตามวิธีการที่กำหนดให้

เมื่อมีโรคระบาดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีโรคระบาดเกิดขึ้น ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดท้องที่นั้นทั้งหมด หรือแต่บางส่วน เป็นเขตปลอดโรคระบาด โดยประกาศนี้จะต้องระบุชนิดของสัตว์และโรคระบาดไว้ด้วยและห้ามมิให้ผู้ใดเคลื่อนย้ายสัตว์หรือ

ซากสัตว์เข้าใน หรือผ่านเขตนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมปศุสัตว์หรือสัตวแพทย์ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์มอบหมาย ทั้งนี้ไม่ตัดอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดในกรณีที่เขตท้องที่จังหวัดที่ตนรับผิดชอบมี หรือสงสัยว่ามีโรคระบาดเกิดขึ้นให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจประกาศกำหนดเขตท้องที่จังหวัดนั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วนเป็นเขตโรคระบาด หรือเขตสงสัยว่ามีโรคระบาดแล้วแต่กรณี

ภายหลังมีประกาศกำหนดเขตโรคระบาด หรือเขตสงสัยว่ามีโรคระบาดตามหรือประกาศกำหนดเขตโรคระบาดชั่วคราว แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดเคลื่อนย้ายสัตว์ หรือซากสัตว์ภายในเขตนั้น หรือเคลื่อนย้ายสัตว์ หรือซากสัตว์ เข้าในหรือออกนอกเขตนั้น เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากสัตวแพทย์

3.1.6 พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ.2535

ในประเทศไทยสุนัขเป็นสัตว์แพร่เชื้อโรคพิษสุนัขบ้าที่สำคัญรองลงมาคือแมวและปัจจุบันยังไม่มียาตัวใดที่จะรักษาโรคพิษสุนัขบ้าได้ หากรับเชื้อแล้วไม่ได้รับการรักษาอย่างทันท่วงทีปล่อยให้จนแสดงอาการของโรคแล้วต้องเสียชีวิตทุกราย ดังนั้นจึงจัดได้ว่าเป็นโรคที่ร้ายแรงมากชนิดหนึ่ง และบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2498 ยังไม่เหมาะสมที่จะควบคุมและป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลดีจึงมีการออกพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยกำหนดให้เจ้าของสุนัขซึ่งหมายความรวมถึงผู้ครอบครองด้วย มีหน้าที่ต้องจัดการให้สุนัขทุกตัวได้รับการฉีดวัคซีนจากสัตวแพทย์ของกรมปศุสัตว์หรือของราชการส่วนท้องถิ่นและหมายความรวมถึงผู้ซึ่งมีวุฒิไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาสัตวแพทยศาสตร์ หรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากสัตวแพทย์ หรือผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์ ครั้งแรกเมื่อสุนัขนั้นมีอายุตั้งแต่สองเดือนขึ้นไปแต่ไม่เกินสี่เดือน และได้รับการฉีดวัคซีนครั้งต่อไปตามระยะเวลาที่กำหนดในใบรับรองการฉีดวัคซีน

เมื่อสุนัขได้รับการฉีดวัคซีนแล้ว สัตวแพทย์หรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากสัตวแพทย์หรือผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์ ซึ่งเป็นผู้ฉีดวัคซีนมีหน้าที่ต้องมอบเครื่องหมายประจำตัวสุนัขตามที่กำหนดไว้ เพื่อแสดงว่าสุนัขตัวนั้นนั้นได้รับการฉีดวัคซีนแล้ว และใบรับรองการฉีดวัคซีนให้แก่เจ้าของสุนัข และเจ้าของสุนัขต้องแสดงเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ตามวรรคหนึ่งไว้ที่ตัวสัตว์ควบคุมให้เห็นได้ชัดเจน

หากสุนัขที่เลี้ยงถูกสุนัขอื่นที่สงสัยว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้ากัด ให้เจ้าของสุนัขนั้นแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่รู้ว่าถูกกัดเพื่อให้สุนัขนั้นได้รับการฉีดวัคซีน และให้เจ้าของสัตว์นั้นควบคุมเฝ้าสังเกตอาการของสัตว์ดังกล่าวที่ถูกกัดเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือนนับแต่เวลาที่รู้ว่าถูกกัด หากปรากฏว่าสัตว์นั้นตายหรือมีอาการของ

โรคพิษสุนัขบ้าภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้กักขังสุนัขนั้นไว้และแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่พบว่าสัตว์นั้นตายหรือมีอาการของโรคพิษสุนัขบ้าเพื่อทำลายสุนัขนั้น

ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่การป้องกันการแพร่เชื้อของโรคพิษสุนัขบ้า ให้สัตวแพทย์มีอำนาจเข้าไปในบ้าน โรงเรือน หรือสถานที่ เพื่อปฏิบัติการดังต่อไปนี้

- 1) สอบถามจำนวน เพศ พันธุ์ อายุ และสีของสุนัขจากเจ้าของสุนัข
- 2) ในกรณีที่พบว่าสุนัขใดยังไม่ได้รับการฉีดวัคซีน ให้ฉีดวัคซีนให้แก่สุนัขนั้น ในการนี้ เจ้าของสุนัขนั้นต้องเสียค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า
- 3) นำหัวสุนัขที่ตายหรือมีเหตุสงสัยว่าตายด้วยโรคพิษสุนัขบ้าไปรับการตรวจชันสูตร
- 4) สั่งให้เจ้าของสุนัขทำลายซากสัตว์ที่ตายด้วยโรคพิษสุนัขบ้าด้วยวิธีฝังหรือวิธีอื่นใด

3.1.7 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ พ.ศ. 2545

เหตุผลในการประกาศใช้ข้อบัญญัติฉบับนี้คือ โดยที่เป็นการสมควรกำหนดเขตควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์เพื่อประโยชน์ในการรักษาภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน ป้องกันเหตุเดือดร้อนรำคาญ และอันตรายจากเชื้อโรคที่เกิดจากสัตว์ ตลอดจนกำหนดมาตรการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวต้องตราเป็นข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการกำกจัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งตามมาตรา 29 และมาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ประกอบด้วยมาตรา 97 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 จึงจำเป็นต้องตราข้อบัญญัตินี้ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 119 ตอนพิเศษ 29ง ลงวันที่ 26 มีนาคม 2545) มีสาระสำคัญดังนี้คือ กำหนดให้กรุงเทพมหานครเป็นเขตควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อย สุนัข แมว ช้างโค กระบือ สัตว์ป่า ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าซึ่งได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้และห้ามทำการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ที่ต้องคอยควบคุมในที่หรือทางสาธารณะในเขตกรุงเทพ โดยเด็ดขาด เว้นแต่เพื่อการรักษาโรคเจ็บป่วยหรือสร้างเสริมภูมิคุ้มกัน โรคของสัตว์ การย้ายถิ่นของเจ้าของสัตว์หรือเพื่อกิจกรรมใดๆ ที่กรุงเทพมหานครประกาศกำหนดพื้นที่ส่วนหนึ่งส่วนใดให้เลี้ยงโดยมีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนเป็นการเฉพาะหรือเป็นการปล่อยสัตว์เพื่อการกุศลหรือจาริตประเพณี โดยได้รับอนุญาตจากกรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีอำนาจออกประกาศกำหนดเขตพื้นที่เลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ที่ต้องควบคุมโดยอาจกำหนดจำนวน ประเภท ชนิดของสัตว์

นอกจากการเลี้ยงสัตว์ตามปกติวิธี ขอบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ พ.ศ. 2545 ข้อ 8 กำหนดให้เจ้าของสัตว์มีหน้าที่ต้องจัดให้มีสถานที่เลี้ยงสัตว์ที่ความมั่นคงแข็งแรงตามความเหมาะสมแก่ประเภทและชนิดของสัตว์โดยมีขนาดเพียงพอแก่การดำรงชีวิตของสัตว์ มีแสงสว่างและการระบายอากาศที่เพียงพอ มีระบบการระบายน้ำและกำจัดสิ่งปฏิกูลให้ถูกสุขลักษณะ และการรักษาสถานที่ที่เลี้ยงสัตว์ให้สะอาดอยู่เสมอโดยไม่ปล่อยให้เป็นที่สะสมหมักหมมจนเกิดกลิ่นเหม็นรบกวนผู้ที่อยู่บริเวณใกล้เคียงและหากสัตว์ตายลงต้องกำจัดซากสัตว์และมูลสัตว์ให้ถูกสุขลักษณะเพื่อป้องกันมิให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลงหรือสัตว์นำโรค ทั้งนี้จะกำจัดโดยวิธีที่ก่อให้เกิดเหตุรำคาญจากกลิ่น ควน และการปนเปื้อนในแหล่งน้ำไม่ได้ นอกจากนี้เจ้าของสัตว์จะต้องเลี้ยงสัตว์ภายในที่ที่เลี้ยงสัตว์ของตน ในกรณีที่เป็นสัตว์ร้ายจะต้องเลี้ยงในสถานที่หรือกรงที่บุคคลภายนอกเข้าไปไม่ถึงตัวสัตว์และมีป้ายเตือนให้ระมัดระวังโดยเป็นที่สังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ขอบัญญัตติดังกล่าวเพียงกำหนดให้สุนัขอยู่ในประเภทสัตว์เลี้ยงที่ต้องควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อย แต่ไม่ได้ให้นิยามว่าสุนัขคือสัตว์คู่หรือสัตว์ร้าย

เพื่อประโยชน์ในการรักษาภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชนเป็นการป้องกันเหตุเดือดร้อนรำคาญอันเกิดจากสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของ อาศัยอำนาจตามขอบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ พ.ศ. 2545 ข้อ 10 พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 30 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่พบสัตว์ในที่หรือทางสาธารณะในเขตห้ามเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์อันเป็นการฝ่าฝืนขอบัญญัตตินี้โดยไม่ปรากฏเจ้าของสัตว์ มีอำนาจกักสัตว์ดังกล่าวได้เป็นเวลาอย่างน้อย 30 วันเมื่อพ้นกำหนดแล้วยังไม่มีผู้ใดมาแสดงหลักฐานการเป็นเจ้าของเพื่อรับสัตว์คืน ให้สัตว์ตกเป็นของราชการท้องถิ่นแต่ถ้าการกักสัตว์ไว้อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่สัตว์นั้นหรือสัตว์อื่น หรือต้องเสียค่าใช้จ่ายเกินสมควรเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะจัดการขายหรือขายทอดตลาดสัตว์นั้นตามควรแก่กรณีก่อนถึงกำหนดเวลาดังกล่าวได้ เจ้าของสัตว์ที่มารับสัตว์คืนต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับการเลี้ยงดูสัตว์ให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่นตามจำนวนที่จ่ายจริง ปัญหาในการแบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูสุนัขจรจัดที่ไม่มีผู้ใดต้องการนำไปเลี้ยงจึงตกอยู่กับราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

3.1.8 ขอบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548

โดยที่เป็นการสมควรตราขอบัญญัติกรุงเทพมหานครว่าด้วยการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 อันเป็นพระราชบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่งมาตรา 29 มาตรา 31 และมาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายประกอบกับมาตรา 97 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ

กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 กรุงเทพมหานคร โดยความเห็นชอบของสภากรุงเทพมหานครขึ้นเพื่อเพิ่มเติมข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ พ.ศ. 2545 ซึ่งควบคุมการเลี้ยงการปล่อยสัตว์ 6 ชนิดคือ สุนัข แมว ช้าง โค กระบือและสัตว์ป่าตามกฎหมายโดยข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้จะควบคุมเรื่องการเลี้ยงสุนัขโดยเฉพาะ และมีการให้ขยายความหมายของคำว่า การปล่อยสุนัข เจ้าของสุนัข สถานที่เลี้ยง สิ่งปลูกสร้าง สุนัขควบคุมพิเศษไว้ในข้อ 5 ดังนี้ “การปล่อยสุนัข” หมายความว่า การสละการครอบครองสุนัขหรือปล่อยให้อยู่นอกสถานที่เลี้ยงโดยปราศจากการควบคุม

“เจ้าของสุนัข” หมายความว่า รวมถึง ผู้ครอบครองสุนัขหรือผู้ให้อาหารสุนัขเป็นประจำด้วย

“สถานที่เลี้ยง” หมายความว่า กรง ที่ขัง หรือที่เลี้ยงอื่นที่มีการควบคุมของเจ้าของสุนัข

“สิ่งปลูกสร้าง” หมายความว่า อุจจาระหรือปัสสาวะ และให้หมายรวมถึงสิ่งอื่นใดซึ่ง เป็นสิ่งโสโครกหรือมีกลิ่นเหม็น

“สุนัขควบคุมพิเศษ” หมายความว่า

(1) สุนัขสายพันธุ์ที่ดุร้าย เช่น พิทบูลเทอเรีย บูลเทอเรีย สเตฟฟอร์ดเชอร์บูลเทอเรีย รอทไวเลอร์และฟีล่าบราซิลเรียโร เป็นต้น

(2) สุนัขที่มีประวัติทำร้ายคน หรือพยายามทำร้ายคน

เจ้าของสุนัขตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 หมายถึงผู้ครอบครองสุนัข หรือ บุคคลที่นำมาอาหารมาเลี้ยงสุนัขเป็นประจำซึ่งแตกต่างจากในแนวคิดตามกฎหมายไทยเดิมที่ว่าเจ้าของสัตว์ คือบุคคลที่ให้อาหารและให้ที่อยู่แก่สัตว์ซึ่งเป็นผู้ต้องมีกรรมสิทธิ์ในตัวสัตว์

นอกจากนี้ยังมีการแบ่งสุนัขออกเป็น 2 ประเภท คือ สุนัขทั่วไป และสุนัขควบคุมพิเศษ แต่เนื่องจากไม่มีบัญญัติให้ชัดเจนว่าถึงวิธีการกำหนดสายพันธุ์ว่าสุนัขสายพันธุ์ไหนหรือสุนัขขนาดใดถือเป็นสุนัขพันธุ์ที่ดุร้าย จึงได้แต่ตีความตามที่บัญญัติไว้ในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้ว่าพันธุ์พิทบูลเทอเรีย บูลเทอเรีย สเตฟฟอร์ดเชอร์บูลเทอเรีย รอทไวเลอร์ ฟีล่าบราซิลเรียโร เป็นพันธุ์ดุร้าย ทั้งที่ในการจัดกลุ่มสุนัขควรพิจารณาโดยอาศัยปฏิกิริยาทั่วไป (Reactivity) ของสุนัข ความก้าวร้าว (Aggressiveness) ความสามารถในการเรียนรู้ (Trainability) และเกณฑ์อื่นๆ เพื่อแบ่งตามพฤติกรรม ซึ่งเป็นหลักทางสากลในการจัดกลุ่มและแยกสายพันธุ์สุนัข และแม้ว่าจะบัญญัติถึงกรณีไม่ใช่สุนัขที่จัดเป็นพันธุ์ดุร้าย แต่เป็นสุนัขที่มีประวัติทำร้ายคนหรือพยายามทำร้ายคน ก็ถือเป็นสุนัขควบคุมพิเศษ ซึ่งในการเลี้ยงสุนัข ผู้เลี้ยงย่อมทราบถึงลักษณะพฤติกรรมของตัวสุนัขเองดังนั้นหากสุนัขมีความก้าวร้าว และนิสัยไม่ดี ก็น่าจะสมควรจัดเป็นอยู่สุนัขควบคุมพิเศษด้วย

ขั้นตอนการจดทะเบียนสุนัขเจ้าของสุนัขสามารถจดทะเบียนสุนัขที่สำนักงานเขตพื้นที่หรือสถานที่อื่นใดตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด ให้นำใบรับรองมาแสดงโดยไม่นำสุนัขมาด้วยก็ได้และให้ปฏิบัติตามวิธีที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้ ข้อ 10 และระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วย การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2550 ข้อ 7 ข้อ 8 ข้อ 9 ข้อ 10 ข้อ 11 ข้อ 12 ข้อ 14 และหากประสงค์จะนำสุนัขออกนอกสถานที่เลี้ยงผู้เลี้ยงมีหน้าที่ต้องพกบัตรประจำตัวสุนัขและต้องแสดงบัตรประจำตัวสุนัขเมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานสาธารณสุขหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เรียกตรวจ

การเลี้ยงสุนัขในสถานที่เลี้ยงสุนัขเจ้าของสุนัขต้องจัดสถานที่เลี้ยงตามความเหมาะสมของสุนัขโดยมีขนาดเพียงพอแก่การดำรงชีวิต แต่ไม่มีกำหนดถึงเกณฑ์การเลี้ยงสุนัขให้สอดคล้องกับสถานที่เลี้ยง กรณีเป็นสุนัขควบคุมพิเศษจะต้องเลี้ยงในสถานที่หรือกรงขังที่สุนัขไม่สามารถเข้าถึงบุคคลภายนอกและมีป้ายเตือนให้ระมัดระวังโดยสังเกตได้อย่างชัดเจน และหากประสงค์จะนำสุนัขควบคุมพิเศษออกนอกสถานที่เลี้ยงต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ใน ข้อ 20 คือต้องใส่ที่ครอบปากและจับสายลากจูงห่างจากตัวสุนัขไม่เกิน 50 เซนติเมตรตลอดเวลา โดยบุคคลที่จะนำสุนัขควบคุมพิเศษออกนอกสถานที่เลี้ยงต้องอายุเกินกว่า 15 ปีแต่ไม่ถึง 60 ปี เว้นแต่จะเป็นการนำออกนอกสถานที่เลี้ยงโดยสุนัขควบคุมพิเศษต้องอยู่ในกรง ที่ขัง หรือเครื่องควบคุมอื่นที่แข็งแรงที่มั่นคงเพียงพอจะป้องกันมิให้สุนัขเข้าถึงบุคคลภายนอก นอกจากนี้เจ้าของสุนัขยังมีหน้าที่กำจัดสิ่งปฏิกูลอันเกิดจากสุนัขในที่หรือทางสาธารณะหรือที่อื่นใดในเขตกรุงเทพมหานคร โดยทันทีด้วย

สาระสำคัญของข้อบัญญัติฉบับดังกล่าวเป็นการควบคุม “การเลี้ยงสุนัขที่มีเจ้าของ” ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยกำหนดให้ “กรุงเทพมหานครเป็นเขตควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข” ห้ามไม่ให้มีการปล่อยสุนัขในที่หรือทางสาธารณะ โดยเด็ดขาด เพื่อไม่ให้สร้างความเดือดร้อนให้กับคนทั่วไป รวมถึงแก้ปัญหาสุนัขพันธุ์ร้ายที่เจ้าของมักไม่ใส่ใจปล่อยปละละเลยให้ออกมาวิ่งนอกบ้าน สูดท้ายไปทำอันตรายแก่ที่เดินผ่านไปผ่านมาในละแวกนั้น ที่สำคัญกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดถึงสิทธิและหน้าที่ของผู้เลี้ยงสุนัขที่อยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครว่า หากอยากเลี้ยงสุนัขไว้ในที่พักอาศัยแล้วนั้นจะต้องปฏิบัติตามระเบียบอย่างไรบ้าง เพื่อไม่สร้างความเดือดร้อนและไม่เป็นการทำผิดกฎหมาย ไม่ใช่เฉพาะฝ่ายผู้เลี้ยงสุนัขเท่านั้นที่จะต้องรู้รายละเอียดของกฎหมายฉบับดังกล่าวในทางตรงกันข้าม กฎหมายได้คุ้มครองไปถึงสิทธิและหน้าที่ของประชาชนทั่วไปที่ถูกสัตว์เลี้ยงของบุคคลอื่นรุกรานด้วย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของถูกกัดทำร้ายหรือมูลสุนัขเรี่ยราดหน้าบ้าน รวมไปถึงการให้อาหารในที่ทางสาธารณะทำให้เกิดความสกปรกและเทอะเช่น นาย ก. ได้ชวน นาย ข. ให้ย้ายภูมิลำเนาอยู่หมู่บ้านจัดสรรเดียวกันในกรุงเทพเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2548 โดยนาย ข. ได้นำสุนัขที่เลี้ยงไว้เข้ามาด้วย นาย ข. ดำเนินการจดทะเบียนสุนัขทันทีที่เข้ามาอยู่ในกรุงเทพ ส่วนนาย ก. ที่ได้เลี้ยงสุนัขตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ในที่พักอาศัยของตนอันเป็นเขตควบคุมการเลี้ยงหรือ

ปล่อยสุนัขตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ไม่ได้ดำเนินการจดทะเบียนสุนัขแต่อย่างใด ต่อมาสุนัขของนาย ก. และนาย ข. ได้รุมนาย ค. ที่บริเวณสวนหย่อมหมู่บ้าน อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่งตามมาตรา 29 มาตรา 31 มาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายประกอบกับมาตรา 97 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 กรุงเทพมหานคร โดยความเห็นชอบของสภากรุงเทพมหานครตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้ขึ้นและให้ใช้บังคับนับถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือวันที่ 7 ธันวาคม 2548 นาย ก. ในฐานะเจ้าของสุนัขมีหน้าที่ตามข้อ 10 ข้อ 11 ข้อ 27 ต้องดำเนินการจดทะเบียนสุนัขให้เสร็จภายในกำหนด 1 ปี นับแต่วันที่ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้มีผลใช้บังคับ การที่นาย ก. และนาย ข. นำสุนัขออกนอกสถานที่เลี้ยงโดยไม่ผูกสายจูงสุนัขที่แข็งแรงและจับสายลากจูงตลอดเวลาอันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายคือ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 29 มาตรา 73 วรรคสอง ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 20 ข้อ 26 ทั้งนี้ นาย ก. และนาย ข. มีหน้าที่ต้องแจ้งรายละเอียดที่สุนัขของตนทำร้ายคนต่อหน่วยงานที่รับจดทะเบียน กองสัตว์แพทย์สาธารณสุข สำนักอนามัยหรือสถานที่อื่นใดตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด โดยไม่ชักช้า อาจแจ้งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนหรือวิธีการอื่นใด ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด

กรุงเทพมหานครได้ออกข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ซึ่งกำหนดให้เจ้าของสุนัขต้องนำสุนัขไปจดทะเบียนและฝังไมโครชิพนั้น โดยในเบื้องต้นได้มีการให้บริการจดทะเบียนและฝังไมโครชิพให้กับสุนัข ในเขตกรุงเทพมหานคร ฟรี จำนวน 50,000 ซิ่น ซึ่งได้รับความสนใจจากเจ้าของสุนัขเป็นจำนวนมาก แต่ก็ประสบปัญหาเรื่องการฝังไมโครชิพให้กับสุนัขจรจัด เนื่องจากในการฝังไมโครชิพให้กับสุนัขจะต้องมีผู้รับเป็นเจ้าของสุนัข แต่ปรากฏว่าไม่มีบุคคลใดหรือองค์กรใดนำสุนัขจรจัด ไปดำเนินการตามขั้นตอนการจดทะเบียนและฝังชิพ เพราะเกรงต้องรับผิดชอบในกรณีที่สุนัขทำร้ายผู้อื่น จึงเห็นได้ว่าข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ไม่สามารถแก้ไขปัญหาสุนัขจรจัดได้อย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนี้ข้อบัญญัติดังกล่าวเพียงแต่กำหนดให้เจ้าของสุนัขที่ไม่ประสงค์จะเลี้ยงสุนัขดังกล่าวอีกต่อไปและไม่สามารถจะหาเจ้าของสุนัขใหม่ได้ต้องมอบสุนัขพร้อมบัตรประจำตัวสุนัขให้กับกรุงเทพมหานครดูแลโดยเสียค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด แต่ไม่ได้กล่าวถึงการทอดทิ้งสุนัขและบดทอนโทษสำหรับการ

ทอดทิ้งแต่อย่างใด จึงเห็นได้ว่าข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ไม่สามารถแก้ไขปัญหาสุนัขจรจัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครที่บัญญัติขึ้นนั้นเป็นการบัญญัติขึ้นมาใช้บังคับเฉพาะพื้นที่กรุงเทพมหานครเท่านั้นซึ่งยังเป็นการบังคับใช้เฉพาะประเภทของสัตว์คือสุนัขเท่านั้น และยังไม่ครอบคลุมไปถึง “สุนัขของทางราชการ” นอกจากนี้การกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนตามข้อบัญญัตินี้โดยให้มีโทษตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข ซึ่งไม่ได้เป็นการกำหนดบทลงโทษไว้ชัดเจนและเฉพาะเรื่องดังนั้นก็ขาดความชัดเจนในการ กำหนดบทลงโทษเมื่อมีการ ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

3.1.9 ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2550

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ประกอบกับข้อ 6 ข้อ 10 ข้อ 11 ข้อ 12 ข้อ 13 ข้อ 14 ข้อ 15 และข้อ 16 แห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจึงกำหนดระเบียบนี้ขึ้น เพื่อกำหนดรายละเอียดในการจดทะเบียนสุนัขและการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดในการจดทะเบียนสุนัข

เจ้าของสุนัขซึ่งหมายความรวมถึงผู้ให้อาหารสุนัขเป็นประจำด้วยมีหน้าที่ต้องดำเนินการขอจดทะเบียนสุนัข เมื่อมีการนำสุนัขมาเลี้ยงในเขตกรุงเทพมหานคร โดยต้องจดทะเบียนภายใน 30 วันนับแต่นำมาเลี้ยงหรือเมื่อมีการเกิดลูกสุนัข โดยต้องจดทะเบียนภายใน 120 วันนับแต่สุนัขเกิด การจดทะเบียนสุนัขต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่กองสัตวแพทย์สาธารณสุข สำนักอนามัยตามข้อ 9 ให้ใช้แบบคำขอจดทะเบียนสุนัขพร้อมแนบหลักฐานดังที่กำหนดไว้ในข้อ 12 และให้นำสุนัขพร้อมหลักฐานที่เกี่ยวข้อง มาทำเครื่องหมายระบุตัวสุนัขอย่างถาวร เช่น การฝังไมโครชิปเป็นต้น และนำไปรับรอง (แบบคลส.1) ที่สัตวแพทย์ออกให้อย่างถูกต้องมาขอรับแบบคำขอจดทะเบียนสุนัข (แบบคลส.2) และแบบทำบัตรประจำตัวสุนัข (แบบคลส.3) เพื่อจดทะเบียนสุนัขและรับบัตรประจำตัวสุนัข เจ้าของสุนัขจะนำสุนัขมาด้วยหรือไม่ก็ได้

กรณีที่มีการจดทะเบียนสุนัข โดยถูกต้อง ข้อมูลที่อยู่อาศัยของเจ้าของย่อมปรากฏในทะเบียนสุนัขและบัตรประจำตัวสุนัข หากมีเหตุที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดในทะเบียนและบัตรประจำตัวสุนัขเช่น เจ้าของประสงค์จะย้ายสถานที่เลี้ยงสุนัข สุนัขตาย บัตรประจำตัวสุนัขหาย มีการเปลี่ยนตัวเจ้าของสุนัข จะต้องมีการยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามข้อ 14 เพื่อขอแบบเอกสารคำขอเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญของสุนัข (แบบคลส.4)

การออกไปรับรอง การจดทะเบียนสุนัข การเปลี่ยนแปลงรายละเอียดในการจดทะเบียน สุนัขมีขั้นตอนที่มีความหลากหลายและมีได้กำหนดชัดเจนถึงมาตรฐานและความเหมาะสมในการ นำสุนัขมาเลี้ยงในที่พักอาศัย ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหามากมายจากการนำสุนัขมาเลี้ยงในที่พักอาศัย โดยขาดความเหมาะสมส่งผลให้ระเบียบนี้ไม่อาจใช้บังคับได้ตามเจตนารมณ์ รวมถึงการบังคับใช้ นั้นมิได้บังคับใช้ที่ราชอาณาจักรแต่บังคับใช้เฉพาะเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครเช่นเดียวกับ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข

3.1.10 ร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ.... ของ กรมปศุสัตว์ ร่างเสร็จเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2550

ประเทศไทยได้รับการกล่าวขานว่าเป็นหนึ่งในบรรดาประเทศที่มีการกระทำทารุณกรรมสัตว์และเพิกเฉยต่อความสำคัญในสวัสดิภาพสัตว์ซึ่งมีผลกระทบต่อสัตว์ป่า สัตว์บ้าน(สัตว์เลี้ยง) สัตว์เศรษฐกิจ และสัตว์ทดลอง และได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีสุนัขและแมวจรจัดเป็นจำนวนมาก จากพฤติกรรมดังกล่าวทำให้มีการร้องเรียนจากประชาชนในประเทศและจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย พฤติกรรมทารุณสัตว์มีลักษณะต่างๆ เช่น การกักขังไว้ในที่เลี้ยงคับแคบ การทรมานในการเลี้ยงดู การฝึกสัตว์อย่างทรมานเพื่อนำไปแสดง การปล่อยปละละเลยโดยขาดอาหารและที่อยู่อาศัย ซึ่งสัตว์ที่ถูกทารุณรวมทั้งช้าง เสือ หมี ลิง ชะนี งู และสัตว์อื่นๆมิให้เห็นอยู่ทั่วไป สถานการณ์การทารุณสัตว์ในประเทศไทยได้กลายเป็นเรื่องระดับโลกและนำความเสื่อมเสียชื่อเสียงมาสู่ประเทศไทยและเคยมีการคว่ำบาตรจากประเทศคู่ค้ามาแล้ว นอกจากนี้ ยังมีปัญหาอีกมากมายซึ่งเป็นการเปิดช่องให้เกิดการทารุณสัตว์ในประเทศไทย กล่าวคือ ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายแม่บทในการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ และการบังคับใช้กฎหมายก็ ยังอ่อน โดยมีการปล่อยละเลยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพร้อมๆกับประชาชนทั่วไปก็ยังไม่มีความรู้ และจิตสำนึกในการปฏิบัติต่อสัตว์

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับโดยสากลและโดยหลักคุณธรรมว่า สัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตและเป็น องค์ประกอบที่สำคัญของสิ่งแวดล้อมที่จะต้องได้รับการคุ้มครอง มิให้ถูกกระทำการทารุณกรรม โดยเจ้าของต้องจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์ทุกชนิด ทุกประเภท และสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของจะต้องได้รับการคุ้มครองมิให้ถูกทารุณกรรมเช่นกัน อีกทั้งได้มีการนำสัตว์ชนิดต่างๆ มาใช้ทดลองเพื่อ ประโยชน์ของมนุษย์มากมาย ทั้งเพื่อเป็นสัตว์เลี้ยง เพื่อการค้า การแสดง การวิจัย การทดสอบ การผลิตชีววัตถุ ตลอดจนการเรียนการสอน เป็นต้นโดยมิได้คำนึงถึงสวัสดิภาพและความเจ็บปวดทรมาน ที่อาจเกิดแก่สัตว์ ทั้งในระหว่างเลี้ยงดู การใช้ และการฆ่า ซึ่งกระทบต่อจริตประเพณีและ ศีลธรรมอันดีของสังคมไทยและชื่อเสียงของประเทศ รวมถึงการค้าระหว่างประเทศ ประกอบกับ

ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติ ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์แห่งชาติ แบ่งออกเป็น 10 หมวด โดยหมวด 6 การป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ส่วนที่ 1 การป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ มาตรา 45 ให้ถือว่าการกระทำดังต่อไปนี้ เป็นการทารุณกรรมสัตว์

การเขียน ทบตี ฟัน แทง เผา ลวก หรือกระทำการอื่นใดในลักษณะที่ได้รับทุกข์ทรมาน ซึ่งมีผลทำให้สัตว์เจ็บปวด หรือ พิกار หรือตาย

1) ใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควร หรือใช้ในการกระทำผิดกฎหมาย หรือใช้ทำงานอันไม่เหมาะสมแก่ประเภท ชนิด และสภาพของสัตว์ หรือใช้สัตว์ทำงานเมื่อสัตว์นั้นเจ็บป่วย ชรา อ่อนอายุ ใกล้คลอด หรือพิการ

2) ใช้ยา หรือสารพิษ หรือสารอันตราย เพื่อให้สัตว์ได้รับอันตราย หรือความทุกข์ทรมาน หรือตาย

3) ใช้พาหนะที่เหมาะสมแก่การขนส่งหรือเคลื่อนย้ายสัตว์ ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน บาดเจ็บ หรือตาย

4) เลี้ยงหรือกักขังสัตว์ในที่คับแคบ ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน บาดเจ็บหรือตาย

(1) นำสัตว์ที่เป็นอริกัน ไว้ในที่เดียวกัน

(2) พรากแม่และลูกสัตว์ที่ยังไม่หย่านม เว้นแต่มีเหตุอันควร

(3) ทอดทิ้งสัตว์เพื่อให้พ้นภาระ หรือหน้าที่ดูแล

(4) ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน หรือตายจากการอดอยาก ขาดอาหาร น้ำ

หรือการพักผ่อน

(5) เจ้าของหรือผู้ครอบครองสัตว์ไม่ดูแลรักษาเมื่อสัตว์เจ็บป่วย

(6) กระทำการใดๆ ให้สัตว์เสียรูปร่างหรือพิการ โดยไม่จำเป็น

(7) นำสัตว์มาต่อสู้ หรือประลองกำลังกัน เว้นแต่จะได้รับอนุญาต

(8) ฉ่าหรือทำร้ายสัตว์ โดยลูกแก่โทสะ

(9) พันธนาการสัตว์เป็นเวลานานเกินความจำเป็น หรือด้วยเครื่องพันธนาการที่ไม่เหมาะสม

(10) ใช้สัตว์เลือดอุ่นที่ยังมีชีวิตอยู่เป็นเหยื่อ หรือเป็นอาหารสัตว์อื่น

(11) บริโภคสัตว์ขณะที่ยังมีชีวิตอยู่

(12) สังวาส หรือใช้สัตว์ประกอบกามกิจ

(13) กระทำการอย่างอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

บทบัญญัติในวรรคแรก ไม่รวมถึงการกระทำดังต่อไปนี้

- 1) การตัดหู หาง ขน เขา งา เล็บ การตอนสัตว์ และการทำเครื่องหมายที่ตัวสัตว์ตามที่คณะกรรมการกำหนด
- 2) การฆ่าหรือการทำลายสัตว์ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น
- 3) การเลี้ยงและการใช้สัตว์ที่ตลอดตามที่คณะกรรมการกำหนด

ในร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพของสัตว์นี้จะกำหนดถึงการกระทำเช่นใดเป็นการทารุณกรรมซึ่งจะต่างจากประมวลกฎหมายอาญาที่ไม่ได้กำหนดชัดเจนว่าการกระทำเช่นใดเป็นการทารุณต่อสัตว์¹²

3.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา

การปกครองประเทศสหรัฐอเมริกา มีลักษณะเรียกว่า รัฐรวมหรือสหรัฐประกอบด้วยรัฐต่างๆ 50 มลรัฐ สหรัฐอเมริกาได้รับการยกย่องให้เป็นประเทศแม่บทประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตย การบริหารประเทศแบ่งเป็น 2 ระดับ โดยเป็นการบริหารของรัฐบาลกลาง (Federal Government) เป็นผู้บริหารประเทศ โดยทั่วไปในรัฐธรรมนูญประเทศสหรัฐอเมริกาก็กำหนดอำนาจของรัฐบาลกลางเอาไว้คือ ในการควบคุมระบบการเงินของประเทศ ส่วนที่เหลือจะเป็นอำนาจของมลรัฐต่างๆ บริหารกิจการภายในของมลรัฐของตนเอง ซึ่งถือเป็นกิจการภายในรัฐ โดยมีผู้ว่าราชการมลรัฐและสภามลรัฐเป็นองค์การดำเนินการบริหารภายในรัฐ จากการปกครองของแต่ละมลรัฐก็เป็นการปกครองท้องถิ่น ซึ่งในแต่ละมลรัฐจะมีลักษณะแตกต่างกันออกไป¹³

สภาพการบังคับตามกฎหมายในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น กฎหมายที่ออกโดยรัฐบาลกลางเพื่อใช้ควบคุมและแก้ปัญหาเกี่ยวกับสุนัขที่บังคับใช้ทั้งประเทศนั้นยังไม่มีเป็นบทเฉพาะ แต่เป็นการควบคุมดูแลและแก้ไข้ปัญหา ซึ่งเป็นหน้าที่ของแต่ละรัฐที่จะออกมาบังคับใช้ในรัฐต่างๆ ทั้ง 50 รัฐ เช่นเดียวกับประเทศไทยที่มีข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครว่าด้วยเรื่องต่างๆ ขึ้นบังคับใช้เฉพาะในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครเท่านั้น เช่น ประมวลกฎหมายสุขภาพแห่งนิวยอร์ก ซึ่งได้กำหนดในเรื่องของการควบคุมสุนัขและสัตว์อื่นๆ เพื่อป้องกันไม่ให้สร้างความรำคาญ ผู้ใดซึ่งเป็นเจ้าของครอบครอง หรือควบคุมดูแลสุนัข แมว หรือสัตว์ชนิดอื่นๆ จะต้อง อนุญาตให้สัตว์นั้นสร้างความรำคาญบนทางเท้าในสถานที่สาธารณะและสถานที่ส่วนบุคคลอันเป็นสถานที่ที่สาธารณะชนใช้ร่วมกัน รวมไปถึงอาคารสถานที่อยู่ติดกับสถานที่สาธารณะด้วย เช่น การจดทะเบียนสุนัข (Dog

¹² สุเทพ อัมละมุล. (2550). ร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์. สืบค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม 2552, จาก www.dld.go.th/sphp/php24-7-501.doc.

¹³ สุรัสวดี นนทะโชติ. (2550). มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมเหตุเดือดร้อนรำคาญจากสุนัขที่มีเจ้าของ. หน้า 41.

Licenses) กรม (The Department) จะเป็นผู้จดทะเบียนสุนัข โดยทะเบียนนั้นเป็นไปตามมาตรา 115 ของกฎหมายรัฐนิวยอร์ก ค.ศ.1894 และผู้ใดเป็นเจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือควบคุมดูแลสุนัข จะต้องไม่อนุญาตให้สุนัขนั้นเข้าไปในพื้นที่สาธารณะ หรือในพื้นที่เปิด หรือไม่มีรั้วรอบซึ่งอยู่ติดกับพื้นที่สาธารณะเว้นแต่สุนัขนั้นมีปลอกคอซึ่งมีป้ายโลหะแสดงเลขทะเบียนซึ่งยังไม่หมดอายุ ตามมาตรา 109 และ 112 ของกฎหมายเกษตรกรรมและตลาด (Agriculture and Markets Law) นอกจากนี้สุนัขจะต้องถูกควบคุมโดยผู้ซึ่งเป็นเจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือควบคุมดูแลสุนัข จะต้องไม่อนุญาตให้สุนัขนั้นเข้าไปในพื้นที่สาธารณะ หรือในพื้นที่เปิด หรือไม่มีรั้วรอบซึ่งอยู่ติดกับพื้นที่สาธารณะ เว้นแต่ว่า สุนัขถูกควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพโดยมีสายลากจูงไม่เกิน 6 ฟุต¹⁴

ความรับผิดชอบในกรณีความเสียหายเกิดแก่ปศุสัตว์หรือสัตว์ปีก

ประเทศสหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญกับเกษตรกรรมและการเลี้ยงสัตว์เป็นอย่างมาก เห็นได้จากรัฐแคลิฟอร์เนีย (California state) มาตรา 31152 ที่อนุญาตให้เจ้าของปศุสัตว์หรือสัตว์ปีกสามารถฆ่าสุนัขได้ถ้าพบว่าสุนัขฆ่าหรือทำร้ายปศุสัตว์หรือสัตว์ปีกในเขตที่ดินหรือในเขตที่พักอาศัยของตน หรือกรณีที่ไม่สามารถเห็นป้ายข้อมูลหรือใบอนุญาตสุนัขในตัวสุนัขที่กำลังรบกวนปศุสัตว์หรือสัตว์ปีกทำให้ไม่สามารถทราบชัดว่าใครเป็นผู้ต้องรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดจากสุนัข หรือกรณีที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าสุนัขตัวดังกล่าวได้ฆ่าหรือทำร้ายปศุสัตว์หรือสัตว์ปีกในเขตที่ดินหรือในที่พักอาศัยของตน การฆ่าสุนัขตามกฎหมายนี้ไม่ถือเป็นการละเมิดและไม่เป็นความผิดอาญา

นอกจากนี้ถ้าปศุสัตว์หรือสัตว์ปีกของผู้ใดเสียชีวิตหรือได้รับความเสียหายอันเกิดจากสุนัข ผู้นั้นมีสิทธิตามกฎหมายรัฐแคลิฟอร์เนีย (California state) ที่จะดำเนินคดีในทางศาล โดยมีสิทธิจะเรียกค่าเสียหายจากเจ้าของสุนัขตามอัตราที่กำหนดไว้ในมาตรา 31501 คือสองเท่าจากมูลค่าของสัตว์ที่ถูกฆ่าหรือสองเท่าจากมูลค่าของสัตว์ที่บาดเจ็บ แต่ถ้ามีการปล่อยให้สุนัขเข้าไปในฟาร์มโดยปราศจากการได้รับอนุญาตของเจ้าของฟาร์ม เจ้าของสุนัขจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเท่ากับ ความเสียหายที่เกิดจากการกระทำโดยสุนัข

กฎหมายรัฐอิลลินอยส์ (Illinois state) มาตรา 18¹⁵ ให้สิทธิเจ้าของปศุสัตว์หรือสัตว์ปีกที่เห็นปศุสัตว์หรือสัตว์ปีกของเขาถูกจู่โจมโดยสุนัขซึ่งไม่ได้อยู่ในความครอบครองของเจ้าของ

¹⁴ แหล่งเดิม. หน้า 46.

¹⁵ กฎหมายอเมริกา รัฐอิลลินอย, Sec. 18. Any owner seeing his or her livestock, poultry, or equidae being injured, wounded, or killed by a dog, not accompanied by or not under the supervision of its owner, may kill such dog. (Source: P.A. 93-548, eff. 8-19-03.)

มาตรา 18 เจ้าของปศุสัตว์ที่เห็นปศุสัตว์หรือสัตว์ปีกของเขาได้รับบาดเจ็บ ได้รับบาดเจ็บ หรือถูกฆ่าโดยสุนัขซึ่งไม่ได้อยู่กับเจ้าของหรืออยู่ในการควบคุมของเจ้าของ เจ้าของปศุสัตว์อาจจะฆ่าสุนัขนั้นได้.

เจ้าของปศุสัตว์สามารถฆ่าสุนัขนั้นได้โดยไม่มีคามผิด ทั้งนี้ของเจ้าของปศุสัตว์ยังคงเรียกร้องสิทธิจากความเสียหายนั้นได้ เพราะเจ้าของสุนัขหรือผู้ดูแลสุนัขมีหน้าที่ตามมาตรา 18.1¹⁶ ที่จะต้องรับผิดชอบสำหรับทุกความเสียหายที่มีสาเหตุมาจากสุนัข

การฆ่าสุนัข

การฆ่าสุนัขในรัฐโอเรกอน (Oregon state) แตกต่างจากรัฐแคลิฟอร์เนีย (California state) และรัฐอิลลินอยส์ (Illinois state) เพราะสุนัขจะถูกฆ่าได้ตามมาตรา 609.093 ภายใต้บังคับของมาตรา 609.090(7) หรือ 609.990(6) การพิจารณาว่าสุนัขควรจะถูกล่าผู้ควบคุมการจัดการจะต้องพิจารณาตามปัจจัยดังต่อไปนี้

- 1) ถ้าสุนัขกัดคน พิจารณาจากเหตุการณ์แล้วเป็นการกัดอย่างรุนแรง
- 2) ผู้ดูแลสุนัขมีประวัติรบกวนในที่สาธารณะ
- 3) ผู้ดูแลสุนัขได้รับผลกระทบจากพฤติกรรมสุนัข

ถ้าข้อเท็จจริงปรากฏว่าสุนัขได้กัดคนโดยพิจารณาจากเหตุการณ์แล้วเป็นการกัดอย่างรุนแรง หรือสุนัขมีประวัติรบกวนในที่สาธารณะและผู้ดูแลสุนัขได้รับผลกระทบจากพฤติกรรมสุนัข และให้ผู้ควบคุมการจัดการฆ่าสุนัขกระทำไปตามหลักมนุษยธรรม โดยก่อนจะฆ่าจะต้องพิจารณาว่าอยู่ในภายใต้บังคับมาตรา 609.090(7)¹⁷ หรือไม่

¹⁶ กฎหมายอเมริกา รัฐอิลลินอย, Sec. 18.1. The owner or keeper of a dog is liable to a person for all damages caused by the dog pursuing, chasing, worrying, wounding, injuring, or killing any sheep, goats, cattle, horses, mules, poultry, ratites, or swine belonging to that person. (Source: P.A. 88-600, eff. 9-1-94.)

มาตรา 18.1 เจ้าของสุนัขหรือผู้ดูแลสุนัขจะต้องรับผิดชอบสำหรับทุกความเสียหายที่มีสาเหตุมาจากสุนัขไล่กัด รบกวน ทำให้เกิดบาดแผล ทำให้ได้รับบาดเจ็บหรือฆ่า แกะ แพะ วัว ม้า ลา สัตว์ปีก สุนัข

¹⁷ กฎหมายอเมริกา รัฐโอเรกอน, Sec. 609.090(7) If the keeper of a dog is not charged with violating ORS 609.095 (2) or (3) or ORS 609.098, and the dog control board or county governing body finds that the dog has menaced or chased a person when on premises other than the premises from which the keeper may lawfully exclude others or has bitten a person, the dog control board or county governing body may order that the dog be killed in a humane manner. Before ordering that the dog be killed, the board or governing body shall consider the factors described in ORS 609.093 and issue written findings on those factors. Notwithstanding ORS 34.030, if the disposition order issued by the board or governing body provides that the dog is to be killed, a petition by the keeper for a writ of review must be filed no later than the 10th day after the dog control board or county governing body sends notice of the order to the keeper. Notwithstanding ORS 19.270, 19.330 and 34.070, the order for the killing of the dog may not be carried out during the period that the order is subject to review or appeal. If the dog is not killed, the board or governing body may impose reasonable restrictions on the keeping of the dog. The keeper must pay the cost of complying with the reasonable restrictions.

ผู้ดูแล

กฎหมายรัฐโอเรกอน (Oregon state) ได้ให้นิยามผู้ดูแลและการรบกวนของสุนัขในที่สาธารณะดังนี้

มาตรา 609.035(3) “ผู้ดูแล” (Keeper) หมายถึง เจ้าของ ผู้ครอบครอง ควบคุม ดูแลสุนัข นอกจากนั้นยังหมายความรวมถึง

- (a) ผู้ประกอบกิจการที่ได้รับกำไรจากการให้ที่พักพิงสุนัข
- (b) ผู้ที่ให้ที่พักพิงสุนัขตามหลักมนุษยธรรมโดยปราศจากกำไร
- (c) การกักตัวสุนัขไว้ของภาครัฐหรือ
- (d) สัตวแพทย์

จากคำนิยามนั้น ผู้ดูแล หมายถึง เจ้าของผู้ครอบครอง ผู้ควบคุมดูแลสุนัข และผู้ให้ที่พักพิง โดยมีผลกำไรหรือปราศจากผลกำไรก็ตาม หรือเป็นการกักตัวสุนัขไว้ของภาครัฐหรือสัตวแพทย์ ซึ่งผู้ดูแลตามมาตรา 609.305 นี้ถ้าแสดงความรับผิดชอบในตัวสุนัขและชำระเงินค่าสุนัขและชำระค่าใบอนุญาต สุนัขที่อาจจะถูกข่มขู่ได้รับการปล่อยตามมาตรา 609.090(6)¹⁸

การรบกวนในที่สาธารณะ

พฤติกรรมดังต่อไปนี้ตามรัฐโอเรกอน (Oregon state) ถือเป็นการรบกวนในที่สาธารณะ คือ ไล่กัดบุคคลหรือยานพาหนะของผู้อื่น ทำให้เสียหายหรือทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น คุ้ยขยะในเขตที่พักอาศัยของผู้อื่น บุกรุกในที่ดินส่วนบุคคลของผู้อื่น ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่นเป็นประจำ

มาตรา 609.090(7) ถ้าผู้ดูแลสุนัขไม่ดูแลสุนัขจนเกิดการฝ่าฝืนต่อมาตรา 609.095(2) หรือ (3) หรือ 609.098 หรือ ไล่กัดคนในเขตที่พักอาศัยของผู้อื่น ผู้ดูแลจะต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย หรือถ้าสุนัขกัดคน เจ้าหน้าที่ควบคุมการจัดการจะฆ่าสุนัขตามหลักมนุษยธรรม โดยก่อนจะฆ่าจะต้องพิจารณาตามมาตรา 609.093 และเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมการจัดการจะต้องแจ้งให้ผู้ดูแลทราบไม่น้อยกว่า 10 วัน และถ้าสุนัขไม่ถูกฆ่า ผู้ดูแลจะต้องรับผิดชอบชำระค่าเสียหายแทน.

¹⁸ กฎหมายอเมริกา รัฐโอเรกอน, Sec. 609.090(6) If no keeper appears to redeem a dog within the allotted time, the dog may be killed in a humane manner. The dog control board or county governing body may release the dog to a responsible person upon receiving assurance that the person will properly care for the dog and upon payment of a sum established by the county governing body plus cost of keep during its impounding, and purchase of a license if required. The person shall thereafter be the keeper of the dog for purposes of ORS 609.035 to 609.110.

มาตรา 609.090(6) หากไม่มีผู้ดูแลปรากฏตัวในขณะที่จะจัดการ สุนัขอาจจะถูกฆ่าตามหลักมนุษยธรรม เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมการจัดการอาจจะปล่อยสุนัขได้ เมื่อมีบุคคลใดจะรับผิดชอบในตัวสุนัขและชำระเงินค่าสุนัขและชำระค่าใบอนุญาต และบุคคลนั้นจะเป็นผู้ดูแลสุนัข.

การควบคุมสุนัข

เป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายรัฐแคลิฟอร์เนีย (California state) มาตรา 30951¹⁹ มาตรา 30952²⁰ ที่สุนัขเลี้ยงอายุ 4 เดือนขึ้นไปจะวิ่งไปมาโดยปราศจากการใส่ปลอกคอหรือปลอกขา ซึ่งมีป้ายโลหะที่ระบุชื่อและที่อยู่ของเจ้าของ หรือป้ายข้อมูล ป้ายใบอนุญาตซึ่งใส่โปรแกรมคอมพิวเตอร์ไว้ที่ออกโดยเขตหรืออำเภอใส่ไว้ปลอกคอหรือปลอกขา เพื่อระบุตัวสุนัขหรือเจ้าของสุนัข ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนปล่อยสุนัขออกไปข้างนอกโดยปราศจากป้ายข้อมูลหรือป้ายข้อมูลใบอนุญาตเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะอาศัยอำนาจตามมาตรา 31101²¹ ทำการจับและกักขังสุนัขนั้นไว้ได้ ในเรื่องสุนัขอันตรายกฎหมายรัฐแคลิฟอร์เนีย (California state) ระบุชัดเจนตามมาตรา 15.2²² ว่าในการนำสุนัข

¹⁹ กฎหมายอเมริกา รัฐแคลิฟอร์เนีย, Sec. 30951. It is unlawful for any person to own, harbor, or keep any dog over the age of four months, or to permit such a dog which is owned, harbored, or controlled by him to run at large, unless the dog has attached to its neck or leg a substantial collar on which one of the following is fastened: (a) A metallic tag which gives the name and post office address of the owner. (b) A metal license tag which is issued by the authority of a county, city and county, or any municipal corporation for the purpose of identifying the dog and designating the owner.

มาตรา 30951. เป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายที่จะให้เจ้าของสุนัขหรือผู้ที่ให้ที่พักอาศัยแก่สุนัขที่เลี้ยงสุนัขอายุ 4 เดือนขึ้นไปจะปล่อยให้สุนัขวิ่งไปมา เว้นแต่สุนัขจะได้ใส่ปลอกคอหรือปลอกขา (a) ป้ายโลหะจะต้องระบุชื่อและที่อยู่ของเจ้าของ (b) ป้ายข้อมูล ใบอนุญาต ออกโดยเขตหรืออำเภอ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะใช้ในการระบุตัวสุนัขหรือเจ้าของสุนัข.

²⁰ กฎหมายอเมริกา รัฐแคลิฟอร์เนีย, Sec. 30952. It is unlawful for any person to attach a license tag to the collar of any dog except the dog which is described in the application for such license tag.

มาตรา 30952. เป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายที่บุคคลจะใช้ป้ายข้อมูล ใบอนุญาตที่ปลอกคอ เว้นแต่จะใส่โปรแกรมคอมพิวเตอร์ไว้ที่ป้ายข้อมูลใบอนุญาต.

²¹ กฎหมายอเมริกา รัฐแคลิฟอร์เนีย, Sec. 31101. Any dog which is found running at large without the identification tag or dog license tag which is required pursuant to Section 30951 may be seized and impounded by any peace officer.

มาตรา 31101. สุนัขที่ออกไปพ่นพ้านข้างนอกโดยปราศจากป้ายข้อมูลหรือป้ายข้อมูลใบอนุญาตสุนัขตามมาตรา 30951 จะถูกเจ้าหน้าที่จับและกักขัง.

²² กฎหมายอเมริกา รัฐอิลลินอย (Illinois), Sec.15.2. Dangerous dogs; leash. It is unlawful for any person to knowingly or recklessly permit any dangerous dog to leave the premises of its owner when not under control by leash or other recognized control methods.

มาตรา 15.2 ในเรื่องสุนัขอันตราย เป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายที่บุคคลนั้นจะโดยเจตนาหรือประมาทปล่อยให้สุนัขอันตราย ออกไปนอกเขตพื้นที่พักอาศัยของเจ้าของสุนัข โดยไม่ได้ใส่สายจูงสุนัข หรือมีการควบคุมสุนัขอันตรายโดยวิธีอื่น.

อันตรายออกนอกเขตพื้นที่พักอาศัยของตน โดยไม่ใส่สายจูงสุนัขหรือมีการควบคุมสุนัข โดยวิธีอื่น ไม่ว่าจะโดยเจตนาหรือประมาทถือเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย

การเรียกค่าเสียหาย

รัฐอิลลินอยส์ (Illinois state) สำหรับความเสียหายที่เกิดจากสัตว์จู้โจม พยายามจู้โจม หรือทำให้ได้รับบาดเจ็บ เจ้าของสุนัขหรือสัตว์อื่นนั้นจะต้องรับผิดชอบในค่าเสียหายทางแพ่งซึ่งเกิดจากสาเหตุนั้นในอัตราตามที่กำหนดตามมาตรา 16 คือเต็มจำนวนเงินค่าใช้จ่ายที่ได้รับบาดเจ็บ

รัฐแคลิฟอร์เนีย (California state) ผู้ใดฝ่าฝืนทำให้ปศุสัตว์หรือสัตว์ปีกบาดเจ็บหรือเสียชีวิตต้องโทษตามมาตรา 31501²³ มาตรา 31402 และภายใต้บังคับแห่งมาตรา 31402 ผู้ใดฝ่าฝืนต่อกฎหมายต้องโทษปรับไม่เกิน 50 ดอลลาร์สำหรับการฝ่าฝืนครั้งแรกและปรับไม่เกิน 100 ดอลลาร์สำหรับการฝ่าฝืนครั้งที่สองหรือการกระทำผิดครั้งอื่น

สุนัขใช้งาน

มีการแบ่งสุนัขออกตามประเภทการใช้งานพร้อมทั้งมีข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะ เช่น รัฐแคลิฟอร์เนีย (California state) กรมควบคุมสัตว์จะออกป้ายข้อมูลคอมพิวเตอร์ในสุนัข โดยระบุหมายเลขเพื่อช่วยในการระบุตัวสุนัข และสุนัขจะได้รับการฝึกฝนเป็นพิเศษเพื่อให้เป็นสุนัข นำทาง สุนัขให้สัญญาณ สุนัขบริการ ข้อมูลในแถบป้ายข้อมูลสุนัขจะเก็บในรูปแบบไฟล์และเปิดให้บุคคลทั่วไปตรวจสอบได้ เมื่อมีการใช้ประโยชน์จากสุนัขช่วยเหลือต้องแสดงป้ายข้อมูล และเมื่อสุนัขช่วยเหลือตายหรือปลดเกษียณ เจ้าของหรือผู้ครอบครองสุนัขจะต้องปลดป้ายข้อมูลเพื่อส่งกลับคืนสู่กรมควบคุมสุนัข และเจ้าของสุนัขช่วยเหลือจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับสุขภาพและใบอนุญาต สุนัขช่วยเหลือจะใช้ประโยชน์กับผู้ไร้ความสามารถหรือผู้ฝึกสุนัขช่วยเหลือเท่านั้นและจะมีชุดซึ่งมีสีและรูปร่างที่ง่ายต่อการสวมใส่

สุนัขใช้งานหรือสุนัขบริการหมายถึงสุนัขที่ใช้สำหรับการช่วยเหลืองานของมนุษย์เช่น สุนัขนำทาง สุนัขให้สัญญาณ สุนัขบริการ โดยสุนัขใช้งานจะอยู่ในความควบคุมของกรมควบคุมสัตว์และได้รับการฝึกฝนเป็นพิเศษเพื่อให้เหมาะสมกับการทำงาน นอกจากนี้สุนัขช่วยเหลือจะมีชุดให้สวมใส่เฉพาะเพื่อให้ทราบได้ชัดว่าเป็นสุนัขช่วยเหลือ

²³ กฎหมายอเมริกันรัฐแคลิฟอร์เนีย, Sec. 31501. The owner of any livestock or poultry which is injured or killed by any dog may recover as liquidated damages from the owner of the dog twice the actual value of the animals killed or twice the value of the damages sustained by reason of the injuries, as the case may be.

มาตรา 31501. เจ้าของปศุสัตว์หรือสัตว์ปีกที่ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากการฆ่าของสุนัขมีสิทธิ์จะเรียกค่าเสียหายจากเจ้าของสุนัขสองเท่าจากมูลค่าของสัตว์ที่ถูกฆ่าหรือสองเท่าจากมูลค่าของสัตว์ที่ได้รับบาดเจ็บ.

3.3 ประเทศอังกฤษ

ระบบการปกครองประเทศอังกฤษที่มีผู้แทนราษฎรเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ ซึ่งเรียกว่า “ระบอบการปกครองแบบมีรัฐสภา” ก่อนที่จะแพร่หลายไปยังนานาประเทศเกือบทั่วโลกและประเทศอังกฤษยังได้รับสมญานามว่า เป็นแม่แบบของการปกครองระบบรัฐสภานอกจากนี้ประเทศอังกฤษใช้หลักกฎหมายแบ่งเป็นสามภาค คือ กฎหมาย Common Law กฎหมายที่รัฐสภาตราขึ้น (statute) และจารีตประเพณี (customs) โดยใช้รัฐธรรมนูญแบบไม่มีลายลักษณ์อักษรปกครองประเทศ ระบอบประชาธิปไตยระบบรัฐสภาแบบสภาคู่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และรัฐสภามีอำนาจที่จะตราพระราชบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเมื่อใดก็ได้ โดยศาลไม่เคยพิพากษาว่าพระราชบัญญัติที่ตราโดยรัฐสภาเป็นโมฆะและยอมรับกันว่า รัฐสภาเป็นองค์กรที่มีอำนาจสูงสุดประกอบด้วย 2 สภา คือ

1) สภาสามัญหรือสภาผู้แทนราษฎร (House of Commons) สมาชิกมาจากการเลือกตั้งของประชาชน มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี มีสมาชิกสามัญกว่า 98 % ได้รับการเลือกตั้งโดยสังกัดพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่ง ดังนั้น สมาชิกสภาสามัญต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบต่อประชาชนและต่อพรรคการเมืองที่ตนสังกัดด้วย ดูเสมือนหนึ่งว่า รับผิดชอบต่อพรรคการเมืองที่ตนสังกัดมากกว่าเพื่อประชาชน เพราะในทางปฏิบัติแล้วอังกฤษมีระบบพรรคการเมืองสองพรรค ทำให้ผู้สมัครอิสระมีโอกาสน้อยมากที่จะได้รับการเลือกตั้ง ดังนั้น ความเข้มแข็งและมีระเบียบวินัยของระบบพรรคการเมืองจึงมีผลต่อการตัดสินใจของสมาชิกสภาสามัญ เมื่อมีปัญหาประการใดต้องนำสู่วาระการประชุมของพรรค เมื่อมติของพรรคออกมาเป็นประการใดแล้ว สมาชิกสภาสามัญต้องให้ความสำคัญและปฏิบัติตามมติของพรรค การตัดสินใจปัญหาต่างๆ ของสมาชิกสภาสามัญจึงต้องกระทำกันในพรรค ส่วนการอภิปรายในสภาเป็นแต่เพียงการปฏิบัติตามแบบพิธีเพราะเรื่องต่างๆ ที่อภิปรายในสภาได้มีการตกลงกันในพรรคเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ประกอบกับรัฐบาลมีเสียงข้างมากในสภา และนายกรัฐมนตรีมีอำนาจที่จะยุบสภาสามัญ จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญจะควบคุมวินัยของสมาชิกสภาสามัญ มิให้ขัดขวางการดำเนินงานต่างๆ ตามนโยบายของรัฐบาลได้

2) สภาขุนนาง (House of Lords) ประกอบด้วยสมาชิก 4 ประเภท คือ

(1) พวกเจ้าและขุนนางผู้สืบสกุล (Hereditary Peers) แห่งอังกฤษและสกอตแลนด์ ซึ่งปัจจุบันมีประมาณไม่เกิน 1,000 คน อาจเป็นชายหรือหญิงก็ได้ที่เป็นพระบรมวงศานุวงศ์หรือขุนนางบรรดาศักดิ์ต่างๆ ซึ่งเมื่อบิดาถึงแก่กรรม บุตรผู้สืบสกุลจะเข้าเป็นสมาชิกสภาขุนนางแทนได้เมื่ออายุครบ 21 ปี ไม่มีลักษณะต้องห้ามต่างๆ ตามจารีตประเพณีจึงเป็นสมาชิกสภาขุนนางได้ และมีผู้ขอสละบรรดาศักดิ์ด้วย จึงทำให้สิทธิการสืบสกุลของทายาทน้อยลง ปัจจุบันในทางปฏิบัติแล้วสมาชิกประเภทเจ้าและขุนนางผู้สืบสกุลนี้ขอลาพักชั่วคราวประมาณปีละ 300 คน

(2) ขุนนางตลอดชีพ (Life Peers) ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติขุนนางตลอดชีพ (Life Peers Act 1945) มีประมาณ 300 คน เป็นสมาชิกตลอดชีวิตโดยไม่มีการตกทอดตำแหน่งแก่ทายาท

(3) พระราชาคณะผู้ใหญ่ 26 รูป ซึ่งได้แก่ พระสังฆราชแห่งลอนดอน วินเชสเตอร์คูร์ม สังฆนายกแห่งแคนเตอเบอรี และพระราชาคณะผู้เป็นพระสังฆาธิการ ที่ปกครองมณฑลต่างๆ ในนิกาย Church of England อีกจำนวน 21 รูป

(4) ขุนนางนักกฎหมาย (Law Lord)/(Lords of Appeal in Ordinary) มีจำนวน 9-20 คนซึ่งสมาชิกสภาขุนนางนักกฎหมายจะทำหน้าที่เป็นตุลาการ เมื่อสภาขุนนางทำหน้าที่เป็นศาลสูงสุดของประเทศอังกฤษ

พระราชบัญญัติการควบคุมสุนัขปี 1998 รัฐมนตรีสิ่งแวดล้อมและคณะรัฐบาลได้มีการเปิดประชุมในเรื่อง การแก้ไขพระราชบัญญัติการควบคุมสุนัขปี 1986 และมีการแก้ไขครั้งนี้พระราชบัญญัติที่แก้ไขนี้ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติการควบคุมสุนัขปี 1998 และให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 1999 โดยพระราชบัญญัตินี้จะใช้บังคับกับสุนัขพันธุ์ดังต่อไปนี้

- (a) อเมริกันพิทบูลเทอร์เรีย (American Pit Bull Terrier)
- (b) บูลแมสตีฟฟ์ (Bullmastiff)
- (c) โดเบอร์แมน (Doberman)
- (d) อิงลิชบูลเทอร์เรีย (English Bull Terrier)
- (e) เยอรมันเชพเพิร์ด (German Shepherd) หรือ อัลซาเซียน (Alsatian)
- (f) เจแปน อากิตะ (Japanese Akita)
- (g) เจแปน โทซะ (Japanese Tosa)
- (h) โรดิเซียนริดจ์แบ็ค (Rhodesian Ridgeback)
- (i) ร็อตไวเลอร์ (Rottweiler)
- (j) สตาฟฟอร์ดไชร์ บูลเทอร์เรีย (Staffordshire Bull Terrier)²⁴

และสุนัขทุกพันธุ์ที่รู้จักกัน โดยทั่วไปว่าสุนัขต้องห้าม และสุนัขพันธุ์ผสมที่เกิดจากการผสมพันธุ์ของสุนัขพันธุ์ดังกล่าวที่กำหนดมานี้ ผู้ใดจะนำสุนัขดังกล่าวมานี้ไปในที่สาธารณะไม่ได้ เว้นแต่ มีการครอบปากสุนัขอย่างปลอดภัยและมีสายโซ่หรือเชือกจูงสุนัขที่มีความแข็งแรงและยาว

ไม่เกิน 2 เมตร โดยบุคคลผู้จูงสุนัขจะต้องอายุเกิน 16 ปี และต้องมีความสามารถในการควบคุมสุนัข นอกจากนี้เจ้าของสุนัขหรือบุคคลผู้ดูแลสุนัขต้องใส่ปลอกคอสุนัขที่มีการระบุชื่อและที่อยู่ของเจ้าของสุนัขหรือแผ่น โลหะหรือเครื่องหมายหรือดิสก์ที่ติดอยู่กับปลอกคอสุนัขเสมอ ห้ามมิ

²⁴ Control of Dogs Act 1986. Retrieved February 2, 2009, from

ให้บุคคลใดทำให้ข้อมูลในปกคอกเสียหายหรือทำให้ไม่สามารถอ่านข้อมูลได้ และห้ามไม่ให้สุนัขใส่ปกคอกที่ข้อมูลในปกคอกเสียหายหรือไม่สามารถอ่านข้อมูลในปกคอกได้

มีการกำหนดให้มีสุนัขอันตราย มี 4 ชนิดคือ

- 1) พิทบูลเทอร์เรีย(The Pit Bull Terrier)
- 2) เจแปนโทซะ(The Japanese tosa)
- 3) โดรโก อาร์เจนทีโน(The Dogo Argentino)
- 4) ฟิลาบราซิลเรียโร(The Fila Brasileiro)

สุนัขอันตราย (แก้ไข) Act 1997

สุนัขอันตรายถูกแยกตามสายพันธุ์ไม่ใช่ถูกแยกตามการเลี้ยง จึงหมายความว่า การพิจารณาว่าเป็นประเภทสุนัขอันตรายหรือสุนัขต้องห้ามขึ้นอยู่กับประวัติการติดตามประเภททางฟิสิกส์ ซึ่งพิจารณาตามคำวินิจฉัยของศาล

สุนัขที่ไม่สามารถควบคุมได้ที่สาธารณะ

ถ้าสุนัขเป็นสุนัขอันตรายไม่สามารถควบคุมได้ที่สาธารณะ เจ้าของหรือบุคคลผู้ดูแลสุนัขจะต้องรับผิดชอบสุนัขอันตรายนั้นๆ โจมคน ถ้าเป็นการช่วยทำให้สุนัขร่าคาญจะอยู่ภายใต้บังคับ มาตรา 10(2) of the 1991 Act

ที่สาธารณะ หมายถึง ถนน หรือสถานที่อนุญาตให้ผ่านเข้าไป

The Dogs Act 1871 บุคคลจะร้องทุกข์ต่อศาลแขวงว่าสุนัขเป็นอันตรายหรือแจ้งสิ่งที่เกิดขึ้นกับตำรวจ ถ้าศาลเห็นว่าสุนัขนั้นเป็นอันตรายและไม่สามารถควบคุมดูแลได้อย่างเหมาะสม ศาลจะมีคำสั่งให้มีจัดการควบคุมหรือกำจัดทิ้ง

The Animals Act 1971 ผู้ดูแลสัตว์จะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากสัตว์ถ้ารู้ถึงสาเหตุแห่งความเสียหายหรือบาดเจ็บ แต่ขาดการยับยั้ง

The Animals Act 1971

ความรับผิดชอบของบุคคลเกิดจาก Animal Act 1971 ผู้เลี้ยงสุนัขที่ก่อให้เกิดความเสียหาย โดยการฆ่าหรือ ทำให้ปศุสัตว์ได้รับบาดเจ็บจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น นั่นคือหน้าที่ของ ผู้เลี้ยงหรือผู้ที่ครอบครองสุนัขอยู่ หัวหน้าครอบครัวจะต้องรับผิดชอบในกรณีที่เจ้าของสุนัขอายุต่ำกว่า 16 ปี

สุนัขใช้งาน

การนำสุนัขออกใช้งานต้องมีการคัดเลือกสุนัข และมีการฝึกสอนเพื่อให้มีความเหมาะสมกับงาน เช่น สุนัขเฝ้าอาคารกฎหมายกำหนดให้ บุคคลจะไม่ใช่หรือ ได้รับอนุญาตให้ใช้สุนัขเฝ้าอาคารภายในอาคารเว้นแต่บุคคลผู้ดูแลสุนัขเฝ้าอาคาร จะสามารถควบคุมสุนัขเฝ้าอาคาร และสุนัขเฝ้าอาคารจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของบุคคลผู้ดูแลสุนัขเฝ้าอาคารตลอดเวลาและถูกล่าม

ไม่ให้อิสระไปไหนมาไหนภายในอาคาร และผู้ควบคุมสุนัขเฝ้าอาคารจะต้องดูแลสุนัขเฝ้าอาคารให้อยู่ภายใต้การควบคุมตลอดเวลาในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นสุนัขเฝ้าอาคารภายในอาคารเว้นแต่มีผู้ดูแลสุนัขเฝ้าอาคารคนอื่นควบคุมสุนัขเฝ้าอาคารแทน หรือสุนัขเฝ้าอาคารถูกล่ามไม่ให้อิสระไปไหนมาไหนภายในอาคาร ทั้งนี้บุคคลจะไม่ใช่หรือได้รับอนุญาตให้ใช้สุนัขเฝ้าอาคารภายในอาคารเว้นแต่จะมีการแจ้งเตือนถึงสุนัขเฝ้าอาคารตรงทางเข้า ในกรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้นอันเกิดจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เจ้าของสุนัขเฝ้าอาคารจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายภายใต้บังคับมาตรา 2(2)²⁵

3.4 ประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยแบบเสรีภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยมีสมเด็จพระจักรพรรดิทรงเป็นประมุข แต่พระจักรพรรดิไม่มีพระราชอำนาจในการบริหารประเทศ โดยมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่นว่าสัญลักษณ์แห่งรัฐและความสามัคคีของชนในรัฐ อำนาจการปกครองส่วนใหญ่ตกอยู่กับนายกรัฐมนตรีและสมาชิกอื่นๆ ในสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ส่วนอำนาจอธิปไตยนั้นเป็นของชาวญี่ปุ่น พระจักรพรรดิทรงทำหน้าที่เป็นประมุขแห่งรัฐในพิธีการทางการทูต

องค์กรนิติบัญญัติของญี่ปุ่น คือ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ หรือที่เรียก “ไดเอ็ต” เป็นระบบสองสภา ประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎร (อังกฤษ: House of Representatives) เป็นสภาล่าง มีสมาชิกสี่ร้อยแปดสิบคนซึ่งมีวาระดำรงตำแหน่งสี่ปีและมนตรีสภา (อังกฤษ: House of Councillors) เป็นสภาสูง มีสมาชิกสองร้อยสี่สิบสองคนซึ่งมีวาระดำรงตำแหน่งหกปี โดยมีการเลือกตั้งสมาชิกมนตรีสภาจำนวนครึ่งหนึ่งสลับกันไปทุกสามปี สมาชิกของสภาทั้งสองมาจากการเลือกตั้งทั่วประเทศ ส่วนผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นมีอายุสี่สิบปีบริบูรณ์เป็นต้นไป พรรคเสรีประชาธิปไตยเป็นพรรครัฐบาลมาโดยตลอดตั้งแต่ก่อตั้งพรรคใน พ.ศ. 2498 ยกเว้นช่วงสั้นๆ ใน พ.ศ. 2536 ที่เกิดรัฐบาลผสมของพรรคฝ่ายค้าน ทั้งนี้แกนนำฝ่ายค้านคือพรรคประชาธิปไตยญี่ปุ่น

สำหรับอำนาจบริหารนั้น พระจักรพรรดิทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกโดยสมาชิกด้วยกันเองให้เป็นหัวหน้ารัฐบาล นายกรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งรัฐมนตรีและให้รัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่ง

ระบบกฎหมายของญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลทางประวัติศาสตร์จากกฎหมายของจีน และมีพัฒนาการเฉพาะตัวในยุคเอโดะผ่านทางเอกสารต่างๆ เช่น ประมวลกฎหมายกุงิเกะตะ โอะชะคะมะมะ

²⁵ Animal welfare: The Control of Dogs. Retrieved February 8, 2009, from <http://www.defra.gov.uk/animalh/welfare/domestic/dogs.html>.

งากิ ทั้งนี้ ตั้งแต่ต้นพุทธศตวรรษ 2400 เป็นต้นมา ได้มีการวางรากฐานระบบตุลาการในญี่ปุ่นขนานใหญ่โดยใช้ระบบประมวลกฎหมายของยุโรปโดยเฉพาะของฝรั่งเศสและเยอรมนีเป็นต้นแบบ เช่น ใน พ.ศ. 2439 รัฐบาลญี่ปุ่นได้ประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่ง โดยมีประมวลกฎหมายแพ่งของเยอรมันเป็นต้นแบบ และคงมีผลใช้บังคับอยู่นับแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงปัจจุบัน

กฎหมายสูงสุดแห่งรัฐ คือ รัฐธรรมนูญ และบรรดากฎหมายแม่บทของญี่ปุ่นมีสถานะนิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้ตรา พระจักรพรรดิเป็นผู้ทรงประกาศใช้โดยต้องทรงประทับพระราชลัญจกรเป็นการประกาศใช้ ทั้งนี้ โดยนิตินัยแล้วพระจักรพรรดิไม่ทรงมีพระราชอำนาจในการยับยั้งกฎหมาย ส่วนศาลของญี่ปุ่นนั้นแบ่งเป็นสามชั้นจากต่ำขึ้นไป ดังนี้ ศาลชั้นต้น ประกอบด้วย ศาลชั้นต้นทั่วไป ศาลแขวง และศาลครอบครัว ศาลอุทธรณ์ และศาลสูงสุด ส่วนกฎหมายหลักของญี่ปุ่นเรียก “รปปโป” มีสภาพเป็นประมวลกฎหมายที่สำคัญ 6 ฉบับ²⁶

สวัสดิภาพสัตว์ในประเทศญี่ปุ่น

1) สวัสดิภาพสัตว์กลายเป็นหนึ่งในปัญหาสำคัญในสังคมญี่ปุ่นกล่าวคือ หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อจำนวนสุนัขจรจัดมีจำนวนมากขึ้นและกลายเป็นปัญหาสำคัญ ในปี 1948 มีการก่อตั้งสมาคมป้องกันการทารุณกรรมต่อสัตว์แห่งประเทศไทย (JSPCA) โดยเริ่มมีกิจกรรมรณรงค์ให้ความสำคัญกับสวัสดิภาพของสัตว์และการทารุณต่อสัตว์ ต่อมามีการเพิ่มความสำคัญเกี่ยวกับสวัสดิภาพของสัตว์มากขึ้น โดยมีการออกกฎหมายที่เกี่ยวกับสวัสดิภาพของสัตว์ ครั้งแรกคือ กฎหมายสำหรับการปกป้องและการจัดการสัตว์ในปี 1973 ภายใต้งบบังคับแห่งกฎหมาย กับ 4 มาตรฐานคือ มาตรฐานในการให้อาหารและเลี้ยงดูสุนัขและแมวให้เหมาะสม มาตรฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของสัตว์ มาตรฐานเกี่ยวกับสัตว์ทดลอง มาตรฐานที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์ ซึ่งกำหนดรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติต่อสัตว์ อย่างไรก็ตามบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพของสัตว์ ได้คาดหวังต่อการควบคุมการทารุณต่อสัตว์ จึงไม่พึงพอใจต่อสภาพบังคับนี้

ในช่วงระหว่างระยะเวลา 25-30 ปี หลังจากที่ถูกกฎหมายออกมาใช้บังคับ มีการเติบโตของสภาพสังคมและมีครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ผู้คนส่วนใหญ่ได้ให้ความสนใจในการดูแลสัตว์เลี้ยงมากขึ้น สัตว์จึงไม่เป็นเพียงแค่สัตว์เลี้ยงแต่ยังเป็นเพื่อนคู่หูที่ทำให้ผู้เลี้ยงมีความสุข ในทางกลับกันก็มีปัญหาเกิดขึ้นมากมายเช่น ปัญหาการดูแลสุนัขที่ไม่เหมาะสมและนำไปสู่การรบกวนและเป็นอันตรายต่อผู้อยู่อาศัยข้างเคียง การขาดความรับผิดชอบของเจ้าของ การปล่อยละเลยสัตว์ การทอดทิ้งสัตว์ ภายใต้อาณัติขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพของสัตว์มากขึ้น และองค์กรเหล่านั้นมีส่วนให้มีการผลักดัน การแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับสวัสดิภาพสัตว์มากขึ้น โดยกฎหมายดังกล่าวได้ถูกแก้ไขในปี 1999

²⁶ ประเทศญี่ปุ่น. สืบค้นเมื่อ 8 มีนาคม 2552, จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/ประเทศญี่ปุ่น>.

2) ส่วนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพของสัตว์ที่มีการแก้ไข

(1) ชื่อของกฎหมายที่ถูกแก้ไขจาก กฎหมายที่เกี่ยวกับการป้องกันและจัดการสัตว์ เป็น กฎหมายสัตว์เลี้ยง(AIGO)

AIGO คือคำธรรมดาๆ ในภาษาญี่ปุ่น แต่กลับไม่สามารถให้คำจำกัดความออกมาในพจนานุกรมได้ โดย AIGO หมายถึงคิดที่เกี่ยวกับความรักที่ดีที่สุด และ Animal AIGO ถูกเรียกในภาษาอังกฤษว่า The Law for the Humane Treatment and Management of Animals

(2) ความคิดที่ว่าสัตว์คือสิ่งที่มีชีวิต ถูกนำไปสู่การออกกฎหมายครั้งแรกในการออกกฎหมายของญี่ปุ่น โดยแต่ก่อนการออกกฎหมายญี่ปุ่นจะคำนึงถึงเพียงมนุษย์และทรัพย์สิน โดยสัตว์จะถือเป็นเพียงทรัพย์สินอย่างหนึ่ง การแก้ไขกฎหมายเบื้องต้น ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า มนุษย์ควรตระหนักและให้ความสำคัญกับสัตว์ในฐานะสิ่งที่มีชีวิต และให้ความสำคัญตามหลักมนุษยธรรม หลักการนี้ได้มีผลอย่างมากต่อบทบัญญัติของกฎหมายนี้

(3) สิ่งสำคัญในการแยกแยะสัตว์ โดยมีการใช้ป้ายชื่อ ไมโครชิป และวิธีอื่นๆที่เหมาะสม ซึ่งใช้ในการบังคับถึงความรับผิดชอบของเจ้าของสัตว์ ซึ่งวิธีนี้ยังช่วยให้เจ้าของสัตว์เจอสัตว์เมื่อสัตว์หนีหายโดยเฉพาะเวลาที่สัตว์ติดเชื้

(4) ช่วยในการประกอบกิจการที่เกี่ยวกับสัตว์ เช่น การขาย ดูแล การนำเข้า และการฝึกสอน

กฎหมายสัตว์เลี้ยงของญี่ปุ่น (The Law For the Humane treatment and management of Animal) มีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการวางเงื่อนไขในการป้องกันการทารุณต่อสัตว์เลี้ยง การปฏิบัติต่อสัตว์เลี้ยงอย่างเหมาะสม สถานการณ์อย่างอื่นๆที่เกี่ยวกับการปกป้องสัตว์เลี้ยง การทำให้เกิดความรู้สึกถึงความรักระหว่างสัตว์เลี้ยงกับคน ซึ่งจะพัฒนาไปสู่การให้ความเคารพต่อสิ่งมีชีวิตและทัศนคติที่เป็นมิตรต่อสัตว์เลี้ยง และการวางเงื่อนไขนั้นจะเกี่ยวกับการควบคุมสัตว์เลี้ยง และป้องกันการทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลอื่นโดยสัตว์เลี้ยง

การควบคุมดูแล

การดูแลและเอาใจใส่สัตว์เลี้ยงอย่างเหมาะสมตามกฎหมายสัตว์เลี้ยงมาตรา 5²⁷ กำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสัตว์เลี้ยงมีหน้าที่ต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบของเขา ในฐานะที่เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองสัตว์เลี้ยงที่ต้องห่วงใย ดูแล รักษาสุขภาพและความปลอดภัยของสัตว์เลี้ยงของตัวเองด้วยวิธีการที่เหมาะสมและต้องทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมของสัตว์เลี้ยงในขณะที่สัตว์เลี้ยงอยู่ในความครอบครอง หรือสัตว์นั้นเป็นทรัพย์สินของตน และทำให้แน่ใจว่าสัตว์เลี้ยงของตนจะไม่ไปทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลอื่น หรือรบกวนสร้างความรำคาญให้ผู้อื่น ตลอดทั้งต้องใส่ใจในเรื่องที่เกี่ยวกับการแพร่เชื้อโรคของสัตว์เลี้ยง ที่อยู่ในการดูแลและครอบครองของตน

นอกจากนี้ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสัตว์ มีหน้าที่ตามมาตรา 6 คือต้องอธิบายถึงวิธีการดูแลรักษาสัตว์เลี้ยง และอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมกับผู้ซื้อ และทำให้แน่ใจว่าผู้ซื้อเข้าใจในคำอธิบายนั้น ถ้าผู้ประกอบการดังกล่าวละเลยไม่ปฏิบัติตามจะมีความผิดตามกฎหมาย

สัตว์เลี้ยงที่ได้รับความคุ้มครอง

ญี่ปุ่นกำหนดให้ วัว ม้า หมู แกะ แพะ สุนัข แมว กระจง ไก่ นกพิราบ เป็ดที่เลี้ยงไว้กับบ้าน สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม นก สัตว์เลี้ยงคลานที่มีผู้ใดเป็นเจ้าของ ถือเป็นสัตว์เลี้ยงในความคุ้มครอง

²⁷ **Law For the Humane treatment and management of Animal. In Japan**, Article 5(1) Owners and possessors of animals are required, in full realization of their responsibilities as owners or possessors of living beings, to maintain the health and safety of their animals by caring for or keeping their animals in a proper manner, and to ensure that their animals do not cause harm to human life, body, or property, or become a nuisance. (2) Owners and possessors of animals are required to make efforts to obtain correct knowledge with respect to infectious diseases capable of being spread by the animals in their care or possession. (3) Possessors of animals are required to make efforts to take action to clarify that the animals in their possession are their own possessions.

มาตรา 5 (1) เจ้าของหรือผู้ครอบครองสัตว์เลี้ยงต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบของเขา ในฐานะที่เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองสัตว์เลี้ยงที่ต้องห่วงใย ดูแล รักษาสุขภาพและความปลอดภัยของสัตว์เลี้ยงของตัวเองด้วยวิธีการที่เหมาะสมและทำให้แน่ใจว่า จะไม่มีสาเหตุให้สัตว์เลี้ยงกระทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลอื่น หรือรบกวนสร้างความรำคาญให้ผู้อื่น (2) เจ้าของหรือผู้ครอบครองสัตว์เลี้ยงจะต้องทำความเข้าใจให้ถูกต้องและเอาใจใส่ในเรื่องที่เกี่ยวกับการแพร่เชื้อโรคของสัตว์เลี้ยง ที่อยู่ในการดูแลและครอบครองของตน (3) ผู้ครอบครองสัตว์เลี้ยงจะต้องทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมของสัตว์เลี้ยง ในขณะที่สัตว์เลี้ยงอยู่ในความครอบครอง หรือสัตว์เลี้ยงนั้นเป็นทรัพย์สินของตน.

ดังนั้นถ้าผู้ใดมาหรือทำอันตราย ทารุณสัตว์เลี้ยงดังกล่าวโดยปราศจากเหตุผลหรือทอดทิ้ง จะต้องโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ตามมาตรา 27

มาตรการอื่นนอกจากกฎหมาย

มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสุนัขในประเทศญี่ปุ่นมีมากมายนอกจากที่กำหนดไว้ในกฎหมายเพราะความร่วมมือของประชากรในสังคม พิจารณาได้จากโตเกียวที่เป็นเมืองหลวงของญี่ปุ่นผู้เลี้ยงสุนัขจะได้รับสติ๊กเกอร์และนำสติ๊กเกอร์ไปติดที่หน้าบ้านของตนเพื่อเตือนบุคคลอื่นถึงจำนวนสุนัขที่เลี้ยง และสุนัขในโตเกียวส่วนใหญ่จะมีป้ายอนุญาตหรือได้รับการฝังไมโครชิปนอกจากนี้ยังมีป้ายเตือนที่มีความเกี่ยวข้องกับสุนัขมากมายเช่น ห้ามนำสุนัขเข้ามาในสวนสาธารณะถ้าสุนัขชอบรบกวนผู้อื่น โปรดดูแลเชือกของสุนัขขณะเดินเล่น กรุณาอย่าทิ้งมูลสุนัขลงถังขยะ ถ้ามีอุบัติเหตุเกิดขึ้นจากสุนัขเจ้าของต้องรับผิดชอบ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามปัญหาอันเกิดจากสุนัขนั้นอาจเกิดจากสุนัขที่ไม่มีเจ้าของก็ได้ ดังนั้นหากเจ้าหน้าที่ตรวจพบสัตว์จรจัดหรือเร่ร่อนไม่ว่าจะเป็นแมวหรือสุนัข จะต้องถูกจับและส่งตัวไปสถานจัดการสัตว์จรจัดหรือเรียกว่าสถานกักกัน ซึ่งตามกฎหมายของญี่ปุ่นแล้วสัตว์ที่ถูกจับมาต้องมีคนมารับไปเลี้ยงภายใน 3 วันนับแต่ถูกจับ ซึ่งการเลี้ยงสัตว์จรจัดย่อมส่งผลกระทบต่อปัญหาเรื่องค่าอาหารและพื้นที่ ดังนั้นทางทีมงานของสถานกักกันจะให้ความพยายามเต็มที่ในการหาเจ้าของใหม่โดยการถ่ายรูปประกาศหาเจ้าของใหม่ในอินเทอร์เน็ต เป็นต้น หลังจากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวให้อยู่ในดุลพินิจของสถานกักกันว่าจะทำอย่างไร ซึ่งในทางปฏิบัติสัตว์จรจัดจะถูกกำจัดทิ้งทันทีโดยวิธีอบก๊าซให้ตาย

บทที่ 4

วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมดูแลสุนัข

แม้สุนัขเป็นสัตว์ที่มนุษย์นิยมนำมาเลี้ยง แต่โดยนิสัยและสัญชาตญาณของสุนัขมีทั้งเป็นสัตว์เชื่อง (Manuela nature or tame animal) และสัตว์ดุ (Fear natural animal) ไปทำอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นตามกฎหมายและเจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรับรักษาไว้แทนเจ้าของต้องรับผิดชอบ โดยจะอ้างว่ามีได้งใจหรือประมาทเลินเล่อมิได้ตามหลักความรับผิดชอบเด็ดขาด (Strict liability) เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังอันสมควร (reasonable care) แก่การเลี้ยง การรักษาตามชนิดและนิสัยของสัตว์ หรือพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นย่อมจะเกิดขึ้นทั้งที่ได้ใช้ความระมัดระวังถึงเพียงนั้นแล้ว

ผู้เลี้ยงสุนัขควรให้ความสนใจกับสุนัขที่เลี้ยงไว้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะสุนัขขนาดกลางมีความสูงระหว่าง 46-61 เซนติเมตร และสุนัขขนาดใหญ่มีความสูงกว่า 61 เซนติเมตร และสุนัขที่จัดอยู่ในกลุ่มประเภทความก้าวร้าวสูง (high aggression) หรือความก้าวร้าวสูงมาก (very high aggression) จากสถิติการจดทะเบียนสุนัขของสมาคมพัฒนาพันธุ์สุนัข (ประเทศไทย) The Kennel Club Of Thailand¹ ซึ่งเป็นสมาคมผู้ให้การรับรองและจดทะเบียนสุนัขสมาคมเดียวในไทยที่ได้รับการรับรองระดับสากล รับรองโดย FCI (Federation Cynologique International) พบว่าในปี 2547 มีสุนัขที่เข้ารับการจดทะเบียนกับสมาคมมากที่สุดใน 10 อันดับแรก ได้แก่ อันดับ 1. ปอมเมอเรเนียน (Pomeranian) 2. โกลเด้นรีทรีฟเวอร์ (Golden Retriever) 3. ชิสุ (Shih Tsu) 4. ป็อก (Pug) 5. ไชบีเรียนฮัสกี้ (Siberian Husky) 6. ร็อตตไวเลอร์ (Rottweiler) 7. บูลด็อก (Bulldog) 8. ยอร์กไชร์เทอร์เรีย (Yorkshire Terrier) 9. บีเกิ้ล (Beagle) 10. ชิวาว่าพันธุ์ขนเรียบ (Chihuahua smooth coat) จากสถิติจะเห็นได้ว่า สุนัขพันธุ์ร็อตไวเลอร์ และบูลด็อก จัดว่าเป็นสุนัขที่นิยมเลี้ยงในประเทศไทยมากพอสมควร ซึ่งสุนัขดังกล่าวจัดได้ว่าเป็นสัตว์ดุ (Fear natural animal) และมีความก้าวร้าวสูง (high aggression) แต่เหตุผลที่มีผู้นิยมเลี้ยงสุนัขประเภทความก้าวร้าวสูง (high aggression) หรือก้าวร้าวสูงมาก (very high aggression) อาจเป็นเพราะ มีความเชื่อว่าสามารถฝึกฝนให้เชื่องได้และโดยธรรมชาติของสุนัขจะไม่ทำอันตรายเจ้าของหรือผู้เลี้ยง หรือเลี้ยงไว้เพื่อใช้งานเช่น ฝ้าอาคารหรือสถานที่พักอาศัย

¹ สุนัข สัตว์เลี้ยง (เศรษฐกิจ) เพื่อนรัก 10 อันดับ พันธุ์อิตยอนนิม. (2548, 1 กุมภาพันธ์). สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2552, จาก <http://www.ee43.com/content/topic/242.html>.

การเลี้ยงสุนัขที่ดีและถูกต้องในต่างประเทศ เมื่อสุนัขเริ่มโตจะต้องนำสุนัขเข้าโรงเรียน สุนัขเพื่อรับการฝึกฝนจากครูหรือผู้ชำนาญการ เพราะหากไม่มีการฝึกฝนก็มีโอกาสสูง ที่สุนัขจะ แสดงนิสัยดุร้าย ก้าวร้าวอันเป็นลักษณะดั้งเดิมของสัตว์ป่า ดังนั้นการควบคุม ดูแลที่ดีจึงเป็นเรื่อง สำคัญซึ่งเจ้าของต้องควบคุม ดูแล ตั้งแต่สถานที่เลี้ยงให้เหมาะสมกับอุปนิสัยและธรรมชาติของ สุนัขพันธุ์ที่เลี้ยง และไม่ปฏิบัติต่อสุนัขในลักษณะที่เป็นการทารุณหรือทำให้ลำบาก หรือปล่อยให้ อดอยาก เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้สุนัขเกิดความเครียดและแสดงความดุร้ายออกมา

ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสุนัขจึงต้องพิจารณาจากสาเหตุประกอบด้วว่า สุนัขออกไป นอกสถานที่เลี้ยง โดยเจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรักษานำออกไปหรือออกไปเองในลักษณะเป็นการ ปล่อยให้ปล่อยปละละเลยของเจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรักษาหรือไม่ดูแลปล่อยให้สุนัขไปนอกสถานที่เลี้ยง เพียงตามลำพังโดยปราศจากผู้ควบคุมและสุนัขนั้นเป็นสัตว์คือมีลักษณะนิสัยดุร้าย เจ้าของหรือ ผู้รับเลี้ยงรักษาอาจต้องรับผิดชอบ

โดยธรรมชาติสุนัขไม่ใช่สัตว์ดุร้าย แม้จะมีสุนัขบางตัวหรือบางพันธุ์ที่มีนิสัยดุร้ายแต่ การพิจารณาว่าสุนัขเป็นสัตว์ดุหรือไม่ ต้องดูจากพฤติกรรมเป็นเรื่อยๆ ไปโดยจะเห็นว่าสุนัขที่เคย กัดคนเป็นสัตว์ดุทั้งหมดไม่ได้ เช่น นางก้อยเลี้ยงสุนัขเอาไว้ 1 ตัวในบ้านที่จังหวัดชลบุรี ในฐานะ เจ้าของสุนัขขอมทราบว่าคุณสุนัขของคุณเป็นสัตว์ดุเพราะเคยทำร้ายคนมาก่อน นางก้อยควรต้อง ควบคุมสุนัขของคุณเป็นพิเศษไม่ให้ไปตามลำพังในลักษณะที่อาจทำอันตรายแก่บุคคล หรือทรัพย์สินของผู้อื่น นางก้อยจึงมีความผิดฐานเป็นผู้ควบคุมสัตว์ปล่อยปละละเลยให้สัตว์นั้น หนีไปโดยลำพัง ในประการที่อาจทำอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 377

ปัจจุบันมีการเลี้ยงสุนัขไว้เพื่อใช้งานมากขึ้น เช่น การเลี้ยงสุนัขไว้เฝ้าดีอาคารหรือที่ พักอาศัย สุนัขนำทางคนตาบอด และสุนัขให้ความช่วยเหลือประเภทอื่นเป็นต้น แต่ประเทศไทยไม่ มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสุนัขใช้งาน โดยเฉพาะ ดังนั้นเมื่อมีความเสียหายหรือความเดือดร้อน ไร่คาญเกิดขึ้น จึงใช้หลักเกณฑ์ควบคุม ดูแล และบทลงโทษเดียวกับสุนัขที่เลี้ยงไว้ทั่วไป ซึ่งความ รับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากสุนัขทั่วไปหรือสุนัขใช้งานไม่ควรใช้หลักเกณฑ์เดียวกันในการ ตัดสิน

นอกจากนี้สุนัขควบคุมพิเศษตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยง หรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 สุนัขที่มีสายพันธุ์หรือลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือ ทรัพย์สินของบุคคลอื่น เจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรักษาควรมีความสามารถในการควบคุมสุนัขและ ทราบถึงนิสัยของสุนัขที่อาจก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายได้ ซึ่งเจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรับ รักษาต้องรับผิดชอบ โดยมีต้องคำนึงถึงความประมาทเลินเล่อตามหลัก Scierter Rule ดังนั้นเจ้าของหรือ

ผู้รับเลี้ยงรับรักษาจึงควรควบคุม ดูแลสุนัขภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติไว้เป็นพิเศษเพื่อการควบคุม ดูแลสุนัข

ปัจจุบันประเทศไทยไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการเลี้ยงสุนัขอันจะสามารถใช้บังคับเป็นมาตรการทางกฎหมายในการควบคุม ดูแลสุนัข ดังนั้นเมื่อมีปัญหาอันเกิดจากสุนัขจึงมีความจำเป็นต้องนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยงอันมีอยู่หลายฉบับ ซึ่งแต่ละฉบับก็มีวัตถุประสงค์ในการบังคับใช้ที่แตกต่างกัน เช่น พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 และกฎหมายท้องถิ่นเช่น ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ พ.ศ. 2545 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ดังนั้นจึงไม่อาจแก้ไข ควบคุม และป้องกันปัญหาอันเกิดจากสัตว์โดยเฉพาะสุนัขได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุม ดูแลสุนัขจึงนับเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่ทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งในต่างประเทศให้ความสำคัญกับปัญหาอันเกิดจากสุนัข และมาตรการทางกฎหมายในการควบคุม ดูแลสุนัขอย่างมาก จากการศึกษาผู้ศึกษาเห็นควรมีประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

4.1 มาตรการทางกฎหมายในการดูแลสุนัข

4.1.1 การดูแลสุนัข

กฎหมายที่ใช้ทั่วไปเกี่ยวกับการดูแลสุนัขคือ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 มีวัตถุประสงค์ในการบังคับใช้ เพื่อบังคับควบคุมดูแลกิจการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขในด้านต่างๆ เพราะปัจจุบันการสาธารณสุขถือเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมของมนุษย์อย่างใกล้ชิด และการเลี้ยงสัตว์ในที่ หรือโดยวิธีใด หรือมีจำนวนเกินสมควรจะเป็นเหตุให้เกิดความเสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่ต้องประสบกับเหตุ นั้น ซึ่งการเลี้ยงสัตว์ที่จะเป็นเหตุให้เกิดความเสื่อมหรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพจะต้องเป็นการเลี้ยงสัตว์ที่ฝ่าฝืน ข้อกำหนดที่ออกตามหมวด 6 การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ หรือหมวด 7 กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพคือ ประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ 5/2538 เรื่องกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ลงวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2538 ข้อ 1(1)² แต่การเลี้ยงสัตว์ที่เป็นการฝ่าฝืนตามมาตรา 25(2)³

² ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ที่ 5/2538 เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ, ข้อ 1 กิจการที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์ (1) การเลี้ยงสัตว์บก สัตว์ปีก สัตว์น้ำ สัตว์เลี้ยงคลานหรือแมลง.

จะต้องมีผลกระทบต่อมาตรฐานสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพและเกิดความเสียหายหรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน ดังนั้นแม้ว่าสถานที่เลี้ยงสัตว์จะไม่ถูกต้องด้วยสุขลักษณะหรือมีขนาดไม่เพียงพอแก่การดำรงชีวิตตามอุปนิสัยและธรรมชาติของสุนัข แต่หากการเลี้ยงสุนัขดังกล่าวไม่เป็นสาเหตุให้เกิดความเสื่อมหรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ก็หาเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ไม่

ความเสื่อมหรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพนั้นนอกจากกรณีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดเจนแล้ว ให้หมายความรวมถึงการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งเมื่อพิจารณาตามสภาพและพฤติการณ์แล้วอาจก่อให้เกิดความเสื่อมหรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนทั่วไปด้วย เช่น นายคำ ประกอบกิจการเลี้ยงสัตว์โดยมีจำนวนเกินสมควรถึง 100 ตัว ในบริเวณเขตชุมชนพักอาศัยของประชาชน และถ่ายมูลสัตว์และน้ำเสียลงในคลองสาธารณะจนเป็นเหตุให้เกิดกลิ่นเหม็นอย่างรุนแรง และน้ำในคลองเน่าเสียจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน จึงถือว่าการประกอบกิจการเลี้ยงสัตว์ของนายคำก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพของประชาชนอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 แม้ไม่ได้กำหนดเรื่องการดูแลรักษาสัตว์เลี้ยงไว้ชัดเจน แต่ถ้าเป็นกรณีเพื่อประโยชน์ในการรักษาสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชนในท้องถิ่นหรือเพื่อป้องกันอันตรายจากเชื้อโรคที่เกิดจากสัตว์พระราชบัญญัติฉบับนี้ให้อำนาจส่วนราชการท้องถิ่นที่จะออกข้อกำหนดท้องถิ่นตามความเหมาะสมแก่การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละท้องถิ่น เช่น ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ พ.ศ. 2545 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 เป็นต้น

ข้อกำหนดของท้องถิ่นถือเป็นกฎหมายท้องถิ่นจึงมีขอบเขตจำกัดในเรื่องเขตอำนาจบังคับใช้กล่าวคือข้อกำหนดของท้องถิ่นจะกำหนดให้ส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของพื้นที่ในเขตอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนี้ต้องอยู่ภายใต้ข้อบัญญัติท้องถิ่นที่กำหนดขึ้น ดังนั้นข้อกำหนดท้องถิ่นที่ตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 จึงกำหนดให้ใช้บังคับในพื้นที่ส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดในเขตอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นที่ตราข้อกำหนดท้องถิ่นนั้นเช่น ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือ

³ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535, มาตรา 25 (2) การเลี้ยงสัตว์ในที่หรือ โดยวิธีใด หรือมีจำนวนเกินสมควรจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ.

ปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ซึ่งออกโดยความเห็นชอบของสภากรุงเทพมหานครประกาศ ณ วันที่ 11 พฤศจิกายน 2548 จะบังคับใช้ในกรุงเทพมหานครเท่านั้น โดยจะกำหนดให้กรุงเทพมหานครเป็นเขตการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัขจึงมีการบังคับในวงแคบแตกต่างจากพระราชบัญญัติที่มีเขตอำนาจบังคับใช้ได้ทั่วประเทศ แม้ว่าในแต่ละจังหวัดอาจจะมีขนบธรรมเนียมประเพณีไม่เหมือนกัน บ้างแต่มาตรการทางกฎหมายในการดูแลสุนัขควรมีลักษณะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่การดูแลและควบคุมสุนัข

4.1.2 การรักษาความสะอาดในที่สาธารณะหรือสถานสาธารณะ

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มาตรา 14(1)⁴ ห้ามนำสัตว์เลี้ยงออกนอกสถานที่เลี้ยงไปตามถนนซึ่งเป็นทางสัญจรเดินทาง เพราะอาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุร้ายแรงบนท้องถนนอันเป็นสาเหตุให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลและเนื่องจากถนนถือเป็นทางเดินรถ ทางเท้า ขอบทาง ไหล่ทาง ทางข้าม และตามกฎหมายว่าด้วยจราจรทางบกให้หมายความรวมถึง ตรอก ซอย สะพาน หรือถนนส่วนบุคคลซึ่งเจ้าของยินยอมให้ประชาชนให้เป็นทางสัญจรได้ ทุกคนในสังคมจึงมีหน้าที่ในการรักษาดูแล รักษาความสะอาดถนน ดังนั้นหากสัตว์เลี้ยงของผู้ใดถ่ายมูลบนถนนผู้นั้นย่อมมีหน้าที่ตามเก็บมูลนั้นออกไปจากถนน และเพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาความสะอาดในที่สาธารณะห้ามนำหรือปล่อยสัตว์เลี้ยงเข้าไปในบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ประกาศห้ามไว้ เพราะสัตว์เลี้ยงอาจก่อให้เกิดความสกปรกหรือเสียหายแก่ทรัพย์สินในบริเวณดังกล่าวได้

เรื่องการดูแลรักษาสนามหญ้าและต้นไม้ในสถานที่ราชการหรือรัฐวิสาหกิจ กฎหมายห้ามมิให้มีการปล่อยหรือจูงสัตว์เลี้ยงเข้าไปในบริเวณสถานที่ราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่มีการปิดประกาศหรือปักป้ายห้ามเข้าไว้อย่างชัดเจนเพราะสัตว์เลี้ยงอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่หญ้าหรือต้นไม้ไม่ได้

อย่างไรก็ตามการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ยังขาดประสิทธิภาพและไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากผู้เลี้ยงสุนัขเพราะไม่ใช่กฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับการเลี้ยงและนำสัตว์เลี้ยงเข้ามาในบริเวณที่สาธารณะหรือสถานสาธารณะโดยตรง เป็นเหตุให้การดำเนินการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะตามพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้ผลเท่าที่ควร อีกทั้งไม่มีบทลงโทษที่เคร่งครัดพอเพื่อบังคับให้เจ้าของสุนัขปฏิบัติตามในกรณีนำสุนัขเข้ามาในบริเวณสถานที่สาธารณะ

⁴ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535, มาตรา 14 ห้ามมิให้ผู้ใด (1) ปล่อยสัตว์เลี้ยง นำสัตว์เลี้ยง หรือจูงสัตว์เลี้ยงไปตามถนนหรือเข้าไปในบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ประกาศห้ามไว้.

หรือสถานสาธารณะ ซึ่งหากมีผู้ปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวอย่างเคร่งครัดแล้วก็จะเป็นการลดปัญหาในสังคมส่วนรวมได้อย่างมากทีเดียว

4.1.3 การดูแลสุนัขในกรุงเทพมหานคร

กฎหมายที่ใช้เป็นหลักในการดูแลสัตว์เลี้ยงในกรุงเทพมหานครคือข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ พ.ศ. 2545 “เจ้าของสัตว์” ตามข้อ 4 หมายความว่ารวมถึงผู้ครอบครองสัตว์ ดังนั้นเมื่อสัตว์อยู่ในความครอบครองของบุคคลใด บุคคลนั้นมีหน้าที่ต้องดูแลสัตว์ จัดให้มีสถานที่เลี้ยงสัตว์ที่มั่นคงแข็งแรงตามความเหมาะสมแก่ประเภทและชนิดของสัตว์โดยมีขนาดเพียงพอแก่การดำรงชีวิตของสัตว์ มีแสงสว่างและการระบายอากาศที่เพียงพอ มีระบบการระบายน้ำและกำจัดสิ่งปฏิกูลให้ถูกสุขลักษณะ แต่การจัดสถานที่เลี้ยงให้มีขนาดเพียงพอแก่การดำรงชีพของสัตว์นั้นและรักษาสถานที่เลี้ยงสัตว์ให้สะอาดอยู่เสมอโดยจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้ถูกสุขลักษณะเป็นประจำไม่ปล่อยให้เป็นที่สะสมหมักหมมจนเกิดกลิ่นเหม็นรบกวนผู้ที่อยู่บริเวณใกล้เคียงและสร้างเสริมภูมิคุ้มกัน โรคในสัตว์เพื่อป้องกันอันตรายจากเชื้อโรคที่เกิดจากสัตว์นั้น ซึ่งแตกต่างกับกฎหมายญี่ปุ่นในหมวด 2 ว่าด้วยเรื่องการดูแลและเอาใจใส่สัตว์เลี้ยงอย่างเหมาะสม กำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสัตว์มีหน้าที่ต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีดูแลรักษาสัตว์เลี้ยงให้ถูกต้องเพื่อไม่ให้เกิดการแพร่เชื้อโรคของสัตว์เลี้ยงและเอาใจใส่ในเรื่องการแพร่เชื้อโรคของสัตว์เลี้ยงนั้นด้วย

อย่างไรก็ตามในเรื่องการดูแลและเอาใจใส่สัตว์เลี้ยงนั้น “เจ้าของสัตว์” ซึ่งหมายความว่ารวมถึงผู้ครอบครองสัตว์นั้นควรมีความพร้อมและความรับผิดชอบในการเลี้ยงสัตว์เพราะสัตว์เลี้ยงถือเป็นสิ่งมีชีวิตอย่างหนึ่งจึงมีความรู้สึกนึกคิด และสามารถมีความรู้สึกโศกเศร้าเสียใจ เจ็บปวด และทุกข์ทรมานได้ “เจ้าของสัตว์” จึงควรมีหน้าที่ทำความเข้าใจถึงอุปนิสัยและธรรมชาติของสัตว์ที่ตนเลี้ยงด้วย มิใช่มุ่งเน้นเพียงจัดสถานที่เลี้ยงให้มีความเหมาะสม โดยคำนึงถึงแต่ขนาดของสถานที่เลี้ยงว่าเพียงพอแก่ดำรงชีวิตหรือไม่เท่านั้น เพราะการเลี้ยงในสถานที่คับแคบและไม่เหมาะสมกับอุปนิสัยและธรรมชาติของสัตว์นั้น ถือเป็น การทรมานสัตว์เลี้ยงอย่างหนึ่งและมีผลทำให้สัตว์เลี้ยงได้รับความกระทบกระเทือนทางจิตใจ อันเป็นสาเหตุก่อให้เกิดความเครียดและแสดงพฤติกรรมดุร้ายก้าวร้าวออกมาซึ่งอาจเป็นอันตรายแก่เจ้าของ ผู้รับเลี้ยงรับรักษาหรือบุคคลอื่น

ต่อมาเพื่อประโยชน์ในการรักษาภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชนและป้องกันเหตุเดือดร้อนรำคาญหรืออันตรายอันเกิดจากการเลี้ยงสุนัข จึงได้มีการตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ซึ่งมีความแตกต่างจากข้อบัญญัติก่อนเพราะเป็นกฎหมายควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขเท่านั้น และมีการขยายความในเรื่อง “เจ้าของ” กล่าวคือให้หมายความรวมถึงผู้ที่มีพฤติกรรมให้อาหารสุนัข

ประจำด้วยและมีการเพิ่มหน้าที่ในการดูแลความเป็นอยู่ของสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขต้องรับผิดชอบต่อความเป็นอยู่ของสุนัข เช่น เรื่องอาหาร ความสะอาด เป็นต้น ถ้าเจ้าของสุนัขไม่สามารถเลี้ยงดูสุนัขได้เป็นการชั่วคราว จะต้องจัดให้มีผู้ดูแลความเป็นอยู่ของสุนัขให้เป็นปกติสุข

“เจ้าของ” ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้ หมายความว่ารวมถึงผู้ครอบครองหรือผู้ที่ให้อาหารแก่สุนัขเป็นประจำซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความเท่ากันแห่งเหตุหรือทฤษฎีเงื่อนไข กล่าวคือ มีปัจจัยมากมายที่สุนัขจรจัดหรือสุนัขเร่ร่อนจะมาสถานที่หรือบริเวณใดเป็นประจำ และก่อให้เกิดความเสียหายหรือความเดือดร้อนรำคาญ แต่พฤติกรรมการให้อาหารสุนัขเป็นประจำสม่ำเสมอเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้สุนัขจรจัดหรือสุนัขเร่ร่อนมาอยู่ที่หรือบริเวณดังกล่าวเสมอ ดังนั้นผู้ที่ให้อาหารสุนัขเป็นประจำจึงควรต้องรับผิดชอบ หรืออาจกล่าวตามทฤษฎีเงื่อนไขได้ว่าการให้อาหารแก่สุนัขจรจัดหรือสุนัขเร่ร่อนเป็นประจำเป็นเงื่อนไขให้สุนัขจรจัดหรือสุนัขเร่ร่อนมาอยู่ที่หรือบริเวณดังกล่าวแตกต่างจากหลักกฎหมายทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ “เจ้าของสัตว์” จะต้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์และมีการให้อาหารและที่พักอาศัยแก่สัตว์ด้วย

นอกจากนี้ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้ยังมีการแบ่งประเภทสุนัขออกเป็นสุนัขควบคุมพิเศษ และกำหนดให้เลี้ยงในสถานที่หรือกรงที่สุนัขไม่สามารถเข้าถึงบุคคลภายนอกได้ และในการนำสุนัขควบคุมพิเศษออกนอกสถานที่เลี้ยงต้องมีการใส่อุปกรณ์ครอบปากและผูกสายจูง โดยต้องจับสายจูงห่างจากตัวสุนัขไม่เกิน 50 เซนติเมตรอยู่ตลอดเวลา แต่ทั้งนี้ไม่ได้มีการระบุถึงเรื่องการดูแลรักษาสุนัขควบคุมพิเศษแต่อย่างใด

ปัจจุบันการเลี้ยงสุนัขเพื่อใช้งานมีมากขึ้นทั้งในส่วนราชการและเอกชน แต่ในประเทศไทยไม่มีการแบ่งประเภทสุนัขออกเป็นสุนัขใช้งาน ส่งผลให้ไม่มีการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับดูแลสุนัขใช้งาน เป็นสาเหตุให้มีการนำสุนัขออกใช้งานอย่างไม่เหมาะสมและไม่มีประสิทธิภาพ แตกต่างจากกฎหมายรัฐแคลิฟอร์เนีย (California State) หมวด 3.5 ที่มีการแบ่งประเภทสุนัขออกเป็นสุนัขใช้งานคือ สุนัขนำทาง สุนัขให้สัญญาณ สุนัขบริการด้านอื่น (Guide Dogs Signal Dogs and Service Dogs) พร้อมทั้งมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุนัขใช้งานด้วย กล่าวคือสุนัขบริการจะต้องอยู่ในความควบคุมของกรมควบคุมสัตว์และมีการออกป้ายข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อใช้สำหรับการระบุตัวสุนัขและเจ้าของสุนัข และสุนัขควบคุมพิเศษจะต้องได้รับการดูแลและฝึกฝนเป็นพิเศษเพื่อให้มีความเหมาะสมตามประเภทการใช้งาน

แม้ประเทศญี่ปุ่นจะไม่มีกฎหมายการเลี้ยงสุนัขและไม่มีการแบ่งประเภทสุนัขออกเป็นสุนัขใช้งาน แต่กฎหมายสัตว์เลี้ยง (Animal AIGO หรือ The Law for The Humane Treatment and

Management of Animals) มาตรา 5 (3)⁵ ได้กำหนดเรื่องการดูแลและเอาใจใส่สัตว์เลี้ยงอย่างเหมาะสม โดยสัตว์อยู่ในความครอบครองของผู้ใด ผู้นั้นมีหน้าที่ต้องทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมของสัตว์นั้น ดังนั้นผู้ครอบครองสุนัขจึงมีหน้าที่ต้องทำความเข้าใจอุปนิสัยและธรรมชาติของสุนัข ซึ่งรวมถึงปฏิกิริยาทั่วไป (Reactivity) ความก้าวร้าว (Aggressiveness) และความสามารถในการเรียนรู้ของสุนัข (Trainability) นั้นด้วย ทั้งนี้เนื่องจากมีความนิยมซื้อสัตว์มาเลี้ยงกันมากขึ้น ดังนั้นกฎหมายสัตว์เลี้ยง (Animal AIGO) จึงได้กำหนดหน้าที่ของบุคคลผู้ประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสัตว์เลี้ยงว่า ต้องอธิบายถึงวิธีการดูแลรักษาสัตว์เลี้ยงและอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงเข้าใจถึงวิธีการดูแลรักษาสัตว์เลี้ยงในเบื้องต้นตามมาตรา 6⁶

มาตรการในการควบคุม ดูแลสุนัขของประเทศญี่ปุ่นนั้นส่วนใหญ่เกิดจากความรับผิดชอบของประชาชนที่มีต่อสังคม เช่น ผู้เลี้ยงสุนัขจะนำสติ๊กเกอร์ไปติดที่หน้าบ้านเพื่อเตือนบุคคลอื่นถึงจำนวนสุนัขที่เลี้ยง การคิดป้ายเตือนเกี่ยวกับการดูแลสุนัขตามสวนสาธารณะเป็นต้น ซึ่งแสดงถึงการเอาใจใส่ดูแลบุคคลอื่นในสังคม และเพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดจากสุนัขด้วย

4.1.4 การดูแลสุนัขในกรณีเกิดโรคระบาด

เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและป้องกันโรคติดต่อที่มีอันตรายต่อมนุษย์และสัตว์ เช่น โรคระบาดสัตว์ทั่วไป หรือโรคติดต่อประเภทโรคพิษสุนัขบ้า อย่างมีประสิทธิภาพจึงมีการประกาศบังคับใช้ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 ที่บังคับใช้เมื่อพบว่ามีสัตว์ป่วยหรือตายโดยปัจจุบัน ซึ่งไม่อาจคิดเห็นได้ว่าป่วยหรือตายโดยเหตุใด และในบริเวณเดียวกันหรือใกล้เคียงกันมีสัตว์ตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไปป่วยหรือตาย มีอาการคล้ายคลึงกันในระยะเวลาห่างกันไม่เกิน 7 วัน ส่วนพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 ใช้บังคับเฉพาะโรคพิษสุนัขบ้าเท่านั้น

ในกรณีที่มิโรคระบาดสัตว์เกิดขึ้นและท้องที่ดังกล่าวยังไม่ได้ประกาศเป็นเขตปลอดโรคระบาดแต่มีเหตุสงสัยว่ามีโรคระบาดหรือเขตโรคระบาดชั่วคราว ให้เจ้าของซึ่งตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 นี้หมายความรวมถึงผู้ครอบครองสัตว์ด้วย มีหน้าที่ตามกฎหมายต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ สารวัตร หรือสัตวแพทย์ท้องที่ภายในกำหนดเวลา 24

⁵ กฎหมายสัตว์เลี้ยงญี่ปุ่น (The Law for the Humane Treatment and Management of Animals), มาตรา 5 (3) ผู้ครอบครองสัตว์เลี้ยงจะต้องทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมของสัตว์เลี้ยง ในขณะที่สัตว์เลี้ยงอยู่ในความครอบครอง หรือสัตว์เลี้ยงนั้นเป็นทรัพย์สินของตน.

⁶ กฎหมายสัตว์เลี้ยงญี่ปุ่น (The Law for the Humane Treatment and Management of Animals), มาตรา 6 บุคคลผู้ประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสัตว์ จำเป็นจะต้องอธิบายถึงวิธีการดูแลรักษาสัตว์เลี้ยง และอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมกับผู้ซื้อ และทำให้แน่ใจว่าผู้ซื้อเข้าใจในคำอธิบายนั้น.

ชั่วโมงนับแต่เวลาที่สัตว์ป่วยหรือตาย และเจ้าของต้องควบคุมสัตว์ป่วยทั้งหมดไว้ภายในบริเวณที่สัตว์อยู่ และห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ใดเคลื่อนย้ายสัตว์ป่วยไปจากบริเวณนั้น ภายหลังจากนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ สारวตฺร หรือสัตวแพทย์อาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของสัตว์กักขัง แยกย้าย สัตว์ป่วยหรือทำลายซากสัตว์นั้นตามวิธีการที่กำหนด

แต่ถ้าเป็นกรณีสัตว์ที่ไม่ปรากฏเจ้าของป่วยหรือตายในที่ดินของผู้ใด เจ้าของที่ดินนั้นมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่สัตว์นั้นจะตายในสาธารณะหรือที่คินที่ไม่ปรากฏเจ้าของให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือสารวตฺรหรือสัตวแพทย์เป็นผู้ดูแลรักษาและจัดการกับซากสัตว์นั้น

โรคพิษสุนัขบ้าจัดเป็นโรคติดต่อที่มีอันตรายต่อมนุษย์และสัตว์จากการศึกษาพบว่า ปัจจุบันมีการใช้วัคซีนป้องกันแบบหลังสัมผัสโรคประมาณ 300,000 ราย จึงหมายความว่าหากมีจำนวนประชากร 60 ล้านคนจะมีประชากรร้อยละ 0.5 ที่ต้องฉีดวัคซีนหลังสัมผัส เมื่อมีการใช้วัคซีนหลังสัมผัสโรคมักขึ้นแสดงให้เห็นว่ายังควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าไม่ได้ ดังนั้นเพื่อการควบคุมและป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าอย่างมีประสิทธิภาพ “เจ้าของ” ซึ่งหมายความรวมถึงผู้ครอบครองตามพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 จึงมีหน้าที่ต้องจัดการให้สุนัขได้รับการฉีดวัคซีนครั้งแรกเมื่อสุนัขมีอายุตั้งแต่ 2 เดือนแต่ไม่เกิน 4 เดือนจากสัตวแพทย์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากสัตวแพทย์และได้รับการฉีดวัคซีนครั้งต่อไปตามระยะเวลาที่กำหนดในใบรับรองการฉีดวัคซีน ทั้งนี้แม้ “เจ้าของ” ตามพระราชบัญญัตินี้และพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 จะหมายความรวมถึงผู้ครอบครอง แต่ไม่ได้หมายความรวมถึงผู้ที่ให้อาหารเป็นประจำด้วย ดังนั้นผู้ที่ให้อาหารสุนัขเป็นประจำเฉพาะในกรุงเทพมหานครเท่านั้นที่มีฐานะเป็น “เจ้าของ” ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุม การเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 และต้องนำสุนัขที่ตนให้อาหารเป็นประจำนั้นไปรับการฉีดวัคซีน

4.2 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการเลี้ยงสุนัข

4.2.1 การควบคุมการเลี้ยงสุนัข

ปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมโรคระบาดที่มีอันตรายต่อมนุษย์และสัตว์ เช่น พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 แต่ยังไม่มียกกฎหมายที่ใช้เป็นหลักในการควบคุมสัตว์เลี้ยง

ประเทศญี่ปุ่นไม่มีกฎหมายที่ใช้เป็นหลักในการควบคุมสุนัขแต่มีกฎหมายสัตว์เลี้ยง (Animal AIGO หรือ The Law for The Humane Treatment and Management of Animals) ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการควบคุม ดูแลและรักษาสัตว์เลี้ยงและวางเงื่อนไขในการป้องกัน

การทารุณต่อสัตว์เลี้ยง การปฏิบัติต่อสัตว์เลี้ยงอย่างเหมาะสม เพื่อจะพัฒนาไปสู่การให้ความเคารพต่อสิ่งมีชีวิตและมีทัศนคติที่เป็นมิตรต่อสัตว์เลี้ยง

อย่างไรก็ตาม ถ้าเพื่อประโยชน์แก่การรักษาภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชากรในท้องถิ่นหรือเพื่อป้องกันอันตรายจากเชื้อโรคที่เกิดจากสัตว์ ส่วนราชการท้องถิ่นจะอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ขอบัญญัติท้องถิ่นขึ้นมาเพื่อใช้บังคับและกำหนดให้ส่วนหนึ่งส่วนใดหรือพื้นที่ทั้งหมดหรือพื้นที่ในเขตอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นเขตการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ก็ได้ เช่น ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ พ.ศ. 2545 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 แต่ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครทั้งสองฉบับนี้ไม่ได้กำหนดถึงเรื่องคุณสมบัติและความสามารถของผู้ควบคุมดูแลสัตว์เลี้ยงแต่อย่างใด แตกต่างจากประเทศอังกฤษที่ให้ความสำคัญเรื่องอายุและคุณสมบัติของผู้ควบคุมสุนัขบางประเภท เช่น สุนัขเฝ้าอาคารจะต้องอยู่ในความควบคุมของผู้ดูแลสุนัขเฝ้าอาคารตลอดเวลาในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นสุนัขเฝ้าอาคารและผู้ดูแลสุนัขเฝ้าอาคารจะต้องมีความสามารถในการควบคุมสุนัขเฝ้าอาคารด้วย

4.2.2 การควบคุมการเลี้ยงสุนัขในกรุงเทพมหานคร

กฎหมายที่ใช้เป็นหลักในการควบคุมการเลี้ยงสุนัขในกรุงเทพมหานครคือข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นกฎหมายท้องถิ่นที่ใช้ในการควบคุมดูแลสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขเท่านั้น

“เจ้าของ” ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้หมายความว่ารวมถึงผู้ให้อาหารสุนัขเป็นประจำด้วยจึงแตกต่างจากข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ พ.ศ. 2545 ที่หมายความว่ารวมถึงผู้ครอบครองสัตว์เท่านั้น ดังนั้นผู้ให้อาหารสุนัขเป็นประจำจึงมีหน้าที่ตามกฎหมายในฐานะเจ้าของสุนัขต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดให้สุนัขไปจดทะเบียนและรับผิดชอบความเป็นอยู่ของสุนัขไม่ให้สุนัขก่อเหตุร้ายหรือเดือดร้อนแก่บุคคลอื่น

“ผู้ดูแล” ตามกฎหมายไทยมิได้กำหนดความหมายไว้อย่างชัดเจน แตกต่างจากกฎหมายรัฐโอเรกอน (Oregon State) มาตรา 609.305⁷ ดังนั้นนอกจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองแล้วบุคคลผู้มี

⁷ กฎหมายรัฐโอเรกอน (Oregon state), มาตรา 609.305(3) ผู้ดูแล หมายถึงเจ้าของ ผู้ครอบครอง ควบคุม ดูแลสุนัขนอกจากนั้นยังหมายความว่ารวมถึง (a) ผู้ประกอบกิจการที่ได้รับกำไรจากการให้ที่พักพิงสุนัข (b) ผู้ที่ให้ที่พักพิงสุนัขตามหลักมนุษยธรรมโดยปราศจากกำไร (c) การกักตัวสุนัขไว้ของภาครัฐหรือ (d) สัตวแพทย์.

หน้าที่ตามกฎหมายในฐานะผู้ดูแลย่อมมีหน้าที่ตามต้องควบคุม ดูแลสุนัขไม่ให้ก่อให้เกิดความเสียหายหรือเดือดร้อนรำคาญ

ทั้งนี้ในส่วนของเรื่องการควบคุม ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้มีความคล้ายคลึงกับ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ พ.ศ. 2545 ซึ่งมีได้ระบุถึงเรื่องความสามารถในการควบคุมสัตว์เลี้ยงกรณีสัตว์เลี้ยงเป็นประเภทสัตว์คู่หรือสัตว์ร้ายแล้วแต่กรณีแตกต่างจากประเทศอังกฤษที่ให้ความสำคัญกับเรื่องความสามารถในการควบคุมสัตว์เลี้ยง ดังเห็นได้จากกรณีที่กำหนดให้ผู้ดูแลที่จะนำสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขอันตรายออกนอกสถานที่จะต้องมีอายุเกิน 16 ปีและมีความสามารถที่จะควบคุมสุนัขอันตรายนั้นได้ด้วย

ประเทศไทยมีการจัดตั้งสมาคมหรือกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับสุนัขเฉพาะพันธุ์มากมายและมีการแนะนำถึงวิธีการควบคุม ดูแล และฝึกสอนสุนัขและความสามารถในการควบคุมสุนัขพันธุ์ดังกล่าวแก่ผู้สนใจด้วย แต่มีผู้เลี้ยงสุนัขจำนวนน้อยที่ให้ความสนใจในการนำสุนัขหรือสุนัขอันตรายไปยังสถานที่ฝึกสุนัขเพื่อฝึกสอนให้สุนัขได้เรียนรู้และเข้าใจคำสั่งของมนุษย์ แตกต่างจากในต่างประเทศที่ผู้เลี้ยงสุนัขให้ความสำคัญกับการฝึกสุนัข โดยเมื่อสุนัขพันธุ์คูร์รายเริ่มโตเจ้าของจะนำสุนัขเข้าโรงเรียนสุนัขเพื่อรับการฝึกฝนจากครูหรือผู้ชำนาญการ และเจ้าของจะต้องเรียนรู้ถึงการควบคุมสุนัขให้ปฏิบัติตามคำสั่งด้วย เพื่อประโยชน์ในการควบคุมสุนัข

ประเทศอังกฤษมีการแบ่งสุนัขอันตรายออกเป็น พิซบูลเทอเรีย เจแปนโทเซ โครโกอาร์เจนทิโน ฟิลาบราซิลโร และนอกจากนี้ยังหมายรวมถึงสุนัขพันธุ์ผสมที่เกิดจากการผสมพันธุ์ของสุนัขพันธุ์ดังกล่าวด้วย แตกต่างจากข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ที่แบ่งสุนัขควบคุมพิเศษเป็น สุนัขสายพันธุ์ที่คูร์ราย หรือสุนัขที่มีประวัติทำร้ายคนหรือพยายามทำร้ายคน แต่ไม่ได้หมายความว่ารวมถึงสุนัขพันธุ์ผสมที่เกิดจากการผสมพันธุ์ของสุนัขสายพันธุ์ที่คูร์ราย ทั้งนี้ยังไม่มีการนำเรื่องปฏิกิริยาทั่วไป (Reactivity) และความก้าวร้าว (aggressiveness) มาใช้ประกอบในการพิจารณาแบ่งประเภทสุนัข

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้เป็นกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข และมุ่งเน้นถึงการควบคุมการเลี้ยงและนำสุนัขควบคุมพิเศษออกนอกสถานที่เลี้ยง แต่ข้อบัญญัตินี้มิ

ให้ใช้บังคับแก่สุนัขของราชการ ซึ่งจากการศึกษาปรากฏว่าปัจจุบันประเทศไทยไม่มีกฎหมายการเลี้ยงสุนัขใช้งานเพื่อประโยชน์ในงานราชการหรือเอกชน ดังนั้นเจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรับรักษาจึงมีอิสระการเลี้ยงสุนัขและนำออกใช้งาน โดยไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับใด แตกต่างจากกฎหมายรัฐแคลิฟอร์เนีย(California State) ที่มีแบ่งและควบคุมดูแลสุนัขใช้งานอย่างชัดเจน และเมื่อสุนัขใช้งานตายหรือปลดเกษียณ เจ้าของหรือผู้ครอบครองสุนัขจะต้องปลดป้ายข้อมูลเพื่อส่งกลับคืนสู่กรมควบคุมสัตว์

4.2.3 การขึ้นทะเบียนสุนัข

การจดทะเบียนสุนัขตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 เป็นมาตรการทางกฎหมายอย่างหนึ่งในการควบคุมสุนัขในกรุงเทพมหานคร ต่อมาเพื่อประโยชน์แก่การควบคุมสุนัขด้วยการจดทะเบียนสุนัข จึงมีการตราระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2550 อันอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ประกอบกับข้อ 6 ข้อ 10 ข้อ 11 ข้อ 12 ข้อ 13 ข้อ 14 ข้อ 15 และข้อ 16 แห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 และมีการกำหนดรายละเอียดขั้นตอนในการจดทะเบียนสุนัขอย่างชัดเจน ซึ่งระเบียบกรุงเทพมหานครดังกล่าวกำหนดถึงการทำเครื่องหมายระบุตัวสุนัขอย่างถาวร เช่นการฝังไมโครชิป เป็นต้น

ประเทศอังกฤษ มีมาตรการทางกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการขึ้นทะเบียนสุนัข โดยเจ้าของมีหน้าที่ต้องให้สุนัขใส่ปลอกคอที่มีข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับตัวเจ้าของและสุนัขอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่ต้องทำให้สุนัขเจ็บตัวและไม่สร้างความรำคาญใจให้แก่เจ้าของหรือผู้ดูแลสุนัขที่ให้ความสำคัญแก่สุนัขของตน นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการควบคุมสุนัข ของประเทศอังกฤษได้กำหนดให้สุนัขทุกชนิดต้องใส่ปลอกคอตลอดเวลา และหากมีผู้ใดทำให้ปลอกคอเสียหายจนไม่สามารถอ่านข้อมูลหรือทำการใดๆให้ไม่สามารถอ่านข้อมูลในปลอกคอได้ ผู้นั้นมีความผิดตามกฎหมาย

ประเทศสหรัฐอเมริกาบางรัฐ ไม่ได้กำหนดให้มีการทำเครื่องหมายระบุตัวสุนัขอย่างถาวรเช่น รัฐแคลิฟอร์เนีย(California State) กำหนดให้มีการใส่ปลอกคอหรือปลอกขานแก่สุนัขที่มีอายุ 4 เดือนขึ้นไป และปลอกคอหรือปลอกขานั้นจะต้องมีป้ายโลหะหรือป้ายข้อมูลใบอนุญาตที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับเจ้าของสุนัข นอกจากนี้หากสุนัขออกไปนอกสถานที่เลี้ยงโดยปราศจากปลอกคอ ป้ายข้อมูล ใบอนุญาต เจ้าของสุนัขจะมีความผิด และกฎหมายให้อำนาจเจ้าหน้าที่จับและกักขังสุนัขที่พบโดยปราศจากปลอกคอ ป้ายข้อมูล ใบอนุญาต ได้ ทั้งนี้จึงเห็นได้ว่าประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกามีการขึ้นทะเบียนสุนัขโดยไม่มี ความจำเป็นต้องทำเครื่องหมายระบุตัวสุนัขอย่างถาวร เช่น การฝังไมโครชิป

การควบคุมสุนัขด้วยการขึ้นทะเบียนนอกจากเพื่อประโยชน์ในการบังคับถึงความรับผิดชอบของเจ้าของสุนัขในกรณีที่มีความเสียหายเกิดจากสุนัข และยังช่วยแก้ปัญหาสุนัขถูกทอดทิ้งหรือหนีหายไปด้วย ซึ่งปัญหาสุนัขเร่ร่อนและสุนัขจรจัดส่วนใหญ่มาจากการทอดทิ้งสุนัข ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 กำหนดว่าหากเจ้าของสุนัขในกรุงเทพมหานครไม่ประสงค์จะเลี้ยงสุนัขอีกต่อไป ต้องมอบสุนัขและบัตรประจำตัวสุนัขให้แก่บุคคลอื่นหรือค้นหาเจ้าของใหม่ไม่ได้ จะต้องมอบให้กรุงเทพมหานครเป็นผู้ดูแลโดยเสียค่าใช้จ่าย

ในการเลี้ยงดูตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้กำหนด มิฉะนั้นเจ้าของสุนัขจะมีความผิดตามกฎหมาย แตกต่างจากประเทศญี่ปุ่นที่นอกจากการแก้ไขปัญหาสุนัขจรจัดและเร่ร่อนด้วยวิธีการกำจัดทิ้งและยังมีบทลงโทษตามกฎหมายสัตว์เลี้ยงญี่ปุ่น (Animal AIGO) สำหรับผู้ทอดทิ้งสุนัขอันเป็นต้นเหตุของปัญหาสุนัขจรจัดและสุนัขเร่ร่อน โดยกำหนดว่า ผู้ใดทอดทิ้งสัตว์เลี้ยงในการสัตว์เลี้ยงคุ้มครองซึ่งหมายความรวมถึงสุนัขที่มีเจ้าของด้วย ต้องโทษตามที่กฎหมายกำหนด

4.2.4 การควบคุมการเลี้ยงสุนัขในกรณีเกิดโรคระบาด

การควบคุมโรคระบาดมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีมาตรการป้องกันและควบคุมโรคที่มีประสิทธิภาพและควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการควบคุมโรคระบาด ทั้งนี้เพื่อสร้างจิตสำนึกถึงความรับผิดชอบต่อสังคม กรณีโรคระบาดอันเกิดจากสุนัขที่เป็นอันตรายต่อมนุษย์และสัตว์ ให้เจ้าของซึ่งหมายความรวมถึง ผู้ครอบครองตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 ควบคุมสัตว์ป่วยทั้งหมด โดยการกักขัง แยกหรือย้าย สัตว์ป่วย หรือสงสัยว่าป่วยไว้ในบริเวณที่กำหนดตามวิธีการที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือสัตวแพทย์เห็นสมควรกำหนดให้ หรือให้ได้รับการรักษาตามที่เห็นสมควร และให้กักขัง แยกหรือย้าย สัตว์ที่อยู่ร่วมฝูงหรือเคยอยู่ร่วมฝูงกับสัตว์ป่วย หรือสงสัยว่าป่วยหรือตาย และให้ทำความสะอาด และทำลายเชื้อ โรคระบาด หรือพาหะของโรคระบาดในที่ดิน อาคาร ยานพาหนะ หรือสิ่งของด้วย ส่วนสัตว์ที่ป่วยเป็นโรคระบาดหรือซากสัตว์ที่เป็นพาหะให้ทำลายทิ้งเพราะอาจเป็นสาเหตุให้เกิดการแพร่เชื้อของโรคระบาด โดยเจ้าของสัตว์มีสิทธิได้รับค่าชดเชยตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงแต่ไม่ต่ำกว่าราคากึ่งหนึ่งของราคาสัตว์ซึ่งอาจขายได้ในตลาดท้องถิ่นเมื่อเกิดโรค ทั้งนี้เนื่องจากพระราชบัญญัติฉบับนี้ประกาศบังคับใช้ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2499 และมีวัตถุประสงค์ในการควบคุมสัตว์ใหญ่เป็นหลัก ซึ่งปัจจุบันมีแพะระบาดของเชื้อโรคหลายชนิดซึ่งมิได้กำหนดในกฎกระทรวงให้จัดเป็นโรคระบาด ดังนั้นการควบคุมโรคระบาดตามพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงอาจไม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสังคมในปัจจุบัน

วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในปัจจุบันได้รับการผลิตจากเซลล์เพาะเลี้ยงในห้องปฏิบัติการและสามารถฉีดเพื่อป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าล่วงหน้าได้ ดังนั้นบุคคลผู้ครอบครองสุนัขจึงมีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 จัดการให้สุนัขซึ่งอยู่ในความครอบครองของตนได้รับการฉีดวัคซีนจากสัตวแพทย์ หรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากสัตวแพทย์หรือผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์ครั้งแรกเมื่อสุนัขมีอายุตั้งแต่ 2 เดือนขึ้นไป แต่ไม่เกิน 4 เดือน และได้รับการฉีดวัคซีนครั้งต่อไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในใบรับรองการฉีดวัคซีน

นอกจากที่กฎหมายกำหนดไว้ หน่วยงานที่รับผิดชอบควรมีการรณรงค์กระตุ้นเตือนให้ประชาชนนำสุนัขไปฉีดวัคซีน (Parenteral route) ซึ่งสุนัขมีเจ้าของควรจะได้รับวัคซีนทุกตัว

และควรขยายความหมายของ “เจ้าของ” โดยให้หมายความรวมถึงผู้ให้อาหารสุนัขเป็นประจำด้วย เพื่อควบคุมแก้ไขปัญหาโรคพิษสุนัขบ้าให้ลดลงและหมดไปจากประเทศไทย ส่วนการฉีดวัคซีนให้กับสุนัขที่ไม่มีเจ้าของซึ่งแม้จัดเป็นวิธีหนึ่งในการควบคุมและลดการแพร่ระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าได้ แต่การจับสุนัขจรจัดหรือสุนัขเร่ร่อนมาฉีดวัคซีนนั้นเป็นการยาก ประกอบกับผู้เสียชีวิตเพราะติดเชื้อโรคพิษสุนัขบ้านั้นส่วนใหญ่มาจากสุนัขที่ไม่มีเจ้าของกัด ดังนั้นการลดจำนวนสุนัขจรจัดหรือสุนัขเร่ร่อนก็อาจจัดเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยในการลดการแพร่ระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าได้

4.3 ปัญหาความรับผิดชอบของเจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรับรักษา

ปัจจุบัน “เจ้าของ” ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หมายถึง ผู้มีกรรมสิทธิ์ในตัวสัตว์ ทั้งมีการให้อาหารและที่อยู่แก่สัตว์นั้นด้วยแม้ไม่ได้ยึดถือครอบครองสัตว์นั้นก็ไม่นับความรับผิดชอบ เว้นแต่จะมีผู้รับเลี้ยงรับรักษาไว้แทน ดังนั้นผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในตัวสัตว์เท่านั้นจึงมีหน้าที่ในฐานะ “เจ้าของ” ต้องรับผิดชอบทางแพ่งและทางอาญา แต่เนื่องจากข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 กำหนดให้ “เจ้าของ” หมายความรวมถึง ผู้ครอบครองสุนัขหรือผู้ให้อาหารสุนัขเป็นประจำด้วย ดังนั้นผู้ที่ให้อาหารแก่สุนัขเป็นประจำในกรุงเทพมหานคร ย่อมมีหน้าที่ตามกฎหมายในฐานะ “เจ้าของ” ที่ต้องรับผิดชอบเมื่อมีความเสียหายอันเกิดจากสุนัขนั้น

เมื่อมีปัญหาว่าสุนัขที่ทำร้ายก่อความเสียหายหากจำเป็นต้องมีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบอันเกิดจากสุนัข ซึ่งเราอาจจะต้องมีการศึกษาถึงนิยามของคำว่า “เจ้าของ” ว่าควรมีความหมายแคบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 433 หรือให้มีความหมายกว้างกว่าที่มีอยู่ ซึ่งเป็นเรื่องต้องพิจารณาอีกเรื่องต่างหาก แต่ว่าวิทยานิพนธ์นี้ผู้ศึกษาจะไม่ทำการศึกษาถึงเรื่องนี้แต่อย่างไร เพราะอยู่นอกขอบเขตของวิทยานิพนธ์เล่มนี้

นอกจากนี้เมื่อการแบ่งสุนัขออกเป็นสุนัขควบคุมพิเศษแล้ว การใช้หลักเกณฑ์ความรับผิดชอบและมาตรฐานในการเลี้ยงดูควรแตกต่างจากสุนัขทั่วไป เพราะ โดยธรรมชาติสุนัขควบคุมพิเศษจะมีนิสัยดุร้ายและความก้าวร้าวกว่าสุนัขทั่วไป เจ้าของควรรู้ถึงนิสัยของสุนัขที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายได้ ดังนั้นสุนัขควบคุมพิเศษจะต้องถูกควบคุมดูแลเป็นพิเศษ และหากมีความเสียหายเกิดขึ้นจากสุนัขควบคุมพิเศษ เจ้าของควรต้องรับผิดชอบโดยไม่คำนึงถึงความประมาทเลินเล่อของเจ้าของ เพราะถือเสมือนหนึ่งว่าเจ้าของสุนัขนั้นรู้ถึงธรรมชาติของสุนัขและอันตรายที่อาจจะก่อให้เกิดขึ้นโดยสุนัขนั้น ซึ่งการรู้ถึงอันตรายที่อาจจะก่อให้เกิดขึ้นนั้น สอดคล้องกับกฎหมายอังกฤษที่กำหนดให้ผู้ดูแลสุนัขจะต้องรับผิดชอบถ้ารู้ถึงสาเหตุแห่งการเสียหายหรือบาดเจ็บและขาดการยับยั้ง

เมื่อมีความเสียหายอันเกิดจากสัตว์ กฎหมายไทยมีลักษณะความรับผิดชอบคือให้ใช้ค่าเสียหายเป็นหลักกล่าวคือ เจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรับรักษาไว้แทนเจ้าของมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์คือการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

4.3.1 ความรับผิดทางแพ่ง

ความรับผิดทางแพ่งแยกออกจากทางอาญาอย่างชัดเจน โดยแยกความรับผิดทางแพ่งเรื่องการเรียกค่าเสียหาย ส่วนกฎหมายที่ใช้บังคับในเรื่องการกระทำผิดทางอาญามีลักษณะเป็นบทลงโทษ ดังนั้นเมื่อมีความเสียหายอันเกิดจากสัตว์ผู้เสียหายมีสิทธิเรียกเรียกค่าเสียหาย และเจ้าของสัตว์หรือผู้รับรักษาไว้แทนเจ้าของมีหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ฝ่ายที่ต้องเสียหาย

เมื่อมีความเสียหายอันเกิดจากสัตว์ตามกฎหมายไทยมีลักษณะความรับผิดชอบคือ ให้ชดใช้ค่าเสียหายเป็นหลักกล่าวคือ เจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรับรักษาไว้แทนเจ้าของมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ฝ่ายที่ได้รับความเสียหาย เพื่อชดเชยความเสียหายอันเกิดแต่สัตว์นั้น โดยพิจารณาตามพฤติการณ์ความร้ายแรงแห่งการละเมิด ไม่ว่าจะสัตว์นั้นจะเป็นสุนัขทั่วไปหรือสุนัขที่นำออกใช้งานหรือสุนัขควบคุมพิเศษในกรุงเทพมหานคร ซึ่งการเรียกค่าเสียหายเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่สัตว์นั้น สอดคล้องกับการเรียกค่าเสียหายตามกฎหมายรัฐอิลลินอยส์ (Illinois State) มาตรา 16⁸

กรณีที่ถูกสุนัขหรือสัตว์ปีกประเภทแกะ แพะ วัว ม้า ลา สัตว์ปีก สุนัข ลูกสุนัขมาหรือทำร้าย กฎหมายรัฐอิลลินอยส์ (Illinois State) ขยายความรับผิดชอบของเจ้าของสุนัขหรือผู้ดูแลสุนัข โดยให้รับผิดชอบสำหรับทุกความเสียหายที่เกิดจากสุนัขนั้น แตกต่างจากกฎหมายไทยที่เจ้าของสุนัขหรือสัตว์ปีกจะได้รับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนโดยศาลเป็นผู้วินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด ซึ่งค่าสินไหมทดแทนในความผิดต่อทรัพย์สินนั้น โดยทั่วไปศาลจะกำหนดให้คืนทรัพย์สินหรือให้ใช้ราคาทรัพย์สินนั้นเท่านั้น

นอกจากความเสียหายแล้วเรื่องความเดือดร้อนรำคาญในกฎหมายไทยไม่มีกำหนดให้ชัดเจนว่าพฤติกรรมใดเป็นการก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ แตกต่างจากรัฐ โอเรกอน (Oregon

⁸ กฎหมายรัฐอิลลินอยส์ (Illinois State), มาตรา 16 การที่สัตว์จู่โจมหรือทำให้ได้รับบาดเจ็บ โดยปราศจากการขู่สุนัข หรือสัตว์อื่น การจู่โจม พยายามจู่โจม หรือทำให้ได้รับบาดเจ็บ เจ้าของสุนัขหรือสัตว์อื่นนั้นจะต้องรับผิดชอบในค่าเสียหายทางแพ่ง ซึ่งเกิดจากสาเหตุนั้น เต็มจำนวนเงินค่าใช้จ่าย ที่ได้รับบาดเจ็บ.

State) กำหนดให้พฤติกรรมตามมาตรา 609.095⁹ ของสุนัขเป็นการรบกวนในที่สาธารณะซึ่งนอกจากผู้ดูแลสุนัขจะต้องรับผิดชอบตามกฎหมายแล้ว สุนัขดังกล่าวอาจถูกฆ่าได้ เว้นแต่ผู้ดูแลจะได้รับผิดคดีใช้ค่าเสียหายแทน

4.3.2 ความรับผิดชอบทางอาญา

ความผิดทางอาญาเกิดจากการล่วงละเมิดต่อสิทธิของผู้อื่นเช่นเดียวกับความผิดทางแพ่ง แต่ความผิดทางอาญามีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนและเป็นความผิดที่รัฐประสงค์จะลงโทษผู้กระทำความผิดกฎหมายอาญา ดังนั้นกฎหมายที่ใช้บังคับในเรื่องความรับผิดชอบทางอาญาจึงมีลักษณะเป็นบทลงโทษ แตกต่างจากความรับผิดชอบทางแพ่งที่มีวัตถุประสงค์คือมุ่งจะคุ้มครองสิทธิและเยียวยาความเสียหายของเอกชน

กฎหมายอาญาไม่ได้กำหนดชัดเจนถึงความหมายของสัตว์ดังกล่าว ดังนั้นสุนัขนั้นจะเป็นสัตว์หรือไม่จึงต้องพิจารณาจากพฤติการณ์ของสุนัขแต่ละตัวเป็นกรณีๆ ไป การปล่อยปละละเลยให้สุนัขทั่วไปที่ไม่ใช่สัตว์ที่เกี่ยวไปตามลำพังในประการที่อาจทำอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินจึงขาดองค์ประกอบความผิดตามมาตรา 377

ภายใต้บังคับแห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 กำหนดให้กรุงเทพมหานครเป็นเขตการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัขและมีการแบ่งสุนัขออกเป็นสุนัขควบคุมพิเศษ ดังนั้นการพิจารณาว่าสุนัขตัวใดในกรุงเทพมหานครเป็นสัตว์ร้ายหรือไม่จึงต้องนำข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้มาตรา 5 มาพิจารณาประกอบด้วย

ปลุสัตว์หรือสัตว์ปีกถูกสุนัขฆ่าหรือทำร้ายเจ้าของสัตว์มีสิทธิจะเรียกค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แต่ไม่มีสิทธิจะฆ่าสุนัขนั้นเพราะจะเป็นความผิดตามกฎหมายอาญาฐานทำให้เสียทรัพย์ เว้นแต่เป็นการกระทำด้วยความจำเป็นหรือเพื่อป้องกันสิทธิของตนเองหรือผู้อื่นให้พ้นอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย แตกต่างจากกฎหมายรัฐแคลิฟอร์เนีย (California State) ที่ให้อำนาจเจ้าของปลุสัตว์หรือสัตว์ปีกเรียกร้องค่า

⁹ กฎหมายรัฐโอเรกอน (Oregon State), มาตรา 609.095 การรบกวนของสุนัขในที่สาธารณะพฤติกรรมดังต่อไปนี้ของสุนัขเป็นการรบกวนในที่สาธารณะ ไล่กัดบุคคลหรือยานพาหนะของผู้อื่น ทำให้เสียหายหรือทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น คุ้ยขยะในเขตที่พิทักษ์ของผู้อื่น นุกรุกในส่วนบุคคลของผู้อื่น ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่นเป็นประจำ.

สินไหมทดแทนเท่ากับความเสี่ยงภัยที่เกิดจากการกระทำของสุนัข และอาจฆ่าสุนัขนั้นได้ตาม มาตรา 31152¹⁰ ซึ่งการฆ่าสุนัขตามกฎหมายนี้ไม่เป็นละเมิดและไม่เป็นความผิดทางอาญา

อย่างไรก็ตามผู้เสียหายไม่มีสิทธิฆ่าสุนัขในกรณีที่สุนัขก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ อย่างหนึ่งอย่างใด แตกต่างจากกฎหมายโอเรกอน(Oregon State) มาตรา 609.090(7)¹¹ ที่ให้ฆ่าสุนัข ได้ถ้าสุนัขมีพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กฎหมายกำหนดว่าเป็นการรบกวนในที่สาธารณะ เว้นแต่เจ้าของหรือผู้ดูแลสุนัขจะมาชำระค่าเสียหายแทนภายหลังที่ได้รับแจ้ง สุนัขก็อาจไม่ถูกฆ่า

การกระทำทารุณต่อสัตว์หรือฆ่าสัตว์ตามกฎหมายอาญามาตรา 381 หมายถึงการฆ่าโดย วิธีการที่ร้ายยิ่งกว่าการทำให้ตายโดยทั่วไปหรือฆ่าโดยการกระทำที่มีให้ตายในทันทีแต่ทำให้ ได้รับความลำบากจนตายลงในที่สุด ดังนั้นแม้ว่ามีกรปฏิบัติต่อสุนัขในลักษณะที่เป็นการทารุณ กรรมโดยอาศัยตามความรู้สึกของวิญญูชนทั่วไปพิจารณา ก็ไม่เป็นผู้รับผิดชอบตามกฎหมายอาญา

จากการศึกษาพบว่าปัจจุบันประเทศไทยให้ความสำคัญต่อชีวิตสัตว์มากขึ้นดังเห็นได้ จากมีการร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ.... ของกรม ปศุสัตว์ ร่างเสร็จเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2550 อันมีกำหนดในหมวด 6 เรื่องการป้องกันการ ทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพของสัตว์ ว่าพฤติกรรมเช่นใดถือเป็นการทารุณกรรมสัตว์

กฎหมายสัตว์เลี้ยง (Animal AIGO) ของประเทศญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการปฏิบัติต่อ สัตว์เลี้ยงอย่างมาก ภายใต้แนวความคิดที่ว่ามนุษย์ควรตระหนักและให้ความสำคัญกับสัตว์เลี้ยงใน ฐานะสิ่งมีชีวิตไม่ใช่ทรัพย์สินและให้ความสำคัญตามหลักมนุษยธรรม ดังนั้นหากผู้ใดฆ่าหรือทำ การอย่างหนึ่งอย่างใดอันมีลักษณะเป็นการทารุณต่อสัตว์เลี้ยง โดยปราศจากเหตุผล จะมีความผิด ตามกฎหมายสัตว์เลี้ยง (Animal AIGO) แตกต่างจากประเทศไทยที่ยังมีแนวความคิดเพียงว่า สัตว์

¹⁰ กฎหมายรัฐแคลิฟอร์เนีย (California State), มาตรา 31152 (b) เมื่อพบว่าสุนัขที่ไม่สามารถเห็นป้าย ข้อมูลหรือป้ายข้อมูลใบอนุญาตได้อย่างชัดเจน ตามมาตรา 30951 กำลังรบกวนปศุสัตว์หรือสัตว์ปีกในเขตที่ดิน หรือ ในเขตที่พักอาศัยของผู้อื่น , เมื่อพบว่าสุนัขที่สามารถเห็นป้ายข้อมูลหรือป้ายข้อมูลใบอนุญาตได้อย่างชัดเจน ตาม มาตรา 30951 กำลังรบกวนปศุสัตว์หรือสัตว์ปีกในเขตที่ดินหรือในเขตที่พักอาศัยของผู้อื่น สุนัขจะต้องถูกฆ่า เท่านั้น ไม่ว่าสุนัขจะทำด้วยสัญชาตญาณของมันเองหรือทำตามคำสั่งของเจ้าของสุนัข การฆ่าสุนัขตามมาตรานี้ ไม่ เป็นละเมิด และไม่เป็นผิดทางอาญา.

¹¹ กฎหมายโอเรกอน(Oregon State), มาตรา 609.090(7) ถ้าผู้ดูแลสุนัขไม่ดูแลสุนัขจนเกิดการฝ่าฝืนต่อ มาตรา 609.095(2) หรือ (3) หรือ 609.098 หรือ ไล่ก่กคนในเขตที่พักอาศัยของผู้อื่น ผู้ดูแลจะต้องรับผิดชอบ ตามกฎหมาย หรือถ้าสุนัขก่กคน เจ้าหน้าที่ควบคุมการจัดการจะฆ่าสุนัขตามหลักมนุษยธรรม โดยก่อนจะฆ่าจะต้อง พิจารณาตามมาตรา 609.093 และเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมการจัดการจะต้องแจ้งให้ผู้ดูแลสุนัขทราบไม่น้อยกว่า 10 วัน และถ้าสุนัข ไม่ถูกฆ่า ผู้ดูแลจะต้องรับผิดชอบชำระค่าเสียหายแทน.

เลี้ยงเป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่งเท่านั้น ดังนั้นการที่เจ้าของทำให้ทรัพย์สินของตนเสียหายหรือทำลายก็หาเป็นความผิดตามกฎหมายไม่

4.3.3 ความรับผิดตามกฎหมายอื่น

กรณีที่เกิดโรคระบาดในสัตว์ ให้เจ้าของซึ่งหมายความรวมถึงผู้ครอบครองและถ้าหากไม่ปรากฏเจ้าของให้หมายความรวมถึงผู้เลี้ยงหรือผู้ควบคุมมีหน้าที่และให้ความร่วมมือกับการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 เพื่อป้องกันและควบคุมโรคระบาดเช่น โรคริ้นเคอร์เปสต์ โรคเฮโมรายิกเซพติซีเมีย โรคแอนแทรกซ์ โรคเซอร์รา โรคสารติก โรคมงกล่อพิษ โรคปากและเท้าเปื่อย โรคอหิวาต์สุกร และโรคอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยผู้ใดขัดขวางไม่อำนวยความสะดวกหรือฝ่าฝืนคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดผู้นั้นจะมีความผิดตามที่กฎหมายกำหนด

สำหรับความรับผิดตามพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 กำหนดให้บรรดาความรับผิดตามพระราชบัญญัตินี้ซึ่งเป็นโรคติดต่อที่มีอันตรายต่อมนุษย์และสัตว์ นอกจากเจ้าของซึ่งหมายความรวมถึงผู้ครอบครองมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามมาตรา 5 กล่าวคือ จัดการให้สุนัขได้รับการฉีดวัคซีนครั้งแรกเมื่อสุนัขมีอายุตั้งแต่ 2 เดือนแต่ไม่เกิน 4 เดือนจากสัตว์แพทย์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากสัตว์แพทย์และได้รับการฉีดวัคซีนครั้งต่อไปตามระยะเวลาที่กำหนดในใบรับรองการฉีดวัคซีนแล้ว เพื่อประโยชน์ในการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้ายังมีหน้าที่ต้องให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือสัตวแพทย์ตามที่กฎหมายกำหนด

อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ให้อธิบดีหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากอธิบดีหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจเปรียบเทียบได้ และเมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามค่าเปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ให้คดีเป็นเลิกกัน แตกต่างจากโรคระบาดสัตว์อื่นตามพระราชบัญญัติโรคระบาด พ.ศ. 2499 ซึ่งกำหนดให้เปรียบเทียบได้เฉพาะบรรดาความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวเท่านั้น

4.4 การเรียกค่าเสียหาย

4.4.1 การเรียกค่าเสียหายในกฎหมายไทย

แนวความคิดในเรื่องการกำหนดค่าเสียหายตามกฎหมายลายลักษณ์อักษร(Civil Law) จำกัดกว่ากฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) เนื่องจากกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) จะมุ่งกำหนดค่าเสียหายเพื่อชดใช้ทดแทนเฉพาะความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงที่เกิดแก่ผู้เสียหาย แต่ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) มีแนวความคิดทางอาญาเจือปน กล่าวคือนอกจากจะ

กำหนดให้ผู้ละเมิดชดใช้ค่าเสียหายตามความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับแล้ว ยังกำหนดในลักษณะค่าเสียหายในส่วนที่เป็นการลงโทษผู้ละเมิดด้วย

มาตรการในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากสัตว์ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย ว่าด้วยลักษณะละเมิดจะมุ่งหมายในการเยียวยาชดใช้ความเสียหายให้แก่ผู้ละเมิด กล่าวคือผู้กระทำละเมิดมีหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ถูกละเมิด และในกรณีความเสียหายอันเกิดจากสัตว์ เจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงดูแลสัตว์มีหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากสัตว์เช่นเดียวกับกฎหมายแพ่งของญี่ปุ่น ซึ่งหลักในการชดใช้ค่าเสียหายโดยทั่วไปคือการทำให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่สถานะเดิมที่สุดเท่าที่จะทำได้ หรือหากทำไม่ได้ก็ให้ชดใช้หรือเยียวยาเป็นเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่น โดยปัจจุบันการเรียกค่าสินไหมทดแทนยึดความเสียหายอันแท้จริงของผู้ถูกละเมิดโดยจะ ได้รับ และจะพึงใช้ในสถานใดเพียงใดนั้นให้ศาลวินิจฉัยตามควรแห่งพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการละเมิด

การกำหนดค่าสินไหมทดแทนในคดีละเมิดตามมาตรา 438 ศาลจะใช้ดุลยพินิจวินิจฉัยซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐานที่โจทก์จำเลยสืบให้ปรากฏถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิดค่าเสียหายไม่จำเป็นต้องเท่ากับความเสียหาย เพราะให้อำนาจศาลที่จะกำหนดตามดุลยพินิจที่เห็นความร้ายแรงแห่งการละเมิด ศาลจึงกำหนดให้ได้มากกว่าที่เสียหายจริงก็ได้ หรือตามพฤติการณ์ศาลจะให้น้อยกว่าความเป็นจริงหรือบางส่วนก็ได้ ผู้ศึกษาเห็นว่า ในทางปฏิบัติการเรียกค่าสินไหมทดแทนแปลความเป็นเพียงว่าศาลมีอำนาจในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนและค่าสินไหมทดแทนในคดีละเมิดโดยพิจารณาเฉพาะตามมาตรา 443 ถึงมาตรา 447 ที่ถูกควรอาศัยเกณฑ์การพิจารณาตามมาตรา 438 วรรคสองว่า อนึ่งค่าสินไหมทดแทนนั้น ได้แก่การคืนทรัพย์สินอันผู้เสียหายต้องเสียไปเพราะละเมิด หรือใช้ราคาทรัพย์สินนั้น รวมทั้งค่าเสียหายอันจะพึงบังคับให้ใช้เพื่อความเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใดอันได้เกิดขึ้นนั้นด้วย จะทำให้การเรียกค่าสินไหมในคดีละเมิดเป็นไปตามความจริงมากขึ้นซึ่งอาจถึงขั้นที่ผู้เสียหายจะเรียกค่าเสียหายต่อจิตใจ ค่าเสียหายต่ออาชีพ หรือชีวิตสมรส ค่าโอกาสในการใช้ชีวิต เป็นต้น

สำหรับการชดใช้ค่าเสียหายตามหลักกฎหมายละเมิดของประเทศไทย เห็นได้ว่าความเสียหายอันเกิดจากสุนัขนอกจากความเสียหายที่เกิดแก่ร่างกาย โดยตรงแล้ว ยังอาจมีความเจ็บปวดทางจิตใจที่ก่อให้เกิดการกระทบกระเทือนทางจิตใจและส่งผลให้ผู้เสียหายได้รับความบอบช้ำทางจิตใจ แต่เนื่องจากบรรทัดฐานในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนของไทยยังกำหนดให้ตามพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด และไม่ได้กำหนดชัดเจนว่าให้ผู้เสียหายมีสิทธิเรียกค่าเสียหายในทุกความเสียหายที่เกิดจากสุนัขทำให้ผู้เสียหายอาจไม่ได้รับการชดเชยเยียวยาอย่างเหมาะสม

4.4.2 การเรียกค่าเสียหายในกฎหมายต่างประเทศ

การใช้ดุลพินิจกำหนดค่าเสียหายในมูลละเมิดของประเทศญี่ปุ่น ที่กำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำละเมิด โดยไม่มีข้อจำกัด กล่าวคือศาลมีอำนาจในการคำนวณค่าเสียหายได้โดยอิสระ ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษที่มีการพัฒนาแนวความคิดการเรียกค่าเสียหายทางจิตใจแล้ว โดยประเทศสหรัฐอเมริกาได้รับแนวความคิดมาจากประเทศอังกฤษและมีการพัฒนาไปจนถึงขั้นขยายความคุ้มครองให้แก่บุคคลที่ได้รับความเจ็บทางจิตใจหรืออารมณ์อย่างชัดเจน ดังจะเห็นได้จากหลักกฎหมาย The Restatement(second) of Torts ที่กำหนดให้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายรวมถึง ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายทางจิตใจด้วย ซึ่งคล้ายกับหลัก Aggravated Damages ของประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษให้การยอมรับในการเรียกค่าสินไหมทดแทนในส่วน of ค่าเสียหายต่อจิตใจหรือความรู้สึกของผู้ถูกระทำละเมิด แม้ว่าจะปฏิเสธแนวคิดที่ผู้เสียหายเรียกร้องค่าเสียหายดังที่คาดหวังไว้และความทุกข์ทรมานทางจิตใจเพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้รับบาดเจ็บทางร่างกายหรือทรัพย์สินจะฟ้องร้องค่าเสียหายไม่ได้ แต่ในทางปฏิบัติได้มีการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในลักษณะที่เป็นไปในทางปลอมขวัญอย่างสมเหตุสมผลสำหรับผู้เสียหาย แต่ประเทศสหรัฐอเมริกาจะนำเรื่องค่าเสียหายต่อจิตใจไปใช้ในเรื่องสินค้าไม่ปลอดภัย (Product Liability) เสียมากกว่า

กฎหมายรัฐอิลลินอยส์ (Illinois state) กำหนดให้เจ้าของสุนัขหรือสัตว์อื่นจะต้องรับผิดชอบในค่าเสียหายทางแพ่งซึ่งเกิดจากสาเหตุที่สุนัขหรือสัตว์อื่นนั้นจู่โจมหรือทำให้ได้รับบาดเจ็บ เต็มจำนวนเงินค่าใช้จ่ายที่ได้รับบาดเจ็บ ผู้ศึกษาเห็นว่ากรณีที่กฎหมายกำหนดเช่นนี้ย่อมแสดงถึงการให้เจ้าของสัตว์แสดงความรับผิดชอบในการที่ผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บทั้งหมด ซึ่งจะรวมถึงค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลร่างกายทั้งหมดและรวมถึงการเยียวยาฟื้นฟูสภาพจิตใจและค่าใช้จ่ายอื่นที่เกิดจากการได้รับบาดเจ็บอันเกิดจากสัตว์ ซึ่งตรงตามเจตนารมณ์ของการเรียกค่าสินไหมทดแทน คือการมุ่งเยียวยาชดใช้ความเสียหายแก่ผู้เสียหาย และทำให้คู่ความกลับคืนสู่ฐานะเดิมที่สุดเท่าที่จะทำได้

4.5 วิเคราะห์ข่าวที่น่าสนใจในความเสียหายอันเกิดจากสุนัข

ต้นกำเนิดของสุนัขมาจากสุนัขป่า ซึ่งเป็นสัตว์ป่าและสุนัขทุกชนิดมีพัฒนามาจากสัตว์ป่ากินเนื้อ แม้จะมีการพัฒนาสายพันธุ์หรือมีการผสมข้ามสายพันธุ์แต่สุนัขทุกชนิดก็ยังคงมีลักษณะพฤติกรรมและสัญชาตญาณของสัตว์ป่าอยู่ในตัว เช่น สัญชาตญาณในการล่าและความหวงถิ่น สัญชาตญาณในการคุ้ยเขี่ยและกลบสิ่งของ และพฤติกรรมการสื่อสารคือการเห่าและหอน

ปัญหาอันเกิดจากสุนัขจึงมาจากพฤติกรรมและสัญชาตญาณของสุนัขที่ได้รับแรงกระตุ้นโดยอาจแบ่งแรงกระตุ้นหลักๆ ได้ดังนี้คือ

1) แรงกระตุ้นที่มาจากความต้องการมีอิทธิพลที่เหนือกว่าซึ่งอาจเกิดเพราะการให้อิสระและการเล็งตามใจของผู้เลี้ยง

2) แรงกระตุ้นที่มาจากความหวงเหยื่อหรือหวงถิ่นเนื่องจากสุนัขทุกชนิดมีสัญชาตญาณของสุนัขป่า การหวงถิ่นที่อยู่และการสร้างเขตแดนด้วยการถ่ายของเหลวอันเป็นลักษณะเฉพาะของสุนัขป่าจึงมีอยู่ในตัวสุนัขทุกชนิด แต่เจ้าของหรือผู้ครอบครองสุนัขก็อาจควบคุมและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบางอย่างของสุนัขได้ด้วยการทำความเข้าใจและฝึกสอน เช่น การฝึกให้ขับถ่ายเป็นที่เป็นที่ เป็นทาง ฝึกให้เชื่อฟังคำสั่งต่างๆ เป็นต้น

3) แรงกระตุ้นที่มาจากความกลัวและเจ็บปวด ซึ่งอาจเกิดจากการถูกลงโทษที่รุนแรงเกินไปหรือบ่นเกินไป หรือการถูกทำร้ายร่างกายโดยไม่มีเหตุผล

4) แรงกระตุ้นที่มาจากสัญชาตญาณทั่วไปและประกอบกับการขาดการฝึกสอนและการลงโทษ เช่นการเห่าและหอนเป็นประจำ การคุ้ยเขี่ยถังขยะเป็นประจำ เป็นต้น

จากการศึกษาผู้ศึกษาเห็นว่ากรณีความเสียหายที่เกิดจากสุนัขในประเทศไทยโดยนำกฎหมายไทยที่มีอยู่มาใช้บังคับยังไม่เพียงพอกับความเสียหายที่เกิดขึ้น จึงขอยกตัวอย่างเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นและวิเคราะห์เป็นกรณีดังนี้

4.5.1 สุนัขกัดไก่ชนตายกลายเป็นคดีขึ้นโรงพัก

เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2551 เวลา 13.00 นาฬิกา ร้อยตำรวจตรีกรวิทย์ อ่อนทอง ร้อยเวร สภ.อ.เมืองตาก รับแจ้งจากนางชะอ้อน เอมสุข อายุ 45 ปี ว่าสุนัขของนางพรทิภา สุวรรณพงษ์ อายุ 55 ปี เพื่อนบ้านกัดไก่ชนของตนตายไป 3 ตัว และบาดเจ็บอีก 1 ตัวโดยสุนัขทั้ง 4 ตัวของนางพรทิภา เข้ามารุมกัดไก่ของตนในบริเวณบ้าน ซึ่งไก่ชนที่ถูกกัดตายทั้ง 3 ตัว ล้วนเป็นไก่ชนแชมป์สังเวียนมาแล้วหลายสนาม ส่วนอีกตัวอาการสาหัส จนไม่สามารถเยียวยาให้สามารถกลับมาครองแชมป์ อีกต่อไปได้ ขอให้เจ้าหน้าที่เชิญตัวนางพรทิภามาเจรจาค่าเสียหาย ต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจเชิญนางพรทิภา เจ้าของสุนัขมาสอบสวน ซึ่งเจ้าตัวให้การรับสารภาพว่าสุนัขที่เลี้ยงไว้ในบ้านมีเกือบ 10 ตัว ดูแลไม่ทั่วถึง ส่วนที่สร้างความเดือดร้อนให้กับเพื่อนบ้านข้างเคียงจะขอชดใช้ค่าเสียหายให้ทั้งหมดเป็นเงินจำนวนหนึ่ง แต่ไม่เป็นที่เปิดเผย ซึ่งเจ้าของไก่ชนก็ยินดีและตกลงกันได้¹²

เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นที่จังหวัดตากจึงไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 การที่ไก่ชนของเจ้าของฟาร์มไก่ชนถูกสุนัขกัดตายถือเป็นความเสียหายอันเกิดจากสุนัข เจ้าของสุนัขหรือผู้รับเลี้ยงรับรักษาไว้แทนเจ้าของสุนัข

¹² ข่าวสด. (2551, 10 พฤษภาคม). หมากัดไก่ชนตาย-กลายเป็นคดีขึ้นโรงพัก. สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2551, จาก <http://news.mjob.in.th/crime/cat4/news1761/>.

จำเป็นต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ฝ่ายเจ้าของฟาร์มไก่ชนที่ต้องเสียหายเพราะสุนัขไปกัดไก่ชนจนไก่ชนตาย เว้นแต่เจ้าของสุนัขจะพิสูจน์ได้ว่าคนได้ใช้ความระมัดระวังอันสมควรแก่การเลี้ยงการรักษาดูตามชนิดและนิสัยของสุนัขแล้ว หรือพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นย่อมจะต้องเกิดขึ้นทั้งที่ได้ใช้ความระมัดระวังถึงเพียงนั้น ซึ่งค่าสินไหมทดแทนนั้นไม่สามารถระบุมูลค่าได้อย่างชัดเจนเพราะไก่ชนที่ตายล้วนเป็นไก่ชนแชมป์สังเวียนแตกต่างจากไก่บ้านหรือไก่ฟาร์ม ตามกฎหมายประเทศไทยแล้ว ศาลจะวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด และกำหนดจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนให้ ซึ่งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล ดังนั้นสุนัขตัวเดิมเข้าไปกัดปลูสัตว์หรือสัตว์ปีกอื่นอีกก็ได้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 452 เจ้าของไก่ชนชอบที่จะจับสุนัขที่เข้ามากัดไก่ชนและยึดไว้เป็นประกันค่าสินไหมทดแทน แต่ถ้ามีความจำเป็นไม่สามารถยึดหรือจับสุนัขได้หรือการจับหรือยึดอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ตัวผู้จับจึงจะสามารถฆ่าสุนัขได้แตกต่างจากรัฐแคลิฟอร์เนีย(California State) ที่กำหนดให้เจ้าของฟาร์มไก่ชนในฐานะเป็นเจ้าของปลูสัตว์หรือสัตว์ปีกที่สุนัขกัดจนตาย มีสิทธิที่จะฆ่าสุนัขตัวดังกล่าวได้โดยตามมาตรา 31152 ซึ่งการฆ่าสุนัขตามกฎหมายนี้ไม่ถือเป็นการละเมิดและไม่เป็นความผิดทางอาญา

4.5.2 สุนัขพันธุ์ผสมบางแก้วขี้เด็ก 7 ขวบเลือดท่วมร่าง

เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2552 เวลา 5.57 ได้มีสุนัขพันธุ์ผสมระหว่างพันธุ์ไทยพื้นบ้านกับบางแก้ว ไล่กัดหนูน้อยวัย 7 ขวบ จนได้รับบาดเจ็บแผลศีรษะยาวกว่า 5 เซนติเมตร หัวไหล่ขวาเป็นแผลเหวอะหวะ อากาศสาหัส เศาะหัดมีชาวบ้านผ่านมาเห็นและเข้าช่วยเหลือได้ทัน เชื่อว่าเป็นสุนัขของชาวบ้านบริเวณข้างเคียงปล่อยออกมา ขณะที่พ่อแม่ของหนูน้อยเตรียมแจ้งความเอาผิดแล้ว¹³

เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครภายหลังที่ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ประกาศบังคับใช้แสดงให้เห็นว่ากฎหมายที่มีอยู่ไม่เพียงพอสำหรับการควบคุมดูแลสุนัข ประกอบกับสุนัขที่ก่อเหตุไม่จัดเป็นสุนัขควบคุมพิเศษ เพราะไม่ใช่พันธุ์ร้ายตามที่ข้อบัญญัติกำหนดไว้ และไม่ปรากฏข้อเท็จจริงในเหตุการณ์ว่าสุนัขมีประวัติทำร้ายคนหรือพยายามทำร้ายคน การนำสุนัขทั่วไปออกนอกสถานที่เลี้ยงจึงไม่มีมาตรการควบคุมเป็นพิเศษเช่นเดียวกับการนำสุนัขควบคุมพิเศษออกนอกสถานที่เลี้ยงคือไม่ต้องใส่ที่ครอบปากและจับสายลากจูงห่างจากตัวสุนัข ไม่เกิน 25 เซนติเมตรตลอดเวลา ทั้งนี้การจัดประเภทสุนัขที่ควบคุมพิเศษควรมีการนำเรื่อง ปฏิบัติการทั่วไป ความก้าวร้าวและความสามารถในการเรียนรู้ มาพิจารณาประกอบด้วย สุนัขพันธุ์บางแก้วจัดอยู่ในเกณฑ์สุนัขที่มีปฏิกริยาทั่วไปและก้าวร้าวสูง จึงควรต้องมี

¹³ ไทยรัฐ. (2552, 7 กรกฎาคม). สุนัขพันธุ์ผสมบางแก้วขี้เด็ก 7 ขวบเลือดท่วมร่าง. สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2552, จาก <http://www.ryt9.com/s/psum/388689/>.

การควบคุมดูแลเป็นพิเศษและเจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรับรักษาแทนเจ้าของต้องมีความสามารถในการควบคุมด้วย ซึ่งในเรื่องคุณสมบัติและความสามารถในการควบคุมสุนัขประเทศอังกฤษกำหนดให้บุคคลที่สามารถนำสุนัขอันตรายออกนอกสถานที่เลี้ยงได้ต้องอายุเกิน 16 ปีและต้องมีความสามารถในการควบคุมสุนัขด้วย

สุนัขตัวที่ก่อเหตุตามข่าว อาจถูกฆ่าได้ถ้าเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในรัฐ โอเรกอน(Oregon State) อาศัยอำนาจตามกฎหมายรัฐ โอเรกอน(Oregon State) มาตรา 609.090 อนุญาตให้ฆ่าสุนัขที่กักคนได้ถ้าพิจารณาจากเหตุการณ์แล้วเห็นว่าการกักคนนั้นเป็นการกักอย่างรุนแรง ซึ่งบทบัญญัตินี้มีความคล้ายคลึงกับกฎหมายของอีกหลายประเทศที่อนุญาตให้ฆ่าสุนัขที่กักคนอย่างรุนแรงได้ ดังเช่น เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2552 เวลา 7.10 นาฬิกา นางมาร์จิด คริสเตนเซน นักจอกกิ้งแม่ลูกสองชานิวซีแลนด์วัย 36 ปี ถูกสุนัขล่าหมาป่า 8 ตัวรุมขย้ำ ขณะวิ่งผ่านที่ดินแห่งหนึ่งบนเกาะเหนือเมื่อวันจันทร์ ทำให้เธอได้รับบาดเจ็บทั่วร่างกาย รวมทั้งที่หนังศีรษะ กับแขนและขา หน่วยกู้ชีพใช้เฮลิคอปเตอร์นำเธอส่งโรงพยาบาลไวคาโต ที่ซึ่งศัลยแพทย์ต้องใช้เวลาผ่าตัดนาน 9 ชั่วโมงเมื่อวันจันทร์ เธอมีอาการทรงตัวหลังการผ่าตัด แต่แพทย์ก็กล่าวว่าเธอจะต้องทำการผ่าตัดปลุกผิวหนังอีกหลายครั้ง เพราะมีบาดแผลสาหัสทั่วตัว ขณะที่เธอเปิดเผยกับแพทย์ว่า เธอขดตัวด้วยท่าของตัวอ่อนในครรภ์มารดา ในระหว่าง 15 นาทีที่ถูกรุมกัด ซึ่งเป็นการตัดสินใจที่ช่วยให้เธอรอดชีวิต นายสเวน คริสเตนเซนสามีของเธอกล่าวว่า เพื่อนคนหนึ่งกำลังถีบจักรยานผ่านแถวนั้นตอนได้ยินเสียงเธอกรีคร้องเพราะถูกสุนัข 3 ตัวรุมทำร้าย เธอพยายามตะพุกมันออก ตอนที่สุนัขอีก 5 ตัวโถมเข้าชนจนเธอล้มลง เพื่อนคนนั้นรีบไปแจ้งเพื่อนบ้านและ โทรศัพท์เรียกนายคริสเตนเซนผู้เป็นสามีไปถึงที่เกิดเหตุก่อนเจ้าหน้าที่แพทย์จะตามไป เขาบอกว่าตอนไปถึงสุนัขผละออกไปแล้ว โดยสตรีเจ้าของสุนัขมาช่วยแยกสุนัขออกไป ส่วนภรรยาของเขานั่งอยู่ข้างถนนในสภาพเลือดท่วมตัว ตำรวจได้เข้ายึดสุนัขและทำลายทิ้งหลังจากเจ้าของลงนามอนุมัติ และตำรวจจะตัดสินใจในเย็นวันนี้ว่าจะตั้งข้อหาเจ้าของสุนัขหรือไม่เหตุร้ายครั้งนี้มีขึ้นหลังจากเมื่อหนึ่งปีก่อน เคยเกิดเหตุสุนัขล่าหมา 4 ตัวรุมกัดเด็กชายนักปั่นจักรยานวัย 13 ปีคนหนึ่ง เขาถูกกัดมากถึง 100 แผล แต่รอดชีวิตเพราะสตรีคนหนึ่งขับรถไปประสาบเหตุ แลช่วยดึงเขาหลบเข้าไปในรถยนต์ของเธอ ขณะที่ช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาที่นิวซีแลนด์มีผู้หญิงกับผู้ชายเพศละคน เสียชีวิตจากเหตุถูกสุนัขทำร้าย และมีเด็กหลายคนได้รับบาดเจ็บสาหัส ทำให้มีการเพิ่มความเข้มงวดของกฎหมายควบคุมสุนัข โดยระบุให้ทำลายสุนัขที่กักคน ซึ่งกฎหมายประเทศไทยควรมีบทลงโทษที่เด็ดขาดแบบนี้ เพื่อลดอัตราผู้บาดเจ็บจากการถูกสุนัขกัด

4.5.3 เครียดสุนัขของเพื่อนบ้านทำไม่หยุด ฟรังวีงโรให้รถชน

ฟรังเฒ่าหลบมาใช้ชีวิตสงบขึ้นปลายในเมืองไทยที่สตั๊ดหีบ กลับเจอเสียงสุนัขของเพื่อนบ้านเห่ารบกวนความสงบสุข ไม่หยุดหย่อนนานต่อเนื่อง 4 เดือนเต็ม พยายามแจ้งเทศบาลและตำรวจให้ช่วยแก้ไขก็ไม่เกิดผลอะไร สุดท้ายสะสมเป็นความเครียดสุดขีด ถึงกับวิ่งออกไปยืนกลางถนนจะให้รถชนตาย โชคดีเหตุเกิดกลางสี่กักรถน้อยเลยรอดมาได้ ขณะที่เมียไทยแจ้นเกลี้ยกล่อมจนเปลี่ยนใจ ทางด้านเพื่อนบ้านเจ้าของสุนัขขอโทษที่เกิดเรื่องไม่คาดฝัน เผยต้นเหตุเพราะกำลังจะขายบ้าน เลขให้ลูกสาวจากกรุงเทพมหานครมาอยู่เฝ้าบ้านที่สตั๊ดหีบ แล้วก็หาสุนัขพันธุ์พุดเดิ้ลมาเลี้ยงเป็นเพื่อน รีบส่งลูกสาวกับสุนัขกลับกรุงเทพมหานครไปแล้ว¹⁴

การพิจารณาว่าเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ได้รับความเดือดร้อนรำคาญตามมาตรา 1337 จะต้องพิจารณาจากความเสียหาย หรือเดือดร้อนเกินที่ควรคิดหรือคาดหมายเป็นสำคัญ ซึ่งการเห่าของสุนัขนั้นเป็นเหตุให้เจ้าของอสังหาริมทรัพย์อื่นที่ใกล้เคียงได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินกว่าที่ควรคิดหรือคาดหมายหรือไม่จะต้องคำนึงถึงสภาพและตำแหน่งที่อยู่ของบ้านประกอบกับลักษณะของสุนัขที่เห่าแล้วแต่กรณีไป กฎหมายไทยไม่มีการระบุชัดเจนว่ากรณีเช่นใดถือเป็นการรบกวนในที่สาธารณะ และเนื่องจากไม่มีบทบัญญัติเฉพาะเรื่องให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการแก้ไขปัญหานั้นเกิดจากสุนัข ผู้เสียหายจึงไม่ได้รับการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาย่างเหมาะสมแตกต่างจากรัฐโอเรกอน(Oregon State) มาตรา 609.095 ที่กำหนดให้การที่สุนัขมีพฤติกรรมส่งเสียงดังเห่าหรือหอนรบกวนผู้อื่นเป็นประจำถือเป็นการรบกวนในที่สาธารณะ เจ้าของจะต้องรับผิดชอบตามกฎหมายและสุนัขอาจถูกฆ่าได้ เว้นแต่เจ้าของสุนัขจะรับผิดชอบชำระค่าเสียหายให้แก่ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนรำคาญ

4.5.4 หมู่มีใหญ่ถูกสุนัขที่ตนเลี้ยง 15 ปีขย้ำเจ็บ

นายสุรพลเจ้าของสุนัขเล่าว่า ก่อนเกิดเหตุพยายามจะล่ามโซ่สุนัขตัวดังกล่าวเพื่อป้องกันไม่ให้ออกไปไหน หรืออุจจาระนอกบ้าน ได้พยายามต้อนอยู่นานทำให้สุนัขเกิดอาการหงุดหงิดแล้วกระโจนเข้ากัดอย่างไม่ยั้ง ทำให้ญาติที่เห็นเหตุการณ์โทรแจ้งเจ้าหน้าที่กู้ภัยมาทำการช่วยเหลือที่ผ่านมา ไม่เคยเกิดเหตุการณ์ลักษณะนี้ เนื่องจากเลี้ยงมันมากกว่า 15 ปีแล้ว¹⁵

¹⁴ ข่าวสด. (2551, 19 มีนาคม). เครียดสุนัขของเพื่อนบ้านทำไม่หยุด ฟรังวีงโรให้รถชน. สืบค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม 2551, จาก <http://board.postjung.com/topic-387829.html>.

¹⁵ เนชั่น. (2552, 28 พฤษภาคม). หมู่มีใหญ่ถูกสุนัขที่ตนเลี้ยง 15 ปีขย้ำเจ็บ. สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2552, จาก <http://thailand.itmylike.com/News-detail-86894.html>.

กฎหมายไทยมิได้กำหนดให้เจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรับรักษาแทนเจ้าของมีหน้าที่ต้องทำความเข้าใจถึงอุปนิสัยและธรรมชาติของสุนัขที่เลี้ยง ดังนั้นเมื่อมีการปฏิบัติต่อสุนัขอย่างไม่ถูกต้องและเหมาะสม สุนัขย่อมแสดงสัญชาตญาณสัตว์ป่าออกมาและกลายเป็นสัตว์ดุ ดังเห็นได้จากเหตุการณ์ดังกล่าวที่แม่นายสุรพลซึ่งเป็นเจ้าของสุนัขจะเลี้ยงมาเป็นระยะเวลาจนถึง 15 ปี ก็ยังถูกสุนัขของตนที่ไม่เคยกัดหรือทำร้ายใครกัดได้ แต่เหตุการณ์นี้จะไม่เกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่น เพราะกฎหมายสัตว์เลี้ยงญี่ปุ่น (Animal AIGO) กำหนดให้ผู้ที่ครอบครองสัตว์เลี้ยงไม่ว่าจะเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม มีหน้าที่ต้องทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมของสัตว์เลี้ยงในขณะที่สัตว์เลี้ยงอยู่ในความครอบครองของตนไม่ว่าผู้ครอบครองนั้นจะเป็นเจ้าของหรือไม่

4.5.5 สยองซ้ำจากสุนัขพันธุ์ทางกัด ขย้ำเด็ก 8 ขวบ ปากและจมูกถึงกระดูก

เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2551 นายฉกรินทร์ บุญชัย เข้าร้องเรียนขอความเป็นธรรมจากผู้สื่อข่าว ว่าบุตรชายของตนชื่อเด็กชายภูมิรินทร์ หรือ “น้องโคม” บุญชัย อายุ 8 ขวบ ถูกสุนัขพันธุ์ผสมกัดจนได้รับบาดเจ็บสาหัส นอนรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลเกษมราษฎร์ ประชาชื่น กล่าวเจ้าของสุนัขจะไม่รับผิดชอบ ขอให้สื่อมวลชนช่วยเป็นพยานด้วย และสำหรับอาการของน้องโคม นอนรักษาตัวอยู่ที่ห้อง 607 ชั้น 6 โรงพยาบาลเกษมราษฎร์ ในสภาพถูกสุนัขกัดเป็นแผลฉกรรจ์ที่ริมฝีปากด้านบน ขาวจนถึงจมูก แผลลึกมองเห็นกระดูก บริเวณรอบดวงตาข้างขวาเป็นรอยสุนัขข่วน อักเสบบวมแดง ตลอดเวลาหนูน้อยส่งเสียงร้องไห้ด้วยความเจ็บปวด โดยผู้เป็นพ่อเล่าว่า เย็นวันที่ 4 ตุลาคม 2551 ลูกชายเดินผ่านบ้านเลขที่ 26/23 ซอย 1 หมู่บ้านเดียวกัน ซึ่งเป็นบ้านทาวน์เฮาส์ชั้นเดียว รั้วรอบตัวบ้านสูงประมาณ 120 เซนติเมตร มีสุนัขพันธุ์ผสมรีดไวเลอร์ สูงประมาณ 1 เมตร ยืนอยู่ในบ้าน เมื่อเห็นน้องโคมเดินผ่าน สุนัขได้กระโดดข้ามรั้วออกมากระโจนใส่ลูกชายขย้ำไบหน้าไม่ยั้ง จนคนในบ้านออกมาและใช้ไม้ตี มันจึงยอมปล่อย จากนั้นจึงนำลูกชายส่งโรงพยาบาล

ภูมิพล และย้ายมาที่โรงพยาบาลเกษมราษฎร์ ประชาชื่น เพื่อให้แพทย์ทำการรักษาที่ต้องร้องเรียนสื่อมวลชนเพราะไม่รู้ว่าเจ้าของสุนัขจะแสดงความรับผิดชอบมากน้อยแค่ไหน และที่สำคัญสุนัขตัวนี้เคยกัดเด็กหญิงวัย 8 ขวบ จนหูเกือบขาดมาแล้ว ต่อมานางกนกพร ไวส์ อายุ 40 ปี เจ้าของสุนัขตัวก่อเหตุได้เดินทางมาเยี่ยมอาการน้องโคม พร้อมยื่นขออนุญาตรับผิดชอบทุกอย่าง ทั้งค่ารักษาพยาบาลและค่าทำขวัญ ปกติเป็นสุนัขที่ไม่ดุร้าย และอยู่ภายในบ้าน โดยวันที่เกิดเหตุมีหลานคนหนึ่งเข้าบ้านแล้วลืมนปิดประตู ทำให้เจ้าโกล่าออกไปกัดเด็กในที่สุด เหตุสุนัขกัดคนครั้งนี้จึงยุติลงไปด้วยดี แต่แพทย์จำเป็นต้องผ่าตัดไบหน้าน้องโคม เนื่องจากบาดแผลมีขนาดใหญ่ หากปล่อย

นานไปอาจทำให้ใบหน้าเสียรูปทรงได้ และถ้าหากคนไข้ไม่มีอาการติดเชื้อ แพทย์ก็จะอนุญาตให้กลับบ้านได้¹⁶

เหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นถึงการขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้ของข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 เพราะแม้สุนัขที่ก่อเหตุจะเป็นสุนัขพันธุ์ผสมหรือตไวเลอร์ แต่เมื่อสุนัขเคยกัดคนมาก่อนจึงต้องจัดเป็นสุนัขควบคุมพิเศษ ดังนั้นการเลี้ยงสุนัขควบคุมพิเศษต้องเลี้ยงในสถานที่ หรือกรงที่สุนัขไม่สามารถเข้าถึงบุคคลภายนอกและมีป้ายเตือนให้ระมัดระวัง โดยสังเกตได้อย่างชัดเจน แต่ผู้เลี้ยงกลับละเลยไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัตินี้ดังกล่าวคือ เลี้ยงที่ทาวเฮาส์ชั้นเดียว มีรั้วรอบตัวบ้านสูงเพียง 120 เซนติเมตร และไม่ทำป้ายเตือนให้เห็นอย่างชัดเจนเป็นเหตุให้สุนัขกระโดดข้ามรั้วออกมากัดเด็กได้ นอกจากนี้การเลี้ยงสุนัขที่ถูกต้องควรจัดให้มีสถานที่เลี้ยงที่เหมาะสมกับอุปนิสัยและธรรมชาติของสุนัข ไม่ใช่คำนึงถึงขนาดที่เพียงพอแก่การดำรงชีวิตของสุนัขเท่านั้น นอกจากนี้สัญญาอนุญาตของสุนัขเป็นสัตว์กินเนื้อเมื่อได้กระทำอันตรายโดยกัดคนและได้กินและได้กลืนเลือดแล้วพฤติกรรมของสุนัขจะมีแนวโน้มอันตรายขึ้นและมีการกระทำอันตรายต่อคนอื่นอีก แตกต่างจากกฎหมายรัฐ โอเรกอน(Oregon State) ที่มีวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยกฎหมายกำหนดให้มาสุนัขที่กัดคนได้ถ้าพิจารณาจากเหตุการณ์แล้วเห็นว่าการกัดนั้นมีลักษณะเป็นการกัดอย่างรุนแรง

4.5.6 สาวเคเอฟซีช่วยถูกสุนัขพันธุ์ไซบีเรียนจำนวน 5 ตัวรุมกัดบาดเจ็บ

เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2552 เจ้าหน้าที่หน่วยกู้ภัยจะเชิงเทราได้รับแจ้งว่ามีฝูงสุนัขรุมกัดหญิงสาวได้รับบาดเจ็บสาหัส ที่บริเวณหน้าฟาร์มเลี้ยงกึ่งสาริกา เลขที่ 32 ถนนคลองลาด หมู่ 3 ตำบลคลองจุกเขม อําเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา จึงรีบไปช่วยเหลือนำส่ง โรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา ทราบชื่อผู้บาดเจ็บคือ นางสาวอภิสร่า สีนประรุ ทำงานเป็นพนักงานร้านเคเอฟซี ห้างบิ๊กซี สาขาฉะเชิงเทรา ซึ่งแพทย์ได้นำเข้าห้องฉุกเฉิน ซึ่งมีบาดแผลจากการที่รถจักรยานยนต์ล้มที่ใบหน้า ริมฝีปาก ตามลำตัว ส่วนที่ขาทั้ง 2 ข้างมีบาดแผลจากการถูกสุนัขกัด นายชุกล สีนประรุ แฟนหนุ่มของนางสาวอภิสร่ากล่าวว่าตนทำงานอยู่ที่ห้างบิ๊กซีที่เดียวกัน ก่อนเกิดเหตุตนได้โทรศัพท์ขอให้แฟนสาวซึ่งเลิกงานก่อนขึ้นรถจักรยานยนต์มารับ แต่ระหว่างทางขึ้นรถผ่านที่เกิดเหตุ ได้มีฝูงสุนัขวิ่งออกมาจากฟาร์มจำนวน 5 ตัว และวิ่งไล่จนรถของนางสาวอภิสร่าล้ม ก่อนจะตรงเข้ารุมกัด นางสาวอภิสร่าจนแน่นิ่งไปประหว่างนั้นมีชาวบ้านขับรถยนต์ผ่านมาพบเห็นจึงลงมาช่วยเหลือ จนฝูงสุนัขดังกล่าว

¹⁶ ข่าวสด. (2551, 5 ตุลาคม). สยองซ้ำซากสุนัข “พันทาง” กัด ขย้ำเด็ก 8 ขวบ ปาก-จมูกถึงกระดูก. สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2552, จาก <http://www.library.icamtalk.com/DbarticleNews/show.php3?Category=&No=353>.

วิ่งกลับเข้าไปในฟาร์ม จึงรีบโทรศัพท์แจ้งหน่วยกู้ภัยให้นำร่าง โขกเลือดของ นางสาว อภัสราส่ง โรงพยาบาลฉะเชิงเทรา ต่อมา มีนายชาติ จิตรประสงค์ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลคลองจุกเขม ได้เดินทางมาเยี่ยมผู้บาดเจ็บ และเปิดเผยว่า สุนัขที่ได้กัด นางสาวอภัสรา นั้น เป็นสุนัขพันธุ์ไซบีเรียน ฮักก็ เป็นสายพันธุ์ที่ใช้ลากล้อเลื่อน ซึ่งเป็นของบิดาคือนายสาริกา จิตรประสงค์ อายุ 72 ปี เลี้ยงไว้ที่ฟาร์มเลี้ยงกึ่ง 5 ตัว ซึ่งตั้งแต่เลี้ยงมาก็ไม่เคยกัดใคร และก็ได้ขังไว้โดยจะปล่อยให้เป็นอิสระ แต่เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นมา ก็พร้อมชดใช้ค่ารักษาพยาบาลและค่าเสียหายต่างๆทั้งหมด¹⁷

สุนัขพันธุ์ไซบีเรียน ฮักก็จัดอยู่ในเกณฑ์สุนัขที่มีปฏิกริยาทั่วไปน้อย ความก้าวร้าวสูง และความสามารถในการถูกฝึกต่ำ (low reactivity high aggression low trainability) ผู้เลี้ยงจึงควรใช้ความระมัดระวังในการเลี้ยงดูเป็นพิเศษเพราะสุนัขพันธุ์ดังกล่าวมีความแข็งแรงและอดทนมาก จนสามารถทำงานหนักแทนมนุษย์ได้ ในอดีตประเทศอังกฤษเคยใช้สุนัขพันธุ์นี้ให้ส่งจดหมายระหว่างเมือง และลากเกวียนบรรทุกของ นอกจากนี้ประเทศในเขตอากาศหนาวมาก ซึ่งการเดินทางเป็นไปด้วยความยากลำบากยัง ใช้งานเพื่อเป็นพาหนะเดินทาง ประกอบจากการศึกษาพบว่าสุนัขที่มีความก้าวร้าวสูงหรือความก้าวร้าวสูงมากจะมีแนวโน้มดุร้ายถ้าไม่ได้รับการฝึกฝนและเลี้ยงจำนวนสุนัขที่เลี้ยงจะเห็นได้ว่าผู้เลี้ยงมีความประสงค์ให้สุนัขไซบีเรียน ฮักก็ที่ก่อเหตุทำหน้าที่เฝ้าดูอย่างถูกต้อง การที่เจ้าของฟาร์มกึ่งเลี้ยง โดยปล่อยให้เป็นอิสระไม่มีการควบคุม เมื่อพิจารณาถึงฟาร์มกึ่ง จึงเป็นการเลี้ยงสุนัขเพื่อใช้งานอย่างหนึ่ง สุนัขจึงควรได้รับการฝึกฝนและอยู่ในความควบคุมของผู้ที่มีความสามารถในการควบคุมสุนัขตลอดเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่เฝ้าฟาร์มกึ่ง ดังเช่นประเทศอังกฤษที่กำหนดให้สุนัขเฝ้าอาคารจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้ดูแลสุนัขเฝ้าอาคารตลอดเวลา ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นสุนัขเฝ้าอาคาร

สถานที่เกิดเหตุมิได้อยู่ในกรุงเทพมหานครจึงไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ได้ แต่เจ้าของสุนัขมีความผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 433 และผู้เสียหายสามารถเรียกค่าสินไหมได้ตามมาตรา 438 แต่ค่าสินไหมทดแทนนั้นจะพึงใช้สถานใดศาลจะเป็นผู้ใช้ดุลพินิจกำหนดโดยวินิจฉัยตามพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด จึงหมายความว่าอาจได้มากหรือน้อยกว่าที่เสียหายก็ได้

ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล ดังนั้นการที่เจ้าของสุนัขยินยอมชดใช้ค่ารักษาพยาบาลและค่าเสียหายทั้งหมดตามเหตุการณ์ จึงถือเป็นโชคคิของผู้เสียหายเพราะเมื่อมีความเสียหายอันเกิดจากสุนัขและเจ้าของสุนัขยินยอมชดใช้ค่าเสียหายทั้งหมดนั้นมิได้เกิดขึ้นบ่อย แตกต่างจากรัฐอิลลินอยส์ (Illinois State) ที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าเจ้าของสุนัขหรือสัตว์อื่นจะต้องรับผิดชอบ

¹⁷ เกลินิวส์. (2552, 7 เมษายน). สาวเคเอฟซีช่วยถูกสุนัขพันธุ์ไซบีเรียนจำนวน 5 ตัวรวมกัดบาดเจ็บ.

ค่าเสียหายทางแพ่งซึ่งเกิดจากสัตว์นั้นจู่โจมหรือทำให้ได้รับบาดเจ็บเพิ่มจำนวนค่าใช้จ่ายที่ได้รับบาดเจ็บ นอกจากนี้ยังต้องรับผิดชอบสำหรับทุกความเสียหายที่มีสาเหตุมาจากสุนัขไล่กัด ครอบงวน ทำให้เกิดบาดเจ็บ

4.5.7 สุนัขพันธุ์พิทบูลย่ำหั่ว ย่ำและหลาน 1 ขวบ คาแฟลคคลองเตย

เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2548 มีสุนัขกัดเด็กและผู้ใหญ่ได้รับบาดเจ็บภายในห้องเลขที่ 14/125 แฟลคเคหะคลองเตยที่ 25 แขวงและเขตคลองเตย โดยคนเจ็บทราบชื่อคือนางคารณี มาเสถียร ถูกสุนัขกัดบริเวณขา แขน และลำคอ จนเป็นแผลหวอะหวะและเด็กชายพิทักษ์ ทองเกิดหรือน้องลิโออายุ 1 ขวบ 1 เดือน ซึ่งเป็นหลานชายของนางคารณี ถูกกัดที่บริเวณลำคอ ใบหน้า อาการสาหัส ถูกนำส่งโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 1 นายจรูญศักดิ์ ปาลวัตร ผู้ดูแลแฟลค กล่าวว่า เมื่อก่อนห้องดังกล่าวจะเลี้ยงสุนัขพันธุ์ “อเมริกันพิทบูลเทอร์เรีย” ไว้ 2 ตัว ซึ่งคนได้ตัดเค้นแล้วว่าแฟลคไม่อนุญาตให้เลี้ยงสัตว์ เจ้าของห้องจึงขอร้องเพื่อนฝูงว่า กำลังสร้างบ้านอยู่ ขอเลี้ยงสุนัขก่อน และได้ นำสุนัข 1 ตัวออกไปเลี้ยงที่อื่นแล้วจึงเหลือเพียง 1 ตัวที่ก่อเหตุ คนห้ามนางคารณี ปล่อยสุนัขออกมาข้างนอก เพราะเคยเลี้ยงสุนัขพันธุ์นี้มาก่อน จึงรู้ว่ามันดุมาก เด็กชายพิทักษ์ เพิ่งมาอยู่ที่ห้องได้เพียง 1 อาทิตย์ ขณะกลานไปเล่นกับสุนัขที่นอนอยู่หน้าประตูสุนัขได้ดมที่ผ้าอ้อมหลาน และหลานก็แห่สุนัข จนมันหงุดหงิดขู่ทำให้น้องลิโอ ตกใจร้องเสียงดัง สุนัขจึงกัดเข้าที่ศีรษะไม่ยอมปล่อย คนเข้าไปช่วยเลยถูกกัดไปด้วย¹⁸

เหตุการณ์นี้เกิดในกรุงเทพมหานครจึงอยู่ภายใต้บังคับแห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าสุนัขตัวดังกล่าวเคยกัดเจ้าของมาก่อน จึงเป็นสุนัขที่มีประวัติทำร้ายคนและสุนัขพันธุ์ดังกล่าวยังจัดเป็นสุนัขควบคุมพิเศษ ดังนั้นการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัขผู้เลี้ยงต้องปฏิบัติตามตามข้อที่ 16(1) คือจัดสถานที่เลี้ยงให้เหมาะสมกับสุนัข โดยมีขนาดที่เพียงพอแก่การดำรงชีวิตของสุนัข และมีการแสงสว่างและการระบายอากาศที่เพียงพอตลอดจนต้องมีระบบการระบายน้ำและมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลให้ถูกสุขลักษณะ การเลี้ยงในแฟลคจึงเป็นการเลี้ยงในสถานที่ ที่ไม่เหมาะสม

เมื่อสุนัขตัวดังกล่าวจัดเป็นสุนัขควบคุมพิเศษนางคารณีต้องเลี้ยงสุนัขตัวดังกล่าวในสถานที่หรือกรงที่สุนัข ไม่สามารถเข้าถึงบุคคลภายนอกและมีป้ายเตือนให้ระมัดระวังโดยสังเกตได้อย่างชัดเจน นางคารณีในฐานะเจ้าของสุนัขจึงมีความผิดฐานฝ่าฝืนข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้มีโทษตามที่พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และการที่นางคารณีผู้เลี้ยงปล่อยปลละเลย

¹⁸ คมชัดลึก. (2548, 12 กุมภาพันธ์). หม่าพิทบูลย่ำหั่ว ย่ำ-หลาน 1 ขวบ คาแฟลคคลองเตย. สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2551, จาก <http://www.komchadluek.net/ews/2005/02-12/p17936.html>.

ไม่ควบคุมสุนัขดังกล่าวซึ่งเป็นสัตว์ จึงมีความผิดฐานเป็นผู้ควบคุมสัตว์ปล่อยปละละเลยให้สัตว์นั้นเที่ยวไปโดยลำพังในประการที่อาจทำอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของตนตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 377 ด้วย

กฎหมายสัตว์เลี้ยงฉี่ปุ่น (Animal AIGO) กำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสัตว์เลี้ยงมีหน้าที่ต้องทำความเข้าใจในพฤติกรรมของสัตว์เลี้ยงของตน ซึ่งสอดคล้องกับหลัก Scierter Rule คือ ความควรรู้ถึงนิสัยของสัตว์ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายได้ ถ้านางคาร์ณีทำความเข้าใจถึงอุปนิสัยของสัตว์เลี้ยงของตน กล่าวคือสุนัขพันธุ์นี้ถูกพัฒนามาเพื่อใช้เป็นสุนัขต่อสู้แม้ว่าปัจจุบันจะมีการแบ่งออกเป็น สายพันธุ์กัดและสายพันธุ์สวยก็ตาม แต่สัญชาตญาณความดุร้ายยังคงมีอยู่และโดยธรรมชาติสุนัขพันธุ์ดังกล่าวไม่ค่อยชอบเด็กและหงุดหงิดง่าย ประกอบกับสถานที่เลี้ยงไม่เหมาะสม ทำให้สุนัขมีความก้าวร้าวมากกว่าปกติ เมื่อเด็กชายพิทักษ์หลานชายมาพักอยู่ด้วย จำเป็นต้องควบคุมดูแลสุนัขของตนด้วยวิธีที่เหมาะสมและระมัดระวังเพื่อไม่ให้สุนัขสามารถทำอันตรายแก่เด็กได้

ประเทศอังกฤษจัดให้สุนัขพันธุ์อเมริกันพิทบูลเทรีย เป็นสุนัขอันตราย โดยสุนัขอันตรายถูกกำหนดตามสายพันธุ์ ไม่ใช่การพิจารณาว่าสุนัขมีพฤติกรรมดุร้ายหรือไม่และสุนัขพันธุ์ผสมที่เกิดจากการผสมพันธุ์ของสุนัขพันธุ์ดังกล่าวก็ถือเป็นสุนัขพันธุ์อันตรายด้วย ดังนั้นการควบคุมดูแลสุนัขอันตรายต้องใช้ความระมัดระวังยิ่งกว่าสุนัขทั่วไป และเจ้าของหรือผู้ดูแลต้องรับผิดชอบในความเสียหายทุกอย่างอันเกิดจากสุนัข เมื่อรู้ถึงสาเหตุแห่งความเสียหายหรือบาดเจ็บแต่ขาดการยับยั้ง นอกจากนี้วิธีดูแลสุนัขพันธุ์อันตรายอาจจะทำได้โดยการผูกสุนัขและใส่ที่ครอบปากตลอดเวลาอันเป็นมาตรการควบคุมดูแลสุนัขอันตรายที่ใช้ในอังกฤษ ถ้าเหตุการณ์นี้เกิดในประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐโอเรกอน (Oregon state) สุนัขที่กัดเด็กอาจถูกพิจารณาว่าควรจะถูกฆ่าตาม มาตรา 609.093 เพราะพิจารณาจากเหตุการณ์ข้างแล้วเป็นการกัดอย่างร้ายแรง ถ้าและข้อเท็จจริงปรากฏว่านางคาร์ณีเจ้าของสุนัขมิได้นำสุนัขไปขึ้นทะเบียนตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 และระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2550 นางคาร์ณีก็อาจมีความผิดตามข้อ 26 ฐานฝ่าฝืนข้อบัญญัติดังกล่าว

4.5.8 สุนัขพันธุ์ร็อตไวเลอร์ 2 ตัว รุมขย้ำ เด็กหญิงวัย 2 ขวบดับต่อหน้าแม่

สุนัขพันธุ์ร็อตไวเลอร์ 2 ตัว รุมขย้ำหนูน้อยลูกครึ่งวัย 2 ขวบอย่างบ้าคลั่ง ดับต่อหน้าแม่ ขณะผลอช่วงไขกุญแจเข้าบ้านกลางดึก แม่ใจเด็ด โคดช่วยลูกต่อสู้สุนัขตัวเองที่เพิ่งนำมาเลี้ยง นาน 5 นาที จนตัวเองหวัดดับ แม่ใจสลายร่ำให้ช่วยลูกไม่ได้ แยกปล่อยจากกรงเพราะต้องการให้เฝ้าบ้าน หลังโดนตีนมแล้วขึ้นบ่อบาย จากการสอบสวนนางจินตนาให้การว่า บ้านหลังเกิดเหตุมีผู้อยู่อาศัยอยู่ 4 คน ประกอบด้วย แม่ของตน ตนเอง และลูกสาวอีก 2 คน โดยบ้านหลังดังกล่าวสามี ซึ่งเป็นชาว

ฮอลแลนด์เป็นคนให้ไว้ ช่วงเกิดเหตุสามีไม่อยู่บ้าน เนื่องจากต้องกลับไปทำงานที่ฮอลแลนด์ นานครั้งสามีจึงจะกลับบ้านมาพักที่เมืองไทย โดยบ้านของตนเลี้ยงสุนัขไว้ 3 ตัว เป็นสุนัขพันธุ์ร็อตไวเลอร์ทั้งหมด เป็นเพศผู้ 2 ตัว ชื่อ ชาร์โล่ และบูเร่ต์ อายุ 2 ปี เท่ากัน และเป็นสุนัขที่เพิ่งซื้อมาใหม่ได้ไม่นาน ส่วนอีกตัวเป็นเพศเมีย ชื่อ วิคนี อายุ 4 ปี เป็นสุนัขที่เลี้ยงและถูกฝึกมาแล้ว อย่างไรก็ตาม ขณะเกิดเหตุตนกับน้องนิน่าลูกสาวคนเล็ก เดินทางกลับมาจากงานเลี้ยงวันเกิดของเพื่อนคน และกำลังจะเดินเข้าบ้าน เมื่อตนลงจากรถและอุ้มน้องนิน่าเพื่อไปเปิดประตูเข้าบ้าน แต่ปรากฏว่าระหว่างที่กำลังไขประตูบ้าน วางน้องนิน่าลงกับพื้น ขณะเดียวกัน สุนัขร็อตไวเลอร์ที่เลี้ยงไว้ 2 ตัว เพศผู้ ชื่อ ชาร์โล่ และบูเร่ต์ ก็วิ่งกรูเข้ามาคุกกระชากตัวน้องนิน่า ก่อนจะนำไปรุมกัดอย่างบ้าคลั่ง ตนเห็นดังนั้นจึงวิ่งเข้าไปช่วยไล่ตี แต่สุนัขก็ไม่ยอมปล่อยลูกสาว ตนจึงใช้ปากกัดสู้กับสุนัขทั้ง 2 ตัว นานกว่า 5 นาที แต่ก็ไม่สามารถช่วยน้องนิน่าได้ และสุนัขทั้ง 2 ตัวก็ยังรุมกัดน้องนิน่าต่อไปจนเสียชีวิตต่อหน้าต่อตา ก่อนที่มันจะวิ่งกลับไปที่กรง จึงตะโกนให้คนช่วยและรีบเข้าอุ้มบุตรสาวขึ้นจากพื้น แต่ก็ไม่สามารถช่วยชีวิตลูกสาวไว้ได้ สำหรับสาเหตุที่สุนัขทั้ง 2 ตัวรุมกัดลูกสาวเนื่องจากสุนัขทั้ง 2 ตัวเป็นสุนัขที่ตนและแฟนชาวฮอลแลนด์เพิ่งซื้อมาไม่นาน และยังไม่คุ้นเคยกับคนในบ้าน ส่วนการที่ต้องปล่อยสุนัขออกมาจากกรง เนื่องจากบริเวณบ้านมักเกิดเหตุลักทรัพย์บ่อยครั้ง และบ้านตนเคยถูกโจรแอบปีนเข้ามาลักทรัพย์แล้วครั้งหนึ่ง จึงต้องปล่อยสุนัขออกมาให้มันเฝ้าบ้าน แต่ก็ไม่นึกว่าจะกลับมาทำร้ายตนเองและลูกสาวอย่างนี้¹⁹

เหตุการณ์นี้เกิดที่จังหวัดโคราช จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยง หรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 นางจินตนาไม่มีหน้าที่ต้องนำสุนัขไปขึ้นทะเบียนและควบคุม ดูแล หรือปล่อยสุนัขตามข้อบัญญัติดังกล่าว และเมื่อไม่มีกฎหมายอื่นที่กำหนดเกี่ยวกับเรื่องการเลี้ยง สถานที่เลี้ยงและการควบคุมดูแลสัตว์เลี้ยง ตลอดถึงการนำสัตว์เลี้ยง ออกนอกสถานที่เลี้ยง นางจินตนามีอิสระในการเลี้ยงสุนัขพันธุ์ร็อตไวเลอร์ที่ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่องการควบคุมการเลี้ยง หรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 จัดเป็นสุนัขควบคุมพิเศษ และต้องมีการควบคุมดูแลเป็นพิเศษต่างจากสุนัขทั่วไป กล่าวคือการเลี้ยงสุนัขพันธุ์นี้ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครดังกล่าว ต้องเลี้ยงอยู่ในสถานที่หรือกรงที่สุนัขไม่สามารถเข้าถึงบุคคลภายนอก และมีป้ายเตือนให้ระมัดระวังโดยสังเกตได้อย่างชัดเจน ซึ่งถ้ามิได้ใส่อุปกรณ์ครอบปากหรืออยู่ในกรงขังจะต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ

¹⁹ คมชัดลึก. (2550, 15 สิงหาคม). สลด!! ร็อตไวเลอร์ 2 ตัวรุมขย้ำ เด็กหญิงวัย 2 ขวบดับต่อหน้าแม่. สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2551, จาก http://komchadluek.net/2008/08/15/x_cri_c001_16025.php?news_id=216025.

ประเทศอังกฤษจัดสุนัขพันธุ์ร็อตไวเลอร์เป็นสุนัขต้องห้าม ดังนั้นการมีสุนัขพันธุ์ดังกล่าวไว้ในครอบครองหลายตัว และการควบคุมดูแลสุนัขต้องห้ามต้องอาศัยความระมัดระวังเป็นพิเศษยิ่งกว่าสุนัขพันธุ์อันตราย ประกอบกับสุนัขพันธุ์ดังกล่าวจัดอยู่ในเกณฑ์สุนัขที่มีปฏิกริยาทั่วไป(reactivity)ต่ำและความก้าวร้าว(aggresiveness)สูงมาก ดังนั้นเมื่อมีแรงกระตุ้นจากภายนอกเพียงเล็กน้อยก็อาจทำให้สุนัขพันธุ์ดังกล่าวมีพฤติกรรมดุร้ายได้ ประเทศญี่ปุ่นกำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสัตว์เลี้ยง ต้องทำความเข้าใจในอุปนิสัยของสัตว์เลี้ยงของตน ซึ่งสุนัขพันธุ์ร็อตไวเลอร์ นั้นนางจินดนาในฐานะเจ้าของย่อมควรทราบอยู่แล้วว่าสุนัขพันธุ์ดังกล่าวต้องการพื้นที่ในการเลี้ยงสูงการกักขังในที่แคบและขาดการให้ออกกำลังกายย่อมทำให้สุนัขเครียด และนำไปสู่พฤติกรรมดุร้ายประกอบสุนัขพันธุ์ดังกล่าวมีสายพันธุ์มาจาก สุนัขใช้งาน(Working dogs) จึงมีความแข็งแรงมาก การที่นางจินดนาเลี้ยงสุนัขพันธุ์ร็อตไวเลอร์ถึง 3 ตัวจึงต้องใช้ความระมัดระวังดูแลอย่างสูงและไม่ควรให้อยู่ใกล้เด็กเล็ก แต่นางจินदनากลับปล่อยออกจากกรงเพื่อให้เฝ้าบ้านและมีได้จัดการนำสุนัขเข้ากรงเสียก่อนจึงเป็นความประมาทเดินเล่ออย่างร้ายแรง ซึ่งหากผู้เป็นเจ้าของหรือครอบครองสัตว์เลี้ยงมีหน้าที่ต้องเรียนรู้ถึงพฤติกรรมของสัตว์เลี้ยงตามกฎหมายญี่ปุ่น และมีการเลี้ยงดูสุนัขดังกล่าวให้อยู่ภายใต้บังคับข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 อาจไม่เกิดเหตุการณ์ดังกล่าว

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ปัจจุบันมีผู้นิยมเลี้ยงสุนัขเป็นสัตว์เลี้ยงมากขึ้นแต่ผู้เลี้ยงที่ให้ความสนใจและปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยงกลับมีน้อยลง แม้ว่าจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์หลายฉบับและกฎหมายแต่ละฉบับก็มีวัตถุประสงค์ในการบังคับใช้ที่แตกต่างกัน แต่เพราะไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุม ดูแลสุนัขที่สามารถบังคับใช้งานได้ทั่วราชอาณาจักรประกอบกับการขาดความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้เลี้ยงและมีความรู้ความเข้าใจในวิธีการดูแล รักษาสุนัขที่เลี้ยงอย่างไม่ถูกต้องจึงนำไปสู่ปัญหามากมายอันเกิดจากสุนัข ดังตัวอย่าง ข่าวนุ้บกัดไก่ชนตายจนกลายเป็นคดีขึ้นโรงพัก ข่าวนุ้บพันธุ์ผสมบางแก้วขย้ำเด็ก 7 ขวบเลือดท่วมร่าง ข่าวนุ้บฝรั่งเศสขย้ำเพื่อนบ้านเห่าไม่หยุดวิ่งโรให้รถชน ข่าวนุ้บใหญ่ถูกสุนัขที่ตนเลี้ยง 15 ปีขย้ำเจ็บ ข่าวนุ้บของชำชาคนุ้บพันธุ์ทางกัด ขย้ำเด็ก 8 ขวบ ปากและจมูกถึงกระดูก ข่าวนุ้บเคเอฟซีขย้ำคนุ้บพันธุ์ไซบีเรียนจำนวน 5 ตัวรวมกัดบาดเจ็บ ข่าวนุ้บพันธุ์พิทบูลขย้ำหัวข่าและหลาน 1 ขวบคาเฟลตคลองเตย ข่าวนุ้บพันธุ์ร็อตไวเลอร์ 2 ตัวรวมขย้ำเด็กหญิงวัย 2 ขวบดับต่อหน้าแม่ เป็นต้น

การเลี้ยงสุนัขที่ถูกต้องนั้นผู้เลี้ยงควรมีหน้าที่ที่ต้องทำความเข้าใจในธรรมชาติและอุปนิสัยของสุนัขที่เลี้ยงเพื่อประโยชน์ในการเลี้ยงดูสุนัข และกรณีที่สุนัขจัดอยู่ในกลุ่มประเภทความก้าวร้าวสูง (high aggression) หรือความก้าวร้าวสูงมาก (very high aggression) จะต้องนำสุนัขเข้าโรงเรียนสุนัขเพื่อรับการฝึกสอนจากครูหรือผู้ชำนาญการเพื่อให้เชื่อฟังคำสั่งและมีวินัยไม่คื้อ ทั้งนี้เพราะการขัดเกลาคความก้าวร้าว (aggression) ของสุนัขอันเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้สุนัขกลายเป็นสุนัขคุณั้นนอกจากต้องอาศัยความรักและเอาใจใส่จากผู้เลี้ยงแล้วยังต้องอาศัยทักษะในการฝึกสอนจากผู้ชำนาญอย่างเหมาะสมด้วย

กฎหมายท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับสุนัขคือ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุม การเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 และระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วย การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2550 ซึ่งใช้บังคับในกรุงเทพมหานครเท่านั้นและให้ความสำคัญกับเรื่องการขึ้นทะเบียนสุนัขและสุนัขควบคุมพิเศษ โดยมีได้มีการแบ่งประเภทสุนัขออกเป็นสุนัขใช้งานอย่างประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา ทั้งที่ปัจจุบันมีผู้นิยมเลี้ยงสุนัขเพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้งานมากขึ้นแต่กลับไม่มีการแบ่งประเภทออกเป็นสุนัขใช้งานอย่างชัดเจน ทำให้ไม่มีกฎหมายที่

เกี่ยวข้องกับสุนัขใช้งาน ซึ่งในมาตรการในการดูแล รักษาและฝึกสอนของสุนัขที่เลี้ยงเพื่อใช้งานกับสุนัขที่เลี้ยงเพื่อเป็นเพื่อนเล่นย่อมแตกต่างกัน ดังนั้นจึงไม่ควรใช้มาตรการในการควบคุม ดูแลอย่างเดียวกัน นอกจากนี้สุนัขในแต่ละสายพันธุ์ล้วนมีความสามารถ อุปนิสัยและข้อดีข้อเสียที่แตกต่างกัน การเลี้ยงสุนัข โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้งานจึงมีความจำเป็นจะต้องมีการศึกษาและทำความเข้าใจในธรรมชาติและอุปนิสัยของสุนัขสายพันธุ์นั้นและมีวิธีการควบคุม ดูแล ฝึกสอนเป็นพิเศษเพื่อให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แม้ว่าข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้จะมีการแบ่งประเภทสุนัขออกเป็นสุนัขควบคุมพิเศษแต่ไม่ได้มีการกำหนดถึงคุณสมบัติของผู้เลี้ยงสุนัขควบคุมพิเศษแต่อย่างใด ทำให้สุนัขสายพันธุ์ร้ายหรือสุนัขดุถูกเลี้ยงโดยผู้เลี้ยงที่ขาดความสามารถในการควบคุมดูแลจนมีปัญหาคือสุนัขกัดสุนัขคนมา

เนื่องจากประเทศไทยมีเพียงกฎหมายท้องถิ่นและไม่มีหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการควบคุม ดูแลสุนัขโดยตรง จึงทำให้ไม่มีการกำหนดมาตรการในการควบคุม ดูแลรักษาสุนัขผู้เลี้ยงสุนัขจึงมีอิสระในการเลี้ยงสุนัขโดยไม่มียกกฎหมายควบคุมเฉพาะเรื่องอย่างชัดเจนไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบต่อในสังคมและเมื่อไม่มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องโดยตรงย่อมนำไปสู่ปัญหาการทะเลาะวิวาทของคนในสังคม หรืออคติความต่าง ๆ ที่มาจากสุนัข จากการศึกษาพบว่าสาเหตุที่ทำให้กฎหมายไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถใช้แก้ไขปัญหาอันเกิดจากสุนัขได้ เพราะโดยทั่วไปเมื่อมีความเสียหายอันเกิดจากสุนัขกฎหมายไทยจะมุ่งเน้นเพียงการให้ความคุ้มครองผู้ที่ได้รับความเสียหายจากสุนัข ด้วยการเรียกค่าเสียหายจากเจ้าของสัตว์หรือผู้รับเลี้ยงรักษาแทน และเป็นค่าเสียหายแบบค่าสินไหมทดแทน (Compensatory Damage) เพื่อชดเชยให้กลับคืนสู่ฐานะเดิมหรือใกล้เคียงที่สุด อันมีลักษณะเป็นการทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งศาลจะเป็นผู้มีอำนาจกำหนดจำนวนค่าสินไหมทดแทนเอง ซึ่งต่างจากประเทศที่ใช้ค่าเสียหายแบบเชิงลงโทษ (Punitive Damage) ที่แม้ว่าศาลจะมีอำนาจในการกำหนดจำนวนค่าสินไหมทดแทนเช่นเดียวกันแต่จำนวนอาจจะสูงกว่าค่าเสียหายที่แท้จริงทำให้เกิดความขำเกรงไม่กล้ากระทำความผิดและเพิ่มความระมัดระวังในการเลี้ยงดูสุนัขของตนไม่ให้ไปก่อความเสียหายแก่ผู้อื่น

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการควบคุม ดูแลสัตว์เลี้ยงโดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างๆ ของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศญี่ปุ่น พบว่ากฎหมายของประเทศไทยที่ใช้อยู่ในปัจจุบันที่มีความเกี่ยวข้องกับการควบคุม ดูแลสุนัขไม่เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากสุนัข และยังขาดความชัดเจนในมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมดูแลสุนัข ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆดังต่อไปนี้

5.2.1 เนื่องจากในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม ดูแลสุนัข ทว่าราชอาณาจักร จึงควรมีกฎหมายที่เกี่ยวกับการเลี้ยงสุนัข โดยตรง ทั้งนี้การออกบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวอาจออกเป็นกฎหมายเฉพาะ เช่น พระราชบัญญัติการเลี้ยงสุนัข หรือออกเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่น โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เช่น ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ พ.ศ. 2545 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ก็ได้โดยอาศัยเหตุ เพื่อประโยชน์ในการรักษาสุขภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชนในท้องถิ่น แต่ในความคิดของผู้ศึกษาเห็นว่า มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมดูแลสุนัขมีความจำเป็นต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั่วราชอาณาจักร เพื่อไม่ให้เกิดความแตกต่างในการควบคุมดูแลสุนัข

5.2.2 เพื่อประโยชน์แก่การพัฒนาไปสู่การให้ความเคารพต่อสิ่งมีชีวิตและมีทัศนคติที่เป็นมิตรต่อสัตว์เลี้ยง ร่างบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับการเลี้ยงสุนัขจึงต้องให้ความสำคัญต่อสุนัขอย่างมากภายใต้แนวความคิดว่าสุนัขเป็นสิ่งมีชีวิตไม่ใช่ทรัพย์สินเท่านั้น จึงควรกำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) ต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบของเขา ในฐานะที่เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองสุนัขที่ต้องห่วงใย ดูแล รักษาสุขภาพและความปลอดภัยของสุนัขของตนเองด้วยวิธีการที่เหมาะสม และทำให้แน่ใจว่า จะไม่มีสาเหตุให้สุนัขกระทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลอื่น หรือรบกวนสร้างความรำคาญให้ผู้อื่น

2) เจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรักษาจะต้องทำความเข้าใจให้ถูกต้องและเอาใจใส่ในเรื่องที่เกี่ยวกับการแพร่เชื้อโรคของสุนัขที่อยู่ในการดูแลและครอบครองของตน

3) ผู้ครอบครองสุนัขจะต้องทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมของสุนัขในขณะที่อยู่ในความครอบครองของตน

5.2.3 การขึ้นทะเบียนสุนัขในประเทศไทยปัจจุบันใช้วิธีทำเครื่องหมายระบุตัวสุนัขอย่างถาวร เช่น การฝังไมโครชิป แต่ในประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกาบางรัฐ เช่น รัฐแคลิฟอร์เนีย ใช้วิธีทำเครื่องหมายระบุตัวสุนัขอย่างไม่ถาวรด้วยการใส่ข้อมูลที่สำคัญไว้ในปลอกคอหรือปลอกขา และกำหนดให้ผู้เลี้ยงต้องใส่ปลอกคอหรือปลอกขาที่มีข้อมูลดังกล่าวเสมอ เมื่อนำสุนัขออกนอกสถานที่เลี้ยง แสดงให้เห็นว่ามีการขึ้นทะเบียนสุนัขด้วยวิธีการอื่นและสามารถควบคุมสุนัขได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกัน ดังนั้นเพื่อประโยชน์และความสะดวกแก่เจ้าของสุนัขจึงควรให้สิทธิในการเลือกวิธีในการขึ้นทะเบียนสุนัขด้วยการทำเครื่องหมายระบุตัวสุนัขอย่างถาวรหรือไม่ถาวรก็ได้แล้วแต่เห็นควร และให้แต่ละท้องถิ่นจัดให้มีจุดบริการเคลื่อนที่ในการขึ้นทะเบียนสุนัขด้วย

5.2.4 ควรกำหนดให้เจ้าของสุนัขมีหน้าที่ต้องแจ้งถึงสถานที่เลี้ยงในขณะที่ขึ้นทะเบียนสุนัข เพื่อให้เจ้าหน้าที่พิจารณาถึงความเหมาะสมของสถานที่เลี้ยงกับจำนวนสุนัขและพันธุ์สุนัข และการขึ้นทะเบียนสุนัขนั้นควรกำหนดให้มีการออกใบอนุญาตเลี้ยงสุนัขตามแต่ละประเภทและกำหนดให้ผู้เลี้ยงมีหน้าที่ต้องแจ้งข้อมูลในตัวสุนัขที่เลี้ยงและวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงตามความเป็นจริงเพื่อขอใบอนุญาตเลี้ยงสุนัข

5.2.5 ในเรื่องการกระทำการทารุณต่อสัตว์ กฎหมายไทยมิได้กำหนดว่าพฤติกรรมการเลี้ยงสุนัขเช่นใดจัดเป็นการกระทำที่ทารุณกรรมต่อสัตว์ ดังนั้นจึงควรกำหนดความหมายของการเลี้ยงสุนัขที่จัดเป็นการทารุณกรรมต่อสัตว์ไว้ ในร่างบทบัญญัติแห่งกฎหมายการเลี้ยงสุนัขให้ชัดเจน ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ.... ของสมาคมป้องกันการทารุณกรรมสัตว์แห่งประเทศไทยที่ร่างเสร็จเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2550 ได้ให้ความหมายของการทารุณต่อสัตว์ไว้อย่างชัดเจน โดยกำหนดให้การกระทำดังต่อไปนี้ เป็นการทารุณกรรมสัตว์

การเขียน ทบตี ฟัน แหวง เผา ลวก หรือกระทำการอื่นใดในลักษณะที่ได้รับทุกข์ทรมาน ซึ่งมีผลทำให้สัตว์เจ็บปวด หรือ พิการ หรือตาย

1) ใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควร หรือใช้ในการกระทำผิดกฎหมาย หรือใช้ทำงานอันไม่เหมาะสมแก่ประเภท ชนิด และสภาพของสัตว์ หรือใช้สัตว์ทำงานเมื่อสัตว์นั้นเจ็บป่วย ชรา อ่อนอายุ ใกล้คลอด หรือพิการ

2) ใช้ยาหรือสารพิษ หรือสารอันตราย เพื่อให้สัตว์ได้รับอันตราย หรือความทุกข์ทรมาน หรือตาย

3) ใช้พาหนะที่เหมาะสมแก่การขนส่งหรือเคลื่อนย้ายสัตว์ ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน บาดเจ็บ หรือตาย

4) เลี้ยงหรือกักขังสัตว์ในที่คับแคบ ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน บาดเจ็บหรือตาย

(1) นำสัตว์ที่เป็นอริกันไว้ในที่เดียวกัน

(2) พรากแม่และลูกสัตว์ที่ยังไม่หย่านม เว้นแต่มีเหตุอันควร

(3) ทอดทิ้งสัตว์เพื่อให้พ้นภาวะ หรือหน้าที่ดูแล

(4) ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน หรือตายจากการอดอยาก ขาดอาหาร น้ำหรือ

การพักผ่อน

(5) เจ้าของหรือผู้ครอบครองสัตว์ไม่ดูแลรักษาเมื่อสัตว์เจ็บป่วย

(6) กระทำการใดๆ ให้สัตว์เสียรูปร่างหรือพิการ โดยไม่จำเป็น

(7) นำสัตว์มาต่อสู้ หรือประลองกำลังกัน เว้นแต่จะได้รับอนุญาต

(8) ฆ่าหรือทำร้ายสัตว์ โดยลูกแก่โทษะ
 (9) พันธนาการสัตว์เป็นเวลานานเกินความจำเป็น หรือด้วยเครื่องพันธนาการที่ไม่เหมาะสม

(10) ใช้สัตว์เลือดอุ่นที่ยังมีชีวิตอยู่เป็นเหยื่อ หรือเป็นอาหารสัตว์อื่น

(11) บริโภคสัตว์ขณะที่ยังมีชีวิตอยู่

(12) สังวาส หรือใช้สัตว์ประกอบกามกิจ

(13) กระทำการอย่างอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

แต่ร่างแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวนี้ ไม่รวมถึงการกระทำได้ดังต่อไปนี้

ก. การตัดหู หาง ขน เขา งา เล็บ การตอนสัตว์ และการทำเครื่องหมายที่ตัวสัตว์ตามที่กฎหมายกำหนด

ข. การฆ่าหรือการทำลายสัตว์ โดยที่มีกฎหมายกำหนดหรือมีเหตุจำเป็นอื่นๆ

ค. การเลี้ยงและการใช้สัตว์ทดลอง อันเป็นการตามสมควรแก่เหตุ

5.2.6 เพื่อประโยชน์แก่การควบคุม ดูแลสุนัขผู้ศึกษาเห็นว่าควรกำหนดให้มีการแบ่งสุนัขออกเป็นสุนัขทั่วไป สุนัขควบคุมพิเศษ สุนัขใช้งานประเภทต่างๆ และมีการกำหนดรายละเอียดที่เกี่ยวเนื่องกับการในการควบคุมดูแลและฝึกฝน โดยเฉพาะตามแต่ละประเภท นอกจากนี้รายละเอียดเกี่ยวกับร่างบทบัญญัติแห่งกฎหมายการเลี้ยงสุนัขนั้นควรกำหนดรายละเอียดที่สำคัญ

1) ควรกำหนดให้มีรายละเอียดที่เกี่ยวกับการประกอบกิจการที่ซื้อขายสุนัข และกำหนดให้ผู้ขายมีหน้าที่ต้องอธิบายถึงวิธีการดูแลรักษาสุนัข และอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมกับผู้ซื้อ และทำให้แน่ใจว่าผู้ซื้อเข้าใจในคำอธิบายนั้น และกำหนดบทลงโทษหากผู้ประกอบกิจการดังกล่าวฝ่าฝืน

2) ควรกำหนดให้เจ้าของสุนัขมีหน้าที่ต้องนำสุนัขควบคุมพิเศษและสุนัขใช้งานที่มีอายุตั้งแต่ 5 เดือนเข้าโรงเรียนฝึกสอนสุนัข หรือเข้ารับการฝึกสอนจากผู้ชำนาญการ

3) ควรกำหนดให้เจ้าของสุนัขมีหน้าที่ต้องแจ้งให้ผู้อื่นทราบถึงจำนวนสุนัขที่เลี้ยงหรือประเภทสุนัขที่เลี้ยง เช่น มีป้ายติดเตือน สติกเกอร์ติดหน้าบ้าน เป็นต้น

4) ควรกำหนดถึงวิธีการนำสุนัขตามแต่ละประเภทออกนอกสถานที่เลี้ยงและการควบคุมดูแลสุนัขตามแต่ละประเภท (สุนัขทั่วไป สุนัขควบคุมพิเศษ สุนัขใช้งาน)

5) ควรกำหนดบทลงโทษอื่นนอกจากการเรียกค่าเสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เมื่อมีความเสียหายอันเกิดจากสุนัขควบคุมพิเศษหรือสุนัขใช้งาน และให้อำนาจศาลในการกำหนดมาตรการควบคุมเพื่อมิให้สุนัขก่อให้เกิดความเสียหายอีก

ตารางที่ 5.1 แนวความคิดของผู้ศึกษาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการควบคุม ดูแลสุนัข

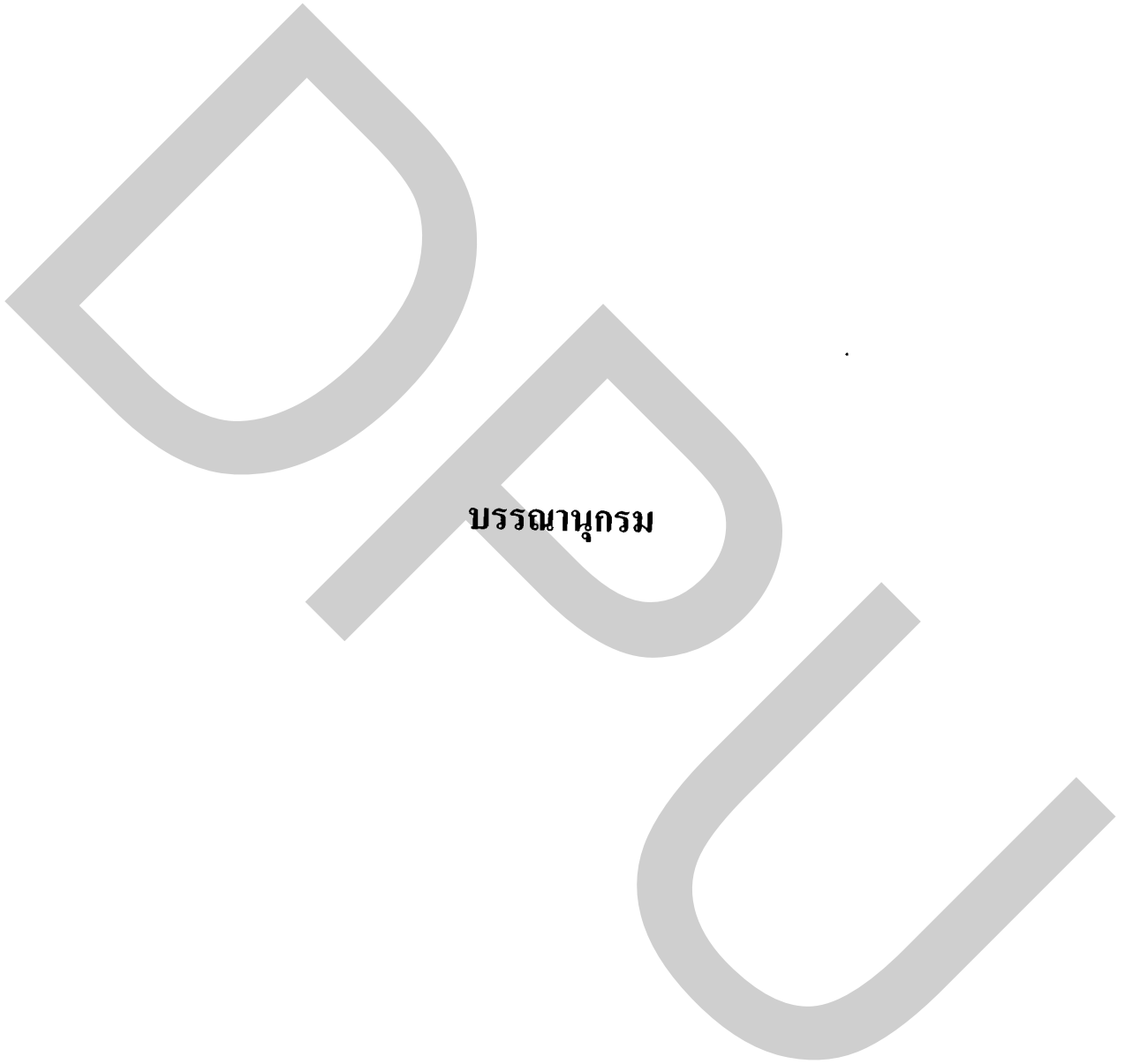
กฎหมายเดิม	แนวความคิดของผู้ศึกษา
<p>1. ปัจจุบันไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม ดูแลสุนัขที่จะสามารถบังคับใช้ได้ทั่วราชอาณาจักร แต่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 433 และ มาตรา 1337 - ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 377 และ มาตรา 381 - พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 25 มาตรา 29 มาตรา 30 - พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มาตรา 14 และ มาตรา 28 - พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 - พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 <p>กฎหมายท้องถิ่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ พ.ศ. 2545 - ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 <p>2. ปัจจุบันไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด กำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองต้องทำ ความเข้าใจถึงพฤติกรรมของสุนัขในขณะที่ อยู่ในความครอบครองของตน</p>	<p>1. ควรให้มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม ดูแลสุนัขโดยตรง</p> <p>2. ควรกำหนดให้เจ้าของสุนัขต้องตระหนักถึง ความรับผิดชอบของเขา ในฐานะที่เป็น เจ้าของหรือผู้ครอบครองสุนัขที่ต้องห่วงใย ดูแล รักษาสุขภาพและความปลอดภัยของ สุนัขของตัวเองด้วยวิธีการที่เหมาะสมและ ทำให้แน่ใจว่า จะ ไม่มีสาเหตุให้สุนัขกระทำ</p>

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

กฎหมายเดิม	แนวความคิดของผู้ศึกษา
<p>3. เฉพาะกรุงเทพมหานครมีการแบ่งสุนัขออกเป็นสุนัขควบคุมพิเศษแต่ไม่ได้มีการแบ่งสุนัขออกเป็นสุนัขใช้งาน และไม่มีให้นำหลักการจัดกลุ่มมาพิจารณาประกอบในการแบ่งสุนัขออกเป็นสุนัขควบคุมพิเศษ (จากข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 5)</p> <p>4. เฉพาะกรุงเทพมหานครให้มีการขึ้นทะเบียนสุนัขด้วยการทำเครื่องหมายระบุตัวสุนัขอย่างถาวรคือ การฝังไมโครชิป(จากข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ9 ข้อ10 ประกอบกับระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2550 ข้อ6)</p> <p>5. การทารุณกรรมมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 381 แต่กฎหมายไม่กำหนดว่าพฤติกรรมการเลี้ยงสุนัขเช่นไรเป็นการทารุณกรรมต่อสัตว์</p>	<p>อันตรายต่อชีวิตร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลอื่น หรือรบกวนสร้างความรำคาญให้ผู้อื่น และให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองจะต้องทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมของสุนัขในขณะที่อยู่ในความครอบครองของตน(จากกฎหมายสัตว์เลี้ยง Animal AIGO มาตรา 5)</p> <p>3. ควรมีการนำหลักเกณฑ์การจัดกลุ่มสุนัขมาพิจารณาประกอบในการแบ่งสุนัขออกเป็นสุนัขควบคุมพิเศษ กล่าวคือให้สุนัขที่มีความก้าวร้าวหรือความก้าวร้าวสูงมากจัดเป็นสุนัขควบคุมเป็นพิเศษและให้มีการแบ่งสุนัขออกเป็นสุนัขใช้งาน ทั้งกำหนดรายละเอียดที่เกี่ยวข้องในการควบคุม ดูแล และฝึกฝน</p> <p>4. ควรให้มีการเลือกวิธีการขึ้นทะเบียนสุนัขโดยการทำเครื่องหมายระบุตัวสุนัขอย่างถาวรหรือไม่ถาวรก็ได้แล้วแต่ความสะดวกของเจ้าของสุนัข พร้อมทั้งจัดให้มีการบริการขึ้นทะเบียนสุนัขเคลื่อนที่ และให้เจ้าของสุนัขแจ้งถึงสถานที่เลี้ยงในขณะที่ขึ้นทะเบียนสุนัขเพื่อให้เจ้าหน้าที่พิจารณาถึงความเหมาะสมของสถานที่เลี้ยงกับจำนวนสุนัขหรือพันธุ์สุนัขที่เลี้ยง</p> <p>5. ควรกำหนดว่าพฤติกรรมว่า การเลี้ยงสุนัขอย่างไร จัดเป็นการทารุณกรรมต่อสัตว์</p>

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

กฎหมายเดิม	แนวความคิดของผู้ศึกษา
6. ไม่มีกฎหมายกำหนดให้เจ้าของสุนัขควบคุมพิเศษเข้าโรงเรียนฝึกสอนสุนัข หรือรับการฝึกสอนจากผู้ชำนาญการ	6. ควรกำหนดให้สุนัขควบคุมพิเศษและสุนัขใช้งานต้องได้รับการฝึกสอน ฝึกฝน จากโรงเรียนฝึกสอนสุนัขหรือผู้ชำนาญการ
7. ไม่ได้กำหนดในเรื่องความสามารถของบุคคลในการควบคุมสุนัขควบคุมพิเศษ	7. ควรกำหนดให้ผู้ควบคุม ดูแลสุนัขควบคุมพิเศษและสุนัขใช้งานต้องมีความสามารถในการควบคุมด้วย



บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- จิตติ ดิงศภัทย์. (2545). คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาค 2 ตอนที่ 2 และภาค 3 (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: เนติบัณฑิตยสภา.
- จิต เศรษฐบุตร. (2514). กฎหมายของประเทศที่ใช้ประมวล. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิต เศรษฐบุตร. (2539). หลักกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิด. กรุงเทพฯ: เดือนตุลา.
- ทศพร นักเบสร์. (2544). คนรักสัตว์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.
- บรรเจิด สิงคะเนติ. (2547). หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ประพจน์ เกตวาทศ. (2537). สุนัขใกล้ชิด (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: เคลพี.
- เพ็ง เพ็งนิตี. (2549). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จีรรัชการพิมพ์.
- ไพจิตร ปุญญพันธ์. (2538). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ละเมิด (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ.
- วารี นาสกุล. (2548). ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิดจัดการงานนอกสั่งและลามิควรรได้ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- วิชา มหาคุณ. (2523). หลักกฎหมายละเมิดศึกษาจากคำพิพากษาฎีกา (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ.
- ศักดิ์ สอนองชาติ. (2546). คำอธิบายโดยย่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิดและความรับผิดทางละเมิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ.
- สมพร พรหมหิตาธร. (2546). กฎหมายว่าด้วยละเมิด (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- สุขุม ศุภนิตย์. (2543). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยลักษณะละเมิด. กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ.

เสนีย์ ปราโมช. (2503). ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 ว่าด้วยจัดการงานนอกสั่ง
ลาภมิควรได้ และนิรโทษกรรม (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.

_____. (2527). ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้. กรุงเทพฯ:
ไทยวัฒนาพานิช.

อัลเดอร์ตัน, เดวิด. (2545). สุนัข (โดย คณาจารย์ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

บทความ

จักรพงษ์ เล็กสกุลไชย. (2528). “คำเสียหายอันเป็นโทษในคดีละเมิด.” วารสารนิติศาสตร์, 15, 4.
หน้า 153.

วิทยานิพนธ์

วีรศักดิ์ วรอดตานนท์. (2551). ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคยานยนต์ใหม่ที่มีความ
ชำรุดบกพร่อง: ศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกา. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

สายสุดา นิงสานนท์. (2525). ความรับผิดชอบเด็ดขาดในกฎหมายละเมิด. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรัสวดี นนทะโชติ. (2550). มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมเหตุเดือดร้อนรำคาญจากสุนัขที่
มีเจ้าของ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เอกสารอื่นๆ

กรมปศุสัตว์. ร่างหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและ
จัดการสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ... เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2550.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2488/2523

สารสนเทศจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข้อมูลเกี่ยวกับโรคติดจากสัตว์เลี้ยงสุคน. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2552, จาก

http://news.impaqmsn.com/articles_pr.aspx?id=283568&ch=pr.

ข่าวสด. (2549, 14 กุมภาพันธ์). อัลเซเชียนขยี้เด็ก 1 ขวบ หน้าหัวแผลเหวอะเข็บ 38 เซ็ม.

สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2551, จาก <http://entertainment.hunsa.com/vive.php?cid=24912&catid=87>.

_____. (2551, 19 มีนาคม). เกรียดสุนัขของเพื่อนบ้านเห่าไม่หยุด ฝรั่งวิ่งโร่ให้รถชน. สืบค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม 2551, จาก <http://board.postjung.com/topic-387829.html>.

_____. (2551, 10 พฤษภาคม). หมากัดไก่ชนตาย-กลายเป็นคดีขึ้นโรงพัก. สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2551, จาก <http://news.mjob.in.th/crime/cat4/news1761/>.

_____. (2551, 5 ตุลาคม). สยองซ้ำซากสุนัข “พันทาง” กัด ขยี้เด็ก 8 ขวบ ปาก-จมูกฉีกถึงกระดูก. สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2552, จาก <http://www.library.icamtalk.com/DbarticleNews/show.php3?Category=&No=353>.

คมชัดลึก. (2548, 12 กุมภาพันธ์). หมากัดลูกขยี้หัว ย่า-หลาน 1 ขวบ คาแฟลตคลองเตย. สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2551, จาก <http://www.komchadluek.net/news/2005/02-12/p1-7936.html>.

_____. (2550, 15 สิงหาคม). สลด!! ร็อตไวเลอร์ 2 ตัวรุมขยี้ เด็กหญิงวัย 2 ขวบดับต่อหน้าแม่. สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2551, จาก http://komchadluek.net/2008/08/15/x_cri_c001_216025.php?news_id=216025.

คำเสียหายทางละเมิด. (ม.ป.ป). สืบค้นเมื่อ 28 มิถุนายน 2552, จาก

www.niti6r2.com/images/introc_1159080383/exam.doc.

เดลินิวส์. (2552, 7 เมษายน). สาวเคเอฟซีชวยถูกสุนัขพันธุ์ไซบีเรียนจำนวน 5 ตัวรุมกัดบาดเจ็บ. สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2552, จาก <http://www.goosiam.com/news/news1/0017829.html>.

ไทยรัฐ. (2552, 7 กรกฎาคม). สุนัข พันธุ์ผสม'บางแก้ว'ขยี้เด็ก 7 ขวบเลือดท่วมร่าง. สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2552, จาก <http://www.ryt9.com/s/psum/388689/>.

เนชั่น. (2552, 28 พฤษภาคม). หมู่มใหญ่ถูกสุนัขที่ตนเลี้ยง 15 ปีขยี้เจ็บ. สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2552, จาก <http://thailand.itmylike.com/News-detail-86894.html>.

ประเทศญี่ปุ่น. สืบค้นเมื่อ 8 มีนาคม 2552, จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/ประเทศญี่ปุ่น>.

- ประวัติสุนัข. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2552, จาก <http://www.thamwebsite.com/cty/tiplern/old/pages/dog.htm>.
- พฤติกรรมสุนัข. (ม.ป.ป.). สืบค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2551, จาก <http://www.vet.chula.ac.th/~physio/behav/Animal%20Behavior/Book%20content.doc>.
- มติชน. (2548, 19 กุมภาพันธ์). หม่าไทยบางแก้ววัย 3 เดือนหึง. สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2551, จาก [http://www.matichon.co.th/khaosod/khaosod.php?sectionid=0301&searchks=""&sk=""&s_tag=03p0111190248 &day=2005/02/19&show=1](http://www.matichon.co.th/khaosod/khaosod.php?sectionid=0301&searchks=).
- โรคและการป้องกันรักษา ตอนโรคระบาดสัตว์. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2552, จาก <http://boonchoo-farm.com/page07.html>.
- สัตวแพทยสภา. (ม.ป.ป.). ระบบคอมพิวเตอร์เมนตัสไลเซชัน ด้วยพื้นฐานงานความมั่นคงปลอดภัยเชิงชีวภาพในการผลิตปศุสัตว์แผนใหม่. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2552, จาก <http://www.vetcouncil.or.th/download/word/18510066.doc>.
- สมชาย ศรีพูล. (2549). หลักการเลี้ยงสัตว์. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2550, จาก [http://www.nsrุ.ac.th/e-learning/animals/lesson1_1.php](http://www.nsrु.ac.th/e-learning/animals/lesson1_1.php).
- สุนัข สัตว์เลี้ยง (เศรษฐกิจ) เพื่อนรัก 10 อันดับ พันธุ์ฮิตยอดนิยม. (2548, 1 กุมภาพันธ์). สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2552, จาก <http://www.ee43.com/content/topic/242.html>.
- สุเทพ ยิ้มละมุล. (2550). ร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์. สืบค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม 2552, จาก www.dld.go.th/sphp/php24-7-501.doc.
- หลักกฎหมาย Injunction. (ม.ป.ป.). สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2552, จาก http://neo-humanism.blogspot.com/2008/09/blog-post_13.html.

กฎหมาย

- ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ พ.ศ. 2545.
- ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548.
- ประกาศราชกิจจานุเบกษา เรื่องระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2550.
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.
- ประมวลกฎหมายอาญา.
- พระราชบัญญัติกฎหมายจราจร พ.ศ. 2477 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2522.

- พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535.
 พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551.
 พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545.
 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535.
 พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535.
 พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499.
 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551.
 พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550.

ภาษาต่างประเทศ

ELECTRONIC SOURCES

- Attorney General. (1986, December 17). Control of Dogs Act, 1986. Retrieved February 2, 2009, from <http://www.irishstatutebook.ie/1986/en/act/pub/0032/index.html>.
- David Favre. (1971). Oregon Consolidated Dog Statutes. Retrieved February 21, 2009, from http://www.animallaw.info/statutes/stusorst433_340_609_994.htm.
- Defra (2006). Animal welfare: The Control of Dogs. Retrieved February 8, 2009, from <http://www.defra.gov.uk/animalh/welfare/domestic/dogs.html>.
- Mary Randolph, J.D. (1997). US City, State and Federal Dog Laws. Retrieved February 21, 2009, from <http://doglaw.hugpug.com/law/california/>.
- Ministry of the Environment Government of Japan. (2003). Law For the Humane treatment and management of Animal. Retrieved March 20, 2009, from http://www.env.go.jp/en/laws/nature/act_csubdrmo.pdf.
- Richard C. Edwards. (1993, January 1). Animal, Illinois Compiled Statutes. Retrieved March 2, 2009, from <http://www.ilga.gov/legislation/ilcs/ilcs2.asp?ChapterID=41Statuteshttp://www.ilga.gov/LEGISLATION/ILCS/ilcs3.asp?ActID=1704&ChapAct=510%26nbsp%3BILCS%26nbsp%3B5%2F&ChapterID=41&ChapterName=ANIMALS&ActName=Animal+Control+Act%2E>.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล

นายกรกรช ม่วงกล้า

วัน เดือน ปี เกิด

28 กรกฎาคม 2523

ที่อยู่

88/121 หมู่ 1 หมู่บ้านปาริชาติปิ่นเกล้า ซอย 16
ตำบลบางกระทีก อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม

วุฒิการศึกษา

นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ปีการศึกษา 2545
เนติบัณฑิตไทย สมัยที่ 59
สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
พุทธศักราช 2550

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

นิติกร
สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญาธนบุรี 5 (ตลิ่งชัน)